

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ανδρονίκη Λιακοπούλου
A.M.: 1408

Συγκριτική επισκόπηση της νομολογίας των δικαστηρίων των ΗΠΑ, της Κίνας, της Ελβετίας και της Γαλλίας ως προς την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, στο πλαίσιο της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
ΑΘΗΝΑ, 2021

Ανδρονίκη Διακοπούλου

Συγκριτική επισκόπηση της νομολογίας των δικαστηρίων των ΗΠΑ, της Κίνας της Ελβετίας και της Γαλλίας ως προς την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, στο πλαίσιο της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: Ομότιμος Καθηγητής Γεώργιος Τσ. Ορφανίδης
ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Γεώργιος Ορφανίδης, Ομότιμος Καθηγητής Στέφανος – Σπυρίδων Πανταζόπουλος, Καθηγητής Δημήτριος Τσικρικάς, Καθηγητής
ΕΠΤΑΜΕΛΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Γεώργιος Ορφανίδης, Ομότιμος Καθηγητής
Στέφανος – Σπυρίδων Πανταζόπουλος, Καθηγητής
Δημήτριος Τσικρικάς, Καθηγητής
Αλεξάνδρα Μικρουλέα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ιωάννης Δεληκωστόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής
Νικόλαος Κατηφόρης, Επίκουρος Καθηγητής
Φλώρα Τριανταφύλλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Copyright © [Όνοματεπώνυμο διδάκτορα, χρονολογία δημοσίευσης]

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

*The (New York) Convention sets only a minimum standard. States can always be more liberal.
By definition, the Convention cannot freeze the development of arbitration law.*

Emmanuel Gaillard

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η εκπόνηση μιας διδακτορικής διατριβής είναι κάτι παραπάνω από πολύχρονη έρευνα, καταγραφή υλικού, μελέτη, σύγκριση, εξαγωγή συμπερασμάτων, συγγραφή. Είναι ένα μακρύ ταξίδι στη γνώση, όπου κανείς έχει να διαχειριστεί άπειρο πληροφοριακό υλικό, να αναδιψήσει στις σκέψεις και στο έργο εκατοντάδων ερευνητών/τριών και επιστημόνων και να αξιοποιήσει την υπάρχουσα επιστημονική εμπειρία κατά τρόπο ώστε να συνθέσει ένα καινούργιο έργο, με προστιθέμενη αξία. Είναι πάντα μια μάχη με το χρόνο, καθώς, μέσα σε διάστημα λίγων ή περισσότερων ετών θα πρέπει να απομονώσει από την απεραντοσύνη της υπάρχουσας γνώσης το υλικό εκείνο που θα του/της επιτρέψει να αποδώσει λεκτικά, με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια, πληροφορίες, σκέψεις και νοήματα προς την κατεύθυνση της σύνταξης μιας ολοκληρωμένης μελέτης. Είναι μια διαδρομή, σε κάθε βήμα της οποίας αντιλαμβάνεται τη διανοητική και γνωσιακή του/της εξέλιξη, αλλά ταυτόχρονα συναισθάνεται ότι όσο κι αν προχωρά, ο δρόμος μπροστά μόνο θα μακραίνει. Είναι, σε τελική ανάλυση, μια αναμέτρηση με τον ίδιο σου τον εαυτό.

Ευτυχώς, όχι πάντα μοναχική. Σε όλους αυτού, λοιπόν, τους ανθρώπους που βρέθηκαν δίπλα μου κατά τη διάρκεια αυτής της πορείας, οφείλω βαθιές και ειλικρινείς ευχαριστίες.

Το πρώτο και μεγαλύτερο ευχαριστώ το οφείλω στον επιβλέποντα καθηγητή κ. Γεώργιο Ορφανίδη, καθώς, χωρίς τη στήριξη, τη συνεχή ενημέρωση, τις χρήσιμες παρατηρήσεις και την εποικοδομητική κριτική του, η διαδρομή αυτή θα ήταν ακόμα δυσκολότερη. Δεδομένου μάλιστα ότι το μεγαλύτερο μέρος της τελευταίας οκταετίας ζω στο εξωτερικό για επαγγελματικούς λόγους, η ευγνωμοσύνη μου για την τη διαθεσιμότητα και την εν γένει συνδρομή του είναι τεράστια.

Θερμές ευχαριστίες οφείλω και στα άλλα δύο μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, τους καθηγητές κ.κ. Δημήτριο Τσικρικά και Στέφανο Πανταζόπουλο για την καθοδήγησή τους, καθώς και σε όλα τα μέλη της επταμελούς εξεταστικής επιτροπής για τις παρατηρήσεις και την συνολική εμπειρία της υποστήριξης.

Ευχαριστώ ολόψυχα τον σύζυγό μου, Μιχάλη Κοσμόπουλο, τόσο για την καθαρή και διεισδυτική του νομική ματιά στο κείμενο της διατριβής μου, όσο και – κυρίως– για την πολύτιμη και συγκινητική στήριξή του όλα αυτά τα χρόνια.

Ευχαριστίες και στην κα Ευανθία Παπαευθυμίου για την φιλολογική επιμέλεια της εργασίας.

Θα ήταν, τέλος, παράλειψή μου, να μην εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου απέναντι στις συναδέλφους και φίλες Έλενα Μακρυπίδη και Βασιλική Παπαστεργίου για την ηθική και έμπρακτη συμπαράσταση που μου προσέφεραν κατά τη διάρκεια αυτής της διαδρομής.

Στην Ιωάννα και την Χριστίνα.

*Γιατί όσα βιβλία και αν διαβάσω, όσα κείμενα και αν συντάξω,
Πάντα από αυτές θα μαθαίνω τα περισσότερα. Και τα πιο σημαντικά.*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης του 1958 για την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων συνιστά ένα από τα σημαντικότερα νομοθετήματα στο χώρο της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας. Η μεγάλη της αξία έγκειται στη διασφάλιση ομοιόμορφων κανόνων που διέπουν το κύρος της διαιτητικής συμφωνίας και προϋποθέσεων για την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων. Παρά την ομοιομορφία των κανόνων που καθιερώνει, το γράμμα της επιτρέπει διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις από τα εθνικά δικαστήρια των κρατών που την έχουν κυρώσει, όπως αυτές αποτυπώνονται στη διεθνή νομολογία.

Αντικείμενο της παρούσας διατριβής είναι η συγκριτική επισκόπηση της νομολογίας των δικαστηρίων των ΗΠΑ, της Κίνας, της Ελβετίας και της Γαλλίας, ως προς τους λόγους απόρριψης αιτήσεων αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο V της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Επελέγησαν οι συγκεκριμένες χώρες με κριτήριο, αφ' ενός τη μακρά εμπειρία τους σε θέματα διεθνούς εμπορικής διαιτησίας λόγω και της ύπαρξης στο έδαφός τους δημοφιλών κέντρων διαιτησίας και, αφ' ετέρου, τη δραστηριοποίηση σε αυτές μεγάλων εμπορικών εταιρειών, εγχωρίων και διεθνών. Εξετάζονται οι σημαντικότερες αποφάσεις των δικαστηρίων καθεμιάς από τις τέσσερις εν λόγω χώρες, με έμφαση σε εκείνες που διαμόρφωσαν συγκεκριμένες τάσεις στη νομολογία, σε εκείνες που αναδεικνύουν ιδιαιτερότητες και ευαισθησίες των εθνικών εννόμων τάξεων και, τέλος, σε αυτές, των οποίων η προσέγγιση έχει προστιθέμενη αξία στην εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς τις ευνοϊκές προς τη διαιτησία ερμηνείες και πρακτικές.

Η παρουσίαση γίνεται σε ξεχωριστό κεφάλαιο ανά χώρα και η ανάλυση σε κάθε κεφάλαιο διαρθρώνεται ανά λόγο απόρριψης αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης του άρθρου V της Σύμβασης. Στο τέλος κάθε κεφαλαίου παρατίθενται συνοπτικά συμπεράσματα. Της εξέτασης της νομολογίας των ως άνω χωρών, προηγείται παρουσίαση των γενικών αρχών που διέπουν τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης. Στόχος της μελέτης είναι η απόκτηση πλήρους εικόνας σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των εθνικών δικαστηρίων των εν λόγω κρατών ως προς την ερμηνεία των λόγων απόρριψης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων του άρθρου V της Σύμβασης, ο εντοπισμός κοινών στοιχείων και διαφορών και κυρίως, η ανάλυση των προσεγγίσεων εκείνων, οι οποίες μπορούν να προσφέρουν εργαλεία για ομοιόμορφη, ευνοϊκή προς τη διαιτησία ερμηνεία.

ABSTRACT

The Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 1958, commonly known as the New York Convention, is one of the most important legislative instruments related to international commercial arbitration. Its significant value lies in securing the uniformity of the rules concerning the validity of the arbitration agreement, as well as the uniformity of prerequisites for the recognition and enforcement of foreign

arbitral commercial awards. Nevertheless, despite the uniformity of the rules provided in the New York Convention, the letter of the Convention allows at some points for different interpretation on the part of national courts.

This thesis aspires to present, in a comparative manner, the way the courts of the USA, China, Switzerland and France have interpreted and implemented the grounds for refusal to enforce a foreign arbitral award under Article V of the New York Convention. These countries were chosen based on their long-lasting experience in the field of international commercial arbitration, as they provide seats for popular international arbitration centres, as well as the activity of important companies in their territory. The case studies presented in this thesis have been selected based on their influence in the formulation of tendencies in the way courts approach international commercial arbitration, the fact that they indicate particularities and sensitivities of their national legal systems and, finally, because of their added value to us to draw conclusions as to the most efficient arbitration-friendly practices and approaches.

The basic principles of the New York Convention are presented in the first chapter. Each of the following chapters includes the presentation of the most important court decisions per each of the aforementioned countries. The structure of the analysis in each chapter follows the grounds for refusal as stipulated in Chapter V of the New York Convention. At the end of each chapter, there is a comprehensive presentation of our basic conclusions. The main aim of this thesis is to present the tendencies prevailing in the implementation of Article V by the courts of the four countries in question in a comprehensive way, detect similarities and differences in the case law thereof and, analyze the approaches that could offer significant tools towards uniform, pro-arbitration interpretations.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	14
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	17
§ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	20
<i>I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις - Η κατά τον συνήθη ορισμό έννοια της διεθνούς εμπορικής διαφοράς.</i>	20
<i>II. Ιστορία του θεσμού της διαιτησίας</i>	22
<i>III. Τα στάδια της διεθνούς διαιτητικής δίκης.</i>	24
1. Διαιτητική συμφωνία	25
2. Εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο	26
3. Επιλογή τύπου διαιτησίας	27
4. Διορισμός των διαιτητών	28
5. Διαιτητική Διαδικασία	29
6. Γλώσσα της Διαιτησίας	30
7. Η διαιτητική απόφαση	31
8. Τα έξοδα της διαιτησίας και ο καθορισμός της αμοιβής των διαιτητών	31
<i>IV. ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ</i>	32
1. Η ad hoc διαιτησία	32
2. Θεσμική διαιτησία	33
<i>V. ΔΙΕΘΝΗ ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ</i>	35
1. Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο	35
2. International Center for the Settlement of Investment Disputes (ICSID)	40
3. AAA (American Arbitration Association)	43
4. The International Council for Commercial Arbitration (ICCA)	43
5. CPR (International Institute for Conflict Prevention & Resolution - Διεθνές Ινστιτούτο για την Πρόληψη και Επίλυση διαφορών)	44
6. Διαρκές Διαιτητικό Δικαστήριο (Permanent Court of Arbitration)	44
7. Ινστιτούτο Διαιτησίας του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Στοκχόλμης (Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce (SCC)	45
8. Κέντρο Διαιτησίας και Συνδιαλλαγής του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO (World Intellectual Property Organization) Arbitration and Mediation Center)	45
9. Κέντρο Διαμεσολάβησης της Υπηρεσίας Ασφάλισης Πολυμερών Ασφαλίσεων της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank Group: Multilateral Investment Guarantee Agency, Dispute Mediation)	46
10. Υπηρεσία Επίλυσης Διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (World Trade Organization Dispute Settlement)	46
<i>VI. Ελληνικό δίκαιο και αλλοδαπή διαιτητική απόφαση</i>	47
§ 2. Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	47
<i>I. Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης - προϋποθέσεις αναγνώρισης του δεδικασμένου αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης</i>	48
<i>II. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις των αρχών που διέπουν τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης.</i>	51
<i>III. Στάδια αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης.</i>	52
§ 3. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ	54

I. Πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης	54
Bergensen v. Joseph Muller Corp.	54
Productos Mercantiles E Industriales, S/A v. Faberge USA	56
Clientron Corp. v. Devon It. Inc.	57
II. Εξέταση λόγων μη αναγνώρισης και εκτέλεσης στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης	59
1. Ακυρότητα διαιτητικής ρήτηρας	59
GE Energy Power Conversion France SAS v. Outokumpu Stainless USA LLC	61
2. Μη δέουσα πληροφόρηση – Αδυναμία μέρους να κάνει χρήση των ευρισκομένων στη διάθεσή του μέσων.	62
Fitzroy Eng'g Ltd v. Flame Eng'g Ltd	62
Biotronik Mess- und Therapiegeraete GmbH & Cov. Medford Medical Instrument Co.	63
Iran Aircraft Industries v. Avco Corp	64
Comprehensive Accounting Corp. v. Rudell	64
Libyan American Oil Co. ("LIAMCO") v. Socialist People's Libyan Arab Jamahirya	64
3. Διαφορά μη προβλεπόμενη σε ρήτρα διαιτησίας ή υπερβαίνουσα τους όρους της συμφωνίας.	65
Al-Qarqani v. Chevron Corporation	65
Fiat S.p.A. v. Ministry of Finance and Planning of Suriname	65
4. Σύνθεση του Διαιτητικού Δικαστηρίου μη σύμφωνη με τη συμφωνία των μερών.	66
Al Haddad Bros. Enterprises, Inc. v. M/s Agapi	67
5. Μη δεσμευτική απόφαση	67
Spier v. Calzaturificio Tecnica S.p.A.	68
Blandegger v. Bayerische Hypotheken Und Wechsel Bank	70
6. Μη προσήκουσα διαιτητική διαδικασία.	70
Parsons & Whittemore Overseas Co. V. Société Générale de l' Industrie du Papier	70
International Standard Electric Corp. ('ISEC') v. Bidas Sociedad Anonima Petrolera Industrialy Comercial	71
Leminoirs-Trefileries-Cableries de Lens S.Av. Southwire Co.	72
7. Διαφορά μη δυνάμενη να υπαχθεί σε διαιτησία	74
Libyan American Oil Co. (LIAMCO) v. Socialist People's Libyan Arab Jamahirya	74
Scherk v. Alberto-Culver Co	75
Corcoran v. AIC Multi – Line Syndicate, Inc.	76
Henry Schein Inc. v. Archer & White Sales, Inc.	77
8. Δημόσια Τάξη	77
Parsons & Whittemore Overseas Co. v. Société Générale de l' Industrie du Papier	77
International Standard Electric Corp. ('ISEC') v. Bidas Sociedad Anonima Petrolera Industrialy Comercial	78
Η υπόθεση – σταθμός Mitsubishi Motors Corp.v.Soler Chrysler-Plymouth Inc.	79
Laminoirs-Trefileries-Cableries de Lens v. Southwire Co.	80
Commonwealth Coatings Corp. V. Continental Casualty Co	81
Imperial Ethiopian Government v. Baruch Foster Corp.	82
Monster Energy Co. v. City Beverages	82
8. Συμπεράσματα	83
§ 4. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΚΙΝΕΖΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	83
I. Γενικές παρατηρήσεις για το νομικό καθεστώς αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων στην Κίνα	83
II. ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ	87
1. Εκπροσωπευτική εξουσία των μερών – Κύρος διαιτητικής ρήτηρας	87
Concordia Trading B.V. v. Nantong Gangde Oil Co., Ltd.	87

<i>Aiduoladuo (Mongolia) Co., Ltd. v. Zhejiang Zhancheng Construction Group Co., Ltd.</i>	88
<i>Aoetker Germany v. SinoTrans Nanjing Co., Ltd.</i>	89
<i>JCD (Japan) v. Zhongshan Gangyuan Industry Company Ltd.</i>	89
<i>Singapore Yideman Asian Co. (Asia) Pte. Ltd. v. Wuxi Huaxin Cocoa Food Corp.</i>	90
<i>GS Global Corporation v. Shanghai Zhenxu Petroleum Co. Ltd</i>	91
<i>Wuxi -Woco Tangyong Rubber Engineering Co Ltd v. Zueblin International GmbH</i>	91
<i>Proton Automobiles Ltd. v. Venus Heavy Industries Co., Ltd.</i>	91
2. Μη δέουσα πληροφόρηση του μέρους εναντίον του οποίου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση περί του ορισμού διαιτητή/ διαιτητικής διαδικασίας	92
<i>DMT Limited Company (DMT S.A.) v. Chaozhou City Huaye Packing Materials Co., Ltd. and Chaoan County Huaye Packing Materials Co., Ltd.</i>	92
<i>Boertong Corp. (Group) v. Beijing Liantaichang Trade Co. Ltd.</i>	93
<i>Cosmos Marine Managements S.A. v. Tianjin Kaiqiang Trading Ltd.</i>	94
<i>Bunge Agribusiness Singapore Pte. Ltd. v. Guangdong Fengyuan Food & Oil Group Company Ltd.</i>	94
<i>TS Haimalu Co., Ltd. v. Daqing PoPeyes Food Co., Ltd.</i>	95
<i>Hong Kong Charter Harvest Shipping Co., Ltd. v. China SinoTrans Shenyang Group Co</i>	96
<i>TH&T International Corp. v. Chengdu Hualong Auto Parts Co., Ltd.</i>	96
<i>Japanese Shin-Etsu Chemical Co. Ltd. v. Tianjin Xinmao Co., Ltd.</i>	97
<i>Gerald Metals Inc. v. Wuhu Smelter & Refinery Co., Ltd. and Wuhu Hengxin Copper (Group) Inc.</i>	98
3. Διαφορά που υπερβαίνει τους όρους της ρήτηρας διαιτησίας	99
<i>North American Foreign Trading Corporation v. Shenzhen Laiyingda Co., Ltd., Wuxi</i>	99
4. Διαιτητική διαδικασία μη σύμφωνη με συμφωνία των μερών	99
<i>China Shipping Development Co., Ltd Tramp Co. (China Shipping) v. Anhui Technology Import & Export Co., Ltd. (Anhui Technology)</i>	99
<i>First Investment Corp. (Marshall Island) v. Fujian Mawei Shipbuilding Corp., Fujian Shipbuilding Corp.</i>	100
<i>Ukraine Kryukovskiy Car Building Works v. Shenyang Changcheng Economic and Trade Company</i>	101
<i>Pepsi (China) v Sichuan Yunlu Industrial Development</i>	102
5. Αντικείμενο μη επιδεκτικό διαιτησίας	102
<i>Shell (China) Limited v. Hohhot Huili Material Co. Ltd</i>	103
<i>Shell China Co. Ltd. v Shanxi Changlin Co., Ltd</i>	103
<i>Hemopharm DD, MAG International Trade Hold., Suram Media Ltd. v. Jinan Yongning Pharmaceutical Co.</i>	104
<i>Wu Chunying v. Zhang Guiwen</i>	105
6. Αντίθεση σε κανόνες δημόσιας τάξης της Κίνας	105
<i>ED & F Man (Hong Kong) Co., Ltd. v. China National Sugar & Wines Group Corp</i>	106
<i>Mitsui Corporation (Japan) v. Hainan Textile Industry General Corporation</i>	106
<i>GRD Minproc Limited v. Shanghai Feilun Industrial Co.</i>	107
<i>Tianrui Hotel Investment Co., Ltd. v. Hangzhou Yiju 14 Hotel Management Co., Ltd.</i>	108
<i>Castel Electronic Pty Ltd. v. TCL Air Conditioner (Zhongshan) Company Ltd</i>	109
<i>USA Production v. Women Travel</i>	110
7. Συμπεράσματα	111
§5 ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΛΒΕΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	112
<i>I. Γενικές πληροφορίες</i>	112
<i>II. Εξέταση λόγων μη αναγνώρισης και εκτέλεσης, προβλεπομένων στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης</i>	113
1. Αδυναμία μερών - Ρήτρα Διαιτησίας	113
<i>Tradax Export v. Amoco Iranian Oil</i>	113
<i>Tracomina c. Sudan Oil Seeds Ltd.</i>	115
<i>X S.A. v Y Ltd. / 5P.249/1988</i>	115

<i>Απόφαση 4Α 279 / 2010 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου</i>	116
2. Μη δέουσα πληροφόρηση του μέρους εναντίον του οποίου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση περί του ορισμού διαιτητή/ διαιτητικής διαδικασίας	117
3. Διαφορά που υπερβαίνει τους όρους της ρήτηρας διαιτησίας <i>4Α_436/2007</i>	117
4. Διαιτητική Διαδικασία - Σύμβαση Δικαστηρίου μη σύμφωνη με συμφωνία διαιτησίας <i>National Iran Oil Company v. State of Israel</i>	118
<i>Απόφαση 4Α_124/2010 Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου</i>	119
<i>X S.A. v Y Ltd. / 5P.249/1988</i>	119
5. Έλλειψη δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης <i>Η απόφαση 14.2012.102/22.8.2012 του Εφετείου Ticino</i>	120
<i>Η απόφαση 14.2008.78 του Εφετείου του Ticino</i>	120
<i>5P_292/2005 Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου</i>	121
<i>Continaf c. Polycoton</i>	122
6. Δημόσια Τάξη	122
<i>Απόφαση του Πρωτοδικείου του Affoltern am Albis της 26.5.1994 και Hilmarton v. Omnium</i>	123
<i>Απόφαση Πρωτοδικείου Γενεύης L Ltd c. C S.A 549/17.9.1976</i>	124
<i>Απόφαση Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου 5Α/427/2011</i>	126
<i>Απόφαση 5Α_68/2013 Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου</i>	127
<i>Απόφαση 5Α_754/2011 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου</i>	127
<i>Απόφαση 5Α_409/2014 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου</i>	128
<i>Απόφαση 5Α_165/2014 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου Ελβετίας</i>	128
<i>Απόφαση 4Α_233/2010 Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου</i>	130
7. Συμπεράσματα	130
§6. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΓΑΛΛΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	131
<i>I. Γενικές παρατηρήσεις για το νομικό καθεστώς της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων στη Γαλλία</i>	131
<i>II. Εξέταση λόγων μη αναγνώρισης και εκτέλεσης, προβλεπομένων στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης</i>	132
1. Ανικανότητα των μερών – Κύρος διαιτητικής ρήτηρας	132
<i>Société d'études et représentations navales et industrielles c. Société Air Sea Broker limited</i>	132
<i>Bomar Oil N.V v. Entreprise Tunisienne d'Activités Pétrolières</i>	133
<i>CONFEX v. Ets Dehan</i>	134
<i>Delia Cusano d/b/a Savonnerie Le Sérail c. Société c. Peter Cremer GmbH</i>	134
<i>Thai-Lao Lignite (TLL) c. Laos</i>	135
2. Μη δέουσα ενημέρωση του μέρους εναντίον του οποίου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση.	137
<i>Okrtytoye Aktsionernoye Obshestvo 'Tomsknft' Vostochnoi Neftyanoi Kompanii c. Société de Yukos Capital</i>	137
<i>Compagnie de Saint Gobain - Pont a Mousson c. The Fertilizer Corporation of India ltd</i>	138
3. Υπέρβαση όρων διαιτητικής ρήτηρας	139
<i>DMS International c. Cameroon Telecommunications</i>	139
4. Συγκρότηση Δικαστηρίου – Διαιτητική Διαδικασία	139
<i>Dubois et Vanderwalle v. Boots Frites BV</i>	139
<i>Bargues Agro Industrie c. Young Pecan Company</i>	140
5. Έλλειψη δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης	140
<i>Compagnie de Saint Gobain - Pont a Mousson c. The Fertilizer Corporation of India ltd.</i>	140
<i>Animalfeeds International Compagnie c. Société Becker</i>	141
<i>Inter – Arab Investment Guarantee Corporation c. Banque Arabe et Internationale d'Investissement</i>	141
<i>General National Maritime Transport Company c. Société Götaverken</i>	142

6. Υποθέσεις Norsolor, Hilmarton, Chromalloy και Putrabali	143
<i>Norsolor S.A. v. Pabalk Ticaret Limited Sirketi</i>	143
<i>Société Hilmarton Ltd v Société Omnium de traitement et de valorisation (OTV)</i>	144
<i>République arabe d'Egypte v Société Chromalloy Aero Services</i>	146
<i>Putrabali v. Rena Holding</i>	148
<i>Société Diag Human SE c. République Tschèque</i>	149
7. Διαφορά μη δυνάμενη να υπαχθεί σε διαιτησία	150
<i>Almira Films v. Pierrel</i>	150
<i>Republic of Guinea v. Société Fitzpatrick Equatorial Guinea Ltd</i>	150
<i>Mandataires Judiciaires Associés v. International Company for Commercial Exchanges Income</i>	151
<i>Thalès Underwater System v. Marine de la République de Chine</i>	151
8. Αντίθεση σε Κανόνες Δημόσιας Τάξης	152
<i>Gerstlé v. Merry Hull</i>	153
<i>European Gas Turbines v. Westman</i>	153
<i>Sté M. Schneider Schältegerätebau und Elektroinstallationen GmbH c. Sté CPL Industries Limited</i>	154
<i>Thalès v. Republic of China Navy (Taiwan)</i>	155
<i>Thalès v. Frontier</i>	155
<i>Thalès v Euromissile</i>	156
<i>Société française d'Études et de Réalisations pour les Industriels du Bois (Séribó) c. Hainan Yangpu</i>	
<i>Xindadao Industriel Co Ltd</i>	157
S	157
<i>Coakley v. Reverdi</i>	159
<i>Société Excelsior Film TV SA c. Société UGC-PH</i>	159
<i>Linde Aktiengesellschaft and Linde Hellas v. Halvourgiki</i>	159
<i>Gouvernement de la Région de Kaliningrad (Fédération de Russie) c. République de Lituanie</i>	160
§ 7. Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	162
1. Κύρος ρήτρας Διαιτησίας	162
<i>Εφαθ 967/1995</i>	163
<i>Εφαθ 4458/84</i>	164
<i>ΑΠ 1658/2014</i>	165
<i>ΑΠ 1219/2014</i>	165
<i>Εφαθ 7195/07</i>	166
<i>ΑΠ 88/77</i>	166
<i>ΑΠ 1400/2008</i>	167
2. Δημόσια τάξη	167
<i>ΟΛΑΠ 11/2009</i>	167
<i>Εφαθ 4332/11</i>	168
<i>ΑΠ 6/1990</i>	168
<i>ΑΠ 2273/2009</i>	169
<i>ΑΠ 1066/07</i>	170
<i>ΑΠ 14/2015</i>	170
<i>ΑΠ 1665/09</i>	171
<i>Εφαθ 6886/84</i>	172
§ 8. Σύνοψη – Τελικές παρατηρήσεις.	172
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	195

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

A.B.A. J.	American Bar Association Journal
Arb.Int.	Arbitration International
AC	Appeal Courts
Am. J. Int'l Arb.	American Journal of International Arbitration
Am.Rev.Int.Arb.	American Review of International Arbitration
Am. J. Trial Advoc	American Journal of Trial Advocacy
Aff'd	Affirmed
ΑΠ	Άρειος Πάγος
APP.L.R	Arbitration, Practice & Procedure Law Reports.
Art./Arts	Article/ Articles
ΑρχΝ	Αρχεῖον Νομολογίας
ASA	Association Suisse de l' Arbitrage
ATF	Arrêts du Tribunal Fédéral
Brit. J. Law & Soc'Y	British Journal of Law and Society
BUS LR	Business Law Review
Bull. Civ.	Bulletin Civil (de la Cour de Cassation)
Γνμδ.	Γνωμοδότηση
CA	Court of Appeal, Cour d' Appel
CCP	Ελβετικός Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
CIETAC	Chinese International Economic and Trade Arbitration Center
CNY	Convention de New York
CPC	Code de Procedure Civile (Γαλλικός ΚΠολΔ)
Δ	Δίκη
ΔΕΕ	Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιρειών
Διατ.	Διαιτησία
DCC	District of Columbia Court
Disp. Resol. Int'l	Dispute Resolution International
Dist.	District
DNJ	District of New Jersey
Ed.	Editions
ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
EWHC	England and Wales High Court

επ.	Επόμενα
Εφ	Εφετείο
IBA	International Bar Association
IAI	International Arbitration Institute
ICC	International Chamber of Commerce
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes
J. of Disp. Resol	Journal of Dispute Resolution
F 2d/3d	Federal Reporter 2 nd / 3 rd Series
F. Supp.	Federal Supplements
Geo. Wash. J. Int'l & Econ.	George Washington Journal of International Law and Economics
JCP	Juris Classeur Periodique
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
Lloyd's Rep	Lloyd's Law Reports
LMAA	London Maritime Arbitrators Association
MCSER	Mediterranean Center of Social and Educational Research
Min Si Ta Zi	Αποφάσεις Κινεζικών Δικαστηρίων, οι οποίες ενσωματώθηκαν σε Οδηγό Δικαστικών Αποφάσεων επί Εμπορικών και Ναυτιλιακών Διαφορών
Mich. J. Int ' I. L.	Michigan Journal of International Law
LCIA	London Court of International Arbitration
LLC	Limited Liability Company
L.Ed.	Limited Edition
ND Ga	Northern District of Georgia
NoB	Νομικό Βήμα
NYC	New York Convention
O.A.S.T.S.	Organization of American States Treaties and Statutes
παρ.	Παράγραφος
PLI	Practicing Law Institute
RCDIP	Revue critique de droit international privé
Rev. Arb.	Revue de l' Arbitrage
RO	Recueil officiel (des lois fédérales)
RSJ	Revue Suisse de Jurisprudence
SchiedsVZ	Zeitschrift für Schiedsverfahren (Γερμανία)
S.D.N.Y	Southern District of New York

Stat.	Statutes at Large
Σελ.	Σελίδα
SEN. EXEC. REP.	Senate Executive Report
Stan. J. Int'l L	Stanford Journal of International Law
S Ct	Second Circuit
Tenn. J.Bus.L	Tennessee Journal Business Law
UKSC	United Kingdom Supreme Court
UNCITRAL	United Nations' Commission on International Trade Law
U.S.C	United States Code
U.S.C.A.	United States Code Annotated
Vand. J. Transnat'l L.	Vanderbilt University Journal of Transnational Law
Va.J.Int'l L	Virginia Journal of international Law
Vol.	Volume
WTR	World Trademark Review
WL	Westlaw
YALE J. INT'L L.	Yale Journal of International Law Review
YB Comm. Arb	Yearbook of Commercial Arbitration
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβέρνησης
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου
ZZZ	(Schweizerische) Zeitschrift für Zivilprozess- und Zwangsvollstreckungsrecht

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η διεθνοποίηση των εμπορικών συναλλαγών και η συνεπακόλουθη γέννηση διαφορών μεταξύ των συναλλασσομένων, οι οποίοι συχνότατα έχουν την έδρα τους σε πλείονα κράτη, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για ταχεία και αποτελεσματική επίλυση των διαφορών αυτών με προσφυγή σε εναλλακτικές μεθόδους διευθέτησής τους, οι οποίες εκφεύγουν των παραδοσιακών τρόπων επίλυσης των διαφορών από τα τακτικά δικαστήρια. Οι εναλλακτικές αυτές μορφές επίλυσης διαφορών (ADR - Alternative Dispute Resolutions) περιλαμβάνουν πρωτίστως τη διεθνή διαιτησία και τις αποκαλούμενες Φιλικές Μορφές Επίλυσης Διαφορών, δηλαδή τη διαμεσολάβηση, την προδικαστική αμερόληπτη αξιολόγηση, τη μίνι-δίκη, την ιδιωτική δίκη, την δίκη των ενόρκων¹ και την εξέταση παραπόνων από ειδικά συμβούλια ή διαμεσολαβητές. Οι Φιλικές Μορφές Επίλυσης Διαφορών² συνιστούν διαδικασίες ταχείες, εύκολα προσβάσιμες και αρκετές φορές οικονομικές³.

Στην παρούσα εργασία, θα εξεταστεί ο θεσμός της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας, της θεσμοθετημένης δηλαδή διαδικασίας που αποβλέπει στην εξεύρεση λύσης σε μια διεθνή εμπορική διαφορά μεταξύ δύο φυσικών ή νομικών προσώπων από ένα ή περισσότερα πρόσωπα – τον διαιτητή ή τους διαιτητές - τα οποία αντλούν την εξουσία τους από τη συμφωνία των μερών και μόνον⁴. Πιο συγκεκριμένα, θα αναλυθεί η διάσταση της αναγνώρισης και εκτέλεσης των διεθνών διαιτητικών αποφάσεων από τα τακτικά δικαστήρια συγκεκριμένων χωρών, αντιπροσωπευτικών της αμερικανικής, της ασιατικής και της ευρωπαϊκής ηπείρου: των ΗΠΑ, της Κίνας και – αποσπασματικά από την οικογένεια των κεντροευρωπαϊκών δικαίων – της Ελβετίας και της Γαλλίας. Ο λόγος για τον οποίο επελέγησαν οι έννομες τάξεις των συγκεκριμένων κρατών είναι ότι αφ' ενός πρόκειται για χώρες στις οποίες έχουν την έδρα τους πολυάριθμες ισχυρές εταιρείες και όμιλοι επιχειρήσεων με εξωστρεφή επιχειρηματική δραστηριότητα και ως εκ τούτου εμπειρία σε εναλλακτικές μορφές επίλυσης διαφορών και αφ'ετέρου γιατί φιλοξενούν μερικά από τα πιο σημαντικά κέντρα διαιτησίας παγκοσμίως. Πρόκειται δηλαδή για χώρες όπου η πρακτική προσφυγής στη διαιτητική διαδικασία έχει μακρά παράδοση, αλλά ταυτόχρονα και τα δικαστήριά τους έχουν εμπειρία αντιμετώπισης αντίστοιχων περιπτώσεων. Πέραν λοιπόν του θεωρητικού ενδιαφέροντος, που συνίσταται στη νομολογιακή αποκρυστάλλωση της ερμηνείας της Σύμβασης της Νέας Υόρκης ως προς την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, η παρουσίαση της νομολογίας των εν λόγω χωρών έχει και πρακτικό ενδιαφέρον για την επιχειρηματική δράση. Εξετάζεται

---

¹ Mediation, Neutral Evaluation, Mini-trial, Private Judging, Summary Jury Trial.

² Ορφανίδη Γ., « Η ειρηνική επίλυση των διαφορών - ο συμβιβασμός στην πολιτική δίκη», Δίκη 1986, 3 επ.

³ Martin C., Green J., *International Arbitration and Litigation*, Jenner and Block, LLP (2014), σελ. 5 επ.

⁴ βλ. David R., "L' arbitrage dans le Commerce International", *Economica*, Paris, 1982, σελ. 9, όπου ο συγγραφέας περαιτέρω τονίζει τον ιδιωτικό χαρακτήρα της συμφωνίας, αντιδιαστέλλοντας το στοιχείο αυτό της ιδιωτικότητας από την κρατική υπόσταση της δικαστικής προστασίας.

δηλαδή κατά πόσο είναι φιλελεύθερη η προσέγγιση των δικαστηρίων των κρατών αυτών στο θέμα της αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικών αποφάσεων και το πόσο δυσχερής ή όχι είναι εν τέλει η εκτέλεσή τους στις χώρες αυτές, ζήτημα το οποίο αποτελεί την πεμπτούσια της αποτελεσματικότητας του θεσμού της διαιτησίας.

Της συγκριτικής επισκόπησης της νομολογίας των παραπάνω χωρών θα προηγηθεί μία γενική παρουσίαση της εξέλιξης του θεσμού της διαιτησίας και των βασικών χαρακτηριστικών της, καθώς και της Σύμβασης της Νέας Υόρκης του 1958 περί αναγνώρισεως και εκτελέσεως αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων⁵, της σημαντικότερης συμφωνίας ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, στην οποία έχουν προσχωρήσει περί τα 160 κράτη⁶. Υπό το φως των προβλέψεων της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, θα γίνει η σύγκριση και ανάλυση των σχετικών δικαστικών αποφάσεων των υπό εξέταση χωρών, με έμφαση στους περιοριστικά απαριθμούμενους λόγους απόρριψης αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης του άρθρ. V της Σύμβασης. Αποκτά, λοιπόν, πρόσθετο νομικό ενδιαφέρον το πώς εθνικά δικαστήρια που εφαρμόζουν την ίδια διεθνή σύμβαση προσεγγίζουν και ερμηνεύουν με διαφορετικό τρόπο τις ίδιες διατάξεις περί αναγνώρισης και εκτέλεσης και με ποια κριτήρια καταλήγουν στα συμπεράσματά τους. Στη συνέχεια, πριν το κεφάλαιο με τις συμπερασματικές παρατηρήσεις, θα παρουσιαστεί συνοπτικά η μέχρι σήμερα σχετική ελληνική νομολογία.

Η επιστημονική μέθοδος που ακολουθήθηκε, προκειμένου να γίνει αποτελεσματική επεξεργασία του προϊόντος της μελέτης και καταγραφής της σχετικής νομολογίας των υπό εξέταση χωρών, είναι η ανάλυση με αναφορά σε καθέναν από τους λόγους εξαίρεσης της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, σύμφωνα πάντα με τις προβλέψεις της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, και η σύγκριση τόσο του τρόπου υπαγωγής των ίδιων πραγματικών περιστατικών στις διατάξεις της Σύμβασης, όσο και του τρόπου ερμηνείας βασικών εννοιών της Σύμβασης, όπως αυτή της δέουσας πληροφόρησης των μερών ή της δημόσιας τάξης. Η εξέταση γίνεται κατά κάθετο τρόπο, ώστε η νομολογία κάθε έννομης τάξης εξετάζεται σε χωριστό κεφάλαιο. Οι αποφάσεις αναλύονται ανά λόγο εξαίρεσης, τις περισσότερες φορές με προηγούμενη αναφορά στα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όταν κρίνεται απαραίτητο προκειμένου να καταστεί κατανοητός ο προβληματισμός του δικαστηρίου.

Η κύρια πηγή άντλησης των υπό ανάλυση αποφάσεων είναι οι ετήσιες εκδόσεις του Διεθνούς Συμβουλίου Εμπορικής Διαιτησίας⁷ (Yearbook Commercial Arbitration), όπου βρίσκονται δημοσιευμένες και σχολιασμένες οι σημαντικότερες δικαστικές αποφάσεις των κρατών – μελών της Σύμβασης της Νέας Υόρκης για ζητήματα διεθνούς εμπορικής διαιτησίας. Σημαντική πηγή είναι επίσης και ο διαδικτυακός τόπος της Σύμβασης της Νέας Υόρκης⁸, όπου βρίσκονται αναρτημένες οι σχετικές αποφάσεις, στη συντριπτική τους πλειοψηφία στην πρωτότυπη μορφή και γλώσσα έκδοσής τους. Για αποφάσεις, οι οποίες

---

5 Εφεξής η «Σύμβαση της Νέας Υόρκης» ή η «Σύμβαση».

⁶ Στην Ελλάδα κυρώθηκε με το Ν.Δ. 4220/1961.

⁷ <http://www.arbitration-icca.org/publications.html>

⁸ <http://www.newyorkconvention.org/>

δεν ήταν διαθέσιμες στους δύο αυτούς διαδικτυακούς τόπους, ήταν επιβεβλημένη η αναζήτησή τους σε νομικά περιοδικά και εκδόσεις των υπό εξέταση χωρών.

Τέλος, η εξέταση των εννόμων τάξεων των τριών ηπείρων δεν θα είχε ενδιαφέρον χωρίς μία παράλληλη αναδρομή στο χρόνο, προκειμένου να γίνει μια αντίστοιχη σύγκριση και στην εξέλιξη της νομολογίας κάθε χώρας, αλλά και στη γενικότερη τάση της ερμηνείας των όρων της Σύμβασης της Νέας Υόρκης παγκοσμίως.

Η αξία μιας τέτοιας συγκριτικής ανάλυσης έγκειται στη διαπίστωση των τυχόν αδύναμων σημείων της δικαστηριακής πρακτικής κάθε έννομης τάξης στο ζήτημα της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, ώστε να υπάρχει η πρακτική γνώση των δυσχερειών εκτέλεσης σε κάθε χώρα. Θα αναδειχθούν, επίσης, οι λόγοι απόκλισης στον τρόπο προσέγγισης των εθνικών δικαστηρίων των υπό εξέταση χωρών, είτε αυτές ανάγονται σε αγκυλώσεις της εθνικής νομοθεσίας, είτε σε συντηρητικές ερμηνείες των ίδιων των δικαστηρίων. Κυρίως, όμως, η συγκριτική επισκόπηση διαφορετικών πρακτικών και ερμηνειών, οι οποίες πολλές φορές υιοθετήθηκαν από τα δικαστήρια με αφορμή, κατά το μάλλον ή ήττον, παρόμοια πραγματικά περιστατικά, μπορεί να αποτελέσει πηγή γνωριμίας με αποτελεσματικούς τρόπους επίλυσης νομικών ζητημάτων από δικαστήρια άλλων χωρών και να συντελέσει στη διαμόρφωση κοινών πρακτικών, συμβατών προς τις επιταγές του σύγχρονου εμπορίου και τις ανάγκες που ο θεσμός της εμπορικής διαιτησίας εξυπηρετεί.

§ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις - Η κατά τον συνήθη ορισμό έννοια της διεθνούς εμπορικής διαφοράς.

Η έννοια της διεθνούς εμπορικής διαφοράς είναι κεντρικής σημασίας για την κατανόηση του θεσμού της διεθνούς διαιτησίας. Από τον ορισμό για τη διεθνή διαιτησία που δίνεται από τον πρότυπο νόμο 1997 της Επιτροπής Ηνωμένων Εθνών για θέματα Δικαίου Διεθνούς Εμπορίου, γνωστό και ως Πρότυπο Νόμο UNCITRAL⁹, συνάγεται ότι διεθνής είναι η διαφορά που παρουσιάζει κάποιο στοιχείο αλλοδαπότητας: όταν δηλαδή τα διάδικα μέρη έχουν είτε την έδρα τους σε διαφορετικές έννομες τάξεις, είτε η σύμβαση από την οποία προκύπτει η διαφορά διέπεται από δίκαιο άλλο από αυτό της έδρας των συμβαλλομένων, είτε η εν λόγω σύμβαση εκτελείται σε τρίτη χώρα, διαφορετική από εκείνη της έδρας των μερών, είτε ως τόπος διαιτησίας έχει επιλεγεί χώρα άλλη από αυτή της έδρας των μερών¹⁰. Ο χαρακτηρισμός μιας διαφοράς ως διεθνούς προσδιορίζει και το χαρακτήρα μιας διαιτητικής απόφασης ως διεθνούς ή αλλοδαπής, ωστόσο οι δύο αυτές έννοιες δεν θα πρέπει να συγχέονται. Η διεθνής διαιτητική απόφαση αντιδιαστέλλεται προς την εσωτερική με κύριο κριτήριο¹¹ τη φύση του προς διαιτητική επίλυση αντικειμένου¹², αν δηλαδή αφορά σε διαφορά στο πλαίσιο διεθνών συναλλαγών. Αλλοδαπή διαιτητική απόφαση, σύμφωνα με μία εκδοχή, ορίζεται η διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε στην

⁹ Πρόκειται για την κωδικοποίηση εθίμων και συνήθων πρακτικών σε θέματα διεθνούς εμπορικής διαιτησίας και ιδιωτικού διεθνούς δικαίου από την Επιτροπή του ΟΗΕ για θέματα Δικαίου Διεθνούς Εμπορίου, η οποία ολοκληρώθηκε το 1985 και υπέστη τροποποιήσεις το 2006.

¹⁰ Αρ. 1 παρ. 3 Πρότυπου Νόμου UNCITRAL.: "An arbitration is international if: (a) the parties to an arbitration agreement have, at the time of the conclusion of that agreement, their places of business in different States; or (b) one of the following places is situated outside the State in which the parties have their places of business: (i) the place of arbitration if determined in, or pursuant to, the arbitration agreement; (ii) any place where a substantial part of the obligations of the commercial relationship is to be performed or the place with which the subject-matter of the dispute is most closely connected or (c) the parties have expressly agreed that the subject matter of the arbitration agreement relates to more than one country."

¹¹ Carbonneau E.T., "The Recognition and Enforcement of international Arbitral Awards in French Law", *International Lawyer Vol.4, No 11*, σελ 603, όπου αναφέρεται σε πέντε κριτήρια - εθνικότητα διαιτητών, εθνικότητα ή έδρα μερών, τόπος διεξαγωγής διαιτησίας, εφαρμοστέο δίκαιο και διεθνής χαρακτήρας αντικειμένου της διαφοράς, εκ των οποίων κρίσιμο θεωρεί το τελευταίο. Αντιθέτως, ο Βερβενιώτης θεωρεί διεθνή τη διαιτησία εκείνη κατά τη διεξαγωγή της οποίας εμπλέκονται στην ίδια διαφορά περισσότερα εγχώρια δίκαια (Βερβενιώτης Γ., *Διεθνής Εμπορική Διαιτησία, Η σύμβαση της Νέας Υόρκης*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1990.

¹² Πρακτική συνέπεια της διάκρισης υφίσταται για τις έννομες τάξεις που επιφυλάσσουν διαφορετική μεταχείριση στις διεθνείς διαιτητικές αποφάσεις, όπως η ελβετική (Perret F., "Arbitrage Interne et International, y-a-t-il lieu de conserver cette distinction?", σε Jametti Greiner M., Berger B., Güngerich A., *Rechtssetzung und Rechtsdurchsetzung: Festschrift für Franz Kellerhals zum 65. Geburtstag, Stämpfli*, Bern, 2004, σελ. 55-63). Για την ελληνική έννομη τάξη εφαρμόζεται ο ν. 2735/99 για τη διεθνή διαιτητική απόφαση, ενώ για την εσωτερική οι αντίστοιχες διατάξεις του ΚΠολΔ. Μία απόφαση μπορεί να είναι διεθνής σύμφωνα με τα κριτήρια που η εγχώρια νομοθεσία ενός κράτους θέτει, μπορεί όμως τα ίδια χαρακτηριστικά να την καθιστούν εσωτερική για μια άλλη έννομη τάξη. Ως εκ τούτου μια αλλοδαπή απόφαση μπορεί θεωρητικά να προκύψει είτε από διεθνή διαιτησία είτε και από εσωτερική, ανάλογα με το πώς την χαρακτηρίζει το κράτος όπου αυτή εκδίδεται. (βλ. Κουσουλή Στ., *Δίκαιο της Διαιτησίας*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2006, σελ. 160 και Φουσουόκο Άγγελο, *Διεθνής διαιτησία και αλλοδαπή διαιτητική απόφαση*, ΝοΒ 1992, σελ. 253).

αλλοδαπή¹³, σε χώρα άλλη από αυτή στην οποία ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεσή της¹⁴. Κατ' άλλη γνώμη, αλλοδαπή είναι η απόφαση, που εκδόθηκε ύστερα από διαιτητική διαδικασία, η οποία διεξήχθη στην αλλοδαπή¹⁵. Η αλλοδαπή διαιτητική απόφαση αντιδιαστέλλεται προς την ημεδαπή. Υπό τον (ελληνικό) Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ), έχει επικρατήσει η γνώμη ότι ημεδαπή διαιτητική απόφαση είναι εκείνη που έχει εκδοθεί σύμφωνα με τους κανόνες διαιτησίας του ελληνικού δικαίου. Συνακόλουθα, αλλοδαπή διαιτητική απόφαση είναι εκείνη που εκδόθηκε κατά τους κανόνες δικαίου για τη διαιτησία αλλοδαπής πολιτείας¹⁶.

Όλες οι αλλοδαπές είναι και διεθνείς, όλες οι διεθνείς, ωστόσο, δεν είναι απαραίτητως αλλοδαπές. Για παράδειγμα, η απόφαση γαλλικού διαιτητικού δικαστηρίου για διαφορά μεταξύ δύο αμερικανικών εταιρειών με εφαρμοστέο το γαλλικό δίκαιο είναι διεθνής και για τα γαλλικά δικαστήρια είναι ημεδαπή, ενώ για κάθε άλλο εθνικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης είναι αλλοδαπή.

Ως προς την έννοια του όρου «εμπορική διαφορά» δεν υπάρχει ένας κοινώς αποδεκτός ορισμός παγκοσμίως. Βασικό κριτήριο διάκρισης της διαιτησίας για εμπορική διαφορά από τη διεθνή διαιτησία μεταξύ κρατών για πολιτικές διαφορές ή εδαφικά ζητήματα είναι το στοιχείο της επιδίωξης του κέρδους, το οποίο μπορεί να υφίσταται ακόμη και στις περιπτώσεις που αντισυμβαλλόμενο μέρος είναι ένα κράτος ή ακόμα και ένας δημόσιος φορέας. Ο Πρότυπος Νόμος ορίζει ότι η έννοια «εμπορικές διαφορές» θα πρέπει να ερμηνεύεται με ευρύτητα, έτσι ώστε να υπάγονται σε αυτήν διαφορές που προκύπτουν από κάθε εμπορική σχέση, συμβατική ή μη. Το άρθρο 1 του Πρότυπου Νόμου UNCITRAL αναφέρει ενδεικτικά ότι τέτοιου είδους σχέσεις είναι εμπορικές συναλλαγές με αντικείμενο την προμήθεια ή ανταλλαγή αγαθών ή υπηρεσιών, υπηρεσίες διανομής, εμπορική αντιπροσώπευση, πρακτόρευση, προεξόφληση απαιτήσεων (factoring), χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), συμβουλευτικές υπηρεσίες (consulting), κατασκευή έργων (engineering), παροχή άδειας εκμετάλλευσης (licensing), επενδύσεις (investment), χρηματοδότηση (financing), τραπεζικές εργασίες (banking), ασφάλισεις (insurance), συμβάσεις εκμετάλλευσης ή παραχώρησης, κοινοπραξία (joint venture) και άλλες διαφορές βιομηχανικής ή επιχειρηματικής συνεργασίας, μεταφορά επιβατών ή αγαθών δια θαλάσσης, εδάφους ή αέρος.

¹³ Σταυρόπουλος Σ, ΕρμΚΠολΔ 906 § 2, 1979.

¹⁴ Άρθρο 1 παρ. 1 Σύμβασης της Νέας Υόρκης: "arbitral awards made in the territory of a State other than the State where the recognition and enforcement of such awards are sought".

¹⁵ Ράμμος Γ., *Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου*, Αθήνα, 1985 III σελ. 1346.

¹⁶ Καλαβρός Κ., *Η έννοια της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης*, εκδ. Σάκκουλα, 1983, σελ. 107 επ. Κεραμεύς Κ., *Νομικές μελέτες*, εκδ. Σάκκουλα, 2008, σελ. 477 σημ. 37. Μαριδάκης Γ., *Η εκτέλεσις αλλοδαπών αποφάσεων κατά το ισχύον εις την Ελλάδα δίκαιον*, εκδ. Σάκκουλα, 3η έκδ. 1970 § 7 σελ. 114 επ., Οικονομόπουλος Γ., *Η Διαιτησία κατά το εν Ελλάδι ισχύον δίκαιο*, Αθήνα, Πυρσός, 1937, σελ. 30 και Μπέης Κ., *Αι διαδικασίαι ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου*, III § 6 XII σελ. 622.

Με δεδομένο ότι δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαιτησίας διαφορές που υπάγονται στο στενό πυρήνα της δημόσιας τάξης ενός κράτους¹⁷ και με τις εθνικές νομοθεσίες να ρυθμίζουν άλλες περιπτώσεις μη δυναμένων να υπαχθούν σε διαιτησία διαφορών¹⁸, διαχρονικά τα εθνικά δικαστήρια βρέθηκαν αρκετές φορές αντιμέτωπα με ενστάσεις σχετικά με τη δυνατότητα να υπαχθούν σε διαιτησία διαφορές που προκύπτουν από αξιόγραφα, θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας¹⁹ και ορισμένα ζητήματα που υπάγονται στη νομοθεσία περί ανταγωνισμού²⁰. Σε αρκετές περιπτώσεις υπήρξε δισταγμός από τα δικαστήρια ορισμένων χωρών να διευρύνουν τα όρια της έννοιας της διαιτητευσιμότητας (arbitrability)²¹. Με την εξέλιξη ωστόσο των σύγχρονων συναλλαγών και την ολοένα και ευρύτερη διάδοση του θεσμού της διαιτησίας, οι περιορισμοί που ετίθεντο στα είδη αυτά εμπορικών διαφορών άρχισαν σιγά σιγά να συρρικνώνονται και σε κάποιες περιπτώσεις εξαφανίστηκαν²², έτσι ώστε να μπορούμε να πούμε ότι διαγράφεται μια τάση διεύρυνσης των εμπορικών διαφορών που δύνανται να υπαχθούν σε διαιτησία.

II. Ιστορία του θεσμού της διαιτησίας

Ήδη από τα μέσα του 19ου αιώνα εντοπίζονται οι πρώτες περιπτώσεις εμπορικών διαφορών, τις οποίες τα μέρη προτιμούσαν να υπαγάγουν στην κρίση μεγάλων εμπορικών επιμελητηρίων, αντί της προσφυγής στην κρατική δικαιοσύνη²³. Ωστόσο, τη δεκαετία του 1920²⁴ έως και την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η διεθνής διαιτησία άρχισε να κατακτά ολοένα και περισσότερο έδαφος στις συνειδήσεις των δραστηριοποιούμενων στο διεθνές εμπόριο ως αποτελεσματικό μέσο επίλυσης διεθνών εμπορικών διαφορών, αν και ο αριθμός των διαφορών που κατέληγαν σε διαιτησία παρέμενε μικρός.

Ως εκ τούτου, οι απαρχές του σύγχρονου δικαίου της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας εντοπίζονται στη δεκαετία του 1920 με την υιοθέτηση του Πρωτοκόλλου της Γενεύης σχετικά με τη Ρήτρα Διαιτησίας (1923), τη Σύμβαση της Γενεύης για την εκτέλεση των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων (1927) και τη Σύμβαση για την οργάνωση του

---

¹⁷ Αντιπροσωπευτικό της προσέγγισης αυτής είναι το άρθρο 5 της Σύμβασης Νέας Υόρκης "Recognition and enforcement of an arbitral award may also be refused if the competent authority in the country where recognition and enforcement is sought finds that: (a) the subject matter of the difference is not capable of settlement by arbitration under the law of the country or (b) the recognition or enforcement of the award would be contrary to the public policy of that country".

¹⁸ Horton D., "Federal Arbitration Act Preemption, Purposivism, and State Public Policy", *Georgetown Law Journal*, T. 101, 2013, UC Davis Legal Studies Research Paper No. 318, σελ. 1232 επ.

¹⁹ Βλ. Grantham W., "The Arbitrability of International Intellectual Property Disputes", *Berkeley Journal of International Law*, τ.14, issue 1, article 4.

²⁰ Για την έννοια της arbitrability βλ. Mustill & Boyd, *Commercial Arbitration*, LexisNexis, 1989, σελ. 70.

²¹ βλ. Lawrence C. W. et al., *International Chamber of Commerce Arbitration*, 87-90, 2nd ed., 1990, όπως παραπέμπεται από Grantham W., "The Arbitrability of International Intellectual Property Disputes", *Berkeley Journal of International Law*, ο.π. note 15, σελ. 182).

²² Aksen G., Boekstiegel H., Mustill M., Patocchi P., Whitesell A., *Global Reflections on International Law, Commerce and Dispute Resolution, Liber Amicorum in Honor of Robert Briner*, ICC Publishing 2005, σελ. 277.

²³ Velkar A., *Markets and Measurements in 19th Century Britain*, Cambridge University Press, 2012, σελ. 25 και Ferguson Robert B., "The Adjudication of Commercial Disputes and the Legal System in Modern England", *7 Brit. J. Law & Soc'y* (1980), σελ. 141.

²⁴ Sayre Paul L., "Development of Commercial Arbitration Law", *The Yale Law Journal*, 1928, σελ. 595.

Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου (1922). Πιο συγκεκριμένα, η υιοθέτηση του Πρωτοκόλλου της Γενεύης ανταποκρίθηκε στην ανάγκη οι ρήτρες διαιτησίας να μπορούν να αναφέρονται και σε ενδεχόμενες να ανακύψουν εμπορικές διαφορές. Ήδη στο πρώτο άρθρο του Πρωτοκόλλου ήταν ρητή η πρόβλεψη ότι οι συμφωνίες διαιτησίας είναι έγκυρες είτε αναφέρονται σε υπάρχουσες είτε σε μελλοντικές διαφορές. Δεδομένου ότι δεν υπήρχε ομοιομορφία αναφορικά με την ισχύ των ρητρών διαιτησίας στις μελλοντικές διαφορές στα διάφορα εθνικά δίκαια, στις αντιλήψεις των νομικών και των συναλλασσομένων δεν ήταν καθόλου αυτονόητο ότι ήταν έγκυρες οι ρήτρες διαιτησίας που αναφέρονταν σε μελλοντικές διαφορές, οπότε το Πρωτόκολλο της Γενεύης επέλυσε ένα πολύ σημαντικό ζήτημα²⁵. Περαιτέρω, η προστιθέμενη αξία της Σύμβασης της Γενεύης για την εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, η οποία υπεγράφη τέσσερα χρόνια μετά στο πλαίσιο της Κοινωνίας των Εθνών, έγκειται στο ότι παρέσχε ένα πρώιμο ασφαλές νομικό πλαίσιο για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και σε τρίτες χώρες, όπου το μέρος, σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η απόφαση, διαθέτει περιουσιακά στοιχεία.

Οι ως άνω Συμβάσεις της δεκαετίας του 1920 επέλυαν βασικά προβλήματα στο χώρο της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας. Άφηναν ωστόσο ορισμένα κενά στο θέμα της εκτέλεσης της διεθνούς διαιτητικής απόφασης²⁶. Ιδίως δεν ανέφεραν τις προϋποθέσεις αναγνώρισης μιας αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, ώστε να είναι εκτελεστή στο έδαφος τρίτου κράτους²⁷. Τα κενά αυτά ήρθε να καλύψει η Σύμβαση της Νέας Υόρκης του 1958. Τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης, όπου συναντάται για πρώτη φορά ο όρος «διεθνής εμπορική διαιτησία», στοιχείο που σηματοδότησε μια αλλαγή στη στάση της διεθνούς κοινότητας απέναντι στο αναδεικνυόμενο φαινόμενο που κέρδιζε ολοένα και περισσότερο έδαφος στη ρύθμιση διαφορών από διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, υπέγραψαν αρχικά 24 κράτη²⁸, ενώ μέχρι σήμερα συνολικά έχουν προσχωρήσει σε αυτήν 168²⁹. Ακολούθησε το 1961 η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τη Διεθνή Εμπορική Διαιτησία. Η εναρμόνιση των διαδικασιών διεθνούς διαιτησίας ακολούθησε ταχύτατα. Το 1976, η Επιτροπή UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law) υιοθέτησε τους Κανόνες Διεθνούς Διαιτησίας, με τον Πρότυπο Νόμο του 1985 να αποτελεί τη βάση για την προσαρμογή πολλών εθνικών συστημάτων στους εν λόγω κανόνες. Πρόκειται ουσιαστικά για κωδικοποίηση εθίμων και συνήθων πρακτικών σε θέματα διεθνούς εμπορικής διαιτησίας και ιδιωτικού διεθνούς

---

²⁵ United Nations' Conference on Trade and Development, Dispute Settlement Note, International Commercial Arbitration, Recognition and Enforcement of Arbitral Awards, The New York Convention, σελ. 3.

²⁶ Enforcement of International Arbitral Awards, Report and Preliminary Draft Convention adopted by the Committee on International Commercial Arbitration at its Meeting on 13.3.1953, *The ICC International Court of Arbitration Bulletin*, τ.9, No1, σελ. 2.

²⁷ Domke M., "On the Enforcement Abroad of American Arbitration Awards", *Law and Contemporary Problems*, 1952, σελ. 545, και Rosenthal M., "Arbitration in the Settlement of International Trade Disputes", *Law and Contemporary Problems*, 1946, σελ. 808.

²⁸ Berkowitz D., Moenius J. & Pistor K., "Legal Institutions and International Trade Flows", *26 Mich. J. Int' l. L.* n.46 (2004) σελ. 163. Οι χώρες που αρχικά υπέγραψαν τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης ήταν οι εξής: Αργεντινή, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Εκουαδόρ, Ελβετία, Ελ Σαλβαδόρ, Ινδία, Ισραήλ, Ιορδανία, Κόστα Ρίκα, Λευκορωσία, Λουξεμβούργο, Μονακό, Ολλανδία, Ουκρανία, Πακιστάν, Πολωνία, Ρωσία, Σρι Λάνκα, Σουηδία, Φιλιππίνες και Φινλανδία.

²⁹ Η χώρα μας προσχώρησε το 1961, βλ. ν.δ 4220 της 19/9/1961 (ΦΕΚ τ.Α', 173/19.9.1961).

δικαίου³⁰, σχετικά με τη διαιτητική ρήτρα, τον ορισμό και τα όρια δικαιοδοσίας των διαιτητών, την αρμοδιότητα του δικαστηρίου να αποφανθεί για τη δικαιοδοσία του, το εφαρμοστέο δίκαιο στη διαιτητική διαδικασία και απόφαση. Η μορφή του Πρότυπου Νόμου που επελέγη από την UNCITRAL επιτρέπει στα κράτη την υιοθέτησή του, με τις απαραίτητες προσαρμογές³¹. Στην Ελλάδα, ο Πρότυπος Νόμος υιοθετήθηκε με ορισμένες τροποποιήσεις³² με το Ν. 2735/1999, καθιερώνοντας ειδικό καθεστώς για τις διεθνείς διαιτησίες στην Ελλάδα³³.

Μια ειδική μορφή διαιτησίας, η οποία έγινε αντικείμενο ξεχωριστής Σύμβασης το 1965 (Σύμβαση της Ουάσιγκτον για τη διαδικασία επίλυσης επενδυτικών διαφορών), είναι η διαιτησία για διαφορές μεταξύ ιδιωτών και κρατών που προκύπτουν από επενδύσεις. Προέβλεπε τη δυνατότητα υπαγωγής των διαφορών από επενδύσεις σε ειδικό διεθνές κέντρο διαιτησίας για τα διευθέτηση επενδυτικών διαφορών (International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID)). Αρχικά αποτέλεσε ένα μάλλον θεωρητικό - συμβολικό κατασκεύασμα με μικρή πρακτική αξία, λόγω της προκατάληψης απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας, ειδικά για συμφωνίες επενδύσεων³⁴, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα ελάχιστες υποθέσεις να αχθούν ενώπιον του ICSID τα πρώτα 30 χρόνια. Τις τελευταίες δεκαετίες ωστόσο, με την αύξηση των διμερών συνθηκών προστασίας επενδύσεων, όπου προβλέπονται ρήτρες διαιτησίας, και την ολοένα αυξανόμενη σημασία της προστασίας των επενδύσεων, ο ρόλος του ICSID αναδεικνύεται πρωταρχικής σημασίας. Περισσότερα από 150 κράτη έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση της Ουάσιγκτον, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα³⁵.

III. Τα στάδια της διεθνούς διαιτητικής δίκης.

Η διαιτησία ξεκινά με σύμβαση και ολοκληρώνεται με δικαιοδοτική κρίση³⁶. Τα στάδια που περιλαμβάνει είναι: α) η διαιτητική συμφωνία, β) ο διορισμός διαιτητών από τα μέρη, γ) η κύρια διαδικασία, δ) η διαιτητική απόφαση. Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά στάδια της διαιτητικής διαδικασίας, καθώς και επί μέρους συναφή ζητήματα, όπως η γλώσσα της διαδικασίας, ο τόπος διεξαγωγής και άλλα διαδικαστικά ζητήματα, όπως τα δικαστικά έξοδα.

³⁰ Βλ. και Εισηγητική Έκθεση στο Σχέδιο Νόμου «Διεθνής Εμπορική Διαιτησία».

³¹ Βλ. Καλαβρό Κ., Ο πρότυπος νόμος UNCITRAL για τη διεθνή εμπορική διαιτησία, σε *Θεμελιώδη ζητήματα της πολιτικής οικονομίας*, 1991, σελ. 311-322.

³² Βλ. Πετρόχειλο Γ. σε Παμπούκη Χρ., *Δίκαιο Εμπορικών Συναλλαγών*, Νομική Βιβλιοθήκη 2009, σελ. 1250.

³³ Για τις εσωτερικές ημεδαπές ισχύουν οι διατάξεις των άρθρ. 867 επ. ΚΠολΔ.

³⁴ Park W. W., *Arbitration of international Business Disputes*, Oxford University Press, 2006, σελ. 30, διαθέσιμο σε ιστότοπο:

<http://www.arbitration->

[icca.org/media/4/38669477531242/media012554341008080park_procedural_evolution_arb.pdf](http://www.arbitration-icca.org/media/4/38669477531242/media012554341008080park_procedural_evolution_arb.pdf).

(όπως ανακτήθηκε στις 18.3.2018)

³⁵ Με τον ΑΝ 608/1968.

³⁶ Fragistas Ch., "Arbitrage Entranger et Arbitrage International en Droit Privé", *RCDIP*, 1960, σελ 2.

1. Διαιτητική συμφωνία

Η συμφωνία για παραπομπή μιας διαφοράς σε διαιτησία αποτελεί το *sine qua non* στοιχείο της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας. Χωρίς τη συμφωνία διαιτησίας δεν μπορεί να υπάρξει έγκυρη διαιτησία.

Η συμφωνία για διαιτησία δύναται να πάρει δύο βασικές μορφές. Η πρώτη και πιο συχνά απαντώμενη είναι η συμφωνία για υποβολή μελλοντικών διαφορών σε διαιτησία, προτού δηλαδή αυτές προκύψουν, και συνήθως εμπεριέχεται στην αρχική εμπορική συμφωνία μεταξύ των μερών ως ρήτρα (arbitration clause). Η δεύτερη μορφή περιλαμβάνει *ad hoc* συμφωνίες περί υπαγωγής σε διαιτησία και ουσιαστικά πρόκειται για συμφωνίες οι οποίες συνάπτονται αφότου η διαφορά γεννηθεί (submission clauses ή agreements)³⁷.

Τα διαιτητικά όργανα, όταν επιλαμβάνονται μιας διαφοράς, εξετάζουν σε πρώτο επίπεδο αν υπάρχει και αν είναι έγκυρη η συμφωνία διαιτησίας βάσει της οποίας η διαφορά παραπέμπεται σε αυτά. Η ρήτρα αυτή εντάσσεται συνήθως στο πλαίσιο της γενικότερης - διμερούς ή πολυμερούς - εμπορικής συμφωνίας, έχει ωστόσο αυτοτέλεια³⁸ - η ακυρότητα δηλαδή της συμφωνίας δεν συμπαρασύρει και τη ρήτρα διαιτησίας³⁹. Το κύρος της εξετάζεται αυτοτελώς. Η ρήτρα έχει συστατικό τύπο⁴⁰, είναι έγγραφη⁴¹, έχει συνήθως τυποποιημένη μορφή⁴², και μπορεί να περιλαμβάνεται, εκτός από σύμβαση, σε συνυποσχετικό ή σε ανταλλαγή επιστολών⁴³ ή τηλεγραφημάτων⁴⁴. Θεωρείται πλήρης όταν εμπεριέχει εκτός από τη ρητή και ανεπιφύλακτη βούληση των μερών να υποβάλουν τη διαφορά σε διαιτησία, και το εφαρμοστέο δίκαιο, τον αριθμό των διαιτητών, τον τόπο διαιτησίας και τη γλώσσα στην οποία θα διεξαχθεί η διαιτητική διαδικασία.

Με τη σύναψη ρητής συμφωνίας διαιτησίας για την υποβολή της διαφοράς σε θεσμική διαιτησία, τα μέρη θεωρείται ότι έχουν υποβάλει τη διαφορά *ipso facto* στο διαιτητικό κέντρο που έχουν επιλέξει, άρα αποδέχονται τους Κανόνες Διαιτησίας και τους Εσωτερικούς Κανόνες Λειτουργίας του. Εάν ένα από τα μέρη αρνηθεί ή δεν μπορέσει να λάβει μέρος στη διαιτητική διαδικασία, αυτή θα προχωρήσει ανεξαρτήτως της άρνησης ή της αδυναμίας του μέρους.

---

³⁷ Ο ελληνικός όρος που απέδιδε προ του ΚΠολΔ τη συμφωνία για διαιτητική επίλυση υφιστάμενων διαφορών είναι συνυποσχετικό (για διάκριση βλ. Οικονομόπουλο Γ., *Η διαιτησία κατά το εν Ελλάδα ισχύον δίκαιο*. Τόμος Α', Αθήναι, 1937, σελ. 15-17) και Μαθιουδάκη Μ., «Η Διεθνής Εμπορική Διαιτησία ως Εναλλακτική Μορφή Επίλυσης Διεθνών Εμπορικών Διαφορών», *Αγορά χωρίς Σύνορα*, Τόμος 10 (1) 2004: Με την ΚΠολΔ 71 η διάκριση καταργήθηκε και πλέον με τον όρο «συμφωνία διαιτησίας» νοείται τόσο το συνυποσχετικό όσο και η ρήτρα διαιτησίας (βλ. και Κουσουλή Στ., *Δίκαιο της Διαιτησίας*, ο.π., σελ. 20).

³⁸ Βλ. Οικονομόπουλου Γ., Η αυτοτέλεια της συμφωνίας διαιτησίας και η έννοια της συμφωνίας «Αι διαφοραί εκ της συμβάσεως υπάγονται εις διαιτησίαν», Δ 1974, σελ. 691 επ.

³⁹ Βλ. Mayer P., "Les Limites de la Séparabilité de la Clause Compromissaire", *Rev.Arb.* 1998, σελ. 361.

⁴⁰ Schlosser P., *Das Recht der internationalen privaten Schiedgerichtsbarkeit*, Tuebingen 1989, σελ. 292

⁴¹ Βλ. και άρθρο 7 UNCITRAL.

⁴² Η προτεινόμενη από το Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο μορφή είναι η εξής (στην αγγλική της εκδοχή): "All disputes arising in connection with the present contract shall be finally settled under the Rules of Conciliation and Arbitration of the International Chamber of Commerce by one or more arbitrators appointed in accordance with the said rules" (Standard ICC Arbitration Clause in Rules of Conciliation and Arbitration).

⁴³ Βλ. Μητσόπουλο Γ., «Προϋποθέσεις εκτελέσεως αλλοδαπής διαιτητικής αποφάσεως» (Γνμδ), *Διαιτ.* 1995,1-13.

⁴⁴ Άρθρο 2 παρ.2 της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

Δεδομένου ότι οι ρήτρες διαιτησίας αναφέρονται σε ενδεχόμενες να προκύψουν διαφορές, είναι συνήθως σύντομες και ευσύνοπτες, χωρίς να διαλαμβάνουν λεπτομέρειες, καθώς οι συντάκτες τους αποφεύγουν να προβλέψουν εξαντλητικές ρυθμίσεις και προτιμούν να περιγράψουν ένα γενικό πλαίσιο, το οποίο δύναται να εξειδικευτεί *ad hoc* αργότερα⁴⁵. Έχει μάλιστα κριθεί έγκυρη ως ρήτρα διαιτησίας η φράση «Αγγλικό δίκαιο-διαιτησία στο Λονδίνο»⁴⁶, καθώς επίσης η φράση «αγγλικό δίκαιο, Λονδίνο σύμφωνα με τους κανόνες ICC» σε τέλεξ⁴⁷, καθώς θεωρήθηκε ότι ορίζουν επαρκώς το πλαίσιο για τη διαδικασία επίλυσης των διαφορών. Αντιθέτως, οι *submission agreements* είναι ευλόγως πιο αναλυτικές, καθώς η διαφορά έχει ήδη προκύψει και μπορεί να γίνει λεπτομερέστερη ρύθμιση της διαδικασίας επίλυσής της.

Σε κάθε περίπτωση, πρωταρχικής σημασίας είναι η σαφής βούληση των μερών να αποκλείσουν μέσω της ρήτρας διαιτησίας τη δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων. Έτσι, για παράδειγμα, η πρόβλεψη περί φιλικής επίλυσης διαφορών, θα πρέπει να διατυπώνεται με σαφήνεια, ώστε να συνάγεται ασφαλώς ότι το τελικό μέσο προσφυγής είναι η διαιτησία⁴⁸.

2. Εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο

Το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο σε μία διαιτησία καθορίζεται από τη βούληση των μερών, είναι δηλαδή αυτό που τα μέρη έχουν συμφωνήσει. Υπάρχουν τρεις περιπτώσεις επιλογής εφαρμοστέου δικαίου και συγκεκριμένα: α) το εθνικό δίκαιο που τα μέρη επιθυμούν να εφαρμοστεί, β) η *lex mercatoria*, το σύνολο δηλαδή των γενικών αρχών, εθιμικών κανόνων, εμπορικών και βιομηχανικών πρακτικών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου και διέπουν κατά ουσιαστικό τρόπο τις διεθνείς συναλλαγές, χωρίς αναφορά σε κάποιο συγκεκριμένο εθνικό δίκαιο⁴⁹ και γ) η επίλυση διαφορών *ex aequo et bono*, κατά δίκαιη δηλαδή κρίση⁵⁰, μετά από συμφωνία των μερών για εφαρμογή γενικών κανόνων δικαίου και όχι κάποιου συγκεκριμένου εθνικού δικαίου⁵¹. Η πρόβλεψη περί του πρωταρχικού ρόλου της βούλησης των μερών αποτυπώνεται σχεδόν σε όλες τις διεθνείς συμφωνίες και τα νομικά κείμενα περί διεθνούς εμπορικής

⁴⁵ Βλ. Μαντάκου Ά., *Η κατάρτιση της συμφωνίας διαιτησίας στη διεθνή συναλλαγή*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 1998, σελ. 7επ.

⁴⁶ *Swiss Bank Corporation v. Novrissiysk Shipping* [1995] 1 Lloyd's Rep 202.

⁴⁷ *Welex A.G. v Rosa Maritime Ltd.*, [2003] *APP.L.R.*, 07/03 σε <http://www.nadr.co.uk/articles/published/ArbitrationLR/Welex%20v%20Rosa%202003.pdf>.

⁴⁸ *Kheng Chi O.*, *Drafting effective dispute resolution clauses: some considerations*, Asia Business Law Conference (Kuala Lumpur, 8.10.2004) διαθέσιμο σε <http://ckoon-law.com/paper/drafting%20effective%20dispute%20resolution%20clauses%201.pdf>.

⁴⁹ Βλ. Χ. Παμπούκη, *Η Lex Mercatoria ως εφαρμοστέο δίκαιο στις διεθνείς συμβατικές ενοχές*, 1996, σελ. 4.

⁵⁰ *Murray J. S., Rau Al. S., & Sherman Ed. F., Arbitration*, Foundation Press, New York, (2d ed), 1996, σελ. 15.

⁵¹ Βλ. Aron Broches "Settlement of a dispute *ex aequo et bono* rather than on the basis of law, results neither from the nature of the dispute, nor from lacunae in international law, but solely from the decision of the parties to obtain such a solution", "Selected Essays: World Bank, ICSID, and Other Subjects of Public International Law", Martinus Nijhoff 1995.

δαιτησίας⁵². Σε περίπτωση που η ρήτρα δαιτησίας δεν προβλέπει κατά σαφή τρόπο το εφαρμοστέο δίκαιο, τότε τίθεται ζήτημα ερμηνείας από πλευράς των δαιτητών για την εξακρίβωση της πραγματικής βούλησης των μερών. Σε άλλες περιπτώσεις, μπορεί τα μέρη να έχουν επιλέξει εφαρμοστέο δίκαιο και ρητά να αποκλείουν από την εφαρμογή του συγκεκριμένες περιπτώσεις διαφορών, για τις οποίες όμως να μην ορίζουν κανένα δίκαιο ή σύστημα κανόνων ως εφαρμοστέο. Ο δαιτητής μπορεί να επιλέξει να εφαρμόσει στις εν λόγω περιπτώσεις κανόνες άλλους από αυτούς που τα μέρη ήθελαν να αποκλείσουν. Μπορεί ακόμα να επιλέξει να αγνοήσει τη βούληση των μερών αν προβάλλει ικανοποιητικές εξηγήσεις γιατί προβαίνει σε αυτή την επιλογή⁵³. Σε κάθε περίπτωση δεν θα πρέπει να παραβιάζει τους κανόνες διεθνούς δημόσιας τάξης ή κανόνες αναγκαστικού δικαίου⁵⁴. Μια άλλη περίπτωση είναι τα μέρη να έχουν επιλέξει μεν εφαρμοστέο δίκαιο, αλλά να έχουν συμφωνήσει να υπαγάγουν σε αυτό διαφορές που σύμφωνα με τους κανόνες δημόσιας τάξης του, δεν μπορούν να υπαχθούν σε δαιτησία. Το δικαστήριο σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να συμμορφώνεται με τους κανόνες δημοσίας τάξης του εφαρμοστέου στη δαιτησία δικαίου, παρά την πιθανή αντίθετη συμφωνία των μερών.

Επιλέγοντας το ουσιαστικό δίκαιο, τα μέρη δεν επιλέγουν το δικονομικό δίκαιο ή το δίκαιο της δαιτησίας. Το τελευταίο, ελλείψει αντίθετης συμφωνίας, είναι αυτό του τόπου της δαιτησίας⁵⁵.

3. Επιλογή τόπου δαιτησίας

Σε μια δαιτητική συμφωνία τα μέρη συνήθως προβλέπουν τον τόπο διεξαγωγής της δαιτησίας. Αν πρόκειται για θεσμική δαιτησία, τότε ο τόπος διεξαγωγής της δαιτησίας είναι η έδρα του δαιτητικού κέντρου. Αν δεν το πράξουν τα ίδια, αφήνουν ο τόπος να επιλεγεί από το δαιτητικό δικαστήριο.

Τα κριτήρια για την επιλογή του τόπου δαιτησίας είναι η ουδετερότητα της χώρας, όπου θα διεξαχθεί η δαιτησία, σε σχέση με τη χώρα προέλευσης των διαδίκων. Άλλα κριτήρια είναι η οικειότητα και το ευνοϊκό νομικό περιβάλλον της χώρας όπου διεξάγεται η δαιτησία, οικονομικοί παράγοντες που αφορούν στην ελεύθερη διακίνηση των απαιτούμενων χρηματικών ποσών⁵⁶, η γλώσσα, η υποδομή και η ποιότητα στην παροχή υπηρεσιών. Συνηθέστεροι τόποι διεξαγωγής δαιτησίας είναι η Χάγη, η Γενεύη, το Λονδίνο, το Παρίσι, η Στοκχόλμη, η Βιέννη, το Κάιρο, το Χονγκ Κονγκ, η Νέα Υόρκη, η Σιγκαπούρη, η Σανγκάη, η Κουάλα Λουμπούρ⁵⁷.

---

⁵² άρθρο 28 παρ.1 UNCITRAL, άρθρ. 7 Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τη Διεθνή Εμπορική Δαιτησία, άρθρ. 42 της Σύμβασης της Ουάσιγκτον του 1965 (ιδρυτικής του ICSID), αρθρ.17 παρ. 1 του Κανονισμού του ΔΕΕ

⁵³ Branson D., Wallace R. E., "Awarding Interest in International Commercial Arbitration Establishing a Uniform Approach", 28 *Va.J.Int'l L.*, 1988, σελ. 919.

⁵⁴ UNCTAD, *Dispute Settlement, International Commercial Arbitration*, New York and Geneva 2005, σελ. 11.

⁵⁵ Βλ. IBA Guidelines for Drafting Arbitration Clauses, παρ. 44.

⁵⁶ Βλ. Redfern Al., Hunter M., *Law and Practice of International Commercial Arbitration*, Sweet and Maxwell, London 2004, σελ 270.

⁵⁷ Holtzman H., "The Importance of Choosing the Right Place to Arbitrate an International Case", σε *Private Investors Abroad – Problems and Solutions in international Business*, ed. V. Cameron, σελ. 183.

4. Διορισμός των διαιτητών

Με μεταξύ τους συμφωνία, τα μέρη ορίζουν διαιτητή/διαιτητές ή συμφωνούν ως προς τον αριθμό και τον τρόπο ορισμού τους. Ο διορισμός των διαιτητών μπορεί να γίνει είτε με κοινή συμφωνία ως προς το πρόσωπο του διαιτητή (αν πρόκειται για έναν), είτε με υπόδειξη συγκεκριμένου προσώπου από καθένα από τα μέρη, είτε με ανταλλαγή καταλόγου, όπου το κάθε μέρος έχει συμπεριλάβει ονόματα τα οποία θεωρεί αξιόπιστα για διαιτητές και στη συνέχεια δίνει τον κατάλογο στο άλλο μέρος, προκειμένου να συναποφασίσουν ποια πρόσωπα θα επιλέξουν τελικά από τους δύο καταλόγους. Ο αριθμός των διαιτητών ορίζεται συνήθως βάσει του ποσού της διαφοράς, της πολυπλοκότητας της υπόθεσης και της επιλογής των μερών για αυξημένο έλεγχο της διαδικασίας⁵⁸. Συνήθως είναι ένας ή τρεις⁵⁹, χωρίς να αποκλείεται και ορισμός περισσοτέρων⁶⁰. Στις περιπτώσεις αυτές, είτε τα πρώτα δύο μέλη ορίζονται από τους συμβαλλομένους και το τρίτο από τους διαιτητές, οπότε λαμβάνεται απόφαση κατά πλειοψηφία (γνήσια τριμελής σύνθεση), είτε αρχικά συγκροτείται διμελές διαιτητικό δικαστήριο, και οι δύο διαιτητές επιλέγουν επιδιαιτητή, όταν δεν μπορούν να λάβουν κοινή απόφαση, οπότε αποφασίζει μόνος ο επιδιαιτητής (πλασματική τριμελής σύνθεση)⁶¹. Σε περιπτώσεις επιλογής θεσμικής διαιτησίας, τα μέρη μπορούν να αναθέσουν ρητά τον ορισμό διαιτητών στον οργανισμό διαιτησίας που έχουν συμφωνήσει να επιληφθεί της διαφοράς τους. Στην περίπτωση αυτή, ο επιλεγείς από τα μέρη οργανισμός προχωρά στον διορισμό διαιτητή/διαιτητών, βάσει των οριζόμενων στον Κανονισμό του⁶².

Συνοπτικά, η επιλογή διαιτητών είναι πολύ σημαντική διάσταση της διαιτητικής διαδικασίας και μπορεί να καθορίσει σημαντικά την ποιότητά της, ενδεχομένως και την έκβασή της⁶³.

Οι διαιτητές έχουν αρμοδιότητα να αποφαινούνται επί της δικαιοδοσίας τους (θεωρία Kompetenz-Kompetenz⁶⁴), γεγονός που σημαίνει αφ' ενός ότι δεν είναι υποχρεωμένοι άμα τη υποδείξει ή τω διορισμώ τους να αναλάβουν τα καθήκοντά τους και αφ' ετέρου ότι δεν έχουν υποχρέωση να παραιτηθούν αν ένα από τα μέρη αμφισβητήσει τη δικαιοδοσία τους. Έχουν λόγο σχετικά με τη δικαιοδοσία τους να δικάσουν τη συγκεκριμένη υπόθεση και, εξετάζοντας τα δεδομένα, μπορούν ανάλογα να αποδεχθούν το διορισμό τους ή να τον αρνηθούν, στοιχείο το οποίο συνιστά τη λεγόμενη θετική διάσταση της θεωρίας της Kompetenz-Kompetenz. Στην αρνητική της διάσταση πρόκειται για μία θεωρητική σύλληψη

⁵⁸ Βλ. IBA Guidelines for Drafting Arbitration Clauses, παρ. 26, 27.

⁵⁹ Χαρακτηριστικό παράδειγμα πρόβλεψης τριμελών συνθέσεων είναι οι ρήτρες διαιτησίας στα ναυλοσύμφωνα. Βλ. Ρήτρα της London Maritime Arbitrators Association: "The reference shall be to three arbitrators, one to be appointed by each party and the third, subject to the provisions of the LMAA Terms, by the two so appointed".

⁶⁰ Βλ. IBA Guidelines, ο.π., όπου προτείνεται ο αριθμός των διαιτητών να είναι μονός.

⁶¹ Ιερεμία Μ. *Εξωδικαστική Επίλυση Διαφορών στη Ναυτιλία: Διαιτησία και Διαμεσολάβηση*, Διπλωματική Εργασία που εκπονήθηκε στο πλαίσιο ΠΜΣ του Τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, Νοέμβριος 2011.

⁶² Βλ. επί παραδείγματι ICC Rules 2021, άρθρο 13 παρ.3.

⁶³ Landau T., "Composition and Establishment of the Tribunal", 9 Am.Rev.Int.Arb., (1998), σελ. 45.

⁶⁴ Βλ. Κουσουλή Στ., *Διαιτησία, Ερμηνεία κατ' άρθρον*, εκδ.Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσ/νίκη 2004, σελ. 207.

με σημαντικά πρακτικά αποτελέσματα, το κυριότερο εκ των οποίων είναι πως το εθνικό δικαστήριο, ενώπιον του οποίου ασκείται αγωγή, παρά την ύπαρξη διαιτητικής συμφωνίας, οφείλει να παραπέμψει τα μέρη σε διαιτησία⁶⁵. Η αρνητική έκφανση της Kompetenz-Kompetenz αποτυπώνεται στο άρθρο II (3) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Υπάρχουν, ωστόσο, αρκετές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών ως προς τις συνέπειές της⁶⁶, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν απλή αναστολή της δίκης για το κύρος της ρήτηρας διαιτησίας ή ακόμα και απόρριψη από μέρος του διαιτητικού δικαστηρίου της διεθνούς δικαιοδοσίας του. Η απόρριψη αυτή μπορεί να είναι μετά από *prima facie* εξέταση του κύρους της διαιτητικής συμφωνίας (γαλλικά δικαστήρια) ή μετά από πλήρη εξέταση κατά το προδιαιτητικό στάδιο (αγγλικά δικαστήρια).

5. Διαιτητική Διαδικασία

Προτού ο διαιτητής προβεί σε εξέταση των γεγονότων, συντάσσει ένα έγγραφο (Terms of Reference), στο οποίο περιγράφεται το αντικείμενο της δίκης και οι πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων. Το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει: ονόματα και στοιχεία των μερών, διευθύνσεις των μερών προς επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων, περίληψη των αιτημάτων των διαδίκων, το όνομα, περιγραφή και διεύθυνση του διαιτητή, τον τόπο διεξαγωγής της διαιτησίας, αναφορά σε τυχόν συμφωνημένη δικαιοδοσία του διαιτητή να κρίνει ως “*amiable compositeur*”⁶⁷ (κατά «δικαία κρίση»)⁶⁸, τους εφαρμοστέους κανόνες και, τέλος, κάθε λεπτομέρεια απαραίτητη προκειμένου να καταστεί εκτελεστή η διαιτητική απόφαση⁶⁹. Το έγγραφο υπογράφεται από το διαιτητή και τα διάδικα μέρη και υποβάλλεται στο διαιτητικό δικαστήριο εντός ειδικά προβλεπόμενης προθεσμίας από την ημέρα από την οποία ο φάκελος δόθηκε στο διαιτητή.

---

⁶⁵ Brekoulakis St., *The Negative Effect of Compétence - Compétence: “The Verdict has to be Negative”*, *Austrian Arbitration Yearbook*, 2009, σελ. 238-58.

⁶⁶ Παμπούκης Χ., *Αναγνώριση & Εκτελεστότητα Αλλοδαπών Διαιτητικών Αποφάσεων Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης*, 2019, σελ. 41.

⁶⁷ Βλ. άρθρο 28 ν.2735/99 (κυρωτικού του πρότυπου νόμου UNCITRAL), όπου ρητά αναφέρεται ότι οι διαιτητές μπορούν να αποφαινούνται κατά δικαία κρίση μόνο εάν τα μέρη τους έχουν ρητά εξουσιοδοτήσει προς τούτο.

⁶⁸ Ορφανίδη Γ., *Εναλλακτικές λύσεις στη δικαιοσύνη και εντός της δικαιοσύνης σε: Η δραστηκότητα της δικαιοσύνης I* (1987), Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών, Η συμμετοχή της ελληνικής δικονομικής επιστήμης στο 8ο παγκόσμιο συνέδριο πολιτικής δικονομίας στην Ουτρέχτη, 1987, σελ.201 επ.

⁶⁹ Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τους νέους αναθεωρημένους κανόνες του ΔΕΕ, από το εν λόγω έγγραφο παραλείφθηκε η υποχρέωση του διαιτητή να ορίσει τα ζητήματα για τα οποία θα αποφανθεί, και τούτο γιατί πολλές φορές αυτά ήταν δύσκολο να προσδιοριστούν σε τόσο πρώιμο στάδιο, με αποτέλεσμα να καθυστερεί πολλές φορές η διαδικασία, βλ. και Derains Yv., Schwartz Er., *The New ICC Arbitration Rules*, Kluwer Law, The Hague/ London/ Boston, 1998, σελ. 10.

Οι διαιτητές έχουν την ευχέρεια, εφόσον το εφαρμοστέο δίκαιο τους το επιτρέπει⁷⁰, να διατάσσουν τα αναγκαία κατά την κρίση τους ασφαλιστικά μέτρα⁷¹ μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου μέρους⁷². Η εξουσία αυτή των διαιτητών μπορεί να αποκλειστεί από τα μέρη με τη διαιτητική συμφωνία⁷³. Η αποδοχή της δυνατότητας αυτής δεν σημαίνει απεριόριστη εξουσία των διαιτητών να επιβάλλουν αποχή από ενδεχόμενη προσφυγή για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων στα τακτικά δικαστήρια ή σε άλλη διαιτητική διαδικασία⁷⁴. Επίσης, η αποδοχή από τα μέρη της δυνατότητας του διαιτητικού οργάνου να διατάσσει ασφαλιστικά μέτρα δεν αποκλείει την παράλληλη εξουσία των εθνικών δικαστηρίων, συνήθως προτού το διαιτητικό δικαστήριο επιληφθεί της υπόθεσης, και κατ' εξαίρεση υπό «αρμόζουσες περιστάσεις» και αφ' ότου ο σχετικός φάκελος της υπόθεσης περάσει στα χέρια των διαιτητών⁷⁵. Το στοιχείο του επειγόντος συνεκτιμάται για την επιλογή του κατάλληλου, βάσει της αρχής της αναλογικότητας⁷⁶, ασφαλιστικού μέτρου⁷⁷, ενώ καθοριστικό είναι και το στοιχείο της «ανεπανόρθωτης βλάβης»⁷⁸.

6. Γλώσσα της Διαιτησίας

Και η γλώσσα της διαιτησίας προβλέπεται από τη συμφωνία διαιτησίας. Αν και συνήθως είναι η γλώσσα της σύμβασης, τα μέρη έχουν την εξουσία να ορίσουν τη γλώσσα της διαδικασίας. Αν δεν το κάνουν, το δικαστήριο μπορεί να την ορίσει, συνεκτιμώντας παραμέτρους, όπως η γλώσσα της μεταξύ τους αλληλογραφίας και σε κάθε περίπτωση να είναι γλώσσα «προσβάσιμη» και για τα δύο μέρη⁷⁹, ώστε να μην εμποδίζεται η συμμετοχή τους⁸⁰. Στη θεσμική διαιτησία, το δικαστήριο μπορεί και να διατάξει τη χρησιμοποίηση άλλων γλωσσών, αν αυτό επιβάλλεται από τον κανονισμό του. Στην περίπτωση αυτή,

⁷⁰ Στις εθνικές νομοθεσίες ωστόσο ορισμένων κρατών, όπως Κίνα, Ταϊλάνδη, Αργεντινή, υφίστανται περιορισμοί της εξουσίας αυτής των διαιτητών (βλ. Boog Chr., "The Law Governing Interim Measures" σε Conflict of Laws in International Arbitration, Ferrari F., Kroll St. (Eds.), European Law Publishers, 2011, Munich, σελ. 409 επ.

⁷¹ Ο αγγλικός όρος που χρησιμοποιείται για τα ασφαλιστικά μέτρα στο πλαίσιο της διαιτησίας του ΔΕΕ είναι "interim or conservatory measures" ενώ απαντάται και ο όρος "interim relief" (πχ αρθρ. 30 του Κανονισμού του Διεθνούς Κέντρου Διαιτησίας της Σιγκαπούρης).

⁷² Άρθρο 23 Κανονισμού Διαιτησίας ΔΕΕ, Άρθρο 26 του Κανονισμού του Διαρκούς Διαιτητικού Δικαστηρίου της Χάγης κ.ο.κ.

⁷³ Βλ. Δημολίτσα Αντ., «Τα ασφαλιστικά μέτρα στη διεθνή εμπορική διαιτησία», Πρακτικά Συνεδρίου Εμπορικόλογων, Καλαμπάκα, 2004, σελ. 393.

⁷⁴ Βλ. Clavel S., "Anti-suit injunctions et arbitrage", Revue de l' Arbitrage 4 (2001), σελ. 671. Ορισμένοι συγγραφείς αποδέχονται μόνο κατ' εξαίρεση τη δυνατότητα αυτή, π.χ όταν ένα από τα μέρη με δόλο προσπαθεί να υπονομεύσει την δικαιοδοσία του διαιτητικού δικαστηρίου, βλ. Lévy L., "Anti-suit Injunctions issued by Arbitrators", IAI International Arbitration Series No. 2, Anti-Suit Injunctions in International Arbitration, σελ. 128.

⁷⁵ Άρθρο 23 (2) Κανονισμού Διαιτησίας ΔΕΕ.

⁷⁶ Petrocheilos G., "Interim Measures Under the Revised UNCITRAL Rules", [2010] ASA Bull. σελ. 883.

⁷⁷ Wyss L., "Vorsorgliche Massnahmen und Beweisaufnahme – die Rolle des Staatlichen Richters bei Internationalen Schiedsverfahren aus Schweizer Sicht", SchiedsVZ, 2011, σελ. 196.

⁷⁸ Hascher D., "Introduction to Decisions on ICC Arbitration Procedures", ICC Bull. Special Supplement, 2010: 15, καθώς επίσης και Voser N., "Interim Relief in International Arbitration", Disp. Resol. Int'l (2007), σελ. 177.

⁷⁹ Βλ. CEEG (Shanghai) Solar Science & Technology Co. v. LUMOS, LLC, 829 F.3d 1201 (10th Cir. 2016)

⁸⁰ Βλ. Κουσούλη, *Δίκαιο της Διαιτησίας*, ο.π., σελ. 93.

μπορεί να χρειαστεί να ληφθεί μέριμνα για μετάφραση και διερμηνεία, η οποία συνεπάγεται δαπάνες και καθυστερήσεις.

7. Η διαιτητική απόφαση

Διαιτητική είναι η απόφαση επί διαφοράς που έχει υποβληθεί και επιλυθεί μέσω διαιτησίας και η οποία θέτει εν όλω ή εν μέρει, τέλος στην διαιτησία⁸¹ ή αποφασίζει σχετικά με προδικαστικό ζήτημα, η επίλυση του οποίου είναι απαραίτητη για να καταλήξει σε τελική απόφαση⁸². Γενικότερα, διαιτητικές αποφάσεις χαρακτηρίζονται οι ακόλουθες:

- Οι τελικές διαιτητικές αποφάσεις, δηλαδή, οι διαιτητικές αποφάσεις που περατώνουν τη διαιτητική διαδικασία⁸³. Μια διαιτητική απόφαση που εξετάζει όλα τα αιτήματα επί της ουσίας είναι μία τελική διαιτητική απόφαση, όπως και η διαιτητική απόφαση που κηρύσσει την έλλειψη αρμοδιότητας του διαιτητικού δικαστηρίου επί της διαφοράς που έχει αχθεί ενώπιόν του.

- Οι μερικές διαιτητικές αποφάσεις, δηλαδή οι διαιτητικές αποφάσεις που αποφαινόνται οριστικά ως προς ένα μέρος των αιτημάτων και αφήνουν εκκρεμή τα υπόλοιπα αιτήματα για λήψη απόφασης σε μεταγενέστερη φάση της διαιτητικής διαδικασίας⁸⁴.

- Οι διαιτητικές αποφάσεις που επιλύουν προδικαστικό ζήτημα που είναι απαραίτητο για την εκδίκαση των αιτημάτων των μερών, όπως λ.χ. η απόφαση σχετικά με το εάν μια αξίωση έχει παραγραφεί.

- Οι διαιτητικές αποφάσεις ως προς τα έξοδα της διαιτητικής διαδικασίας.

- Οι διαιτητικές αποφάσεις που αποτυπώνουν τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς.

8. Τα έξοδα της διαιτησίας και ο καθορισμός της αμοιβής των διαιτητών

Τα έξοδα της διαιτησίας περιλαμβάνουν τις αμοιβές των διαιτητών, των εμπειρογνομόνων που ενδεχομένως οριστούν για την υπόθεση, καθώς και τις διοικητικές δαπάνες, αν πρόκειται για θεσμική διαιτησία. Αναφορικά με τον επιμερισμό των εξόδων⁸⁵, σημειώνεται ότι οι εθνικές προσεγγίσεις παρουσιάζουν εν προκειμένω σημαντικές διαφορές⁸⁶ - από την έλλειψη κάθε επιμερισμού έως την πλήρη επιδίκαση των εξόδων στο

⁸¹ Hammond C. & Mayer J. J., *Arbitration Advocacy: "From Clause to Hearing"*, 28 Am. J. Trial Advoc. (2004), σελ. 101.

⁸² Οδηγός του ICCA για τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης 1958, κεφ. II παρ. 1.1

⁸³ Redfern Al., Hunter M., Blackaby N., Partasides C., *Law and Practice of International Commercial Arbitration*, Sweet and Maxwell London, 2004, σελ. 351-2.

⁸⁴ Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα που αναφέρει ο Οδηγός του ICCA (ο.π.): Μια διαιτητική απόφαση που ασχολείται με το αίτημα για επιπλέον έξοδα σε μια διαιτησία που σχετίζεται με συμβάσεις έργου και που αφήνει αιτήματα για αποζημίωση λόγω ελαττωμάτων και καθυστερήσεων για μια μεταγενέστερη φάση της διαδικασίας είναι μια μερική διαιτητική απόφαση .

⁸⁵ Βλ. Κουσουύλη, *Δίκαιο της Διαιτησίας*, ο.π., σελ. 131.

⁸⁶ Σχετικά με τις «σχολές» στην κατανομή των διαιτητικών εξόδων ("American Rule" – "costs follow the event rule" , βλ. Bühler M., *Awarding Costs in International Arbitration, an Overview*, Zurich, 2004, προσβάσιμο σε: <https://www.walderwyss.com/publications/85.pdf>.

νικήσαντα διάδικο. Σε κάθε περίπτωση, οι διαιτητές έχουν ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς αυτό το ζήτημα⁸⁷.

Τα μεγάλα διεθνή διαιτητικά κέντρα έχουν συνήθως ειδικές διατάξεις για τη ρύθμιση των αμοιβών⁸⁸. Παράγοντες που λαμβάνονται επιπλέον υπόψη είναι η απασχόληση των διαιτητών, ο χρόνος που απαιτήθηκε, η ταχύτητα εξέλιξης της διαδικασίας και ο βαθμός πολυπλοκότητας της διαφοράς⁸⁹.

IV. ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

1. Η *ad hoc* διαιτησία

Ad hoc είναι η διαιτησία η οποία διοργανώνεται συμβατικά από τα ίδια τα μέρη. Μια *ad hoc* διαιτησία λαμβάνει συνήθως χώρα όταν η ρήτρα διαιτησίας προβλέπει προσφυγή στη διαιτησία χωρίς να αναφέρεται σε διαιτητικό θεσμό, ούτε σε συγκεκριμένο πλέγμα κανόνων διαιτησίας. Στην *ad hoc* διαιτησία τα διάδικα μέρη είναι ελεύθερα να καθορίσουν τη σύνθεση του διαιτητικού δικαστηρίου, αλλά και σε σημαντική έκταση τους κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή της διεθνούς εμπορικής διαιτητικής διαδικασίας, ορίζοντας το εφαρμοστέο δίκαιο ή καθορίζοντας συγκεκριμένους κανόνες.

Οι λόγοι για τους οποίους τα μέρη καταφεύγουν σε *ad hoc* διαιτησία, είναι συνήθως οι ακόλουθοι:

- Ευελιξία στο επίπεδο της διαδικασίας, καθώς η επιλογή των εφαρμοστέων κανόνων προσφέρει τη δυνατότητα για διαδικασία προσαρμοσμένη στις ανάγκες των μερών, μακριά από γραφειοκρατικές νόρμες και επιβεβλημένα χρονικά όρια⁹⁰.

- Μεγαλύτερη ταχύτητα στη διεκπεραίωση της υπόθεσης, στοιχείο πολύ σημαντικό στις εμπορικές συναλλαγές, που πρέπει να είναι απαλλαγμένες από χρονοτριβές, οι οποίες συνεπάγονται αβεβαιότητα και απώλεια χρημάτων.

- Προσαρμοστικότητα στις ανάγκες κάθε υπόθεσης (διακανονισμός του αριθμού των διαιτητών, του τόπου διαιτησίας, της γλώσσας διαιτησίας και άλλων λεπτομερειών, ώστε να μην επιβαρύνονται οικονομικά τα μέρη, με αμοιβαία αποδεκτές λύσεις)⁹¹.

Ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο, σημαντικό είναι το στοιχείο της δυνατότητας επιλογής του⁹², καθώς κατ' αυτόν τον τρόπο τα μέρη μπορούν να υπαγάγουν τη διαφορά τους σε δίκαιο οι ρυθμίσεις του οποίου είναι κοινώς αποδεκτές και αποτελεσματικές για

⁸⁷ Βλ. IBA Guidelines, ο.π., παρ.66.

⁸⁸ Βλ. πχ. Άρθρα 24-35 Κανονισμού Διαιτησίας ΔΕΕ και Παράρτημα III, όπου προβλέπεται Πίνακας Αμοιβών, οι κλίμακες του οποίου είναι ανάλογες προς το ποσό της επίδικης διαφοράς. Ενδιαφέρον έχουν και οι Κανόνες Διαιτησίας της Ελβετίας (αρ. 40.4), όπου υπάρχει πρόβλεψη για υποβολή από τους διαιτητές στα αρμόδια επιμελητήρια του σχεδίου αμοιβής τους προς διαβούλευση (consultation) (για περαιτέρω ανάλυση βλ. και Wiggers W.I.H, *International Commercial Law Source Materials*, Kluwer Law International, Bruylant 2004).

⁸⁹ Βλ. Schaefer E., Verbist H., Imhoos C., *ICC Arbitration in Practice*, Kluwer Law International, Boston 2005, σελ. 157.

⁹⁰ Friedland P.D., *Arbitration Clauses for International Contracts*, Juris Publishing Inc., 2007, (2nd Ed.), σελ. 11.

⁹¹ Levinson A. R., "Lawyering Principles, Skills and Methods Offer Insight as to Best Practices for Arbitration", *Baylor Law Review*, (2008), σελ. 1.

⁹² Sherwin P., Vermal A., Figueira El., "Perceived Advantages and Disadvantages of International Arbitration", σε *International Litigation and Arbitration*, Proskauer Guide, 2007 Proskauer Rose LLP.

αυτά, όπως για παράδειγμα λόγω της ύπαρξης σε αυτό εξειδικευμένων διατάξεων οι οποίες ρυθμίζουν αναλυτικά τα δυνάμενα να ανακύψουν ζητήματα, μην αφήνοντας περιθώρια αμφισβήτησης (π.χ. αγγλικό δίκαιο για θέματα ναυτιλίας), ευνοϊκές (σε θέματα ενδεχομένως φορολογίας) ή παρέχουσες δραστικές λύσεις (π.χ. αγγλοσαξονικό ή βορειοαμερικανικό δίκαιο ασφαλιστικών μέτρων). Επίσης, τα μέρη μπορούν να αποκλίνουν από κανόνες ουσιαστικού δικαίου και να συμφωνήσουν η διαφορά τους να λυθεί *ex aequo e bono*⁹³.

Η επιλογή, τέλος, της γλώσσας εργασίας είναι ιδιαίτερα σημαντική, ιδίως σε περιπτώσεις όπου η μητρική γλώσσα των συμβαλλομένων είναι σπάνια ή δεν περιλαμβάνει έννοιες που αντικατοπτρίζουν κοινά συναλλακτικά ήθη. Σε αυτές τις περιπτώσεις η επιλογή μιας κοινά αποδεκτής και «προσβάσιμης» σε όλα τα μέρη γλώσσας συμβάλλει στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και στην ευχερέστερη κατανόηση κατά τη διεξαγωγή της διαιτησίας, αλλά και της εκδιδόμενης απόφασης.

- Εμπιστευτικότητα της διαδικασίας, καθώς τα μέρη ορίζουν ως διαιτητές άτομα της εμπιστοσύνης τους και οι λεπτομέρειες της διαδικασίας ορίζονται κατά τρόπο που αυτή δεν αποκτά ευρεία δημοσιότητα, αν αυτό είναι επιθυμία και στόχος των μερών.⁹⁴

- Δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης, οι οποίες καλλιεργούνται εκ των πραγμάτων μεταξύ των μερών, καθώς καλούνται να συνεργαστούν για την εξεύρεση κοινά ωφέλιμων λύσεων ως προς τη διαδικασία της διαιτησίας, αλλά και μεταξύ αυτών και των μελών του οργάνου που καλείται να επιλύσει τη διαφορά. Η συμφωνία που απορρέει από μία τέτοια συνεργασία είναι λιγότερο ευάλωτη σε μελλοντικές αμφισβητήσεις.

Οι παραπάνω λόγοι συνεπάγονται, κατ' αποτέλεσμα, και χαμηλή οικονομική επιβάρυνση, η οποία οφείλεται στην ταχύτητα και στην ελευθερία επιλογών⁹⁵.

2. Θεσμική διαιτησία

Όπως έχει παρατηρηθεί, εντός του πλαισίου μιας διαιτητικής ρήτηρας, δεν είναι πάντοτε εφικτή η εξαντλητική πρόβλεψη όλων των ζητημάτων που μπορεί να ανακύψουν κατά τη διαιτητική επίλυση μιας διαφοράς, ζήτημα που οδήγησε στη γένεση της θεσμικής διαιτησίας⁹⁶. Η διεθνής επιχειρηματική κοινότητα δημιούργησε θεσμούς οργάνωσης διεθνών διαιτησιών, μέσω της δημιουργίας κέντρων διαιτησίας, τα οποία καταρτίζουν κανονισμό διαιτησίας και μεριμνούν για τη διεξαγωγή διεθνών διαιτησιών βάσει αυτού⁹⁷. Θεσμική, συνεπώς, ονομάζεται η διαιτησία, όταν τα μέρη προσφεύγουν στη δικαιοδοσία και τις υπηρεσίες ενός κέντρου διεθνούς εμπορικής διαιτησίας, στο πλαίσιο του οποίου

⁹³ Τη δυνατότητα αυτή απηχεί και η ενδοτικού δικαίου διάταξη ελληνικού ΚΠολΔ 890 παρ. 1.

⁹⁴ Βλ. Gaillard Emm., "Le principe de confidentialité de l'arbitrage commercial international", Recueil Dalloz-Sirey, 22eme Cahier-Chronique (1987), σελ. 153-4.

⁹⁵ Rivkin D., "Towards a New Paradigm in International Arbitration: The Town Elder Model Revisited", *Arbitration International*, τ. 24, No 3, (2008), σελ. 377.

⁹⁶ Πασχούδη Ν., «Η συμμετοχή τρίτων στη διαδικασία της διεθνούς διαιτησίας», σελ. 9, Διπλωματική Εργασία στο πλαίσιο ΠΜΣ Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, 2012.

⁹⁷ Βλ. Γκλαβίνης Π., *Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο: Γενικές Αρχές, Διεθνές Εμπόριο, Ξένες Επενδύσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2009, σελ. 713 επ.

παρέχεται ένας συγκεκριμένος κανονισμός διαιτησίας και ένας δεδομένος κατάλογος από τον οποίον τα μέρη μπορούν να επιλέξουν διαιτητές.

Πλεονεκτήματα της θεσμικής διαιτησίας είναι τα ακόλουθα⁹⁸:

- Τα μεγάλα διαιτητικά κέντρα με σειρά κανόνων έχουν επιτύχει να εξασφαλίσουν σε μεγάλο βαθμό τη διακριτικότητα της διαδικασίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο (ΔΕΕ), στους Εσωτερικούς Κανόνες του οποίου προβλέπεται ότι οι συνεδριάσεις του Δικαστηρίου (τόσο της Ολομέλειας, όσο και της Επιτροπής) είναι μυστικές, ανοιχτές μόνο στα μέλη του και στη Γραμματεία. Κατ' εξαίρεση, σε ειδικές περιπτώσεις και μόνο μετά τη σύμφωνη γνώμη των μελών, ο Πρόεδρος μπορεί να προσκαλέσει μέλη επί τιμή και να επιτρέψει παρατηρητές. Και αυτοί όμως έχουν υποχρέωση τήρησης εμπιστευτικότητας⁹⁹.

- Η διαδικασία ενώπιον του ΔΕΕ και πολλών θεσμικών διαιτητικών οργάνων υπερτερεί σε σύγκριση με τη δικαστηριακή πρακτική πολλών χωρών και ως προς το στοιχείο της ταχύτητας, καθώς αφ' ενός λόγω της άρτιας οργάνωσής τους τα γραφειοκρατικά εμπόδια είναι ελάχιστα και, αφ' ετέρου, λόγω της εξειδίκευσης των διαιτητών¹⁰⁰, ο χρόνος διεκπεραίωσης της διαδικασίας και της έκδοσης διαιτητικής απόφασης είναι σχετικά σύντομος.

- Η παροχή εχεγγύων ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των διαιτητών των μεγάλων διαιτητικών κέντρων είναι πολύ σημαντικό στοιχείο της αξιοπιστίας τους¹⁰¹. Η σημασία που αποδίδεται στον παράγοντα της ανεξαρτησίας εμφανίζεται και στην κατοχύρωσή της με ειδικές διατάξεις στους Κανονισμούς Διαιτησίας των διεθνών διαιτητικών κέντρων¹⁰².

- Διασφαλίζεται η επιλογή καταρτισμένων/εξειδικευμένων διαιτητών, καθώς τα διεθνή διαιτητικά κέντρα τηρούν καταλόγους με εγνωσμένου κύρους επιστήμονες με βαθιά γνώση διαφορετικών αντικειμένων¹⁰³ και μακρά πείρα, οι οποίοι παρέχουν μεγαλύτερες εγγυήσεις ορθοδίκαιης επίλυσης της διαφοράς.

- Επιπλέον, η οργάνωση των μεγάλων θεσμικών κέντρων διαιτησίας, ο σαφής καταμερισμός εργασιών, οι υψηλές προδιαγραφές του διοικητικού και επιστημονικού προσωπικού και η χρήση των πιο σύγχρονων τεχνικών μεθόδων αρχειοθέτησης και συλλογής δεδομένων συντελούν στην αποτελεσματική διεκπεραίωση του έργου του.

- Οι αποφάσεις των διαιτητών στο πλαίσιο επίλυσης διαφορών σε αρκετά διεθνή διαιτητικά κέντρα έχουν το πλεονέκτημα ότι δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα από τα μέρη¹⁰⁴ και άρα, αφ' ενός παρέχεται μεγαλύτερη ασφάλεια ως προς το αποτέλεσμα της διαιτησίας και, αφ' ετέρου, δεν αναλώνεται πολύς χρόνος ως την τελική επίλυση της διαφοράς.

⁹⁸ Δημολίτσα Αντ., «Τα πλεονεκτήματα της διεθνούς διαιτησίας», *NoB 1981*, σελ. 230-233.

⁹⁹ Βλ. Rogers A. and Miller D., "Non-confidential Arbitration Proceedings", *Arb.Int.*, T.12, No3 (1996), 319.
100

¹⁰¹ Για την εννοιολογική σχέση των δύο αυτών όρων και την κατοχύρωσή τους στους Κανόνες Διαιτησίας του ΔΕΕ, βλ. Redfern A., Hunter M. et al. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*, ο.π.

¹⁰² βλ. Άρθρο 11(1) Κανονισμού Διαιτησίας ΔΕΕ, Άρθρο 13 Κανόνων Διεθνούς Κέντρου Επίλυσης Διαφορών (ICDR), α.13 Κανόνων Ινστιτούτου Διαιτησίας του Εμπορικού Επιμελητηρίου Στοκχόλμης κ.ο.κ.

¹⁰³ Meyerowitz St., "The Arbitration Alternative", 71 *A. B. A. J.* (1985), σελ. 78.

¹⁰⁴ Βλ. ιστοσελίδα ΔΕΕ www.iccwbo.org/court/english/arbitration.

Αντιθέτως, μεγάλο μειονέκτημα της θεσμικής διαιτησίας θεωρείται το υψηλό της κόστος¹⁰⁵.

V. ΔΙΕΘΝΗ ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

1. Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο

Το σύστημα διαιτησίας του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου (ΔΕΕ), το οποίο καθιερώθηκε πριν από 98 χρόνια, αποτελεί σήμερα έναν από τους πιο σημαντικούς μηχανισμούς επίλυσης διεθνών εμπορικών διαφορών. Η σημασία του έγκειται κυρίως στην παροχή εχεγγύων γρήγορης, διακριτικής και αποτελεσματικής διαδικασίας διαιτησίας - στοιχεία που δεν παρέχουν συνήθως τα εθνικά δικαστήρια. Επιπλέον, δίνεται στα ενδιαφερόμενα μέρη ευρεία διακριτική ευχέρεια, με ειδικότερες εκφάνσεις την επιλογή των διαιτητών, του τόπου της διαιτησίας, του εφαρμοστέου δικαίου και της γλώσσας εργασίας - στοιχεία που το καθιστούν ιδιαίτερα ελκυστικό στους συναλλασσόμενους, καθώς έτσι έχουν τον έλεγχο της διαδικασίας. Χαρακτηριστικά, λοιπόν, της διαιτησίας του ΔΕΕ είναι αφ' ενός ο διεθνής της χαρακτήρας και αφ' ετέρου το στοιχείο της «εποπτείας» της διαδικασίας από το κύριο όργανο του ΔΕΕ, το Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο (ΔΔΔ). Στην παρούσα υποενότητα θα εξεταστούν οι αρμοδιότητες του ΔΔΔ σε συνάρτηση με τα δύο αυτά χαρακτηριστικά και ιδιαίτερα με το χαρακτήρα της διαδικασίας ως εποπτευόμενης. Θα αναλυθούν τα πλεονεκτήματά του έναντι άλλων μορφών επίλυσης διαφορών, ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα αναφορικά με την αξία του στον κόσμο των πολύπλοκων και αλληλεξαρτώμενων διεθνών συναλλαγών.

Προκειμένου ωστόσο να δοθεί μία σφαιρική εικόνα για το μηχανισμό διαιτησίας στο πλαίσιο του ΔΕΕ, χρήσιμο είναι να εκτεθούν εν συντομία κάποιες βασικές πληροφορίες για αυτό ως όργανο διεθνούς εκπροσώπησης των επιχειρήσεων και προώθησης του διεθνούς εμπορίου.

Το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο ιδρύθηκε το 1919 από μέλη της διεθνούς επιχειρηματικής κοινότητας από το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ, με έδρα το Παρίσι¹⁰⁶. Αποτελεί ιδιωτικό, μη κυβερνητικό οργανισμό, με διεθνή χαρακτήρα, στον οποίο συμμετέχουν ως μέλη εταιρείες και ιδιώτες από όλον τον κόσμο, δραστηριοποιούμενοι σε διάφορους επιχειρηματικούς τομείς. Σκοπός του Επιμελητηρίου είναι η εναρμόνιση των διεθνών πρακτικών του εμπορίου, η ενίσχυση των επενδύσεων, η απλοποίηση των διαδικασιών επίλυσης διαφορών, η ενημέρωση ενδιαφερομένων σε θέματα σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις στο δίκαιο των εταιρειών, η χρήση και η διάδοση νέων τεχνολογικών μέσων. Ως εκ τούτου, οι τομείς δράσης του Διεθνούς Επιμελητηρίου επεκτείνονται από τον τραπεζικό και χρηματοοικονομικό τομέα, το ηλεκτρονικό εμπόριο,

¹⁰⁵ <https://www.international-arbitration-attorney.com/el/icc-arbitration-cost-calculator/>

¹⁰⁶ Εκτός από το Παρίσι, όπου είναι η έδρα του, το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο διατηρεί γραφεία με σημαντική δραστηριότητα και στο Χονγκ-Κονγκ.

το δίκαιο των επιχειρήσεων και την εμπορική και βιομηχανική ιδιοκτησία, μέχρι τη διεθνή εμπορική διαιτησία.

Η διάρθρωση του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, το οποίο αριθμεί μέλη από 150 περίπου κράτη έχει ως εξής: σε πρώτο επίπεδο σχηματίζονται Εθνικές Επιτροπές (όταν ο αριθμός των μελών από ένα κράτος είναι αρκετά μεγάλος ώστε να δικαιολογήσει αυτόν τον τοπικό σχηματισμό), οι οποίες είναι αυτόνομες και εκλέγουν αντιπροσώπους στο Συμβούλιο του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, το οποίο συνιστά το βασικό διοικητικό του όργανο. Σήμερα οι Εθνικές Επιτροπές έχουν ανέλθει σε ενενήντα (90). Το Συμβούλιο με τη σειρά του εκλέγει τον Πρόεδρο και τη Διαρκή Γραμματεία. Οι αρμοδιότητες τόσο του Συμβουλίου, όσο και της Γραμματείας είναι ιδιαίτερα ευρείες σε θέματα θέσπισης κανόνων διαιτησίας, διορισμού διαιτητικών δικαστών και εποπτείας της διαιτητικής διαδικασίας.

Στο πλαίσιο λοιπόν του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου λειτουργεί ήδη από το 1923 το Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο (International Court of Arbitration), με έδρα το Παρίσι. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, 8 Αντιπροέδρους, έναν Γενικό Γραμματέα, έναν ή περισσότερους τεχνικούς συμβούλους και ένα μέλος προτεινόμενο¹⁰⁷ από κάθε Εθνική Επιτροπή¹⁰⁸. Για την ευχερέστερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των ζητημάτων που προκύπτουν από τις διεξαγόμενες στο πλαίσιο του διαιτησίας, το Δικαστήριο έχει συστήσει Επιτροπή, αποτελούμενη από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου και δύο μέλη, η οποία μπορεί να λάβει οποιαδήποτε απόφαση για την οποία έχει δικαιοδοσία το Δικαστήριο, με την εξαίρεση των αιτήσεων των σχετικά με προσόντα, ασυμβίβαστα και αμοιβές των διαιτητικών δικαστών. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με ομοφωνία¹⁰⁹.

Το Δικαστήριο επικουρείται από τη Γραμματεία, το δεύτερο σημαντικό όργανο επίλυσης διαφορών του ΔΕΕ¹¹⁰. Η Γραμματεία διευθύνεται από τον Γενικό Γραμματέα του ΔΔΔ, του οποίου τα καθήκοντα είναι κυρίως διοικητικά και τον Γενικό Σύμβουλο του ΔΔΔ, ο οποίος έχει ερευνητικά και γνωμοδοτικά καθήκοντα. Για την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή του έργου της, η Γραμματεία έχει κατανείμει τις υποθέσεις διαιτησίας σε έξι ομάδες κάθε μια από τις οποίες διευθύνεται από έναν έμπειρο νομικό ως σύμβουλο. Οι ομάδες αυτές είναι επιφορτισμένες με το έργο της παρακολούθησης συγκεκριμένου αριθμού υποθέσεων, οι ενδιαφερόμενοι για τις οποίες μπορούν ανά πάσα στιγμή να έρθουν σε επαφή με τον αντίστοιχο σύμβουλο για τυχόν χρήσιμες πληροφορίες.

¹⁰⁷ Τα προτεινόμενα από τις Εθνικές Επιτροπές μέλη δεν δρουν για λογαριασμό και καθ' υπόδειξη των Επιτροπών, αλλά είναι ανεξάρτητα ως προς αυτές (άρθρο 7 του Εσωτερικού Κανονισμού του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου).

¹⁰⁸ Βλ. <http://www.iccwbo.gr/about>: «...Οι Εθνικές Επιτροπές συνεργάζονται με το ICC για να αντιμετωπίσουν στις χώρες τους επιχειρηματικούς προβληματισμούς και να μεταφέρουν στις κυβερνήσεις τους τις επιχειρηματικές απόψεις που διατυπώνει το ICC. Η Εθνική Ελληνική Επιτροπή του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου - ICC Ελλάς ιδρύθηκε το 1926. Μέλη της είναι τα 59 Εμπορικά, Βιομηχανικά, Βιοτεχνικά και Επαγγελματικά Επιμελητήρια της χώρας και φυσικά ή νομικά πρόσωπα που συναλλάσσονται κυρίως με το εξωτερικό και επιθυμούν να συνεισφέρουν στη διεθνή εκπροσώπηση της ελληνικής οικονομίας και να λάβουν μέρος στη διαμόρφωση των κανόνων διεξαγωγής της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας παγκοσμίως».

¹⁰⁹ Άρθρο 7 Κανονισμού Διαιτησίας ΔΕΕ.

¹¹⁰ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη σύνθεση και το έργο της Γραμματείας, βλ. και την ιστοσελίδα του ΔΕΕ www.iccwbo.org/court/english/arbitration/introduction.asp.

Το Δικαστήριο συνεδριάζει κατ' αρχήν μια φορά το μήνα σε Ολομέλεια. Δύο είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του: Κατά πρώτον, δεν διευθετεί το ίδιο διαφορές, αλλά εποπτεύει τη διαιτησία. Σε γενικές γραμμές παρακολουθεί και φροντίζει για την ομαλή διεξαγωγή της διαιτησίας, όπως έχει συμφωνηθεί από τα μέρη και ασκεί έλεγχο επ' αυτής. Το δεύτερο χαρακτηριστικό του είναι ότι η διαιτησία που διεξάγεται στο πλαίσιο του έχει χαρακτήρα διεθνή, στοιχείο το οποίο διαφαίνεται τόσο από τη σύνθεση του ΔΔΔ και της Γραμματείας, όσο και από τις αρχές λειτουργίας της διαιτησίας¹¹¹(π.χ. επιλογή τόπου διαιτησίας, διαιτητή, όταν τα μέρη αδυνατούν να συμφωνήσουν σχετικά).

Το έργο του Δικαστηρίου διέπεται από ένα σύνολο ευέλικτων και αποτελεσματικών κανόνων, προορισμένων για εφαρμογή σε διαφορές με διεθνή χαρακτήρα. Οι κανόνες αυτοί αφορούν στη μορφή της ρήτηρας διαιτησίας, στο ρόλο των οργάνων του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου, στη διαδικασία ορισμού διαιτητών, στη διεξαγωγή και εποπτεία της διαιτησίας και στις αμοιβές των διαιτητών.

Από τα πρώτα χρόνια θέσπισής τους, κατά τη δεκαετία του 1920, οι κανόνες αυτοί θεωρήθηκαν ιδιαίτερα λειτουργικοί και προσαρμοσμένοι στις εκάστοτε απαιτήσεις των καιρών. Έκτοτε υπέστησαν δώδεκα τροποποιήσεις¹¹² που τους έφεραν πιο κοντά στις διεθνείς εξελίξεις, καθιστώντας έτσι το Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο το πιο ελκυστικό σύστημα εποπτείας επίλυσης εμπορικών διαφορών. Η τελευταία μάλιστα τροποποίηση έγινε υπό το φως των νέων συνθηκών και αλλαγών που επέφερε η πανδημική κρίση και περιλαμβάνει τη δυνατότητα διεξαγωγής εξ αποστάσεως συνεδριών¹¹³ και τη διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικά μέσα εκτός αν τα μέρη ρητά επιλέξουν διαφορετικά¹¹⁴.

Περαιτέρω η ευελιξία και ο εκσυγχρονισμός των κανόνων του Δικαστηρίου αντικατοπτρίζεται στις νέες ρυθμίσεις για τη συμμετοχή νέων μερών στη διαιτησία, ανεξάρτητα από τη συναίνεση των ήδη συμμετεχόντων¹¹⁵, την παροχή ευχέρειας στο ΔΕΕ να ορίσει, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και, αν δεν υπάρχει σχετική πρόβλεψη στη ρήτρα διαιτησίας, όλα τα μέλη του διαιτητικού δικαστηρίου¹¹⁶ και για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των διαιτητών¹¹⁷.

Η ύπαρξη ρήτηρας διαιτησίας νομιμοποιεί οποιοδήποτε από τα μέρη να προσφύγει στο Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο. Το μέρος που θέλει να επισπεύσει τη διαδικασία

---

¹¹¹ Βλ. Δημολίτσα Αντ., «Τα γενικά χαρακτηριστικά της διαιτησίας του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου», *Διαιτ. 1995*, σελ. 72.

¹¹² Οι εν λόγω τροποποιήσεις έλαβαν χώρα κατά χρονική σειρά το 1927, 1931, 1933, 1939, 1947, 1955, 1975, 1988, 1997, 2012, 2017 και 2021 (βλ. και Leoveanu A., Giosan R., *The 2021 "Arbitration Rules: Changes to the Arbitral Tribunal's Powers"*, *Kluwer Arbitration Blog*).

¹¹³ Άρθρο 26 (1) Κανονισμού Διαιτησίας του ΔΕΕ 2021.

¹¹⁴ Άρθρα 3(1), 4(4) και 5(3) του Κανονισμού Διαιτησίας του ΔΕΕ 2021.

¹¹⁵ Άρθρα 7(2) και 7(5) του Κανονισμού Διαιτησίας του ΔΕΕ 2021.

¹¹⁶ Άρθρο 12 (9) Κανονισμού Διαιτησίας ΔΕΕ. Η δικαιολογητική βάση της εισαγωγής αυτής της νέας ρύθμισης έγκειται στην αποφυγή άνισης αντιμετώπισης των διαδίκων, στην περίπτωση εκείνη, κατά την οποία ορισμένα από τα μέρη έχουν ορίσει διαιτητή της προτίμησής τους ενώ κάποια δεν έχουν προβεί στον αντίστοιχο ορισμό. Το ΔΕΕ, προκειμένου να αποφύγει να ορίσει μόνο για αυτά τα μέρη διαιτητή, πλέον θα έχει τη δυνατότητα να ορίσει για όλα (βλ. απόφαση BKMI Industrienanlagen GmbH, Siemens AG v. Dutco Construction Co. (Private) Limited 119 J. Droit Int'l (CLUNET) 712 (1992); 1992 Rev. Arb. 479 (1992)

¹¹⁷ Άρθρο 17(2) Κανονισμού Διαιτησίας ΔΕΕ.

δισαιτησίας υποβάλλει σχετική αίτηση στη Γραμματεία του Δικαστηρίου είτε άμεσα, είτε μέσω της Εθνικής του Επιτροπής. Η αίτηση θα πρέπει να περιλαμβάνει: πλήρη στοιχεία και διευθύνσεις των μερών, τα σχετικά επιχειρήματα υπέρ της κίνησης της δισαιτητικής διαδικασίας, τα έγγραφα και κάθε σχετική πληροφορία αφορώσα την υπόθεση και, φυσικά, ρητή αναφορά στον αριθμό και την επιλογή των δισαιτητών, οι οποίοι είναι συνήθως νομικοί εγνωσμένου κύρους, ειδικοί σε θέματα εμπορικών συμβάσεων, πρόεδροι εμπορικών επιμελητηρίων κλπ. Μετά την αναθεώρηση των κανόνων του 1997 δεν προβλέπεται πλέον υποχρέωση του αιτούντος προς υποβολή ειδικής δήλωσης (statement of the claimant's case), έχει ωστόσο υποχρέωση ο αιτών να περιγράψει «τη φύση και τις συνθήκες της διαφοράς», καθώς επίσης να υποδείξει τον τρόπο αποκατάστασης της βλάβης του¹¹⁸. Μαζί με την αίτηση οφείλει να καταβάλει ως προϋπόθεση του παραδεκτού και το προβλεπόμενο τέλος κατάθεσης.

Η Γραμματεία του Δικαστηρίου είναι περαιτέρω επιφορτισμένη με το καθήκον της αποστολής αντιγράφου της αίτησης στο έτερο μέρος (ή έτερα μέρη). Το έτερο μέρος, ο εναγόμενος (defendant στο αγγλικό κείμενο) οφείλει να απαντήσει εντός 30 ημερών (ή περισσότερων, αν αιτηθεί παράταση και γίνει το αίτημά του δεκτό) από τη λήψη των εγγράφων ως προς το ζήτημα του αριθμού και της επιλογής δισαιτητών και να διατυπώσει δικές του προτάσεις και απόψεις, όπου και όπως προβλέπεται.

Οι διαφορές διευθετούνται από έναν ή τρεις δισαιτητές. Αν πρόκειται για έναν δισαιτητή, τότε αυτός ορίζεται με κοινή συμφωνία των μερών και ανακοινώνεται στο Δικαστήριο προς έγκριση. Αν τα μέρη αποτύχουν να συμφωνήσουν στο πρόσωπο του δισαιτητή, αυτός υποδεικνύεται από το Δικαστήριο. Αν πρόκειται για τρεις δισαιτητές, κάθε μέρος υποδεικνύει τον δικό του δισαιτητή και οι δύο δισαιτητές τον τρίτο, εάν υφίσταται σχετική συμφωνία, άλλως η υπόδειξη του τρίτου δισαιτητή ανήκει στο Δικαστήριο. Αν η εμπορική σύμβαση είναι πολυμερής και δεν είναι εύκολη η επίτευξη συμφωνίας από τα μέρη ως προς το πρόσωπο των δισαιτητών, το Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία να ορίσει και τους τρεις δισαιτητές.

Ο δισαιτητής, εφόσον τα επιβληθέντα στα μέρη σχετικά έξοδα έχουν καταβληθεί, οφείλει να εκδόσει την απόφασή του μέσα σε έξι μήνες από την υπογραφή των Terms of Reference. Αν τυχόν τα μέρη έχουν φτάσει σε συμβιβασμό πριν από την έκδοση της απόφασης, η συμφωνία τους παίρνει τη μορφή δισαιτητικής απόφασης, κατόπιν συναίνεσής τους.

Προτού υπογράψει το κείμενο της απόφασης, ο δισαιτητής οφείλει να το υποβάλει ενώπιον του Διεθνούς Δισαιτητικού Δικαστηρίου. Αυτό, με τη σειρά του, μπορεί να συστήσει τροποποιήσεις ως προς τη μορφή, τυχόν τεχνικά λάθη, αλλά και ζητήματα ουσίας της κρινόμενης υπόθεσης, χωρίς ωστόσο να περιορίζει με κανέναν τρόπο την ελευθερία κρίσης του δισαιτητή. Καμία απόφαση δεν μπορεί να υπογραφεί και άρα να ισχύσει, αν δεν έχει εγκριθεί από το Δικαστήριο. Μετά την έγκρισή της η απόφαση υπογράφεται στον τόπο

---

¹¹⁸ Άρθρο 4 Κανονισμού Δισαιτησίας του ΔΕΕ.

όπου έλαβε χώρα η διαιτητική διαδικασία. Μετά την υπογραφή της, το Δικαστήριο μεριμνά για την κοινοποίηση της απόφασης στα μέρη. Τα μέρη εξάλλου έχουν υποχρέωση να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να υλοποιηθεί η απόφαση.

Από την παραπάνω ανάλυση της διαδικασίας ενώπιον του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου καθίσταται ευχερής η σκιαγράφηση των αρμοδιοτήτων του, οι οποίες είναι απολύτως διακριτές από αυτές των διαιτητικών δικαστών και συνοψίζονται στις εξής:

α) Διορισμός επιδιαιτητή ή διαιτητή, όταν παρίσταται ανάγκη.

Συνήθως τα μέρη προβλέπουν στη ρήτρα διαιτησίας το διορισμό διαιτητών ή επιδιαιτητή¹¹⁹. Σε περίπτωση όμως που δεν το έχουν κάνει και δεν συμφωνούν στο πρόσωπο του διαιτητή ή επιδιαιτητή, όταν τεθεί θέμα διαιτησίας, οι Εθνικές Επιτροπές του ΔΕΕ προτείνουν σε αυτό ένα πρόσωπο προς επικύρωση. Τα πρόσωπα αυτά είναι συνήθως διεθνούς κύρους νομικοί (συνηθέστερα), οικονομολόγοι, άνθρωποι από το χώρο της αγοράς, διπλωμάτες, πρόεδροι επιμελητηρίων, καθηγητές Πανεπιστημίου, που καταχωρούνται στις λίστες των Εθνικών Επιτροπών και επιλέγονται με συγκεκριμένα τεχνικά και νομικά κριτήρια. Τέτοια είναι η γλώσσα της διαιτησίας, η ιδιότητα, οι γνώσεις που θα πρέπει να έχει ο διαιτητής, η σχετική εμπειρία στα υπό κρίση ζητήματα και, εκ των ων ουκ άνευ, η παροχή εχεγγύων ουδετερότητας και ανεξαρτησίας.

β) Επιλογή του τόπου διαιτησίας.

Τα σχετικά κριτήρια επιλογής του τόπου της διαιτησίας είναι η απόσταση, το νομικό καθεστώς που επικρατεί στη χώρα της διεξαχθησόμενης διαιτησίας, η τήρηση των διατάξεων των συνθηκών που αφορούν στην εκτέλεση διαιτητικής απόφασης, η δυνατότητα προσφυγής στα εθνικά δικαστήρια της χώρας για τυχόν ανακύπτοντα ζητήματα. Είναι ευνόητο ότι η επιλογή του τόπου διαιτησίας συνιστά μία από τις πιο σημαντικές πτυχές της προοπτικής αποτελεσματικής επίλυσης της διαφοράς¹²⁰.

γ) *Prima facie* κρίση περί του αν υπάρχει ή όχι διαιτητική συμφωνία μεταξύ των μερών.

Το Δικαστήριο εξετάζει αν η διαιτητική ρήτρα είναι έγκυρη, αν π.χ. υπάρχει ρητή και σαφής βούληση των μερών, υπογραφές από τους αρμόδιους εκπροσώπους των αντισυμβαλλομένων κλπ. Είναι συχνές οι περιπτώσεις ύπαρξης ελαττωματικών ρητρών ή προσπαθειών του επισπεύδοντος να εμπλέξει στη διαιτητική διαδικασία πρόσωπα που δεν έχουν προσυπογράψει τη διαιτητική συμφωνία¹²¹.

¹¹⁹ Thomson Cl. & Finn A. M.K., "Managing an International Arbitration", 60- *J. of Disp. Resol.* (2005), σελ. 74.

¹²⁰ Trippe S. Fr, "Maintaining the Home Court Advantage: Forum Shopping and the Small Business Client, 6 *Transactions* ", *Tenn. J. Bus. L.* (2005), σελ. 419.

¹²¹ Βλ. Δημολίτσα Αντ., ο.π. («Χαρακτηριστικά Διαιτησίας»), σελ. 76, όπου αναφέρονται ως τέτοιες υποθέσεις οι περιπτώσεις: των συνδεδεμένων επιχειρήσεων (όπου εκ της συμπεριφοράς μιας συνδεδεμένης με το ένα συμβαλλόμενο μέρος επιχείρησης κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων μιας σύμβασης εικάζεται η βούλησή της να είναι μέρος της εμπεριεχόμενης σε αυτήν ρήτρας διαιτησίας), της απάτης (όπου μια μητρική εταιρεία που δεν έχει προσυπογράψει τη ρήτρα με δόλο στερεί τη συμβληθείσα στη συμφωνία θυγατρική της από περιουσιακά στοιχεία), της αναγκαστικής συμμόρφωσης προς το δίκαιο του τόπου εκτέλεσης σύμβασης (όπου ενδέχεται δυνάμει του δικαίου τόπου εκτέλεσης να απαιτείται η ίδρυση μιας ξεχωριστής εταιρείας που να προσυπογράψει τη ρήτρα, η μητρική της οποίας όμως να θεωρείται κατ' ουσίαν συμβαλλόμενη) και, τέλος, της εμπορικής εντολής (όπου μια εμπορική εταιρεία έχει ενεργήσει ως εντολοδόχος μιας άλλης, κατά της οποίας μπορεί να γίνει επίκληση της ρήτρας).

δ) Κρίση επί των αιτήσεων εξαίρεσης των διαιτητών¹²².

Στους Κανόνες Διαιτησίας του Δικαστηρίου προβλέπεται και διαδικασία αίτησης εξαίρεσης των διαιτητών, εφόσον αμφισβητείται η αμεροληψία και ανεξαρτησία τους. Σύμφωνα με την πρόβλεψη αυτή, τα μέρη μπορούν εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από τη γνωστοποίηση του διορισμού του διαιτητή να υποβάλουν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου αίτημα περί απαλλαγής του από τα καθήκοντά του. Η Γραμματεία παρέχει στο διαιτητή και τα μέρη την ευκαιρία να σχολιάσουν εγγράφως την αίτηση και στη συνέχεια το Δικαστήριο αποφαινεται για την τύχη της.

ε) Τέλος, η πιο σημαντική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου αφορά στον έλεγχο των διαιτητικών αποφάσεων¹²³.

Έχει ήδη γίνει λόγος για την υποχρέωση του διαιτητή να υποβάλει την απόφαση στο Δικαστήριο προς έγκριση πριν την υπογράψει. Το Δικαστήριο διορθώνει μορφολογικά και τυπογραφικά λάθη, λάθη παραδρομής¹²⁴, ενώ επισημαίνει λεκτικές παραλείψεις ή εκφραστικά λάθη¹²⁵. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, επιστρέφει την απόφαση στους διαιτητές, ζητώντας τους να προβούν στις αναγκαίες διορθώσεις. Η εξουσία ελέγχου ωστόσο εκτείνεται και πέρα από εκφραστικά λάθη και αγγίζει και σφάλματα επί της ουσίας της διαφοράς. Εάν διαπιστώσει τέτοιου είδους λάθη, υποδεικνύει μεν στους διαιτητές διορθώσεις ή τροποποιήσεις, όμως αυτοί είναι που θα αποφασίσουν εάν τελικά θα ακολουθήσουν ή όχι τις υποδείξεις του ΔΔΔ. Επισημαίνεται πάντως ότι συνήθως οι διαιτητές συμμορφώνονται προς τις υποδείξεις του ΔΔΔ, ενώ ως προς το ελάχιστο εκείνο ποσοστό αποφάσεων του ΔΔΔ που έχουν ακυρωθεί από εθνικά δικαστήρια, δεν είναι τυχαίο ότι οι λόγοι ακύρωσης δεν ήταν άλλοι από τους λόγους που το ΔΔΔ είχε ήδη εντοπίσει και οι διαιτητές δεν έλαβαν υπόψη τους¹²⁶.

2. International Center for the Settlement of Investment Disputes (ICSID)

Το ICSID είναι ένα αυτόνομο κέντρο που συστήθηκε με τη Σύμβαση για τον Διακανονισμό των Διαφορών που προκύπτουν από Επενδύσεις ανάμεσα στα κράτη και τους υπηκόους άλλων κρατών (Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States)¹²⁷, στην οποία έχουν προσχωρήσει άνω των 140 κρατών. Πρόκειται για το πιο δημοφιλές κέντρο επίλυσης διαφορών που προκύπτουν από επενδύσεις· μόνο το 2020 εκκρεμούσαν ενώπιόν του 303 υποθέσεις¹²⁸. Η υπαγωγή στο

---

¹²² Fry J., Greenberg S., Mazza Fr., *The Secretariat's Guide to ICC Arbitration, A Practical Commentary on the 2012 ICC Rules of Arbitration from the Secretariat of the ICC International Court of Arbitration*, ICC, 2012, σελ. 170.

¹²³ Άρθρο 21 Εσωτερικού Κανονισμού.

¹²⁴ Τα λάθη αυτά ελέγχει ο αρμόδιος σύμβουλος της Γραμματείας.

¹²⁵ Τα εκφραστικά λάθη ελέγχει η Ολομέλεια του ΔΔΔ.

¹²⁶ Βλ. Δημολίτσα Αντ., ο.π. («Χαρακτηριστικά της Διαιτησίας»), 77.

¹²⁷ https://icsid.worldbank.org/ICSID/StaticFiles/basicdoc/CRR_English-final.pdf

¹²⁸ Βλ. ICSID Annual Report 2020

https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/publications/ICSID_AR20_CRA_Web.pdf

ICSID γίνεται δυνάμει ρητρών διαιτησίας που εμπεριέχονται στις Διμερείς Επενδυτικές Συμφωνίες (ΔΕΣ).

Κρίσιμη καμπή για το θεσμό αποτέλεσε η απόφαση του ΔΕΕ της 6ης Μαρτίου 2018 στην υπόθεση C-284/16 Achmea¹²⁹ (κατόπιν προδικαστικού ερωτήματος του Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου της Γερμανίας) με την οποία κρίθηκε μη αποδεκτό το σύστημα διαιτητικής επίλυσης επενδυτικών διαφορών που καθιερώνουν οι ρήτρες διαιτησίας στις ενδοενωσιακές ΔΕΣ. Ο λόγος είναι ότι δεν προβλέπεται ένδικο μέσο κατά της απόφασης που εκδίδεται, καθώς το διαιτητικό δικαστήριο που επιλαμβάνεται των σχετικών διαφορών μπορεί να κληθεί να ερμηνεύσει ή εφαρμόσει το δίκαιο της Ένωσης, χωρίς, ωστόσο, να είναι σε θέση να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα ενώπιον του ΔΕΕ, του μόνου δικαστηρίου που έχει την εξουσία να ερμηνεύει αυθεντικά το δίκαιο της ΕΕ. Η απόφαση αυτή είναι ορόσημο στην ιστορία του θεσμού της διαιτησίας, καθώς όχι μόνο αποτέλεσε την αρχή ενεργειών για τη λήξη ισχύος των ενδοενωσιακών επενδυτικών συμφωνιών, αλλά δυναμιτίζει και τον ίδιο το θεσμό της διαιτησίας στο βαθμό που εφαρμοστέο δίκαιο είναι δίκαιο κράτους – μέλους ΕΕ και πρόκειται για διαιτητική διαδικασία στην οποία δεν προβλέπονται ένδικα μέσα.

Εν συντομία, το ιστορικό της υπόθεσης, όπως περιγράφεται στην υπό εξέταση απόφαση, έχει ως εξής:

Την 1η Ιανουαρίου 1993, η Σλοβακία, ως διάδοχος της Τσεχικής και Σλοβακικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας, υπεισήλθε στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της από τη Διμερή Επενδυτική Συμφωνία (ΔΕΣ) και την 1η Μαΐου 2004 προσχώρησε στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 2004 η Σλοβακία απελευθέρωσε την αγορά υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλισης υγείας. Η Achmea, επιχείρηση που ανήκει σε ολλανδικό όμιλο ασφαλίσεων, αφού έλαβε άδεια λειτουργίας ως ασφαλιστική επιχείρηση στον κλάδο υγείας, ίδρυσε στη Σλοβακία θυγατρική εταιρεία, στην οποία εισέφερε κεφάλαια και μέσω της οποίας παρείχε υπηρεσίες ιδιωτικής ασφάλισης υγείας στη σλοβακική αγορά. Δύο χρόνια αργότερα, η Σλοβακία αναθεώρησε εν μέρει την πολιτική της ως προς την απελευθέρωση της αγοράς ιδιωτικής ασφάλισης υγείας, θεσπίζοντας νομοθετικά την απαγόρευση της διανομής κερδών προερχόμενων από τις δραστηριότητες της ιδιωτικής ασφάλισης υγείας, μέτρο το οποίο ανακάλεσε στη συνέχεια μετά από απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της που έκρινε ότι η απαγόρευση αυτή ήταν αντίθετη προς το σλοβακικό Σύνταγμα. Θεωρώντας ότι αυτά τα νομοθετικά μέτρα της είχαν προκαλέσει ζημία, τον Οκτώβριο του 2008, η Achmea κίνησε κατά του εν λόγω κράτους μέλους διαδικασία υπαγωγής της διαφοράς σε διαιτησία, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8 της ΔΕΣ μεταξύ Σλοβακίας και Κάτω Χωρών. Ως τόπος διεξαγωγής της διαιτησίας επελέγη η Φρανκφούρτη και εφαρμοστέο δίκαιο το γερμανικό.

Η Σλοβακία προέβαλε ένσταση ελλείψεως δικαιοδοσίας του διαιτητικού δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι, συνεπεία της προσχώρησής της στην Ένωση, η υπαγωγή

---

¹²⁹ Ανακτηθείσα την 1.2.2020 στον ιστότοπο <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=199968&pageIndex=0&doclang=EL&mode=req&dir=&occ=first&part=1>

της διαφοράς σε διαιτητικό δικαστήριο, όπως προβλέπει το άρθρο 8, παρ. 2, της ΔΕΣ ήταν ασυμβίβαστη με το δίκαιο της Ένωσης. Με μη οριστική διαιτητική απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2010, το διαιτητικό δικαστήριο απέρριψε την ένσταση αυτή και στη συνέχεια το ένδικο βοήθημα με αίτημα την ακύρωση της εν λόγω διαιτητικής απόφασης, το οποίο άσκησε η Σλοβακία ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων, απερρίφθη σε πρώτο και δεύτερο βαθμό. Το Δεκέμβριο του 2012 εκδόθηκε οριστική διαιτητική απόφαση με την οποία το διαιτητικό δικαστήριο υποχρέωσε την Σλοβακία να καταβάλει στην Achmea αποζημίωση για κεφάλαιο ύψους 22,1 εκατομμυρίων ευρώ. Η Σλοβακία άσκησε αγωγή ακυρώσεως αυτής της διαιτητικής απόφασης ενώπιον του Εφετείου της Φρανκφούρτης. Μετά την απόρριψη της αγωγής και από το Εφετείο, η Σλοβακική Δημοκρατία άσκησε αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου της Γερμανίας (Bundesgerichtshof). Ενώπιόν του, η Σλοβακική Δημοκρατία διατύπωσε επιφυλάξεις επί της συμβατότητας της ρήτρας διαιτησίας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 8 της ΔΕΣ με τα άρθρα 18, 267 και 344 ΣΛΕΕ και το Ανώτατος Ομοσπονδιακό δικαστήριο υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), το οποίο προέβη στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

- Το διαιτητικό δικαστήριο καλείται να αποφανθεί βάσει του ισχύοντος δικαίου του συμβαλλομένου κράτους που εμπλέκεται στην επίδικη διαφορά.

- Το ισχύον όμως δίκαιο των κρατών μελών της ΕΕ περιλαμβάνει, σε μεγάλο βαθμό, το δίκαιο της ΕΕ, το οποίο είναι αυτόνομο έναντι του δικαίου των κρατών μελών, υπερέχει αυτού και η εφαρμογή σειράς διατάξεων του ενωσιακού δικαίου έχει άμεσο αποτέλεσμα στους πολίτες της ΕΕ και στα κράτη – μέλη.

- Το διαιτητικό δικαστήριο ενδέχεται να κληθεί να προβεί στην ερμηνεία ή εφαρμογή ενωσιακού δικαίου και ειδικότερα διατάξεων που αφορούν την ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων ή την ελευθερία της εγκατάστασης.

- Το διαιτητικό δικαστήριο, έχοντας εξαιρετικό χαρακτήρα σε σχέση με το δικαιοδοτικό σύστημα της Σλοβακίας ή της Ολλανδίας, δεν αποτελεί μέρος του δικαιοδοτικού συστήματος των κρατών αυτών. Ως εκ τούτου, το διαιτητικό δικαστήριο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί δικαστήριο κράτους – μέλους, που μπορεί να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης.

- Συνεπώς, το διαιτητικό δικαστήριο δεν μπορεί να υποβάλει στο ΔΕΕ προδικαστικό ερώτημα (άρθρο 267 ΣΛΕΕ), που αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο, όπως χαρακτηριστικά επεσήμανε το ΔΕΕ, του διαμορφωμένου στο πλαίσιο ΕΕ δικαιοδοτικού συστήματος.

Η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου δεν υπόκειται, δυνάμει της σχετικής ΔΕΣ, σε ένδικα μέσα και επομένως τα δικαστήρια των κρατών μελών δεν μπορούν να υποβάλλουν προδικαστικό ερώτημα στο ΔΕΕ σχετικά με την ερμηνεία του ενωσιακού δικαίου. Δεδομένου ότι το διαιτητικό δικαστήριο καθορίζει τους κανόνες διαιτησίας που εφαρμόζει, επιλέγει παράλληλα και το εφαρμοστέο δίκαιο επί της διαδικασίας του δικαστικού ελέγχου του κύρους της απόφασης που εξέδωσε. Ο δικαστικός, επομένως, έλεγχος, ασκείται μόνο στο βαθμό που το εθνικό δίκαιο το επιτρέπει. Με βάση τα παραπάνω, το ΔΕΕ καταλήγει ότι

η ρήτρα διαιτησίας που περιλαμβάνεται στη ΔΕΣ μεταξύ των δύο κρατών – μελών θίγει την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης και άρα δεν είναι συμβατή με αυτό.

Η πρακτική συνέπεια μιας τέτοιας απόφασης είναι η ακύρωση των ρητρών διαιτησίας στις ΔΕΣ μεταξύ κρατών – μελών. Η εναλλακτική θα ήταν η πρόβλεψη μηχανισμού επίλυσης διαφορών με τρόπο που να επιτρέπεται δυνατότητα παραπομπής στο ΔΕΕ, όμως προκειμένου να μπορεί να θεσπιστεί κάτι τέτοιο, χρειάζεται η κατοχύρωση τέτοιων χαρακτηριστικών στο μηχανισμό αυτό που να μπορούν να διασφαλίσουν την ένταξή του στο ενωσιακό δικαιοδοτικό σύστημα (ενδεχομένως με κάποια πρόβλεψη ειδικής διαδικασίας των εθνικών δικαστηρίων).

3. AAA (American Arbitration Association) ¹³⁰

Ο Αμερικανικός Οργανισμός Διαιτησίας είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός με γραφεία σε όλες τις αμερικανικές πολιτείες. Με μακρά εμπειρία στον τομέα των εναλλακτικών μορφών επίλυσης διαφορών συνολικά, καλύπτει όλη τη διαδικασία διαμεσολάβησης ή διαιτησίας¹³¹. Ο Αμερικανικός Οργανισμός Διαιτησίας, διαθέτει και κέντρα επίλυσης διαφορών στο εξωτερικό, μέσω του International Centre for Dispute Resolution (ICDR).

4. The International Council for Commercial Arbitration (ICCA) ¹³²

Το Διεθνές Συμβούλιο Εμπορικής Διαιτησίας είναι ένας διεθνής οργανισμός υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, ταγμένος στο σκοπό της περαιτέρω προώθησης του θεσμού της διαιτησίας και των εναλλακτικών μορφών επίλυσης διαφορών. Στις δράσεις του περιλαμβάνονται η διοργάνωση σεμιναρίων και συνεδρίων για τις εναλλακτικές μορφές επίλυσης διαφορών, η χρηματοδότηση σχετικών μελετών και δημοσιεύσεων και η στήριξη των προσπαθειών εναρμόνισης των σχετικών κανόνων διεθνώς.

Στο ενεργητικό του ICCA καταγράφεται η συμμετοχή του στην προετοιμασία των κανόνων διαιτησίας και συνδιαλλαγής στο πλαίσιο της UNCITRAL (Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law και UNCITRAL Conciliation Rules), καθώς επίσης και ο Πρότυπος Νόμος της UNCITRAL για τη Διεθνή Εμπορική Διαιτησία (UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration). Το ICCA δεν είναι οργανισμός που διοργανώνει ή εποπτεύει διαιτητικές διαδικασίες, ούτε φορέας ορισμού διαιτητών.

---

¹³⁰http://www.adr.org/aaa/faces/home;jsessionid=TGrdRZGWDvPDWgkbQHpkCGW1hFXk4PgYLyypjTHB7K3T0zGng9SB!-139241198?_afLoop=1458331560620132&_afWindowMode=0&_afWindowId=null#%40%3F_afWindowId%3Dnull%26_afLoop%3D1458331560620132%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Dol85xvhbq_4.

¹³¹ Carter J., Fellas J., *International Commercial Arbitration in New York*, Oxford University Press, 2010, σελ. 559.

¹³² <http://www.arbitration-icca.org/index.html;jsessionid=41DAE7576BF7AD981218C3792974067F>

Το ICCA διοικείται από διοικητικό συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από ειδικούς στον τομέα της επίλυσης διαφορών και, σύμφωνα με ρητή πρόβλεψη του καταστατικού του¹³³, τα μέλη του εκλέγονται από διάφορες χώρες και έννομες τάξεις. Χαρακτηριστικό είναι ότι στην παρούσα φάση 41 μέλη του διοικητικού συμβουλίου και 17 σύμβουλοι προέρχονται από 33 διαφορετικές χώρες.

Οι σύνοδοι που οργανώνει το ICCA λαμβάνουν χώρα κάθε δεύτερο έτος. Έχουν συμβάλει τα μέγιστα στην ανάπτυξη και περαιτέρω προώθηση του θεσμού των εναλλακτικών μορφών επίλυσης διαφορών τόσο στην θεωρία όσο και στην πράξη και συγκεντρώνουν έναν μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων παγκοσμίως. Το επόμενο προγραμματισμένο συνέδριο του ICCA θα λάβει χώρα τον ερχόμενο Σεπτέμβριο στο Εδιμβούργο.

Οι βασικές εκδόσεις του ICCA, η προετοιμασία των οποίων επικουρείται και από το Μόνιμο Διαιτητικό Δικαστήριο της Χάγης, περιλαμβάνουν το Εγχειρίδιο Εμπορικής Διαιτησίας (Handbook on Commercial Arbitration), την Ετήσια Έκδοση για θέματα Διεθνούς Διαιτησίας (Yearbook Commercial Arbitration) και εκδόσεις με τα θέματα και πορίσματα των Συνεδρίων του ICCA (ICCA Congress Series). Το ICCA επίσης συγχρηματοδοτεί τον ιστότοπο της Kluwer Arbitration¹³⁴, μιας διαδικτυακής και πλήρως ενημερωμένης βάσης δεδομένων με θέματα και αποφάσεις διεθνούς εμπορικής διαιτησίας.

5. CPR (International Institute for Conflict Prevention & Resolution - Διεθνές Ινστιτούτο για την Πρόληψη και Επίλυση διαφορών) ¹³⁵

Το CPR ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1970 ως φορέας διευκόλυνσης της επαφής μεταξύ των εταιρειών και εξεύρεσης λύσεων για τον περιορισμό των δικαστικών εξόδων. Στην μακρά πορεία εξέλιξής του κατάφερε να αναπτύξει ένα σύστημα κανόνων εναλλακτικών μορφών επίλυσης διαφορών, στο οποίο προσχώρησαν σταδιακά 4.000 εμπορικές εταιρείες και 1.500 δικηγορικές εταιρείες. Το πιο πρόσφατο επίτευγμά του είναι το σύστημα κανόνων Εναλλακτικών Μορφών Επίλυσης Διαφορών του 21ου αιώνα (21st Century Corporate ADR Pledge)¹³⁶, που φιλοδοξεί να αλλάξει παραδοσιακούς τρόπους αντίληψης στο θέμα της επίλυσης πολύπλοκων εμπορικών διαφορών. Στα μέλη του CPR συγκαταλέγονται ερευνητές και δικηγόροι από μεγάλα δικηγορικά γραφεία, ακαδημαϊκοί, συνταξιούχοι δικαστές και κρατικοί αξιωματούχοι.

6. Διαρκές Διαιτητικό Δικαστήριο (Permanent Court of Arbitration) ¹³⁷

Το Διαρκές Διαιτητικό Δικαστήριο με έδρα τη Χάγη προσφέρει υπηρεσίες διαιτησίας, διαμεσολάβησης και έρευνας σε υποθέσεις διαιτησίας (fact finding) σε διακρατικές

¹³³ http://www.arbitration-icca.org/about/statement_of_purposes.html

¹³⁴ <http://www.kluwarbitration.com/>

¹³⁵ <http://www.cpradr.org/>

¹³⁶ <http://www.youtube.com/watch?v=c2rXK-L-U24>

¹³⁷ http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=363

υποθέσεις, καθώς επίσης και σε διαφορές όπου εμπλεκόμενα μέρη είναι, εκτός από κράτη, διεθνείς οργανισμοί και εταιρείες. Ως εκ τούτου, και υποθέσεις διεθνούς εμπορικής διαιτησίας μπορούν να υπαχθούν στη διαδικασία του PCA. Το Δικαστήριο παρέχει τη δυνατότητα η ακροαματική διαδικασία της διαιτησίας να γίνει στους χώρους του (Peace Palace), ενώ προσφέρει και επικουρικές διοικητικές υπηρεσίες ακόμα και όταν τη διαιτησία φιλοξενούν άλλοι φορείς. Οι γλώσσες εργασίας είναι τα αγγλικά και τα γαλλικά.

Σύμφωνα με τους κανόνες διαιτησίας της UNCITRAL, ο Γενικός Γραμματέας του Δικαστηρίου είναι επιφορτισμένος, σε περίπτωση που το ζητήσουν τα μέρη της διαιτητικής διαδικασίας, να διορίσει τους διαιτητικούς δικαστές είτε εξ αρχής στη διαδικασία είτε συμπληρωματικά.

Οι εκδόσεις του Δικαστηρίου περιλαμβάνουν μελέτες σπουδαστών πάνω σε σύγχρονα θέματα διεθνούς δικαίου, καθώς το Δικαστήριο χρηματοδοτεί σχετικές υποτροφίες. Επιπλέον, στους χώρους του δικαστηρίου στεγάζονται οι εκδοτικές υπηρεσίες του Διεθνούς Συμβουλίου για θέματα Εμπορικής Διαιτησίας (ICCA).

7. Ινστιτούτο Διαιτησίας του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Στοκχόλμης (Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce (SCC))

Το Ινστιτούτο Διαιτησίας του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Στοκχόλμης¹³⁸, το οποίο λειτουργεί ήδη από το 1917, αποτελεί αυτοτελές τμήμα του αντίστοιχου επιμελητηρίου, με δικό του διοικητικό συμβούλιο και γραμματεία.

Ιστορική πινελιά στη διαδρομή του SCC είναι η αναγνώρισή του κατά τη δεκαετία του 1970 τόσο από τις ΗΠΑ όσο και από τη Σοβιετική Ένωση ως ουδέτερου κέντρου επίλυσης εμπορικών διαφορών μεταξύ εταιρειών του τότε ανατολικού και δυτικού κόσμου¹³⁹. Έκτοτε η δραστηριότητά του επεκτάθηκε και σε πλήθος υπηρεσιών εναλλακτικής επίλυσης διεθνών εμπορικών διαφορών, με αποτέλεσμα σήμερα το SCC να θεωρείται από τα πιο σημαντικά κέντρα επίλυσης διαφορών, με το 50% των υποθέσεων που φέρονται ενώπιόν του να είναι από εταιρείες που έχουν έδρα σε έδαφος άλλο από της Σουηδίας.

8. Κέντρο Διαιτησίας και Συνδιαλλαγής του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO (World Intellectual Property Organization) Arbitration and Mediation Center)

Με έδρα τη Γενεύη και Γραφείο στη Σιγκαπούρη, το Κέντρο Διαιτησίας και Διαμεσολάβησης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας¹⁴⁰, το οποίο ιδρύθηκε το 1994, προσφέρει επιλογές για εναλλακτικές μορφές επίλυσης εμπορικών διαφορών. Θεωρείται διεθνώς από τους πιο αξιόπιστους φορείς διευκόλυνσης των διαδικασιών επίλυσης διαφορών που σχετίζονται με θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας

¹³⁸ www.sccinstitute.com/uk/Home/

¹³⁹ Aksent G., "International Arbitration, Its Time Has Arrived", *Case Western Reserve Journal of International Law*, τ. 14, 1982, σελ. 250.

¹⁴⁰ www.arbiter.wipo.int/portal/index.html.en

(τεχνολογία, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, ψυχαγωγία, προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας κλπ).

9. Κέντρο Διαμεσολάβησης της Υπηρεσίας Ασφάλισης Πολυμερών Ασφαλίσεων της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank Group: Multilateral Investment Guarantee Agency, Dispute Mediation)

Ως μέλος της Παγκόσμιας Τράπεζας, η MIGA παρέχει ένα δίκτυ προστασίας από κρατικές πράξεις οι οποίες θα μπορούσαν να επιφέρουν προβλήματα στις διεθνείς επενδύσεις. Προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να φτάσει μία διαφορά μεταξύ μιας εταιρείας και ενός κράτους στα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε κόστος και καθυστερήσεις επιβλαβείς για τις επενδύσεις, η MIGA θέτει στην υπηρεσία των μελών της μηχανισμούς επίλυσης των σχετικών διαφορών. Αντιστρόφως, η διαφορά μπορεί να εγερθεί από ένα κράτος, αν θεωρεί ότι ο αντισυμβαλλόμενός του ιδιώτης έχει παραβιάσει τη μεταξύ τους επενδυτική συμφωνία. Αν τα μέρη αδυνατούν να έρθουν σε συμφωνία, η MIGA θα εξετάσει τα στοιχεία της υπόθεσης και θα αποφανθεί υπέρ της μίας ή της άλλης πλευράς. Αν κριθεί ότι ο επενδυτής έχει δίκιο στους ισχυρισμούς του, η MIGA τον αποζημιώνει με το ποσό που δικαιούται βάσει της εγγύησης. Οι μηχανισμοί αυτοί έχουν αποδειχθεί επιτυχείς, καθώς στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων όπου έχουν γίνει προσφυγές, η επίλυση υπήρξε αποτελεσματική.

10. Υπηρεσία Επίλυσης Διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (World Trade Organization Dispute Settlement)

Ενώπιον της Υπηρεσίας Επίλυσης Διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου¹⁴¹, τα κράτη-μέλη φέρουν διαφορές που προκύπτουν από παραβίαση συμφωνιών διεθνούς εμπορίου.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, επισημαίνεται πως το ΔΕΕ, το ICSID, η Αμερικανική Οργάνωση Διαιτησίας, το Διεθνές Συμβούλιο Εμπορικής Διαιτησίας και πολλά θεσμικά όργανα διεθνούς διαιτησίας έχουν συν τω χρόνω αναπτύξει ένα συνεκτικό σύστημα επίλυσης διεθνών εμπορικών διαφορών, ανταποκρινόμενο στα σχετικά αιτήματα για ταχύτητα, ποιότητα, διακριτικότητα και αποτελεσματικότητα στη διαιτητική διαδικασία. Η οργάνωση, η στελέχωσή του από υψηλού επιπέδου επιστήμονες και διοικητικό προσωπικό και το σύστημα ελέγχου από το ΔΕΕ έχουν συντελέσει αποφασιστικά στην καθιέρωσή του ως του κατ' εξοχήν φορέα μόνιμης διεθνούς εμπορικής διαιτησίας. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι 9 στις 10 αποφάσεις του ΔΕΕ εκτελούνται από τα μέρη, χωρίς προσφυγή σε εσωτερικά ένδικα μέσα¹⁴². Παράλληλα, οι Κανονισμοί Λειτουργίας των μεγάλων διαιτητικών κέντρων διαρκώς εκσυγχρονίζονται και προσαρμόζονται στις ανάγκες του

¹⁴¹ www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm

¹⁴² Βλ. Δημολίτσα Αντ., ο.π. *Χαρακτηριστικά Διαιτησίας*, σελ. 77.

παγκόσμιου εμπορίου, χωρίς να απωλέσουν τις βασικές αρχές που εγγυώνται την ποιότητά τους, όπως η ανεξαρτησία και αμεροληψία των διαιτητών, η διακριτικότητα και γενικότερα η παροχή της μεγαλύτερης δυνατής ελευθερίας στα μέρη. Ο κανονισμός πολλών μεγάλων κέντρων διαιτησίας προβλέπει και τη σύσταση ομάδων εργασίας, οι οποίες μελετούν τα θέματα που προκύπτουν από την πρακτική και τα αποτελέσματα των μελετών αυτών δημοσιεύονται προς ενημέρωση των διεθνώς συναλλασσόμενων. Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι η διεθνής εμπορική διαιτησία εντάσσεται σε ένα πλαίσιο διαρκώς εξελισσόμενο, σε επίπεδο κανονιστικό, υποδομών και απήχησης στον επιχειρηματικό κόσμο διεθνώς, πολλαπλασιάζοντας τα οφέλη που εξ ορισμού προσφέρει¹⁴³.

VI. Ελληνικό δίκαιο και αλλοδαπή διαιτητική απόφαση

Η Ελλάδα, πέρα από τις διατάξεις των διεθνών συνθηκών, στις οποίες έχει προσχωρήσει (Σύμβαση Νέας Υόρκης) και του Πρότυπου Νόμου UNCITRAL), τους οποίους έχει επικυρώσει¹⁴⁴, έχει και στην εσωτερική της νομοθεσία προβλέψει σχετικά με το δεδικασμένο αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας¹⁴⁵, αλλοδαπή διαιτητική απόφαση αποτελεί δεδικασμένο, χωρίς άλλη διαδικασία υπό έξι προϋποθέσεις: 1) η συμφωνία διαιτησίας στην οποία βασίστηκε η έκδοσή της να είναι έγκυρη κατά το δίκαιο που τη διέπει, 2) το αντικείμενο της διαιτητικής απόφασης να είναι επιδεκτικό συμφωνίας διαιτησίας κατά το ελληνικό δίκαιο¹⁴⁶, 3) η απόφαση να μην προσβάλλεται με ένδικα μέσα ή προσφυγή και να μην εκκρεμεί διαδικασία αμφισβήτησης του κύρους της, 4) ο διάδικος που ηττήθηκε να μην έχει στερηθεί κατά τη διαιτητική διαδικασία του δικαιώματος της υπεράσπισης¹⁴⁷, 5) η απόφαση να μην είναι αντίθετη με απόφαση ελληνικού δικαστηρίου που εκδόθηκε στην ίδια υπόθεση και αποτελεί δεδικασμένο για τους διαδίκους μεταξύ των οποίων εκδόθηκε η αλλοδαπή διαιτητική απόφαση και 6) η απόφαση να μην είναι αντίθετη προς τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη.

§ 2. Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Πριν την εξέταση της νομολογίας των επί μέρους εννόμων τάξεων που έχουν επιλεγεί για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, σημαντικό είναι να παρουσιαστούν οι προϋποθέσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης κατά τη

¹⁴³ Coulson R., *Business Arbitration, What You Need to Know, American Arbitration Association*, 1980, σελ. 89.

¹⁴⁴ Ο Πρότυπος νόμος UNCITRAL επικυρώθηκε στην Ελλάδα με το ν. 2735/99.

¹⁴⁵ Άρθρο 903 ΚΠολΔ.

¹⁴⁶ Διαφορές που κατά το ελληνικό δίκαιο δεν μπορούν να είναι αντικείμενο διαιτησίας είναι οι εργατικές διαφορές του άρθρου 663 ΚΠολΔ.

¹⁴⁷ Βλ. ενδιαφέρουσα ερμηνευτική προσέγγιση της διάταξης του ΚΠολΔ 903 και σχετική νομολογία στο Κεραμέως, Κονδύλη, Νίκα, *Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 2000.

Σύμβαση της Νέας Υόρκης, καθώς η εν λόγω Σύμβαση θα είναι το σημείο αναφοράς των υπό εξέταση υποθέσεων.

I. Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης - προϋποθέσεις αναγνώρισης του δεδικασμένου αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης

Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης του 1958¹⁴⁸ είναι το βασικό κείμενο διεθνούς δικαίου για τη διεθνή εμπορική διαιτησία και πιο συγκεκριμένα για την αναγνώριση και την εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων.

Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης καθιερώνει τον κανόνα της δέσμευσης των δικαστηρίων κάθε συμβαλλόμενης χώρας να αναγνωρίζουν τις αλλοδαπές διαιτητικές αποφάσεις που εκδίδονται κατά τους ισχύοντες δικονομικούς κανόνες των συμβεβλημένων κρατών – μελών, οι οποίοι όμως δεν πρέπει να είναι αισθητώς αυστηρότεροι¹⁴⁹, ούτε να επισύρουν περισσότερα δικαστικά έξοδα από αυτά που προβλέπονται για την αναγνώριση και εκτέλεση των διαιτητικών αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο¹⁵⁰. Η αναγνώριση του δεδικασμένου των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων κατ' εφαρμογή της σύμβασης της Νέας Υόρκης γίνεται αυτομάτως και αυτοδικαίως, εφόσον ο ενδιαφερόμενος διάδικος προσκομίσει το πρωτότυπο ή αντίγραφο, το οποίο να ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την επιβεβαίωση της αυθεντικότητάς του, τόσο της επικαλούμενης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, όσο και της διαιτητικής συμφωνίας στην οποία στηρίζεται, συνοδευόμενη από επικυρωμένη μετάφραση στη γλώσσα της χώρας υποδοχής¹⁵¹.

Το δικαστήριο, ενώπιον του οποίου γίνεται επίκληση του δεδικασμένου της προσκομισθείσας αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, τότε μόνον έχει εξουσία να αρνηθεί την αναγνώριση του, όταν ο αντίδικος ζητήσει την απόρριψη του αιτήματος και αποδείξει ότι συντρέχει μία από τις ακόλουθες αρνητικές προϋποθέσεις¹⁵²:

(α) ότι ένας από τους συμβαλλομένους ήταν ανίκανος να καταρτίσει διαιτητική συμφωνία κατά το δίκαιο που τη διέπει·

(β) ότι η διαιτητική συμφωνία δεν είχε τον απαιτούμενο από το άρθρο II της Σύμβασης της Νέας Υόρκης τύπο, δηλαδή δεν έφερε τις υπογραφές των συμβαλλομένων σε κοινό έγγραφο διαιτητικής ρήτηρας, που έχει περιληφθεί σε άλλη σύμβαση, ή σε ειδικό συνυποσχετικό διαιτησίας, ή σε επιστολές ή τηλεγραφήματα που έχουν ανταλλαγεί μεταξύ των συμβαλλομένων·

(γ) ότι η διαιτητική συμφωνία δεν είναι έγκυρη βάσει του δικαίου στο οποίο οι συμβαλλόμενοι την είχαν υπαγάγει και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει ένδειξη τέτοιας υπαγωγής, του δικαίου της χώρας, στην οποία εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση·

¹⁴⁸ Επίσημος ιστότοπος: <http://www.newyorkconvention.org/>

¹⁴⁹ Kronke H., Nacimientó .P., Otto D., Port N., *A Global Commentary on the New York Convention*, Kluwer Law International, σελ.47

¹⁵⁰ Άρθρο 3 Συμβ ΝΥ

¹⁵¹ άρθρο 4 Συμβ ΝΥ.

¹⁵² άρθρο 5 Συμβ ΝΥ.

(δ) ότι ο διάδικος, εναντίον του οποίου γίνεται επίκληση της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, δεν είχε πληροφορηθεί, όπως έπρεπε, τον ορισμό του διαιτητή ή τη διαιτητική διαδικασία ή ότι του ήταν αδύνατο για κάποιον άλλο λόγο να κάνει χρήση των μέσων υπεράσπισης που είχε στη διάθεσή του·

(ε) ότι η επικαλούμενη αλλοδαπή διαιτητική απόφαση αναφέρεται σε διαφορά, που δεν προβλέπεται από τη διαιτητική συμφωνία, ή ότι περιέχει διατάξεις που υπερβαίνουν τους όρους της διαιτητικής συμφωνίας. Αν όμως, οι διατάξεις της επικαλούμενης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης που αναφέρονται σε θέματα, τα οποία είχαν υποβληθεί στη διαιτησία, μπορούν να αποχωριστούν από εκείνα τα θέματα που δεν είχε υπάγονται, βάσει της σχετικής συμφωνίας των μερών, σε διαιτητική επίλυση, το ημεδαπό δικαστήριο δεσμεύεται να αναγνωρίσει τις πρώτες·

(στ) ότι η συγκρότηση του διαιτητικού δικαστηρίου ή η διαιτητική διαδικασία δεν ανταποκρίνονται στη διαιτητική συμφωνία και, σε περίπτωση που η διαιτητική συμφωνία δεν περιέχει σχετική πρόβλεψη, δεν ανταποκρίνονται στο δίκαιο της χώρας, όπου διεξήχθη η διαιτησία·

(ζ) ότι η επικαλούμενη αλλοδαπή διαιτητική απόφαση δεν έχει καταστεί ακόμη δεσμευτική για τους διαδίκους ή ότι ακυρώθηκε ή ότι έχει ανασταλεί η ισχύς της από αρμόδια αρχή της χώρας, στην οποία εκδόθηκε, ή της χώρας, κατά το δίκαιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση¹⁵³.

Η αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης μπορεί επίσης να απορριφθεί, εάν η αρμόδια αρχή της χώρας όπου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση διαπιστώνει:

α) ότι, κατά το δίκαιο της εν λόγω χώρας, το αντικείμενο της διαφοράς δεν είναι επιδεκτικό ρύθμισης διά διαιτησίας ή

β) ότι η αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης θα ήταν αντίθετη προς την δημόσια τάξη της εν λόγω χώρας¹⁵⁴».

Ειδικότερα ως προς τη συμφωνία διαιτησίας, σύμφωνα με το άρθρο 2 της Σύμβασης:

(1) Κάθε συμβαλλόμενο Κράτος θα αναγνωρίζει την έγγραφη συμφωνία μέσω της οποίας τα μέρη αναλαμβάνουν να υποβάλουν σε διαιτησία όλες ή οποιεσδήποτε διάφορες που έχουν προκύψει ή που μπορούν να προκύψουν μεταξύ τους σχετικά με μια καθορισμένη έννομη σχέση είτε συμβατική είτε εξωσυμβατική, που αφορά ένα ζήτημα που μπορεί να επιλυθεί μέσω διαιτησίας¹⁵⁵.

---

¹⁵³ αρθρ. 5 παρ. 1 στ.6 ΣυμβNY

¹⁵⁴ Ο έλεγχος της διαιτητικής απόφασης μέσω του λόγου ακύρωσης λόγω πρόσκρουσής της στη δημόσια τάξη μπορεί να περιλαμβάνει και την εξέταση περί του αν η διαιτητική απόφαση παραβιάζει έναν πυρήνα θεμελιωδών δικονομικών δικαιωμάτων τα οποία εκφράζουν το κράτος δικαίου, όπως τον προσλαμβάνει η κοινοτική έννομη τάξη (Βλ. Δεληκωστόπουλο Ι., Ζητήματα από την εφαρμογή του Κανονισμού 1215/2012 για τη Διεθνή Δικαιοδοσία και την Εκτέλεση Αποφάσεων, εκδ. Σάκκουλα, 2019, σελ.55)

¹⁵⁵ αρθρ.2 παρ. 1 Συμβ NY

(2) Ο όρος «έγγραφη συμφωνία» θα περιλαμβάνει την διαιτητική ρήτρα μέσα στη σύμβαση ή την συμφωνία διαιτησίας, που υπέγραψαν τα μέρη ή που περιεχόταν σε μια ανταλλαγή επιστολών ή τηλεγραφημάτων¹⁵⁶.

(3) Το δικαστήριο ενός από τα Συμβαλλόμενα Κράτη, όταν επιληφθεί μιας αγωγής για ένα θέμα σχετικά με το οποίο τα μέρη έχουν συνάψει συμφωνία, θα παραπέμψει τα μέρη σε διαιτησία, ύστερα από αίτηση ενός εξ αυτών, εκτός εάν διαπιστώσει ότι η εν λόγω συμφωνία είναι άκυρη, ανενεργής ή ανεπίδεκτη εφαρμογής»¹⁵⁷.

Το άρθρο II συντάχθηκε με το σκεπτικό της αποτροπής άρνησης εφαρμογής της διαιτητικής απόφασης μετά από ενδεχόμενη προσφυγή ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη στα εθνικά δικαστήρια, περιορίζοντας τους λόγους για τους οποίους ένα μέρος σε μια συμφωνία διαιτησίας θα μπορούσε να αμφισβητήσει το κύρος της. Η ανάγκη αυτή οδήγησε αφ' ενός στην ακριβή περιγραφή του όρου «έγγραφη συμφωνία», τον καθορισμό δηλαδή των προϋποθέσεων που επιβάλλουν την παραπομπή της υπόθεσης σε διαιτησία βάσει διαιτητικής συμφωνίας και, αφ' ετέρου, στον ορισμό συγκεκριμένων προϋποθέσεων υπό τις οποίες ένα μέρος σε συμφωνία διαιτησίας θα μπορούσε να αμφισβητήσει το κύρος αυτής ή σχετικής απόφασης. Ως εκ τούτου, οι περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου II εκτείνονται από την περίπτωση κατά την οποία ένα ζήτημα για το οποίο υπάρχει συμφωνία διαιτησίας υποβάλλεται σε τακτικά δικαστήρια προς εκδίκαση και ο εναγόμενος ζητά την παραπομπή σε διαιτησία, έως και την περίπτωση αίτησης ενώπιον εθνικού δικαστηρίου για την αναγνώριση της εγκυρότητας μιας διαιτητικής συμφωνίας.

Η διατύπωση του άρθρου II οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η σύμβαση υιοθετεί ένα καθεστώς υπέρ της διαιτησίας, η εγκυρότητα της οποίας (τυπική και ουσιαστική) τεκμαίρεται και μπορεί να αμφισβητηθεί μόνο όταν συντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι και συγκεκριμένα αν η συμφωνία είναι άκυρη, ή ανενεργή ή ανεπίδεκτη εφαρμογής.

Αυτό το τεκμήριο που καθιερώνει η σύμβαση της Νέας Υόρκης υπέρ της ρήτρας διαιτησίας, είναι έκφανση της αρχής της “εύνοιας¹⁵⁸ υπέρ της διαιτησίας”¹⁵⁹. Καθιερώνοντας ένα τέτοιο τεκμήριο, η Σύμβαση ουσιαστικά αποτρέπει τα δικαστήρια από το να εφαρμόσουν αυστηρότερες σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο προϋποθέσεις αναφορικά με την εγκυρότητα συμφωνίας διαιτησίας, όπως πχ ότι η συμφωνία περί διαιτησίας θα πρέπει να έχει υπογραφεί ξεχωριστά από τη σύμβαση¹⁶⁰. Το εν λόγω τεκμήριο

---

¹⁵⁶ αρθρ.2 παρ. 2 Συμβ NY

¹⁵⁷ αρθρ.2 παρ. 3 Συμβ NY

¹⁵⁸ Βλ. Σκόντζο Αθ., “Η αρχή της εύνοιας υπέρ της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων” σε *Μελέτες Αστικού Δικαίου και Πολιτικής Δικονομίας*, Νομική Βιβλιοθήκη, τ.4, σελ 3. Σημειώνεται πως στα ελληνικά η έννοια “bias” έχει αποδοθεί και ως “προκατάληψη” υπέρ της Σύμβασης της NY, βλ. Οδηγό του ICCA για την ερμηνεία της Σύμβασης της Νέας Υόρκης του 1958, http://www.arbitration-icca.org/media/2/13940331949970/nyc_judges_guide_greek_final-withcover.pdf.

¹⁵⁹ 159 βλ. Sanders P., Πρόλογος σε Οδηγό του ICCA για την ερμηνεία της Σύμβασης της Νέας Υόρκης του 1958, http://www.arbitration-icca.org/media/2/13940331949970/nyc_judges_guide_greek_final-withcover.pdf.

¹⁶⁰ Βλ. Οδηγό του ICCA για την ερμηνεία της Σύμβασης της Νέας Υόρκης του 1958, σελ. 45

έχει και την έννοια ότι τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να εφαρμόζουν ευνοϊκότερο¹⁶¹ σε σχέση με τη Σύμβαση ΝΥ δίκαιο περί κύρους μιας συμφωνίας διαιτησίας¹⁶².

II. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις των αρχών που διέπουν τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης.

Σε προηγούμενη ενότητα έγινε αναφορά στην δυνατότητα των διαιτητών να αποφαινόμενοι επί της δικαιοδοσίας τους (Kompetenz-Kompetenz). Αυτή η εξουσία των διαιτητών είναι πολύ σημαντική, καθώς τους επιτρέπει να ασκούν το έργο τους αποτελεσματικά, χωρίς να χρειάζεται να παραπέμπεται η διαφορά στα δικαστήρια σε κάθε περίπτωση αμφισβήτησης της ύπαρξης ή του κύρους της συμφωνίας διαιτησίας. Η Σύμβαση, πέρα από την υποχρέωση του άρθρου II (3) παραπομπής από τα εθνικά δικαστήρια σε διαιτησία, σε περίπτωση διαπίστωσης ότι η διαιτητική συμφωνία είναι άκυρη, ανενεργή ή μη επιδεκτική διαιτησίας, δεν ρυθμίζει όλες τις πρακτικές συνέπειες της Kompetenz- Kompetenz, γεγονός που οδηγεί σε ανομοιομορφίες στη νομολογιακή εφαρμογή. Η αμερικανική νομολογία, λ.χ., σε ορισμένες υποθέσεις¹⁶³, όχι μόνο δεν θεώρησε αυτονόητη τη δυνατότητα των διαιτητών να αποφαινόμενοι επί της δικαιοδοσίας τους, αλλά απαίτησε διατύπωση «σαφή και πρόδηλη» υπέρ της Kompetenz -Kompetenz, συμφωνία δηλαδή των μερών για την εφαρμογή της. Αντιθέτως, τα γαλλικά δικαστήρια τάσσονται υπέρ της Kompetenz-Kompetenz, ακόμα και στην αρνητική της έκφανση, δηλαδή την υποχρέωση των δικαστηρίων να παραπέμπουν τη διαφορά σε διαιτησία, αν διαπιστώνουν την ύπαρξη διαιτητικής συμφωνίας¹⁶⁴. Τα άρθρα II(3) και V(1) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης απαγορεύουν στα κρατικά δικαστήρια να μπορούν να αποφαινόμενοι επί του ζητήματος της δικαιοδοσίας του διαιτητή να κρίνει μια συγκεκριμένη διαφορά¹⁶⁵.

Η ρήτρα διαιτησίας είναι αυτόνομη σε σχέση με την κύρια σύμβαση (separability)¹⁶⁶. Πρακτικές συνέπειες αυτής της αρχής είναι αφ' ενός ότι το κύρος μιας συμφωνίας διαιτησίας δεν επηρεάζεται από το κύρος της κύριας σύμβασης και αφ' ετέρου ότι η ρήτρα διαιτησίας και η κυρία σύμβαση μπορούν να διέπονται από διαφορετικά δίκαια¹⁶⁷.

¹⁶¹ Schramm D. et al., *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, A Global Commentary on the New York Convention*, Herbert Kronke et al. ed., 2010, σελ. 77.

¹⁶² Strong S.I., "What constitutes an "Agreement in Writing, in International Commercial Arbitration?, Conflicts between the New York Convention and the Federal Arbitration Act", *Stan. J. Int'l L.* 2012, σελ. 76

¹⁶³ *First Options of Chi., Inc. v. Kaplan*, 514 U.S. 938, 940 (1995)

¹⁶⁴ Bermann G., *The "Gateway" Problem in International Commercial Arbitration*, 37 *YALE J. INT'L L.* 1, 14–15 (2012)

¹⁶⁵ Βλ. Οδηγό του ICCA για την ερμηνεία της Σύμβασης της Νέας Υόρκης του 1958, ο.π. σελ. 46.

¹⁶⁶ Βλ. Οικονομόπουλου Γ., «Η αυτοτέλεια της συμφωνίας διαιτησίας και η έννοια της συμφωνίας «Αι διαφοραί εκ της συμβάσεως υπάγονται εις διαιτησίαν», Δ 1974, σελ. 691 επ., Σταματόπουλος Β., Η αυτοτέλεια της συμφωνίας διαιτησίας. Σκέψεις περί τη νομική φύση της διαιτητικής ρήτρας, ratio της αρχής της αυτοτέλειας, συναφής νομολογιακή υποστήριξη και η προβληματική της απόφασης – κρίσης του διαιτητικού και του τακτικού δικαστηρίου επί της δικαιοδοσίας τους (Συμβολή στην ερμηνεία των άρθρων 867 επ. ΚΠολΔ και του Ν. 2735/1999), Δ 2008, σελ. 1196 επ

¹⁶⁷ Βλ. *NIOC v Crescent Petroleum* [2016], *EWHC* 510 (Comm).

Η Kompetenz-Kompetenz και η αυτονομία της ρήτρας διαιτησίας σε σχέση με την κύρια σύμβαση είναι αλληλένδετες και λειτουργούν και οι δύο προς το σκοπό της κατοχύρωσης της «εύνοιας» υπέρ της διαιτησίας¹⁶⁸.

ΙΙΓ. Στην καταγραφή, κατά τρόπο εξαντλητικό, των κωλυμάτων αναγνώρισης του άρθρου V της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, δεν περιλαμβάνεται η διαπίστωση νομικών σφαλμάτων ή λανθασμένης εκτίμησης πραγματικών. Η διατύπωση του άρθρου V απαγορεύει τον επανέλεγχο της νομικής ορθότητας ή την επανεξέταση της ουσίας της υπόθεσης. Η απαγόρευση αναθεώρησης της ουσίας (*revision au fond*)¹⁶⁹ συνιστά θεμελιώδη εκδήλωση της αρχής της εύνοιας υπέρ της διαιτησίας.

ΙΙΔ. Η Σύμβαση δεν θέτει προθεσμία για την κατάθεση αίτησης παραπομπής μιας διαφοράς σε διαιτησία· αυτό εναπόκειται στα εθνικά δίκαια. Ως εκ τούτου, η εθνική νομοθεσία ορίζει (ως) πότε μπορεί να γίνει αίτηση για παραπομπή σε διαιτησία.

ΙΙΕ. Το παραδεκτό μιας αίτησης παραπομπής και η δικαιοδοσία του δικαστηρίου ως προς αυτήν την αίτηση πρέπει να αποφασίζεται ανεξάρτητα από το αν η διαδικασία διαιτησίας έχει ήδη ξεκινήσει, εκτός εάν ο εθνικός νόμος περί διαιτησίας προβλέπει διαφορετικά¹⁷⁰.

III. Στάδια αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης.

Επιγραμματικά, μπορούμε να εκθέσουμε τα διαδικαστικά στάδια αναγνώρισης και εκτέλεσης, όπως προβλέπονται από τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης, ως ακολούθως:

ΦΑΣΗ Α' – Βάρος απόδειξης και καθήκον αιτούντος (Άρθρο IV)

Το στάδιο αυτό αφορά στις διαδικαστικές προϋποθέσεις επιτυχούς υποβολής αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης. Ο αιτών έχει το βάρος της απόδειξης και το καθήκον να υποβάλει τα έγγραφα που προβλέπει η Σύμβαση της Νέας Υόρκης, δηλαδή θεωρημένο πρωτότυπο διαιτητικής απόφασης ή επικυρωμένο αντίγραφο αυτής, το πρωτότυπο της συμφωνίας διαιτησίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο II ή επικυρωμένο αντίγραφο αυτής και μεταφράσεις αυτών στη γλώσσα της χώρας στην οποία ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης. Ο αιτών θα πρέπει να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία τα οποία να μπορούν να γίνουν δεκτά *prima facie*¹⁷¹.

¹⁶⁸ Cook A. Kompetenz-Kompetenz: "Varying Approaches and a Proposal for a Limited Form of Negative Kompetenz-Kompetenz", *Pepperdine Law Review*, τ.2014-1, σελ. 19.

¹⁶⁹ Βερβενιώτης Γ., ο.π., σελ 145, Παμπούκης Χ., ο.π, σελ. 53-55, Redfern Al., Hunter M., Blackaby N., Partasides C., ο.π., σελ. 638, Τσικρικάς Δ., Η δημόσια τάξη ως μέτρο ελέγχου αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, Εκδ. Σάκκουλα, 1992, σελ. 69.

¹⁷⁰ Βλ. Οδηγό του ICCA για την ερμηνεία της Σύμβασης της Νέας Υόρκης του 1958, ο.π. σελ. 46. Β. Αντίθετη άποψη σε Gaillard E., Banifatemi Y., Negative Effect of Kompetenz – Kompetenz: The Rule of Priority in Favour of the Arbitrators, σε Gaillard E., Di Pietro D. Enforcement of Arbitration Agreements and International Arbitral Awards, The New York Convention, Emmanuel Gaillard, Domenico di Pietro, Cameron May Ltd, London, 2008, σελ 259, όπου οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι, εφαρμοζομένης της αρχής της Kompetenz -Kompetenz στην αρνητική της μορφή, τα δικαστήρια πρέπει να περιορίζονται στον *prima facie* έλεγχο του κύρους της ρήτρας διαιτησίας. Πέραν αυτού, τα εθνικά δικαστήρια δεν μπορούν να ασχοληθούν με το ζήτημα της δικαιοδοσίας, παρά μόνον μετά την έκδοση διαιτητικής απόφασης.

¹⁷¹ Βλ. Gaillard E., Prima Facie Review, Validity of the Arbitration Agreement, *New York Law Journal*, 1.12.2005

Φάση Β' – Λόγοι απόρριψης της αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης (Άρθρο V)

Στο στάδιο αυτό εφαρμόζονται οι εξής γενικές αρχές:

- Η Σύμβαση προβλέπει συγκεκριμένους λόγους για την απόρριψη της αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης. Το εθνικό δικαστήριο περιορίζεται μόνο στην εξέταση των συγκεκριμένων αυτών λόγων που προβλέπει η Σύμβαση, όπως αποτυπώνονται στο άρθρο V αυτής, που ορίζει ότι η αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης μπορεί να απορριφθεί μόνον με αίτηση του μέρους εναντίον του οποίου γίνεται επίκληση αυτής, εφ' όσον τούτο (το μέρος) προσκομίζει στην αρμόδια αρχή της χώρας όπου επιζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση την απόδειξη ότι ισχύει κάποιος από τους λόγους άρθρου V της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

- Το μέρος σε βάρος του οποίου επιδιώκεται η αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης έχει το βάρος να αποδείξει ότι συντρέχει ένας από τους λόγους του άρθρου V (1). Το δικαστήριο μπορεί αυτεπαγγέλτως να απορρίψει την αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης για τους λόγους που προβλέπει το άρθρο V(2) της Σύμβασης (αντικείμενο διαφοράς μη δυνάμενο να υπαχθεί σε διαιτησία σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας όπου η αίτηση εκτέλεσης έχει κατατεθεί και αντίθεση της διαιτητικής απόφασης σε κανόνα δημόσιας τάξης της χώρας, ενώπιον των δικαστηρίων της οποίας έχει κατατεθεί η αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης).

- Δεδομένης της αρχής της «εύνοιας» υπέρ της διαιτησίας που διαπνέει το κείμενο της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, η ερμηνεία των λόγων απόρριψης της αναγνώρισης και εκτέλεσης θα πρέπει να είναι στενή, έτσι ώστε η απόρριψη να γίνεται δεκτή μόνο στην περίπτωση πραγματικών περιστατικών που συνιστούν πολύ σοβαρές παραβιάσεις υπαγόμενες στο άρθρο V¹⁷². Τα περισσότερα δικαστήρια έχουν υιοθετήσει συσταλτική προσέγγιση στην ερμηνεία του άρθρου V.¹⁷³

- Η διατύπωση του άρθρου V («δύναται να απορριφθεί»¹⁷⁴) φαίνεται να παρέχει περιορισμένη διακριτική ευχέρεια¹⁷⁵ για την αποδοχή της αίτησης αναγνώρισης και

¹⁷² Βλ. *Sinocore International Co Ltd v. RBRG Trading (UK) Ltd* [2017] EWHC 251 (Comm), όπου κρίθηκε από το δικαστήριο ότι δεν αντιτίθεται στη δημόσια τάξη διαιτητική απόφαση που δικαίωσε διάδικο που είχε επιδείξει παραποιημένα τιμολόγια κατά τις συναλλαγές του με τον αντίδικό του, θεωρώντας ότι η συμπεριφορά αυτή δεν υπήρξε καθοριστική για την καταγγελία της μεταξύ τους σύμβασης και τη γένεση της επίδικης διαφοράς.

¹⁷³ Βλ. παράδειγμα από τη νομολογία του Εφετείου Νέας Υόρκης στην απόφαση *China Minmetals Materials Import and Export Co., Ltd. v. Chi Mei, Corporation*, *Yearbook Commercial Arbitration XXIX (2004)* σ. 1003-1025, όπου διατυπώθηκε η θέση πως «Σύμφωνα με την πολιτική που ευνοεί την εκτέλεση των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, τα δικαστήρια έχουν αυστηρώς περιορισμένη εξουσία κατά την εξέταση των αιτήσεων εκτέλεσης σε σχέση με τους λόγους απόρριψης του Άρθρου V της Σύμβασης, και έχουν γενικά ερμηνεύσει αυτές τις εξαιρέσεις συσταλτικά» (παραπομπή και μετάφραση σε Οδηγό ICCA, ο.π. σελ.93). Βλ. επίσης και *Deutsche Schachtbau v. National Oil* [1987] 3 WLR 1023 και *IPOC (Nigeria) v. Nigerian National Petroleum*[2005] 2 Lloyd's Rep 322.

¹⁷⁴ Το λεκτικό του γαλλικού (*seront refuses*) και του γερμανικού κειμένου (*darf*) αποτυπώνουν μια πιο αυστηρή προσέγγιση.

¹⁷⁵ Βλ. και Οδηγό ICCA, ο.π., σελ. 96, όπου αναφέρεται ότι τα δικαστήρια που κρίνουν με περιορισμένη διακριτική ευχέρεια, «*βασίζονται στον τρόπο με τον οποίο είναι γραμμένο το Άρθρο V(1), το οποίο ξεκινά με τις λέξεις «Η αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης είναι δυνατόν να απορριφθεί ...».* Αυτή η διατύπωση εμφανίζεται επίσης στις τρεις από τις πέντε επίσημες γλώσσες των κειμένων της Σύμβασης, οι

εκτέλεσης ακόμη και όταν συντρέχει ένας από τους λόγους απόρριψης. Τα δικαστήρια κρίνουν γενικώς με αυτό τον τρόπο όταν ο λόγος απόρριψης αφορά μια ελαφρά παραβίαση των δικονομικών κανόνων που εφαρμόζονται στην διαιτησία¹⁷⁶ ή όταν ο εναγόμενος αμέλησε ή παραιτήθηκε του δικαιώματος προβολής του σφάλματος κατά την διάρκεια της διαιτησίας¹⁷⁷. Η ερμηνεία υπέρ της ευχέρειας των δικαστηρίων ως προς την αναγνώριση ή μη της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης θεωρείται πιο συμβατή με την αρχή της εϋνοιας υπέρ της διαιτησίας¹⁷⁸.

§ 3. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

Τα αμερικανικά δικαστήρια αποδείχθηκαν αρκετά φιλελεύθερα στην προσέγγιση και ερμηνεία της Σύμβασης της Νέας Υόρκης όταν τέθηκαν ενώπιόν τους αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων. Η ανάλυση των σχετικών δικαστικών αποφάσεων των αμερικανικών δικαστηρίων μπορεί να διακριθεί σε δύο τμήματα. Στο πρώτο αναλύονται αποφάσεις, οι οποίες αφορούν στο ζήτημα αν οι επίδικες υποθέσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Στο δεύτερο περιλαμβάνονται αποφάσεις, οι οποίες αφορούν σε υποθέσεις στις οποίες οι διάδικοι επικαλούνται έναν από τους λόγους του άρθρου III της Σύμβασης Νέας Υόρκης για να αποτρέψουν την αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφαση.

I. Πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης

Bergensen v. Joseph Muller Corp.¹⁷⁹

Στην υπόθεση *Bergensen v. Joseph Muller Corp.* τέθηκε το ζήτημα εάν μια διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε από αμερικανικό διαιτητικό δικαστήριο και αφορούσε σε υπόθεση

οποίες είναι τα Κινέζικα, τα Ρωσικά και τα Ισπανικά. Αντίθετα, το γαλλικό κείμενο δεν περιέχει παρόμοια διατύπωση και προβλέπει μόνο ότι η αναγνώριση και εκτέλεση «seront refusées», ότι δηλαδή θα απορριφθούν».

¹⁷⁶ Βλ. *Sino Dragon Trading v. Noble Resources, Pte Ltd (No.2)* [2015] FCA 1046., όπου το δικαστήριο δεν έκανε δεκτή ένσταση μη προσήκουσας διαιτητικής διαδικασίας, βασιζόμενο στο γεγονός και μόνο ότι δεν εξετάστηκε μάρτυρας εξ αποστάσεως μέσω WeChat, λόγω τεχνικών δυσκολιών, καθώς ο επικαλούμενος την μη προσήκουσα διαδικασία ήταν αυτός που είχε επιλέξει τον τρόπο και το μέσο αυτό κατάθεσης. Βλ. Reed L., 'Ab(use) of due process: sword vs shield', Freshfields Arbitration Lecture 31st, 26 October 2016 και Sloane S., Hayward D., McKee R., "The Due Process and Procedural Irregularities: Challenges" σε *Guide to Challenging and Enforcing arbitration Awards*, 2019 Law Business Research Ltd., σελ. 52, που κάνουν λόγο για κατάχρηση της έννοιας της προσήκουσας διαδικασίας και για εκτίμηση από μέρους των δικαστηρίων αν όντως η επικαλούμενη παραβίαση ήταν ουσιώδης, ώστε να προκαλεί ανισότητα των όπλων των διαδίκων.

¹⁷⁷ Βλ. και απόφαση ρωσικού δικαστηρίου Federal Arbitrazh (Commercial) Court, Northwestern District, 9 Δεκεμβρίου 2004 (*Dana Feed A/S v. OOO Arctic Salmon*) *Yearbook Commercial Arbitration XXXIII (2008)* σ. 658-665 (Russian Federation no. 16), όπως επίσης και ισπανικού Tribunal Supremo, Civil Chamber, 11 Απριλίου 2000 (*Union Générale de Cinéma, SA v. X Y Z Desarrollos, SA*) *Yearbook Commercial Arbitration XXXII (2007)* σ. 525-531 (Spain no. 50) και γερμανικού Kammergericht, Berlin, 17 Απριλίου 2008 (*Buyer v. Supplier*) *Yearbook Comm. Arb. XXXIV (2009)* σελ. 510-515 (Germany no. 119).

¹⁷⁸ Βλ. Σκόντζο, όπ., σελ. 125.

¹⁷⁹ *Bergensen v. Joseph Muller Corp.*, 710 F 2d., 9 (1983) όπως ανακτήθηκε στις 13.5.2017 στον ιστότοπο http://www.leagle.com/decision/19831638710F2d928_11485/BERGENSEN%20v.%20JOSEPH%20MULLER%20CORP.

στην οποία εμπλέκονται δύο αλλοδαπές οντότητες εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

Η νορβηγική εταιρία Bergensen, ιδιοκτήτρια φορτηγών πλοίων, συνήψε σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων με την ελβετική Muller. Όταν ανέκυψε μεταξύ τους διαφορά, τα μέρη την υπήγαγαν σε διαιτησία στη Νέα Υόρκη, δυνάμει σχετικής ρήτρας. Η Bergensen, υπέρ της οποίας έκρινε η διαιτητική απόφαση, αιτήθηκε την αναγνώριση και εκτέλεση αυτής ενώπιον του Πρωτοδικείου Νέας Υόρκης, το οποίο έκανε δεκτή την αίτηση¹⁸⁰. Κατά της πρωτόδικης απόφασης αναγνώρισης και εκτέλεσης ασκήθηκε έφεση, με τον ισχυρισμό ότι μια διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε εντός αμερικανικού εδάφους δεν είναι αλλοδαπή, καθώς η διαιτητική απόφαση εκδόθηκε στη Νέα Υόρκη και η αναγνώριση και εκτέλεσή της επίσης ζητήθηκε στη Νέα Υόρκη, αλλά ούτε και ως εγχώρια διαιτητική απόφαση νοείται, καθώς οι αντισυμβαλλόμενες εταιρείες και διάδικοι έχουν σύνδεση με τρίτα κράτη και άρα η σχετική απόφαση έχει στοιχεία αλλοδαπότητας. Ισχυρίστηκε ο εκκαλών, δηλαδή, ότι η υπό εξέταση διαιτητική απόφαση δεν πληροί το κριτήριο του άρθρου I(1) της σύμβασης της Νέας Υόρκης, καθώς η απόφαση δεν εκδόθηκε σε κράτος άλλο από αυτό, ενώπιον των δικαστηρίων του οποίου ζητήθηκε εκτέλεση.

Το Εφετείο της Νέας Υόρκης επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση, βασιζόμενο στα ακόλουθα επιχειρήματα:

- Η § 202 του κεφ. 9 του United States Code εξαιρεί ρητά από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης περιπτώσεις διαφορών μεταξύ Αμερικανών υπηκόων¹⁸¹. Αν το Κογκρέσο ήθελε να εξαιρέσει και τις περιπτώσεις διαιτητικών αποφάσεων που εκδόθηκαν στις ΗΠΑ, θα το είχε προβλέψει κατά αντίστοιχο τρόπο.

- Σύμφωνα με το άρθρο I της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, η Σύμβαση έχει εφαρμογή επί διαιτητικών αποφάσεων που δεν θεωρούνται εσωτερικές στο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεσή τους. Το Εφετείο της Νέας Υόρκης κρίνει ότι μη εσωτερικές μπορούν να θεωρηθούν αποφάσεις που αφορούν σε διαφορά μεταξύ δύο νομικών προσώπων με έδρα στην αλλοδαπή, καθώς μια τέτοια ερμηνεία είναι πιο συμβατή με το πνεύμα της Σύμβασης της Νέας Υόρκης¹⁸².

- Μια αναδρομή στις διαπραγματεύσεις που προηγήθηκαν της Σύμβασης της Νέας Υόρκης αναδεικνύει τις προθέσεις πολλών κρατών να μην βασίζεται το εύρος του πεδίου εφαρμογής της Σύμβασης μόνο στο κριτήριο εδαφικότητας, αλλά να λαμβάνονται υπόψιν και άλλα κριτήρια (εθνικότητα των διαδίκων, εφαρμοστέο δίκαιο κλπ) κατά τον ορισμό μιας απόφασης ως αλλοδαπής. Τελικά ως συμβιβαστική λύση προκρίθηκε η διατύπωση του άρθρου I (1) που δίνει τη δυνατότητα να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης

¹⁸⁰ Bergensen v. Joseph Muller Corp., 548 F.Supp.650 SDNY 1982.

¹⁸¹ 9 U.S.C. § 202 "An agreement or award arising out of such a relationship which is entirely between citizens of the United States shall be deemed not to fall under the Convention unless that relationship involves property located abroad, envisages performance or enforcement abroad, or has some other reasonable relation with one or more foreign states".

¹⁸² βλ. Gillies P., Enforcement of International Arbitration Awards, New York Convention, (2004), *International Trade and Business Law Review* 19, σελ. 2.

δαιτητικές αποφάσεις που θεωρούνται μη ημεδαπές στο κράτος όπου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεσή τους¹⁸³.

Productos Mercantiles E Industriales, S/A v. Faberge USA

Αντίστοιχο ζήτημα αντιμετώπισαν τα αμερικανικά δικαστήρια και στην υπόθεση *Productos Mercantiles E Industriales, S/A v. Faberge USA*¹⁸⁴, στην οποία το νομικό ζήτημα που ετέθη ήταν εάν η υπόθεση ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης του Παναμά για τη Διεθνή Διαιτησία. Πιο συγκεκριμένα, τέθηκε το ζήτημα αν η απόφαση που εκδόθηκε από διαιτητικό δικαστήριο στις ΗΠΑ και αφορούσε σε διαφορά μεταξύ εταιρειών με έδρα σε διαφορετικά κράτη είναι αλλοδαπή απόφαση για τα αμερικανικά δικαστήρια, ενώπιον των οποίων ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεσή της. Η Σύμβαση του Παναμά, η οποία υπεγράφη το 1975 από 19 κράτη της αμερικανικής ηπείρου στο πλαίσιο του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών, περιέχει αντίστοιχες προβλέψεις με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης¹⁸⁵ για την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, αποσκοπώντας στο ίδιο αποτέλεσμα, την ενίσχυση δηλαδή του θεσμού της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας¹⁸⁶.

Συνοπτικά, το ιστορικό της υπόθεσης είχε ως εξής: Η Productos Mercadiles (Prome), εταιρεία με έδρα τη Γουατεμάλα, συνήψε συμφωνία παραχώρησης άδειας χρήσης με την αμερικανική εταιρεία Fabergé USA Inc., σύμφωνα με την οποία η Prome θα είχε το δικαίωμα να χρησιμοποιεί τα σήματα της για τα δικά της προϊόντα που παρασκευάζονταν στην Κεντρική Αμερική. Αργότερα, η Fabergé εξαγοράστηκε από τη Unilever και η περιοχή της Κεντρικής Αμερικής ανατέθηκε στην εταιρεία Industrias Unisola S.A, εταιρεία

---

¹⁸³ Contini P., "International Commercial Arbitration: The United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards", *The American Journal of Comparative Law*, T. 8, No. 3 (Summer, 1959), pp. 293-4.

¹⁸⁴ 23 F.3d 41 (2d Cir. 1994).

¹⁸⁵ Για τη σχέση της Σύμβασης του Παναμά με αυτή της Ν. Υόρκης βλ. Dean D., Masters Ch., "In the Canal Zone, The Panama Convention and its Relevance in the United States Today", *The Arbitration Brief* 2, no. 1 (2012), σελ. 90-102.

¹⁸⁶ Article 51. The recognition and execution of the decision may be refused, at the request of the party against which it is made, only if such party is able to prove to the competent authority of the State in which recognition and execution are requested: (a) That the parties to the agreement were subject to some incapacity under the applicable law or that the agreement is not valid under the law to which the parties have submitted it, or, if such law is not specified, under the law of the State in which the decision was made; or (b) That the party against which the arbitral decision has been made was not duly notified of the appointment of the arbitrator or of the arbitration procedure to be followed, or was unable, for any other reason, to present his defense; or (c) That the decision concerns a dispute not envisaged in the agreement between the parties to submit to arbitration; nevertheless, if the provisions of the decision that refer to issues submitted to arbitration can be separated from those not submitted to arbitration, the former may be recognized and executed; or (d) That the constitution of the arbitral tribunal or the arbitration procedure has not been carried out in accordance with the terms of the agreement signed by the parties or, in the absence of such agreement, that the constitution of the arbitral tribunal or the arbitration procedure has not been carried out in accordance with the law of the State where the arbitration took place; or (e) That the decision is not yet binding on the parties or has been annulled or suspended by a competent authority of the State in which, or according to the law of which, the decision has been made.

συμφερόντων Ελ Σαλβαδόρ, η οποία εν μέρει ανήκε στη Unilever. Η Prome ενημερώθηκε τότε ότι η άδεια χρήσης της δεν θα ανανεωνόταν.

Η Prome εκκίνησε τη διαδικασία διαιτησίας ενώπιον της Αμερικανικής Ένωσης Διαιτησίας¹⁸⁷(American Arbitration Association). Η διαιτητική απόφαση επιδίκασε αποζημίωση στην Prome, η οποία αιτήθηκε την αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης ενώπιον του Πρωτοδικείου Νέας Υόρκης. Το Δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτηση. Οι Fabergé, Unilever και Unisola άσκησαν έφεση, επικαλούμενες την έλλειψη δικαιοδοσίας του τελευταίου, με το επιχείρημα ότι, σύμφωνα με την Τρίτη Επιφύλαξη της αμερικανικής Γερουσίας κατά την κύρωση της Σύμβασης του Παναμά, η εν λόγω Σύμβαση έχει εφαρμογή μόνο σε διαιτητικές αποφάσεις που εκδόθηκαν σε διαιτησία που έλαβε χώρα σε τρίτη χώρα, όχι δηλαδή στις ΗΠΑ¹⁸⁸. Το δικαστήριο ερμήνευσε την επιφύλαξη εντελώς διαφορετικά: Θεώρησε ότι με τη συγκεκριμένη διατύπωση, η Γερουσία αποσκοπούσε στο να εμποδίσει την αναγνώριση διαιτητικών αποφάσεων που είχαν εκδοθεί σε κράτη μη συμβαλλόμενα στη Σύμβαση του Παναμά. Περαιτέρω, στηρίχθηκε σε επιχείρημα του Εφετείου στη *Bergessen v. Joseph Muller Corp*, δεχόμενο ότι εάν το Κογκρέσο είχε την πρόθεση που οι εκκαλούσες ισχυρίζονταν, θα την είχε διατυπώσει με σαφήνεια, όπως έχει κάνει στις περιπτώσεις που θέλησε να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης¹⁸⁹. Προέβη μάλιστα και σε παραλληλισμό με την υπόθεση *Bergessen v. Joseph Muller Corp.*, υιοθετώντας κι εδώ ερμηνεία υπέρ της εφαρμογής της Σύμβασης του Παναμά, αναγόμενη στο σκοπό του νομοθέτη που ήταν η υιοθέτηση ευνοϊκού καθεστώτος υπέρ της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας.¹⁹⁰

Clientron Corp. v. Devon It. Inc.¹⁹¹

Στην υπό εξέταση υπόθεση *Clientron Corp. v. Devon It. Inc.*, το δικαστήριο ασχολήθηκε με το ζήτημα κατά πόσο εφαρμόζεται η Σύμβαση της Νέας Υόρκης σε

¹⁸⁷ Η ΑΑΑ αποτελεί το παλαιότερο (ιδρυθέν το 1926) και ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα διαιτησίας στις ΗΠΑ.

¹⁸⁸ Συγκεκριμένα, η διατύπωση της επιφύλαξης ήταν η εξής: 'the U.S.A will apply the Convention, on the basis of reciprocity, to the recognition and enforcement of only those awards made in the territory of another Contracting State', 132 *Cong.Rec.* S15,774 (daily ed. Oct. 9, 1986), αναδημοσιευμένο σε 9 *U.S.C.A. Sec. 301 (Supp.1994)*

¹⁸⁹ Αντιθέτως, το Κογκρέσο εξαίρεσε ρητά διαιτητικές αποφάσεις όπου διάδικα μέρη είναι Αμερικανοί πολίτες, προβλέποντας μάλιστα και εξαίρεση της εξαίρεσης αυτής για περιπτώσεις περιουσιακών διαφορών όπου τα περιουσιακά στοιχεία βρίσκονται σε τρίτο κράτος ή η επίδικη συναλλαγή συνδέεται με τρίτο κράτος (9 U.S.C. § 202 (1988)).

¹⁹⁰ Στην απόφαση υπήρξε ρητή αναφορά στην παραγωγή των ίδιων αποτελεσμάτων της Σύμβασης του Παναμά με αυτή της Νέας Υόρκης: The legislative history of the Inter-American Convention's implementing statute, however, clearly demonstrates that Congress intended the Inter-American Convention to reach the same results as those reached under the New York Convention:

"The New York Convention and the Inter-American Convention are intended to achieve the same results, and their key provisions adopt the same standards, phrased in the legal style appropriate for each organization. It is the Committee's expectation, in view of that fact and the parallel legislation under the Federal Arbitration Act that would be applied to the Conventions, that courts in the United States would achieve a general uniformity of results under the two conventions." H.R.Rep. No. 501, 101st Cong., 2d Sess. 4 (1990), αναδημοσίευση σε 1990 *U.S.C.C.A.N.* 675, 678; 477 F. Supp.737 (1979).

¹⁹¹ Case No: 2:13-cv-05634, Pennsylvania Eastern Dist. Court, (ανακτήθηκε στις 12.3.2018 σε ιστότοπο <https://www.leagle.com/decision/infdc020151223i04>)

περιπτώσεις όπου ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη έχει την έδρα του σε κράτος που δεν έχει προσχωρήσει στη σύμβαση αυτή.

Σε σύμβαση προμήθειας αγοράς (supply and purchase agreement) μεταξύ της αμερικανικής Devon και της ταϊβανέζικης Clientron για την κατασκευή από την τελευταία και την παράδοση εξαρτημάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή περιλαμβανόταν ρήτρα διαιτησίας. Στο Παράρτημα Ι της μεταξύ τους σύμβασης υπήρχε ένδειξη ότι η σύμβαση αφορούσε μόνο σε ένα συγκεκριμένο τύπο προϊόντος. Στη συνέχεια ανέκυψε διαφορά για τρία προϊόντα, τα οποία δεν αναφέρονταν στο παράρτημα και για τα οποία η Devon δεν κατέβαλε το συμφωνημένο αντίτιμο και η Clientron ξεκίνησε τη διαιτητική διαδικασία στην Ταϊβάν, μέσω του Κινεζικού Συνδέσμου Διαιτησίας. Η Devon ισχυρίστηκε ότι η ρήτρα διαιτησίας δεν κάλυπτε τα τρία προϊόντα για τα οποία είχε ανακύψει η διαφορά. Το διαιτητικό δικαστήριο δίκαιωσε την Clientron, η οποία στη συνέχεια επιδίωξε να αναγνωρίσει και να εκτελέσει την απόφαση στην έδρα της Devon, στην Πενσυλβανία. Νομική της βάση ήταν τα άρθρα 9 U.S.C. §§ 201-208 για την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σύμφωνα με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης και τα άρθρα 42 P.S. §§ 22001-22009 της νομοθεσίας της Πολιτείας της Πενσυλβανίας για την αναγνώριση αποφάσεων που αφορούν σε εισροές χρημάτων από συναλλαγές στο εξωτερικό¹⁹². Η Devon ισχυρίστηκε ότι η Ταϊβάν δεν έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης και ως εκ τούτου τα αμερικανικά δικαστήρια δεν μπορούν να προβούν σε αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης, σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης. Επικαλέστηκε μάλιστα τη δήλωση της Επιτροπής της Γερουσίας που εξέταζε τους όρους της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, εν όψει της προσχώρησης των ΗΠΑ σε αυτή, η οποία, αναφερόμενη ρητά στην αρχή της αμοιβαιότητας, περιόριζε το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης σε διαιτητικές αποφάσεις που λαμβάνονται στο έδαφος συμβαλλομένων κρατών¹⁹³.

Το δικαστήριο δέχθηκε ότι στο άρθρο 9 U.S.C. § 202 δεν φαίνεται να ενσωματώνεται με κάποιο τρόπο αυτή η δήλωση της επιτροπής της Γερουσίας, ενώ αντιθέτως, ενσωματώθηκε η δεύτερη δήλωση που έκανε και αφορούσε στον αποκλεισμό διαφορών που θα προέκυπταν από συναλλαγές μεταξύ αμερικανικών κρατών μόνο¹⁹⁴. Η ενσωμάτωση μόνο μιας από τις δύο δηλώσεις οδηγεί στο συμπέρασμα ότι επρόκειτο για συνειδητή παράλειψη της πρώτης δήλωσης. Ωστόσο, μία τέτοια παρατήρηση δεν θα έπρεπε, κατά το δικαστήριο, να οδηγεί στο συμπέρασμα της συνειδητής απειμπόλησης της αρχής της αμοιβαιότητας¹⁹⁵. Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης παρέχει ρητά στο άρθρο Ι(3) τη δυνατότητα στα μέρη να εφαρμόσουν τη Σύμβαση επί τη βάσει αμοιβαιότητας. Το ότι δόθηκε έμφαση από τον Αμερικανό νομοθέτη στο διεθνή χαρακτήρα και στην αλλοδαπότητα των

¹⁹² Pennsylvania's Uniform Foreign Money Judgment Recognition Act ("UFMJRA").

¹⁹³ SEN. EXEC. REP. NO. 10, 90th Cong., 2d. Sess. (Sept. 27, 1968) *"The United States of America will apply the Convention, on the basis of reciprocity, to the recognition and enforcement of only those awards made in the territory of another Contracting State"*.

¹⁹⁴ SEN. EXEC. REP. NO. 10, 90th Cong., 2d. Sess. (Sept. 27, 1968) *"The United States of America will apply the Convention only to differences arising out of legal relationships, whether contractual or not, which are considered as commercial under the national law of the United States."*

¹⁹⁵ *The fact that the Congress ratified the commercial transaction declaration and not the reciprocity declaration does not make a material difference"*.

διαιτητικών αποφάσεων που θα πρέπει να καλύπτει η Σύμβαση της Νέας Υόρκης, δεν σημαίνει ότι αποκλείεται η αμοιβαιότητα. Κατέληξε επομένως το δικαστήριο στο συμπέρασμα ότι, καθώς η Ταϊβάν δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης, αυτή δεν εφαρμόζεται για διαιτητικές αποφάσεις που ελήφθησαν στην χώρα σε αυτή¹⁹⁶.

II. Εξέταση λόγων μη αναγνώρισης και εκτέλεσης στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης

1. Ακυρότητα διαιτητικής ρήτηρας

Buques Centroamericanos, S.A. v. Refinadora Costarricense de Petroleos S.A.¹⁹⁷

Δύο κοσταρικανές εταιρίες, η Buques Centroamericanos (Buceca) και η Refinadora Costarricense de Petroleos S.A (Recope) συνήψαν σύμβαση μεταφοράς πετρελαίου από την Καραϊβική στην Κόστα Ρίκα, στην οποία περιλαμβανόταν και ρήτρα διαιτησίας. Όταν ανέκυψε διαφορά προσέφυγαν σε διαιτησία στη Νέα Υόρκη, όπου εκδόθηκε απόφαση υπέρ της Buceca. Όταν η τελευταία αιτήθηκε την αναγνώριση και εκτέλεσή της, η Recope ισχυρίστηκε ότι η συμφωνία διαιτησίας είναι άκυρη, καθώς δεν γίνεται δεκτή από τη νομοθεσία της Κόστα Ρίκα, συμφερόντων της οποίας ήταν η μία εκ των συμβαλλομένων κατά το χρονικό σημείο της σύναψης της συμφωνίας. Την ίδια ένσταση είχε προβάλει και ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου, οι διαιτητές, ωστόσο, έκριναν ότι η ρήτρα διαιτησίας δεν διέπεται από το κοσταρικανό δίκαιο, αλλά από τους νόμους της Πολιτείας της Νέας Υόρκης, βάσει των οποίων είναι έγκυρη. Το τακτικό δικαστήριο συμφώνησε με τη θέση του διαιτητικού δικαστηρίου, κρίνοντας ότι τα μέρη συνειδητά προσχώρησαν στη συμφωνία διαιτησίας επιλέγοντας τη νομοθεσία της Πολιτείας της Νέας Υόρκης ως εφαρμοστέο δίκαιο¹⁹⁸.

Kahn Lucas Lancaster Inc. (USA) v. Lark International Ltd (Hong Kong)¹⁹⁹

Στην υπόθεση *Kahn Lucas Lancaster Inc. (USA) v. Lark International Ltd (Hong Kong)*, η αμερικανική Kahn Lucas είχε υπογράψει με την εταιρία Lark σύμβαση διανομής των προϊόντων της στην αγορά του Hong Kong. Σε αυτήν υπήρχε συμφωνία για παραπομπή σε διαιτησία, την οποία, ωστόσο, δεν είχε υπογράψει ο εκπρόσωπος της Lark. Τα αμερικανικά δικαστήρια, τόσο σε πρώτο όσο και σε δεύτερο βαθμό θεώρησαν ότι η ρήτρα δεν είναι έγκυρη, καθώς η Σύμβαση απαιτεί η έγγραφη ρήτρα διαιτησίας να έχει υπογραφεί και από τα δύο μέρη.

¹⁹⁶ Σε αυτό το συμπέρασμα οδηγεί και η ρητή επιφύλαξη αμοιβαιότητας στην Interamerican Convention on International Commercial Arbitration, η οποία έχει το ίδιο αντικείμενο με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης και εδαφικό πεδίο εφαρμογής τα κράτη της αμερικανικής ηπείρου.

¹⁹⁷ *Buques Centroamericanos, S.A. v. Refinadora Costarricense de Petroleos, S.A*, No 7, Civ.3256 DNE, 9, US Dist. LEXIS.

¹⁹⁸ Βλ. Garcia – Bolivar O., Otero H., *Recognition and Enforcement of International Commercial Arbitral Awards in Latin America*, σελ. 105 επ.

¹⁹⁹ 186 F.3d 210 (2d Cir. 1999), <http://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/186/210/569364/>.

Progressive Cas. Ins. Co. v. Reaseguradora Nacional de Venezuela²⁰⁰

Στην υπόθεση *Progressive Cas. Ins. Co. v. Reaseguradora Nacional de Venezuela*, το Εφετείο Νέας Υόρκης εξέτασε κατά πόσο η δέσμευση από μία έγγραφη συμφωνία υπαγωγής σε διαιτησία που εμπεριέχεται σε ασφαλιστική σύμβαση επεκτείνεται και σε μεταγενέστερη σύμβαση αντασφάλισης.

Πιο συγκεκριμένα, η κρατική εταιρεία έρευνας και εξόρυξης πετρελαίου *Petroleos de Venezuela (PDVSA)* συνήψε ασφαλιστική σύμβαση με τον όμιλο ασφαλιστικών εταιριών *Reaseguradora Nacional de Venezuela* για ασφαλιστική κάλυψη σε περίπτωση έκρηξης σε σταθμό εξόρυξης και περιβαλλοντική μόλυνση. Το 1977 η *Reaseguradora Nacional* αποφάσισε να μεταφέρει τον ασφαλιστικό κίνδυνο στη βρετανική αγορά, συνεργαζόμενη με την αγγλικών συμφερόντων χρηματιστηριακή *Sedgwick Marine and Cargo Ltd*, υπογράφοντας μαζί της σύμβαση αντασφάλισης (*Facultative Reinsurance Agreement - "FRA"*). Η τελευταία διακράτησε το 90% του ασφαλιστικού κινδύνου και το υπόλοιπο 10%, μεταφέρθηκε στην αμερικανική *New York Marine Managers Inc. ("NYMM")*. Στη συνέχεια όλοι οι συμβαλλόμενοι υπέγραψαν τις σχετικές συμβάσεις.

Η υπό εξέταση υπόθεση αφορά σε σύμβαση ανάληψης ασφαλιστικού κινδύνου μεταξύ της για το έτος 1989, η οποία περιλάμβανε σε άρθρο της παραπομπή στη σύμβαση αντασφάλισης (*FRA*) του 1977²⁰¹. Η εν λόγω σύμβαση είχε υπογραφεί τον Αύγουστο 1988. Εντός του 1989 επήλθε ασφαλιστικός κίνδυνος (έκρηξη σε δύο μονάδες εξόρυξης). Η *NYMM* κατέβαλε το ποσό για τις ζημιές από την πρώτη έκρηξη, ως προς τη δεύτερη έκρηξη όμως ισχυρίστηκε ότι δεν καλυπτόταν από την ασφαλιστική σύμβαση (*FRA*) και υπέβαλε ενώπιον του Πρωτοδικείου Νέας Υόρκης αίτηση για να αναγνωριστεί ότι το επίδικο ασφαλιστικό γεγονός δεν καλύπτεται από την ασφαλιστική σύμβαση. Η *PDVSA* ισχυρίστηκε πως τα δικαστήρια είναι αναρμόδια να κρίνουν την υπόθεση, δεδομένου ότι υπάρχει ρήτρα διαιτησίας, η οποία καλύπτει όλους τους συμβαλλομένους, καθώς εμπεριέχεται στην σύμβαση, η οποία με τη σειρά της είναι μέρος της αρχικής συμφωνίας που υπεγράφη το 1977 με τις ασφαλιστικές εταιρίες με έδρα τη Βενεζουέλα. Η *NYMM* ισχυρίστηκε ότι δεν συμφώνησε στην υπαγωγή των συγκεκριμένων διαφορών σε διαιτησία, καθώς δεν συναίνεσε ώστε η σύμβαση του 1988 να αποτελεί μέρος της ευρύτερης συμφωνίας που είχε υπογραφεί μεταξύ της *PDVSA* και των ασφαλιστικών εταιριών το 1977 και, σε κάθε περίπτωση, οι διαφορές που ανέκυψαν δεν καλύπτονται ούτε από τη ρήτρα διαιτησίας της σύμβασης αντασφάλισης.

Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δέχτηκε το επιχείρημα της *NYMM* ότι η σύμβαση του 1977 δεν την δεσμεύει, ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι οι όροι της αποτελούν μέρος της νέας, ειδικότερης σύμβασης του 1988, καθώς η σύμβαση του 1977 έγινε μεταξύ της *PDVSA* και της *Reaseguradora* και, εν συνεχεία, και της αγγλικής χρηματιστηριακής και η *NYMM* δεν ήταν μεταξύ των αντισυμβαλλομένων στη Σύμβαση του 1977²⁰². Η *Reaseguradora* άσκησε έφεση

²⁰⁰ 991 F.2d 42,48 (2nCir.1993),

²⁰¹ "Subject to Facultative Reinsurance Agreement".

²⁰² 802 F. Supp. 1069 (S.D.N.Y. 1992)

εναντίον της πρωτόδικης απόφασης. Το Εφετείο Νέας Υόρκης έκανε δεκτή την έφεση²⁰³, θεωρώντας ότι η ρήτρα διαιτησίας στη Σύμβαση του 1988 ήταν διατυπωμένη έτσι, ώστε να μην περιορίζεται μόνο στους όρους της συγκεκριμένης σύμβασης, αλλά να επεκτείνεται και στη σύμβαση ανασφάλισης στην οποία παρέπεμπε²⁰⁴. Ως εκ τούτου θεώρησε ότι τα μέρη δεσμεύονται από τη ρήτρα διαιτησίας της FRA, στην οποία οι επιμέρους συμβάσεις παρέπεμπαν και ως εκ τούτου αρμόδιο για την επίλυση της διαφοράς ήταν το διαιτητικό δικαστήριο²⁰⁵.

GE Energy Power Conversion France SAS v. Outokumpu Stainless USA LLC²⁰⁶

Το 2020, το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ εξέδωσε μία πολύ αμφιλεγόμενη απόφαση, η οποία πυροδότησε μεγάλες συζητήσεις σχετικά με το αν είναι συμβατή με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης αρχή του εσωτερικού δικαίου που επιτρέπει παραπομπή σε διαιτησία, κατόπιν επίκλησης σχετικής ρήτρας από μέρος που δεν την έχει υπογράψει.

Το ιστορικό της υπόθεσης έχει ως εξής: Η εταιρία Thyssen Krupp Stainless USA συνήψε τρεις συμβάσεις με την F. L. Industries, Inc. για την κατασκευή μηχανών ψυχρής έλασης στις εγκαταστάσεις της τελευταίας στην Alabama. Σε καθεμία από τις συμβάσεις αυτές περιλαμβανόταν ρήτρα διαιτησίας. Η F. L. Industries συνήψε, εν συνεχεία, σύμβαση υπεργολαβίας με την GE Energy, βάσει της οποίας η τελευταία θα της παρείχε εννέα κινητήρες για την θέση σε λειτουργία των μύλων. Όταν προέκυψε διαφορά λόγω ελαττώματος των κινητήρων, η εταιρεία Outokumpu Stainless USA, LLC, η οποία απέκτησε την κυριότητα της μονάδας παραγωγής, ενήγαγε την GE Energy με αδικοπρακτική βάση ενώπιον των δικαστηρίων της Πολιτείας της Alabama. Η GE Energy ζήτησε να παραπεμφθεί η υπόθεση σε διαιτησία, δυνάμει της διαιτητικής ρήτρας στη σύμβαση μεταξύ της F. L. Industries και της Thyssen Krupp. Το Πρωτοδικείο έκανε δεκτή την αίτηση παραπομπής, θεωρώντας την Outokumpu Stainless και την GE Energy ως μέρη της αρχικής σύμβασης. Η απόφαση αυτή ανατράπηκε σε δεύτερο βαθμό, με το αιτιολογικό ότι η Σύμβαση της Νέας Υόρκης επιτρέπει την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, μόνο όταν τα μέρη έχουν υπογράψει τη σχετική ρήτρα διαιτησίας.

Το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ, ωστόσο, έκανε δεκτή την αίτηση για παραπομπή σε διαιτησία, συντασσόμενο με την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, κρίνοντας πως η εσωτερικού δικαίου διάταξη estoppel που επιτρέπει την παραπομπή σε διαιτησία ακόμη και μερών που δεν υπέγραψαν τη ρήτρα διαιτησίας δεν έρχεται σε αντίθεση με τη Σύμβαση

---

²⁰³ Ανακτήθηκε στις 23.3.2018 στον ιστότοπο <https://openjurist.org/991/f2d/42/progressive-casualty-insurance-co-v-ca-reaseguradora-nacional-de-venezuela>

²⁰⁴ "...we believe the FRA's arbitration clause is worded broadly enough to allow its effective incorporation by reference into other contracts... the FRA's clause is not restrictively worded by referring to the immediate parties to that contract by name. Rather, the FRA merely provides for arbitration of disputes between "the contracting parties."

²⁰⁵ "If NYMM was unfamiliar with the FRA, it should either have asked Sedgwick or James, or objected to the provision before signing the Policy. Having failed to do so, NYMM, as a very sophisticated party, is deemed as a matter of law to have understood and agreed to all aspects of the Policy."

²⁰⁶ Supreme Court No. 18-1048 / 1.6.2020. Διαθέσιμη στον ιστότοπο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, από όπου ανεκτήθη την 10.10.2020 : https://www.supremecourt.gov/opinions/19pdf/18-1048_8ok0.pdf

της Νέας Υόρκης²⁰⁷. Για την ακρίβεια, σύμφωνα με το Ανώτατο Δικαστήριο, η Σύμβαση της Νέας Υόρκης «σιωπά» στο ζήτημα αυτό, αφήνοντάς το στο εσωτερικό δίκαιο να το ρυθμίσει. Η δικαιολογημένη κριτική που ασκήθηκε στην απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου συνίσταται στην παράβλεψη του γράμματος της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, η οποία ως μία από τις προϋποθέσεις που θέτει προκειμένου να είναι έγκυρη η ρήτρα διαιτησίας, είναι να είναι υπογεγραμμένη από τα μέρη που την επικαλούνται. Διαφορετικά, ελλοχεύει ο κίνδυνος τα μέρη να σύρονται σε διαιτησία από αντισυμβαλλόμενους, τις διαφορές με τους οποίους δεν είχαν ποτέ την πρόθεση να υπαγάγουν σε διαιτησία²⁰⁸.

2. Μη δέουσα πληροφόρηση – Αδυναμία μέρους να κάνει χρήση των ευρισκομένων στη διάθεσή του μέσων.

***Fitzroy Eng'g Ltd v. Flame Eng'g Ltd* ²⁰⁹**

Η Fitzroy, μια κατασκευαστική εταιρεία με έδρα τη Νέα Ζηλανδία συνήψε με την Auckland International Airport σύμβαση για την κατασκευή αποτεφρωτήρα αποβλήτων στο ομώνυμο αεροδρόμιο. Για το σχεδιασμό, την κατασκευή και την εποπτεία του έργου συνήψε εν συνεχεία σύμβαση με την αμερικανική Basic Environmental Engineering, Inc. (BEE), στην οποία υπήρχε πρόβλεψη για παραπομπή σε διαιτησία, με εφαρμοστέο δίκαιο αυτό της Νέας Ζηλανδίας. Μετά από ισχυρισμό της Fitzroy ότι υπήρξε από μέρους της BEE πλημμέλεια στην εκτέλεση της συμβατικής της υποχρέωσης, τα δύο μέρη προσέφυγαν σε διαιτησία. Ο διαιτητής εφαρμόζοντας τους κανόνες πολιτικής δικονομίας της Νέας Ζηλανδίας, εξέδωσε απόφαση σε βάρος της BEE, η οποία, αν και είχε κλητευθεί εμπρόθεσμα, δεν είχε εμφανιστεί. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Ιλλινόις αναγνώρισε τη σχετική διαιτητική απόφαση²¹⁰, αποφαινόμενο πως δεν μπορεί ένα από τα μέρη να μην παρουσιάζεται στη διαιτητική διαδικασία χωρίς προφανή λόγο, να μην παρέχει εξηγήσεις για την απουσία του και να επιδιώκει να εμποδίσει την αναγνώριση της διαιτητικής απόφασης, επικαλούμενο ότι δεν μπόρεσε να αναπτύξει τα επιχειρήματά του.

Παρατηρείται ότι η απουσία διαδίκου από τη διαιτητική δίκη δεν αποτελεί *per se* λόγο επίκλησης μη ακρόασης από το διαιτητικό δικαστήριο, ώστε δεν πάσχει η διαιτητική διαδικασία αν η απουσία ενός από τα μέρη ανάγεται σε δική του ευθύνη παρά τη νομότυπη κλήτευσή του.

---

²⁰⁷ “equitable estoppel” (ή πρόληψη υπαναχώρησης, κατά την πλησιέστερη εννοιολογική απόδοση στα ελληνικά), είναι μια αρχή του αγγλοσαξονικού δικαίου, η οποία αποτρέπει διάδικο από το να προβάλει ισχυρισμό ή λειτουργήσει κατά τρόπο αντίθετο με προηγούμενη συμπεριφορά ή ισχυρισμό του, ζημιώνοντας τον αντίδικό του.

²⁰⁸ Cameron H., “Decided, Granted, Denied: A Look At 2020's Supreme Court Arbitration Cases”, Wiley Online Library, 28.8.2020

²⁰⁹ No. 94 C 2029, 1994 WL 700173 (N.D.Ill.Dec.4, 1994).

²¹⁰ Δρώντας εντός ορίων δικαιοδοσίας του 9 U.S.C. § 207.

Biotronik Mess- und Therapiegeraete GmbH & Cov. Medford Medical Instrument Co.²¹¹

Επίσης, η διαιτητική διαδικασία δεν πάσχει εάν ένα από τα μέρη συνειδητά δεν παρουσίασε την δική του θέση κατά τη διαιτητική διαδικασία, επειδή ο υπολογισμός των απαιτήσεων του εξαρτιόταν από συγκεκριμένη προθεσμία, μεταγενέστερη του χρόνου εκδίκασης της υπόθεσης. Μια τέτοια περίπτωση αντιμετώπισαν τα αμερικανικά δικαστήρια στην υπόθεση *Biotronik Mess-und Therapiegeraete GmbH&Cov. Medford Medical Instrument Co.*, όπου ένα από τα μέρη ισχυρίστηκε ότι δεν μπορούσε να προσκομίσει ενώπιον των διαιτητών ακριβή στοιχεία για τις απαιτήσεις του, καθώς ο υπολογισμός αυτών δεν μπορούσε να ξεκινήσει πριν από τη λήξη της προθεσμίας που είχε τεθεί με τη σύμβαση και ως εκ τούτου δεν μπορούσε να υποστηρίξει επαρκώς τις θέσεις και απαιτήσεις του κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας.

Το ιστορικό της υπόθεσης έχει ως ακολούθως: Οι διάδικες εταιρείες είχαν συνάψει δύο διαδοχικές συμβάσεις μεταφοράς και αποκλειστικής διανομής προϊόντων στην αγορά των ΗΠΑ - την πρώτη το 1969 με διάρκεια ισχύος 13 μηνών και την δεύτερη το 1971 με διάρκεια ισχύος 12 μηνών. Μετά τη λήξη και της δεύτερης σύμβασης, προέκυψε μεταξύ τους διαφορά αφορώσα σε μη καταβολή του αντιτίμου παραδοθέντων εμπορευμάτων, η οποία υπήχθη σε διαιτησία. Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια του διαστήματος προσπάθειών εξεύρεσης συμβιβαστικής λύσης, προ της προσφυγής σε διαιτησία, η εταιρεία εναντίον της οποίας έγινε η προσφυγή (Medford) αναγνώρισε το χρέος της, ζήτησε, ωστόσο, συμψηφισμό με διαφυγόντα κέρδη της, λόγω μη ανανέωσης της σύμβασης, καθώς, όπως ισχυρίστηκε, υπήρχε σχετική προφορική συμφωνία μεταξύ των δύο μερών. Η αντισυμβαλλόμενη της (Biotronik) αρνήθηκε τον συμβιβασμό και η διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε έκανε δεκτούς τους ισχυρισμούς της τελευταίας. Η Biotronik αιτήθηκε την αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης ενώπιον του Πρωτοδικείου του New Jersey. Η καθ'ής προέβαλε το επιχείρημα ότι είχε συναφθεί μεταξύ τους και τρίτη σύμβαση που προέβλεπε αμοιβή κατά ποσοστό για κάθε πώληση στις ΗΠΑ. Το σύνολο δέ των ποσοστών ξεπερνούσε κατά πολύ το δικό της χρέος, κατά τους ισχυρισμούς της. Προέβαλε, επίσης, ως λόγο μη αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης ότι έπασχε η διαιτητική διαδικασία, καθώς δεν είχε την ευκαιρία να επικαλεστεί την τρίτη σύμβαση κατά τη διάρκεια της διαιτησίας, και αυτό επειδή δεν μπορούσε να υπολογίσει το σύνολο των αξιώσεών της μέχρι τη λήξη και της τρίτης αυτής σύμβασης, στο τέλος του 1973.

Το δικαστήριο δεν έκανε δεκτή την ένσταση της Medford. Έκρινε πως, δεδομένου ότι η καθ'ής είχε κλητευθεί κανονικά, είχε συμμετάσχει στη διαδικασία και, ενώ είχε τη δυνατότητα, δεν προέβαλε την ένσταση περί συμψηφισμού. Οπότε, όπως έκρινε το δικαστήριο, η περίπτωση αυτή δεν υπάγεται στην έννοια της μη προσήκουσας διαδικασίας.

---

²¹¹ 415 F.Supp. 133,140 (D.N.J 1976).

***Iran Aircraft Industries v. Avco Corp*²¹²**

Η εν λόγω υπόθεση είναι μία από τις ελάχιστες περιπτώσεις όπου τα δικαστήρια αρνήθηκαν την εκτέλεση αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, κρίνοντας πως η διαδικασία που ακολουθήθηκε δεν διασφάλισε σε ένα από τα μέρη τη δυνατότητα να παρουσιάσουν επαρκώς το αποδεικτικό τους υλικό. Συγκεκριμένα, η Avco ισχυρίστηκε ότι σε σύσκεψη των διαιτητών με τους διαδίκους πριν την έναρξη της διαιτητικής διαδικασίας, οι διαιτητές ενημέρωσαν τα μέρη ότι οι ένορκες καταθέσεις θα γίνονταν δεκτές ως αποδεικτικό υλικό. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ωστόσο, απέρριψαν ισχυρισμούς που βασίζονταν μόνο σε ένορκες καταθέσεις και τιμολόγια. Το δικαστήριο, κάνοντας δεκτό το αίτημα της Avco, θεώρησε ορθώς ότι μια τέτοια διαιτητική απόφαση δεν μπορεί να εκτελεστεί, καθώς οι διαιτητές οδήγησαν ένα από τα μέρη σε παρανόηση ως προς το ποια αποδεικτικά στοιχεία μπορούσαν να προσκομίσουν και άρα δεν τους έδωσαν την ευκαιρία να αποδείξουν πλήρως τους ισχυρισμούς τους.

***Comprehensive Accounting Corp. v. Rudell*²¹³**

Στην ως άνω υπόθεση το αμερικανικό δικαστήριο κλήθηκε να εξετάσει αίτημα ενός από τα μέρη να μην αναγνωριστεί η διαιτητική απόφαση με τον ισχυρισμό ότι το μέρος αυτό αγνοούσε την ύπαρξη της ρήτρας διαιτησίας. Το δικαστήριο έκρινε πως καταχρηστικά προβάλλεται ένας τέτοιος ισχυρισμός, ιδίως επειδή είχαν τεθεί υπογραφές των μερών και το μέρος που ισχυρίζεται άγνοια δεν πρόβαλε αυτή την ένσταση όταν ειδοποιήθηκε. Στην υπό εξέταση υπόθεση, τα δύο μέρη (Rudell και Comprehensive Accounting) είχαν συνάψει σύμβαση franchise που προέβλεπε προσφυγή σε διαιτησία σε περίπτωση εμπορικής διαφοράς. Όταν ανέκυψε η διαφορά και η Comprehensive προσέφυγε σε διαιτησία, η Rudell δεν εμφανίστηκε και όταν εκδόθηκε απόφαση σε βάρος της, αρνήθηκε ότι είχε επίγνωση της ύπαρξης ρήτρας διαιτησίας στη σύμβαση franchise που υπέγραψε.

***Libyan American Oil Co. (“LIAMCO”) v. Socialist People’s Libyan Arab Jamahirya*²¹⁴**

Σημαντικό κριτήριο για τη διαπίστωση ότι ακολουθήθηκε προσηκόντως η διαδικασία είναι η διασφάλιση της νόμιμης κλήτευσης και παρουσίας των μερών. Το γεγονός, ωστόσο, ότι ένα από τα μέρη, αν και έχει υπογράψει τη ρήτρα διαιτησίας, αρνείται να συμμετάσχει στη διαδικασία διαιτησίας, δεν συνιστά λόγο να μην ολοκληρωθεί η διαιτησία ως μη ακολουθήσασα την αρμόζουσα διαδικασία, όπως επιβεβαίωσαν τα αμερικανικά δικαστήρια στην απόφαση *Libyan American Oil Co. (“LIAMCO”) v. Socialist People’s Libyan Arab Jamahirya*.

---

²¹²Iran Aircraft Industries v. Avco Corp., 980 F.2nd 141 (1992).

²¹³ 760 F.2nd 138, (7th Cir.1985).

²¹⁴ 482 F. Supp. 1175 (1980).

3. Διαφορά μη προβλεπόμενη σε ρήτρα διαιτησίας ή υπερβαίνουσα τους όρους της συμφωνίας.

Al-Qarqani v. Chevron Corporation

Η *Al-Qarqani v. Chevron* αποτελεί μία πολύ ενδιαφέρουσα υπόθεση στα χρονικά των δικών αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης ενώπιον των αμερικανικών δικαστηρίων, καθώς τα τελευταία κλήθηκαν να κρίνουν εάν η ρήτρα διαιτησίας σε μια συμφωνία παραχώρησης άδειας χρήσης γαιών του 1933 μεταξύ της Chevron (τότε Standard Oil Company of California) και της Σαουδικής Αραβίας μπορεί να αποτελέσει τη βάση για προσφυγή σε διαιτησία από φυσικά πρόσωπα που ισχυρίζονται ότι έχουν ιδιοκτησία επί των γαιών που παραχωρήθηκαν στην αμερικανική εταιρεία. Το ιστορικό της υπόθεσης έχει ως εξής: Οι κληρονόμοι των Σαουδαράβων σείχηδων Abdullah Al-Solaiman AlHamdan και Khalid Abu Al-Waleed Al-Qarqani προσέφυγαν το 2015 στον Διεθνές Κέντρο Διαιτησίας του Κάιρου, ζητώντας την καταβολή μισθωμάτων από τη χρήση γης την χρονική περίοδο 2005-2015, η οποία, κατά τους ισχυρισμούς τους, είναι στην κυριότητά τους. Κατόπιν ευνοϊκής για αυτούς διαιτητικής απόφασης, επεδίωξαν να αναγνωρίσουν και να εκτελέσουν την απόφαση ενώπιον του Πρωτοδικείου της Καλιφόρνια. Οι αντίδικοί τους ισχυρίστηκαν ότι: α) στη συμφωνία του 1933 αντισυμβαλλόμενος της Standard Oil Company of California είναι η κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας και όχι οι σείχηδες, β) σε κάθε περίπτωση, το αντικείμενο της διαιτησίας ήταν εκτός πεδίου εφαρμογής της επικαλούμενης ρήτρας διαιτησίας, γ) ο πρόεδρος του διαιτητικού δικαστηρίου έκρινε ότι το διαιτητικό δικαστήριο είναι αναρμόδιο να κρίνει την υπόθεση, δ) κατόπιν διατύπωσης αντιρρήσεων περί τη δικαιοδοσία και τη διαδικασία, ορισμένα μέλη του διαιτητικού δικαστηρίου αντικαταστάθηκαν και ε) το διαιτητικό δικαστήριο που συγκροτήθηκε μετά τις πρώτες παραιτήσεις διαιτητών εξέδωσε απόφαση δεκαέξι μέρες μετά την ανάληψη των καθηκόντων του.

Το Πρωτοδικείο της Καλιφόρνια δικαίωσε την Chevron, κρίνοντας, αφ'ενός ότι οι αντίδικοι στη διαιτησία του 2015 δεν είναι οι ίδιοι με τα μέρη που υπέγραψαν τη σύμβαση και, αφ'ετέρου, ότι, ακόμα και αν ίσχυε η συμφωνία διαιτησίας του 1933 και για τα μέρη που ζητούν την αναγνώριση και εκτέλεση, η αίτηση δεν θα γινόταν δεκτή, καθώς η διαιτητική διαδικασία δεν έγινε σύμφωνα με τις προβλέψεις της ρήτρας διαιτησίας (στο Κάιρο αντί για την Χάγη που είχε επιλεγεί από τα μέρη) και επιπλέον η διαδικασία *per se* ήταν ιδιαίτερος προβληματική (μη προσήκων ορισμός διαιτητών, προσκόμιση μη επικυρωμένου αντιγράφου της διαιτητικής απόφασης).

Fiat S.p.A. v. Ministry of Finance and Planning of Suriname²¹⁵

Μία από τις λίγες περιπτώσεις στις οποίες το δικαστήριο δεν έκανε εν μέρει δεκτό αίτημα για μη αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης είναι η *Fiat S.p.A v. Ministry*

²¹⁵ 88 Civ.6639 (SWK), 1989 U.S. DistLEXIS 11995 (SD NY Oct.12, 1989) και σε ARIA- T. 1, No3, 1930.

*of Finance and Planning of Suriname*²¹⁶. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο θεώρησε ότι οι διαιτητές είχαν υπερβεί τα όρια δικαιοδοσίας τους όταν αποφάνθηκαν επί ζητήματος που δεν είχε ρητά υπαχθεί στη δικαιοδοσία τους με τη ρήτρα διαιτησίας. Η υπόθεση αφορούσε σε διαιτητική απόφαση που είχε επιδικάσει αποζημίωση στο Υπουργείο Οικονομίας της Δημοκρατίας του Σουρινάμ, λόγω πλημμελούς εκπλήρωσης συμβατικής υποχρέωσης της εταιρείας ONYX, που είχε οριστεί από την ιταλική αυτοκινητοβιομηχανία Fiat, ως παραλήπτρια προϊόντων που η Fiat είχε παραγγείλει από το Σουρινάμ. Το τελευταίο είχε αιτηθεί αποζημίωση τόσο από την ONYX όσο και από τη Fiat, αν και η ρήτρα διαιτησίας εμπεριεχόταν μόνο στη σύμβαση με την ONYX. Το διαιτητικό δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτηση, κρίνοντας πως και οι δύο εταιρίες είναι υπόχρεες προς αποζημίωση προς το Σουρινάμ. Η Fiat επεδίωξε την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης που επεδίκαζε αποζημίωση στο Υπουργείο του Σουρινάμ, με το αιτιολογικό ότι δεν είχε υπογράψει ποτέ τη ρήτρα διαιτησίας και ότι δεν ενημερώθηκε για την έναρξη της διαιτητικής διαδικασίας ούτε και για την απόφαση, γεγονός που της στέρησε το δικαίωμα να συμμετάσχει στον ορισμό διαιτητών. Το δικαστήριο ακύρωσε τη διαιτητική απόφαση μόνο στο μέρος που αφορούσε τη Fiat, αποδεχόμενη τους ισχυρισμούς της. Το υπόλοιπο μέρος της απόφασης, όπως έκρινε, είχε εκδοθεί εντός των ορίων της δικαιοδοσίας των διαιτητών και έτσι χώρισε τα δύο τμήματα της διαιτητικής απόφασης²¹⁷. Το δικαστήριο, λοιπόν, ακολούθησε μία ευνοϊκή προς τη διαιτησία στάση, ισορροπώντας μεταξύ της αποδοχής της δικαιοδοσίας των δικαστών να αποφανθούν επί ζητημάτων που τα μέρη είχαν αποφασίσει να υπαγάγουν σε διαιτησία και άρα να μην τους προκαλέσει περαιτέρω χρονοτριβή και επιπλοκές με την ολική ακύρωση της απόφασης και της ανάγκης να μην δεσμεύεται από αυτήν μέρος που δικαιολογημένα δεν συμμετείχε στη διαιτητική διαδικασία.

4. Σύνθεση του Διαιτητικού Δικαστηρίου μη σύμφωνη με τη συμφωνία των μερών.

Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης παρέχει μία ακόμη νομική βάση για την άρνηση της αναγνώρισης και εκτέλεσης, η οποία όμως τις περισσότερες φορές δεν γίνεται δεκτή από τα αμερικανικά δικαστήρια. Σύμφωνα με το άρθρο V (1) (δ), το εθνικό δικαστήριο μπορεί να απορρίψει μια αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης εάν η σύνθεση του διαιτητικού δικαστηρίου ή η διαιτητική διαδικασία δεν είναι σύμφωνη με τη ρήτρα διαιτησίας ή, εν απουσία τέτοιας ρήτρας, η σύνθεση του διαιτητικού δικαστηρίου ή η διαιτητική διαδικασία δεν είναι σύμφωνη με το δίκαιο της χώρας όπου η διαιτησία λαμβάνει χώρα.

---

²¹⁶ Thomas L., *Enforcement of International Arbitral Awards in the United States*, Law Europe International, 2013, σελ. 4.

²¹⁷ βλ. σχόλιο Alibekova A., Campbell D. σε *The Comparative Law Yearbook of International Business*, 2007, τ.29, σελ. 70.

Al Haddad Bros. Enterprises, Inc. v. M/s Agapi²¹⁸

Στην υπόθεση αυτή ένα από τα μέρη πρόβαλε τον ισχυρισμό ότι η διαιτητική απόφαση εκδόθηκε κατά παράβαση της διαιτητικής συμφωνίας, η οποία προέβλεπε πως την διαδικασία θα διεξήγαν τρεις διαιτητές, ενώ στην πραγματικότητα μόνο ένας δικαστής έλαβε μέρος στη διαδικασία και εξέδωσε την απόφαση. Το αμερικανικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου ήχθη η υπόθεση για αναγνώριση της διαιτητικής απόφασης απεφάνθη ότι, εφόσον κάτι τέτοιο επιτρέπεται σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας όπου έλαβε χώρα η διαιτησία (εν προκειμένω το βρετανικό), δεν τίθεται ζήτημα παραβίασης της ρήτρας διαιτησίας²¹⁹.

5. Μη δεσμευτική απόφαση

Η λέξη «δεσμευτική» επελέγη από τους συντάκτες της Σύμβασης της Νέας Υόρκης σε αυτό το πλαίσιο, αντί της της λέξης «τελική», η οποία είχε χρησιμοποιηθεί στην Σύμβαση της Γενεύης του 1927 για την Εκτέλεση των Αλλοδαπών Διαιτητικών Αποφάσεων²²⁰. «Τελική», σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης της Γενεύης σήμαινε ότι το μέρος που ενδιαφερόταν να αναγνωρίσει και εκτελέσει τη διαιτητική απόφαση χρειαζόταν, προκειμένου να προχωρήσει στην εκτέλεση, να αιτηθεί την άδεια του δικαστηρίου της χώρας στην οποία, ή σύμφωνα με το δίκαιο της οποίας, εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση²²¹. Η χρήση της λέξης «δεσμευτική» στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης επελέγη ακριβώς για να καταστεί σαφές ότι δεν απαιτείται διπλή αίτηση εκτέλεσης²²².

Οστόσο, η νομολογία δεν συμφωνεί ως προς τον καθορισμό της στιγμής όπου μια διαιτητική απόφαση γίνεται «δεσμευτική» σύμφωνα με τους όρους του Άρθρου V(1)(ε). Μερικά δικαστήρια θεωρούν ότι αυτή η στιγμή πρέπει να καθοριστεί σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας²²³ στην οποία εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση²²⁴. Άλλα δικαστήρια, υιοθετώντας μια *ad hoc* προσέγγιση, αποφασίζουν αυτό το θέμα ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο για την διαιτητική απόφαση δίκαιο και θεωρούν ότι οι αλλοδαπές διαιτητικές αποφάσεις είναι

²¹⁸ 635 F.Supp 205 (D.Del.1986), 813 F 2d (3d .1987).

²¹⁹ Αντίθετη ήταν η αντιμετώπιση του Εφετείου Φλωρεντίας (Rederi Aktiebolaget Sally v. srl Termarea, Court of Appeals, Florence IV Yearbook Comm.Arb.249 (1979 - International Council for Commercial Arbitration), το οποίο, σε αντίστοιχη περίπτωση, έκρινε πως το δίκαιο της χώρας - κατά σύμπτωση και πάλι το βρετανικό - εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση που δεν υπάρχει ρήτρα διαιτησίας, οπότε και απέρριψε το αίτημα για εκτέλεση διαιτητικής απόφασης εκδοθείσας από διαιτητικό δικαστήριο με δύο διαιτητές, ενώ η ρήτρα διαιτησίας ρητά προέβλεπε τρεις.

²²⁰ Σύμβαση για την Εκτέλεση των Αλλοδαπών Διαιτητικών Αποφάσεων, η οποία υπεγράφη στις 26 Σεπτεμβρίου 1927 στη Γενεύη.

²²¹ Γνωστή και ως διπλή αίτηση εκτέλεσης ή «double exequatur»

²²² Βλ. Οδηγό ICCA, ο.π., σελ. 118.

²²³ Hamik H., Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, 31 *Am.J.Comp.L* 703,709 (1983), 214 663 F.Supp. 871, 873-4 (S.D.N.Y 1987).

²²⁴ Tribunal de Grande Instance, Strasbourg, 9 Οκτωβρίου 1970 (Animalfeeds International Corp. v. S.A.A. Becker & Cie) *Yearbook Commercial Arbitration II* (1977) σ. 244.

δεσμευτικές για τα μέρη όταν δεν είναι διαθέσιμα τακτικά ένδικα μέσα²²⁵ ή όταν έχει παρέλθει η προθεσμία άσκησής τους²²⁶. Άλλα, τέλος, ανατρέχουν στο εφαρμοστέο, βάσει της ρήτρας διαιτησίας των μερών, δίκαιο²²⁷.

Τα αμερικανικά δικαστήρια επιλέγουν, κατά κανόνα, να κρίνουν τη δεσμευτικότητα μιας διαιτητικής απόφασης με βάση το δίκαιο της χώρας όπου έχει διεξαχθεί η διαιτησία. Σε ορισμένες περιπτώσεις επιλέγουν να κάνουν στενή ερμηνεία του όρου «μη δεσμευτική», θεωρώντας ως δεσμευτικές και αποφάσεις κατά των οποίων όπου εκκρεμούσε έφεση κατά της διαιτητικής απόφασης στον τόπο όπου είχε διεξαχθεί η διαιτησία, όπως θα φανεί από την ανάλυση που ακολουθεί.

Spier v. Calzaturificio Tecnica S.p.A.²²⁸

Στη συγκεκριμένη υπόθεση οι διάδικοι, η αμερικανική Spier και η ιταλική Calzaturificio Tecnica είχαν συνάψει ήδη από το 1969 εμπορική σύμβαση παροχής τεχνογνωσίας από την πρώτη στη δεύτερη για την κατασκευή αθλητικών υποδημάτων, στην οποία εμπεριεχόταν ρήτρα διαιτησίας με παραπομπή σε τρεις διαιτητές και εφαρμοστέο δίκαιο το ιταλικό. Το 1985 ανέκυψε εμπορική διαφορά αναφορικά με το αν μια ειδική μέθοδος κατασκευής παπουτσιών που κατοχύρωσε η Tecnica προερχόταν από την παροχή τεχνογνωσίας του Spier. Το διαιτητικό δικαστήριο που συστάθηκε δυνάμει της ρήτρας διαιτησίας δικαίωσε την Spier, καταδικάζοντας την Tecnica στην καταβολή αποζημίωσης. Η Tecnica αμφισβήτησε το κύρος της διαιτητικής απόφασης και προσέφυγε στο Πρωτοδικείο του Treviso, ζητώντας την ακύρωσή της, με το αιτιολογικό ότι το διαιτητικό δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη μία τεχνική πραγματογνωμοσύνη, σύμφωνα με την οποία η εταιρεία φαινόταν να είχε αναπτύξει την τεχνική αυτή μια δεκαετία πριν τη συνεργασία της με την Spier. Η Spier παράλληλα προσέφυγε ενώπιον αμερικανικού δικαστηρίου, ζητώντας την αναγνώρισή της. Η Tecnica αντιπροέβαλε τους εξής ισχυρισμούς, προκειμένου να απορριφθεί η αίτηση της Spier από το αμερικανικό δικαστήριο: α) ότι, σύμφωνα με το ιταλικό δίκαιο, η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου που συστάθηκε δυνάμει της ρήτρας διαιτησίας δεν είναι οριστική (αρ. V(1)(ε) της Σύμβασης Νέας Υόρκης), καθώς υπάγεται στην κατηγορία *arbitrato irrituale* του ιταλικού δικαίου, η οποία υπόκειται σε ένδικα μέσα. Οι διαιτησίες της κατηγορίας αυτής χαρακτηρίζονται από την ελευθερία των μερών να επιλέξουν κανόνες διεξαγωγής της διαιτησίας *ex aequo e bono*, ανεξάρτητα από προβλέψεις συγκεκριμένης δικαιοτικής τάξης, κατ' αντιδιαστολή προς την μη υποκείμενη σε ένδικα μέσα *arbitrato rituale*, όπου η διαδικασία ακολουθεί κανόνες εθνικών δικαίων και η διαφορά της από τα εθνικά δικαστήρια είναι ότι τη δικαιοδοτική κρίση την εκφέρει

²²⁵ SAR 1, S.A.S. et al. v. Pestana Inversiones, S.L., Tribunal Superior de Justicia de Madrid, Civil and Penal Chamber, First Section Case No. 1/2018, Decision of 23 January 2018, para. 10, in Schill, S. (ed.), *Yearbook Commercial Arbitration – Volume XLIV*, σελ. 667, 2019:

²²⁶ Tribunal Fédéral, First Civil Chamber, 9 Δεκεμβρίου 2008 (Compagnie X SA v. Federation Y) *Yearbook Commercial Arbitration XXXIV (2009)* σ. 810-816 (Switzerland no. 40).

²²⁷ *Buyer, (Ukraine) v. Supplier (Germany)*, Kammergericht [Court of Appeal], Case No. 20 Sch 02/08, Decision, 17 April 2008, in van den Berg, A. (ed.), *Yearbook Commercial Arbitration – Volume XXXIV, 2009*, σελ. 512, παρ. 6.

²²⁸ *Spier v. Calzaturificio Tecnica S.p.A.*, 663 F.Supp. 871, 873-4 (S.D.N.Y 1987).

διαιτητής και όχι δικαστής, β) ότι, δεν είναι έγκυρη η εμπορική συμφωνία, καθώς, βάσει ιταλικού δικαίου, απαραίτητη ήταν η κυβερνητική έγκριση της εν λόγω συναλλαγής και ως εκ τούτου, σύμφωνα με την Tecnica, οι διαιτητικοί δικαστές υπερέβησαν τα όρια αρμοδιότητάς τους και άρα συντρέχει λόγος μη αποδοχής αναγνώρισης και εκτέλεσης βάσει του V (1) (γ) της Σύμβασης Νέας Υόρκης, και γ) το διαιτητικό δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη πραγματογνωμοσύνη ειδικού τεχνικού συμβούλου που το ίδιο είχε ορίσει.

Ως προς τον πρώτο ισχυρισμό της Tecnica, περί της οριστικότητας ή μη της διαιτητικής απόφασης, το δικαστήριο απεφάνθη ότι όντως πρόκειται για διαιτησία *irrituale*, επιδεκτική έφεσης, χωρίς όμως να εισέλθει στον προβληματισμό περί του αν αυτή η κατηγορία διαιτησίας υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης²²⁹, αν, δηλαδή, θεωρείται δεσμευτική. Αποφάσισε ότι θα πρέπει να αναβάλει την εκδίκαση μέχρις ότου τα ιταλικά δικαστήρια εκδώσουν την απόφασή τους, τα οποία θα κρίνουν βάσει του ιταλικού δικαίου αν οι *irrituale* διαιτητικές αποφάσεις θεωρούνται δεσμευτικές. Έκρινε, δηλαδή, ότι η δεσμευτικότητα μιας απόφασης ορίζεται βάσει του δικαίου του τόπου όπου έλαβε χώρα η διαιτησία.

Τα ιταλικά δικαστήρια στα οποία οδηγήθηκε η υπόθεση (Πρωτοδικείο του Treviso και, εν συνεχεία, Εφετείο της Βενετίας και Ανώτατο Ακυρωτικό) ακύρωσαν τη διαιτητική απόφαση, κρίνοντας ότι οι διαιτητές είχαν υπερβεί τα όρια δικαιοδοσίας τους, καθώς είχαν επιδικάσει αποζημίωση στην Spier και για διάστημα που εκτεινόταν μετά τη διακοπή της συνεργασίας του με την Tecnica. Η Spier επανεκκίνησε τη διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης ενώπιον αμερικανικού δικαστηρίου, όμως το Πρωτοδικείο Νέας Υόρκης δεν έκανε δεκτή την αίτηση²³⁰, με το επιχείρημα ότι τα μέρη επέλεξαν συνειδητά ως τόπο διαιτησίας την Ιταλία και ως εφαρμοστέο δίκαιο το ιταλικό, οπότε δεν έχει εφαρμογή η αμερικανική νομοθεσία για την κρίση περί του αν είναι έγκυρη η διαιτητική απόφαση. Ακόμη, όμως, και αν εφαρμοζόταν το αμερικανικό δίκαιο, δεν θα υπήρχε πρακτική διαφορά, κατά τον Αμερικανό δικαστή, καθώς η υπέρβαση δικαιοδοσίας των διαιτητών που έκριναν τα ιταλικά δικαστήρια είναι και βάσει της αμερικανικής νομοθεσίας λόγος ακύρωσης της διαιτητικής απόφασης²³¹.

Ενδιαφέρον έχει, στο αιτιολογικό της Spier η αντιπαραβολή της με την υπόθεση Chromalloy²³² κατωτέρω, στο πλαίσιο της εξέτασης της νομολογίας των γαλλικών δικαστηρίων. Στην Chromalloy το μέρος εναντίον του οποίου επιδιώχθηκε αναγνώριση και εκτέλεση ενώπιον του Πρωτοδικείου Columbia, κατέφυγε στα δικαστήρια του Καΐρου για να ακυρώσει την απόφαση, κατά παράβαση της ρήτρας διαιτησίας που προέβλεπε ότι η διαιτητική απόφαση δεν υπόκειται σε έφεση. Το αμερικανικό δικαστήριο θεώρησε ότι

²²⁹ βλ. Kaufmann-Kohler G., Rigozzi A., *International Arbitration: Law and Practice in Switzerland*, Oxford University Press 2015, σελ. 522.

²³⁰ U.S. District Court for the Southern District of New York - 71 F. Supp. 2d 279 (S.D.N.Y. 1999) October 22, 1999 <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp2/71/279/2515457/>.

²³¹ Σύμφωνα με τον δικαστή Haight "It remains only to say that even if, contrary to my conclusions previously stated, Spier is entitled to test this award by the measures of domestic United States law, it avails him nothing. That is because all three Italian courts nullified the award on the ground that in making it the arbitrators had exceeded their powers, a ground for vacatur under the FAA. See 9 U.S.C. § 10(a) (4)".

²³² Chromalloy Aeroservices, 939 F. Supp. 907 (D.D.C.1996)

μπορεί να εφαρμόσει αμερικανικό δίκαιο και ότι δεν δεσμεύεται από την ακυρωτική απόφαση του αιγυπτιακού Εφετείου, ακριβώς επειδή η διαιτητική απόφαση ήταν, βάσει ρήτρας διαιτησίας, δεσμευτική. Στην Spier ο αμερικανός δικαστής θεώρησε ότι δεν ισχύει το στοιχείο της δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης και άρα το αν μπορεί να απορριφθεί αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης επί αυτής της βάσης θα πρέπει να κριθεί από τα δικαστήρια του τόπου διαιτησίας.

Blandegger v. Bayerische Hypotheken Und Wechsel Bank²³³

Η υπόθεση Blandegger είναι χαρακτηριστική της τάσης των αμερικανικών δικαστηρίων να θεωρούν ως δεσμευτικές ακόμα και τις αποφάσεις, εναντίον των οποίων εκκρεμεί έφεση. Διαφέρει από την Spier κατά το ότι στην Blandegger ο Αμερικανός δικαστής θεώρησε ότι μπορεί να εφαρμόσει αμερικανικό δίκαιο για να κρίνει αν μια αλλοδαπή διαιτητική απόφαση, της οποίας ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση ενώπιόν του, είναι οριστική.

Συνοπτικά, το ιστορικό έχει ως εξής: Αμερικανός επιχειρηματίας συνήψε επενδυτική συμφωνία με γερμανική τράπεζα. Στη συμφωνία συμπεριλαμβανόταν ρήτρα διαιτησίας που προέβλεπε την υπαγωγή των διαφορών σε διαιτητικό δικαστήριο με έδρα το Μόναχο, ορίζοντας ταυτόχρονα ότι η διαιτητική απόφαση θα ήταν «τελική» (final). Ανέκυψε μεταξύ τους διαφορά που υπήχθη σε διαιτησία και εκδόθηκε διαιτητική απόφαση υπέρ του Αμερικανού, ο οποίος αιτήθηκε την αναγνώριση και εκτέλεσή της αρχικά ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων και εν συνεχεία ενώπιον των αμερικανικών. Το γερμανικό εξέδωσε απόφαση κάνοντας δεκτή την αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση και ο καθού άσκησε έφεση ενώπιον γερμανικού Εφετείου. Το Πρωτοδικείο της Νέας Υόρκης, ενώπιον του οποίου επίσης ασκήθηκε εν τω μεταξύ αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης θεώρησε τη διαιτητική απόφαση οριστική βάσει του δικαίου της Πολιτείας της Νέας Υόρκης και έκανε δεκτή την αίτηση εκτέλεσης. Δεν έκανε, όμως, αναφορά στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης, αλλά στη Διμερή Συμφωνία Φιλίας, Εμπορίου και Ναυσιπλοΐας μεταξύ των ΗΠΑ και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, την οποία δεν έκρινε σκόπιμο να εφαρμόσει, θεωρώντας ότι επιτρέπει την αναγνώριση οριστικών (βάσει του δικαίου της χώρας διεξαγωγής της διαιτησίας) διαιτητικών αποφάσεων, αλλά παράλληλα, δεν απαγορεύει την αναγνώριση και εκτέλεση και άλλων, πέρα από τις προβλεπόμενες σε αυτήν, αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων.

6. Μη προσήκουσα διαιτητική διαδικασία.

Parsons & Whittemore Overseas Co. V. Société Générale de l' Industrie du Papier²³⁴

²³³ Landegger v. Bayerische Hypotheken Und Wechsel Bank, 357 F. Supp. 692 (S.D.N.Y. 1972)

²³⁴ 508 F. 2d 969, 2nd Cir. 1974)

Ανακτήθηκε στις 15.5.2020 από τον ιστότοπο: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F2/508/969/367069/>

Στην εν λόγω υπόθεση, η αμερικανική εταιρεία Parsons & Whittemore Overseas Co. είχε συνάψει με την αιγυπτιακή Société Générale de l'Industrie du Papier (RAKTA) σύμβαση κατασκευής και λειτουργίας χαρτοβιομηχανίας στην Αίγυπτο, στην οποία εμπεριεχόταν ρήτρα διαιτησίας, σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση που ανέκυπταν διαφορές, θα παραπέμπονταν στη διαιτησία του ΔΕΕ. Η διαφορά που προέκυψε οφειλόταν σε διακοπή της συνεργασίας από την Overseas (που επικαλέστηκε ανωτέρα βία μετά τη διακοπή διπλωματικών σχέσεων μεταξύ ΗΠΑ και Αιγύπτου το 1967), η οποία υπήχθη στο διαιτητικό δικαστήριο, το οποίο και επεδίκασε αποζημίωση στη RAKTA. Το πρωτοβάθμιο αμερικανικό δικαστήριο, ενώπιον του οποίου ζητήθηκε η αναγνώριση της διαιτητικής απόφασης, έκανε το αίτημα δεκτό.

Η αμερικανική εταιρεία εφεσίβαλε την απόφαση, ισχυριζόμενη ότι η διαιτητική απόφαση παραβίαζε τον στενό πυρήνα δημόσιας τάξης των ΗΠΑ και ότι παραβιαζόταν ο κανόνας περί προσήκουσας διαιτητικής διαδικασίας, καθώς οι διαιτητές είχαν αρνηθεί να αλλάξουν το πρόγραμμα της εξέτασης μαρτύρων, όπως η Overseas εκ των διαδίκων είχε αιτηθεί, επειδή ο μάρτυράς τους είχε άλλη υποχρέωση την προγραμματισμένη για την εξέταση ώρα.

Το Εφετείο δεν έκανε δεκτή την αίτηση για ακύρωση της διαιτητικής απόφασης επί τη βάση της παραβίασης του κανόνα για προσήκουσα διαιτητική διαδικασία, επειδή θεώρησε ότι είναι στα όρια διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου να καθορίζει τη σειρά και τις ώρες κατάθεσης των μαρτύρων, και εξάλλου, ο μάρτυρας της Overseas που δεν κατάφερε να καταθέσει λόγω αλλαγής της ώρας, είχε ήδη παράσχει ένορκη βεβαίωση που εμπεριείχε τις πληροφορίες που θα έδινε και σε αυτοπρόσωπη ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου κατάθεση.

Το δικαστήριο με την απόφασή του ερμήνευσε στενά τον όρο της παραβίασης της διαιτητικής διαδικασίας²³⁵, αποκλείοντας περιπτώσεις απλής μη ικανοποίησης διαδικαστικού αιτήματος ενός εκ των διαδίκων, επικεντρωμένο στο σκοπό της σχετικής διάταξης, που ήθελε να προστατεύσει βασικά δικονομικά δικαιώματα των διαδίκων²³⁶.

International Standard Electric Corp. ('ISEC') v. Bidas Sociedad Anonima Petrolera Industrial y Comercial²³⁷

Στην υπόθεση *International Standard Electric Corp. ('ISEC') v. Bidas Sociedad Anonima Petrolera Industrial y Comercial*, η εταιρία Bidas εκκίνησε διαιτητική διαδικασία ενώπιον του ΔΕΕ στο Παρίσι εναντίον της αντισυμβαλλόμενης της ISEC, σύμφωνα με τις προβλέψεις της σχετικής διαιτητικής ρήτρας που συμπεριλαμβανόταν στη μεταξύ τους σύμβαση, για αθέτηση συμβατικών υποχρεώσεων της τελευταίας και για απάτη σε βάρος της. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Bidas, η ISEC, ιδιοκτήτρια εταιρεία της Compañia Standard Electric

²³⁵ Evans A. E. 1975. "Parsons & Whittemore Overseas Co., Inc. v. Societe Generale de L'Industrie Du Papier (RAKTA). 508 F. 2d 969." *American Journal of International Law*, 897-99

²³⁶ Βλ. Sloane S., Hayward D., McKee R., "The Due Process and Procedural Irregularities..", ο.π. σελ. 55

²³⁷ *International Standard Electric Corp. ('ISEC') v. Bidas Sociedad Anonima Petrolera Industrial y Comercial*, 745 F.Supp. 172,178 (S.D.N.Y 1990); Judgement of 1 February 1980, Austrian Supreme Court, summarized in VII Y.B.COM ARB. 312 (1982), International Council for Commercial Arbitration)

Argentina (CSEA), στην οποία η Bidas συμμετείχε κατά 25%, πώλησε το πλειοψηφικό μερίδιο της CSEA σε γερμανική πολυεθνική - ανταγωνίστρια της Bidas στην Αργεντινή, παρά τις αντιρρήσεις της τελευταίας. Η διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε δικαίωνε τη Bidas στο ζήτημα της αθέτησης συμβατικών υποχρεώσεων της ISEC, επιδικάζοντας αποζημίωσή σε βάρος της ISEC.

Η ISEC προσέφυγε ενώπιον του Πρωτοδικείου Νέας Υόρκης για την ακύρωση της διαιτητικής συμφωνίας, με το αιτιολογικό ότι αυτή βασίστηκε σε Έκθεση εμπειρογνώμονα, ειδικού σε θέματα εταιρικού δικαίου, την ταυτότητα του οποίου το διαιτητικό δικαστήριο είχε αρνηθεί να αποκαλύψει στα μέρη. Επικαλέστηκε μη προσήκουσα διαιτητική διαδικασία, σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, εκ του ότι δεν της αποκαλύφθηκε το όνομα του εμπειρογνώμονα, ο οποίος ήταν διακεκριμένος καθηγητής νομικής, χωρίς ωστόσο δικηγορική εμπειρία. Περαιτέρω, για τους λόγους αυτούς επικαλέστηκε και αντίθεση στη δημόσια τάξη των ΗΠΑ. Η Bidas ισχυρίστηκε περαιτέρω ότι τα αμερικανικά δικαστήρια δεν έχουν δικαιοδοσία για την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης. Ζήτησε ενώπιον του ιδίου δικαστηρίου την αναγνώριση και εκτέλεση της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, ενώ στους ισχυρισμούς της ISEC για το θέμα του εμπειρογνώμονα, προέβαλε το επιχείρημα ότι στην ανακοίνωση του διαιτητικού δικαστηρίου περί ορισμού του, η ISEC δεν αντέδρασε, παρά μόνο εξέφρασε την επιφύλαξη ενδεχόμενης σύγκρουσης συμφερόντων, αλλά ουδέποτε προέκυψε τέτοιο θέμα.

Το αμερικανικό πρωτοδικείο έκανε δεκτούς τους ισχυρισμούς της Bidas, θεωρώντας πως η ISEC καταχρηστικά προβάλλει ισχυρισμό μη προσήκουσας διαδικασίας, μετά την έκδοση της διαιτητικής απόφασης, καθώς από τα πρακτικά αποδεικνύεται ότι η αντίδρασή της στο ζήτημα του εμπειρογνώμονα ήταν εξαιρετικά ήπια και δεν αφορούσε καν την μη αποκάλυψη της ταυτότητάς του.

Περαιτέρω, η ISEC ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι η διαιτητική απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωρισθεί, καθώς οι διαιτητές είχαν υπερβεί τα όρια εξουσίας που τους είχαν δοθεί από τη σύμβαση και έλαβαν την απόφασή τους, κρίνοντας ως *amiables compositeurs* το ειδικότερο ζήτημα της τοκοφορίας παρόλο που τα μέρη δεν είχαν δώσει τη συναίνεσή τους για τέτοιου είδους κρίση και είχαν ορίσει εφαρμοστέο δίκαιο. Το δικαστήριο δεν έκανε δεκτό ούτε αυτόν τον ισχυρισμό της ISEC, θεωρώντας ότι οι διαιτητές είχαν τη διακριτική ευχέρεια βάσει του εφαρμοστέου δικαίου (νομοθεσία της Πολιτείας της Νέας Υόρκης, η οποία όριζε τον τόκο στο 9%, προβλέποντας ρητά μη δεσμευτικότητα για πράξεις δικαιοδοτικής φύσεως²³⁸) να επιδικάσουν την κατά την κρίση τους αρμόζουσα αποζημίωση.

Ως εκ τούτου, το δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση.

***Leminoirs-Trefileries-Cableries de Lens S.Av. Southwire Co.*²³⁹**

Στην υπό εξέταση υπόθεση, μια γεωργιανή εταιρεία (Southwire) κατασκευής καλωδίων συνήψε συμφωνία με τη γαλλική Leminoirs-Trefileries-Cableries de Lens S.A

²³⁸ “actions of equitable nature”

²³⁹ 484 F. Supp. 1063 (N.D. Ga. 1980).

(LTCL) για αγορά από την τελευταία γαλβανισμένων ασάλινων συρμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου που κάλυπτε από Σεπτέμβριο 1974 έως Δεκέμβριο 1980, συμπεριλαμβάνοντας σε αυτή ρήτρα τιμαριθμικής προσαρμογής. Στη σύμβαση εμπεριεχόταν και ρήτρα διαιτησίας, η οποία όριζε ως εφαρμοστέο δίκαιο το γεωργιανό, στο βαθμό που δεν ερχόταν σε αντίθεση με το γαλλικό. Μεταξύ των μερών ανέκυψαν διαφορές αναφορικά με την ερμηνεία της ρήτρας τιμαριθμικής προσαρμογής, την φθορά, λόγω χρόνου, των καλωδίων και την κατάσταση της επικάλυψης ψευδαργύρου των καλωδίων. Έτσι, ενεργοποιώντας τη ρήτρα διαιτησίας, η LTCL προσέφυγε στη διαιτησία του ΔΕΕ. Το 1979 το διαιτητικό δικαστήριο εξέδωσε απόφαση ως προς τη ρήτρα τιμαριθμικής προσαρμογής, δικαιώνοντας την LTCL, ενώ ως προς τη φθορά των καλωδίων δικαίωσε τη Southwire. Η Southwire υπέβαλε αίτηση ενώπιον των γεωργιανών δικαστηρίων για ακύρωση της διαιτητικής απόφασης, η οποία αποκρούστηκε από την LCTL που με τη σειρά της ζήτησε από το ίδιο δικαστήριο την αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης. Η Southwire προέβαλε τρεις βασικούς λόγους: α) η απόφαση δεν ελήφθη εντός εξαμήνου από την υπογραφή των όρων από τα μέρη, όπως προβλέπει ο κανονισμός του ΔΕΕ, β) οι διαιτητές δεν δέχτηκαν αποδεικτικά στοιχεία που είχε προσκομίσει και γ) οι διαιτητές εσφαλμένως είχαν εφαρμόσει το γαλλικό δίκαιο στον υπολογισμό του τόκου του ποσού που επεδίκασε η απόφαση.

Το δικαστήριο δεν έκανε δεκτές τις ενστάσεις αυτές. Απεφάνθη πως είναι εντός των ορίων δικαιοδοσίας του διαιτητικού δικαστηρίου να αποφασίζει τη σύγκληση συνεδριών και να ορίζει το χρόνο έκδοσης της απόφασης, ακόμα και σε στάδιο μεταγενέστερο του οριζόμενου από τους κανόνες του ΔΕΕ, αν κρίνει ότι είναι απαραίτητο κάτι τέτοιο. Περαιτέρω, αποφάσισε πως οι διαιτητές είναι επιφορτισμένοι με το καθήκον να κρίνουν οι ίδιοι ποιες αποδείξεις είναι συναφείς με την υπόθεση και ότι δεδομένου ότι δεν υπάρχει σαφής ένδειξη ότι έγινε κατάχρηση των ακραίων ορίων της διακριτικής αυτής ευχέρειας των διαιτητών, το δικαστήριο δεν μπορεί να απορρίψει το αίτημα για αναγνώριση της διαιτητικής απόφασης. Τέλος, απεφάνθη ότι δεν συντρέχει λόγος ακυρότητας της απόφασης του διαιτητικού δικαστηρίου εκ του ότι αποφάσισε να εφαρμόσει το γαλλικό δίκαιο στον υπολογισμό των τόκων, καθώς αφ' ενός παρά τους δεσμευτικούς όρους της διαιτησίας (Terms of Reference), υπάρχει ευχέρεια των μερών να βασιστούν σε όλες τις δυνατές πηγές γνώσης, προκειμένου να εκδώσουν απόφαση²⁴⁰, και αφ' ετέρου το γαλλικό δίκαιο δεν ήταν άσχετο με τη ρήτρα διαιτησίας, αφού οριζόταν ρητά πως το εφαρμοστέο γεωργιανό δεν θα έρχεται σε αντίθεση με το γαλλικό. Το τμήμα ωστόσο της απόφασης που επέβαλε ποσοστό 5% επιπλέον τόκου μετά δίμηνο από την έκδοση της απόφασης, σύμφωνα με το γαλλικό δίκαιο, θεωρήθηκε ότι είναι εκτός εφαρμοστέου δικαίου και είχε περισσότερο τη μορφή ποινής παρά αποζημίωσης, χαρακτήρας που δεν συνήδε με τη δημόσια τάξη κατά τον τρόπο που την αντιλαμβάνονται τα αμερικανικά δικαστήρια.

---

²⁴⁰ Το δικαστήριο στηρίχθηκε στις αποφάσεις *Bernhardt v. Polygraphic Co.*, 350 U.S. 198, 203 n.4, 76 S.Ct. 273100 L.Ed. 199 (1955) και *American Almond Products Co. v. Consolidated Pecan Sales*, 144 F.2d 448 (2d Cir. 1944).

Και η απόφαση Leminoirs αποφεύγει την υιοθέτηση αυστηρής στάσης στην ερμηνεία των όρων περί τη διαδικασία, τους οποίους θεωρεί ως βάση για την ομαλή διεξαγωγή της διαιτητικής δίκης (ένα minimum διασφάλισης κανονικότητας) και όχι ως άκαμπτο πλαίσιο περί τη διαδικασία. Επιπλέον, αποβλέποντας στο σκοπό της διάταξης κάνει δεκτές ως βάση για μη αναγνώριση διαιτητικής απόφασης μόνο τις αποκλίσεις εκείνες που θίγουν στον πυρήνα τους το δικαίωμα των διαδίκων για ακρόαση.

7. Διαφορά μη δυνάμενη να υπαχθεί σε διαιτησία

Libyan American Oil Co. (LIAMCO) v. Socialist People's Libyan Arab Jamahiryia²⁴¹

Ενώπιον των αμερικανικών δικαστηρίων οδηγήθηκαν αρκετές υποθέσεις, στις οποίες τέθηκε το ζήτημα της δυνατότητας υπαγωγής μιας διαφοράς σε διαιτησία. Από τις πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις, όπου υπήρχε απευθείας ανάμειξη κρατικής οντότητας σε επιχειρηματικές συναλλαγές, ήταν η υπόθεση *Libyan American Oil Co. (LIAMCO) v. Socialist People's Libyan Arab Jamahiryia*.

Το 1955 η Libyan American Oil Co. ("LIAMCO") και το κράτος της Λιβύης συνήψαν σύμβαση παραχώρησης δικαιωμάτων εξόρυξης στην περιοχή της Λιβύης. Το 1977 το κράτος της Λιβύης εθνικοποίησε τα δικαιώματα της LIAMCO και τμήμα του εξοπλισμού της. Η LIAMCO προσέφυγε σε διαιτητική διαδικασία στη Γενεύη, σύμφωνα με τη σχετική ρήτρα που είχαν υπογράψει τα μέρη²⁴². Η Λιβύη αρνήθηκε να συμμετάσχει στη διαιτητική διαδικασία, θεωρώντας ότι το ζήτημα είχε λήξει οριστικά με την εθνικοποίηση και ότι ενδεχόμενη συμμετοχή της και συνέχιση της διαδικασίας ερχόταν σε αντίθεση με την αρχή της κυριαρχικής ασυλίας των κρατών. Η διαιτητική απόφαση εκδόθηκε υπέρ της LIAMCO, την οποία επιδίωξε να αναγνωρίσει ενώπιον των αμερικανικών δικαστηρίων. Η Λιβύη επικαλέστηκε και πάλι κυριαρχική ασυλία, αρνούμενη τη δικαιοδοσία του αμερικανικού δικαστηρίου. Περαιτέρω, ισχυρίστηκε ότι, ακόμα και αν γίνει δεκτή η δικαιοδοσία του Πρωτοδικείου της Columbia, η αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης δεν πρέπει να γίνει δεκτή, καθώς η διαφορά είναι μη επιδεκτική διαιτησίας (ως act of state doctrine). Η LIAMCO αντέταξε ότι με τη συναίνεση της Λιβύης για παραπομπή σε διαιτησία ήρθη το δικαίωμά της να επικαλεστεί την κυριαρχική της ασυλία²⁴³. Την άποψη αυτή συμμερίστηκε και το δικαστήριο²⁴⁴, κρίνοντας πως έχει δικαιοδοσία να αποφασίσει αν θα αναγνωρισθεί και εκτελεστεί η απόφαση. Το λιβυκό κράτος υποστήριξε ότι τα ζητήματα που προκύπτουν από την εθνικοποίηση δικαιωμάτων και περιουσιακών στοιχείων υπάγονται σύμφωνα με το λιβυκό δίκαιο προς ρύθμιση από ειδική επιτροπή.

²⁴¹ *Libyan American Oil Co. (LIAMCO) v. Socialist Peoples Libyan Arab Jamahiryia*, 482 F.Supp.1175 (D.D.C 1980), vacated without op., 684 F.2d 1032 (D.C.Cir 1981).

²⁴² Όπως ανακτήθηκε στις 27.5.2018 σε ιστότοπο: http://www.biicl.org/files/3939_1977_liamco_v_libya.pdf

²⁴³ Η συγκεκριμένη προβληματική αναλύεται, μεταξύ άλλων, και σε AAA Handbook on International Arbitration Practice, American Arbitration Association Publ., σελ. 345 επ.

²⁴⁴ Στηριζόμενο και στην πρόσφατη απόφαση: *Ipitrade Int'l, S.A., v. Federal Republic of Nigeria*, 465 F.Supp. 824 (D.D. C.1978)

Τέλος, το κράτος της Λιβύης ζήτησε να απορριφθεί ισχυρισμός της LIAMCO ότι η πράξη αυτή εθνικοποίησης από μέρους του λιβυκού κράτους παραβίαζε το διεθνές δίκαιο και την προστασία των περιουσιακών δικαιωμάτων της, καθώς το λιβυκό δίκαιο είχε προβλέψει μηχανισμούς αποζημίωσης σε περίπτωση εθνικοποίησης. Το Πρωτοδικείο της Columbia έκανε δεκτούς τους δύο τελευταίους ισχυρισμούς, απορρίπτοντας το αίτημα της LIAMCO για αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης, στηριζόμενο στην πρόβλεψη της εξαίρεσης του άρθρου V (2) (α) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, σύμφωνα με την οποία το δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί αναγνώριση και εκτέλεση αν το αντικείμενο της διαφοράς δεν μπορεί να υπαχθεί σε διαιτησία σύμφωνα με τους νόμους του κράτους όπου ζητείται η εκτέλεση²⁴⁵. Παγίως η αμερικανική νομολογία έχει χαρακτηρίσει τις κρατικοποιήσεις ως πράξεις υπαγόμενες στον πυρήνα άσκησης της κυριαρχικής εξουσίας των κρατών²⁴⁶. Ως προς το αν η συγκεκριμένη πράξη κρατικοποίησης συνιστά παράβαση του διεθνούς δικαίου ή μη, το δικαστήριο έκρινε πως οι προβλέψεις του λιβυκού δικαίου για τη συγκεκριμένη διαδικασία και τον τρόπο υπολογισμού αποζημίωσης για τις κρατικοποιήσεις είναι αναγκαστικού δικαίου και συνεπώς η διαφορά δεν είναι επιδεκτική διαιτησίας.

***Scherk v. Alberto-Culver Co*²⁴⁷**

Στην υπόθεση αυτή, μια αμερικανική κατασκευαστική εταιρεία με έδρα το Ιλλινόις αγόρασε από έναν Γερμανό υπήκοο τρεις εταιρείες, των οποίων η λειτουργία διεπόταν από το δίκαιο της Γερμανίας και του Λιχτενστάιν. Η σύμβαση, που υπεγράφη στην Αυστρία, περιλάμβανε ρήτρα διαιτησίας η οποία όριζε ότι για κάθε διαφορά που θα προέκυπτε από τη σύμβαση ή σε περίπτωση καταγγελίας αυτής θα υπαγόταν σε διαιτησία στο Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο στο Παρίσι και ότι το δίκαιο που θα διέπει τη σύμβαση θα ήταν αυτό της Πολιτείας του Ιλλινόις. Η Scherk ισχυρίστηκε ότι η αντισυμβαλλόμενη της την εξαπάτησε, αποκρύπτοντάς της προβλήματα στην καταχώριση δικαιωμάτων επί των σημάτων και παραβίασε με τον τρόπο τον αμερικανικό νόμο για τη μεταβίβαση αξιών (Securities Exchange Act του 1934).

Η υπόθεση ήχθη ενώπιον των αμερικανικών δικαστηρίων τα οποία σε πρώτο και δεύτερο βαθμό έκριναν ότι δεν μπορούσε να εφαρμοστεί η ρήτρα διαιτησίας, καθώς το θέμα απτόταν ζητημάτων αξιολογικών, στα οποία η αμερικανική νομοθεσία απέδιδε ιδιαίτερη σημασία και συνεπώς αποτελούσαν μέρος της αμερικανικής δημόσιας τάξης. Έκανε αναφορά μάλιστα σε μια παλαιότερη υπόθεση, όπου επίσης είχε γίνει επίκληση της Securities Exchange Act του 1934, την *Wilko v. Swan*, 346 U.S. 427 (1953), στην οποία το δικαστήριο έκρινε πως η ρήτρα διαιτησίας για διαφορές προκύπτουσες στο πλαίσιο χρηματιστηριακών συναλλαγών δεν θα έπρεπε να αποκλείει για κανέναν το δικαίωμα προσφυγής στα τακτικά δικαστήρια.

²⁴⁵ Το δικαστήριο επικαλέστηκε την *Underhill v. Hernandez*, 168 U.S. 250, 18 S.Ct. 83, 42 L.Ed. 456 (1897).

²⁴⁶ *Underhill v. Hernandez*, 168 U.S. 250, 18 S. Ct. 83, 42 L. Ed. 456 (1897), *Ricaud v. American Metal Co.*, 246 U.S. 304, 309, 38 S. Ct. 312, 314, 62 L. Ed. 733 (1917).

²⁴⁷ *Scherk v. Alberto-Culver Co.*, 417 U.S. 506 (1973).

Το Ανώτατο Δικαστήριο ωστόσο ανέτρεψε τις αποφάσεις αυτές και κατέληξε ότι ναι μεν δεν υπόκεινται σε διαιτησία διαφορές που αφορούν σε χρηματιστηριακές συναλλαγές, αλλά αν το συμβόλαιο περιέχει στοιχεία αλλοδαπότητας, τότε είναι διαφορές επιδεκτικές διαιτησίας, καθώς τα μέρη, μέσω της επιλογής της διαιτησίας, επιλέγουν όχι μόνον τον τόπο, αλλά και τη διαδικασία και το εφαρμοστέο δίκαιο. Αντίθετη συμπεράσμα θα οδηγούσε σε καταστρατήγηση των ρητρών διαιτησίας, υπονομεύοντας τον θεσμό και δημιουργώντας ανασφάλεια στις συναλλαγές²⁴⁸.

Η Schreck άσκησε μεγάλη επίδραση σε μία σειρά συναφών υποθέσεων (Shearson/American Express v. Mc Mahon²⁴⁹, Rodriguez de Quijas v. Shearson/American Express²⁵⁰), οι οποίες συνέβαλαν στο να διευρυνθεί το πεδίο διαιτητευσιμότητας διαφορών που διέπει η Securities Exchange Act.

Corcoran v. AIC Multi – Line Syndicate, Inc. ²⁵¹

Στην εν λόγω υπόθεση τέθηκε το νομικό ζήτημα αν διαφορά που προέκυψε στο πλαίσιο σχέσης αντασφάλισης μπορεί να υπαχθεί σε διαιτησία, βάσει σχετικής ρήτρας στη σύμβαση αντασφάλισης, δεδομένου ότι το αμερικανικό δίκαιο επιφυλάσσει μόνο στο Ανώτατο Δικαστήριο δικαιοδοσία σε υποθέσεις αφερεγγυότητας. Στην υπό εξέταση υπόθεση ο εκκαθαριστής της ασφαλιστικής εταιρίας Nasau διεκδίκησε το υπόλοιπο των απαιτήσεων από την αντασφαλιστρια εταιρεία Arda Insurance, με έδρα τις Βερμούδες, υποβάλλοντας τη διαφορά στη δικαιοδοσία ομοσπονδιακού δικαστηρίου. Οι εναγόμενοι επικαλέστηκαν τη ρήτρα διαιτησίας που υπήρχε στις συμβάσεις αντασφάλισης. Το δικαστήριο επικαλούμενο το άρθρο. II παρ. 3 της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, θεώρησε ότι οι σχετικές ρήτρες είναι άκυρες, καθώς υπάρχει ειδική διάταξη στο αμερικανικό δίκαιο (αρ. 74 του Νόμου περί Ασφαλίσεων) που προβλέπει ειδική διαδικασία ενώπιον επιτροπής του Ανωτάτου Δικαστηρίου, εν γνώσει της οποίας τελούσε, όπως έκρινε, η Arda. Η Arda πρόβαλε το επιχείρημα υπεροχής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης έναντι του εσωτερικού δικαίου, το δικαστήριο, ωστόσο, απεφάνθη ότι από τη στιγμή που ξεκίνησε η διαδικασία εκκαθάρισης, η διαφορά απώλεσε τον εμπορικό της χαρακτήρα και άρα δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω η Σύμβαση της Νέας Υόρκης. Ενδιαφέρον στην υπόθεση έχει ότι δεν έγινε δεκτό το επιχείρημα των εναγόντων ότι πρόκειται για διαφορά μη δυνάμενη να υπαχθεί σε διαιτησία λόγω πρόσκρουσης στη δημόσια τάξη, καθώς η έννοια αυτή θα πρέπει να

---

²⁴⁸ "An agreement to arbitrate before a specified tribunal is, in effect, a specialized kind of forum-selection clause that posits not only the situs of suit but also the procedure to be used in resolving the dispute. The invalidation of such an agreement in the case before us would not only allow the respondent to repudiate its solemn promise but would, as well, reflect a "parochial concept that all disputes must be resolved under our laws and in our courts. . . . We cannot have trade and commerce in world markets and international waters exclusively on our terms, governed by our laws, and resolved in our courts".

²⁴⁹ 482 U.S 220 (1987)

²⁵⁰ 490 U.S 477 (1989)

²⁵¹ 143 Misc. 2d 62, (New York County Supreme Court), 539 New York Supp., 24 series, σελ. 630
<https://www.leagle.com/decision/1990226156ad2d701214>

ερμηνεύεται στενά και να συνέχεται με βασικές αρχές ηθικής και δικαιοσύνης που το κράτος έχει ενστερνιστεί.

Henry Schein Inc. v. Archer & White Sales, Inc.²⁵²

Στην υπό εξέταση περίπτωση, τα μέρη είχαν συνάψει ρήτρα διαιτησίας με την οποία εξαιρούσαν ρητά τα ασφαλιστικά μέτρα. Όταν ανέκυψε διαφορά, η Archer & White προσέφυγε στα τακτικά δικαστήρια, ζητώντας αποζημίωση και προσωρινή επιδίκαση απαίτησης, αλλά η αντίδικός της αιτήθηκε την παραπομπή της διαφοράς σε διαιτησία δυνάμει διαιτητικής ρήτρας. Το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση, συντασσόμενο με την θέση της Archer & White ότι από τη διαιτησία έχει ρητά εξαιρεθεί κάθε απαίτηση για προσωρινό μέτρο. Η Schein άσκησε έφεση, ισχυριζόμενη ότι, σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες (κανόνες διαιτησίας της American Arbitration Association), οι διαιτητές έχουν τη δυνατότητα να αποφαινόμενοι ποιες διαφορές μπορούν να υπαχθούν σε διαιτησία και ποιες όχι. Ωστόσο, ούτε σε δεύτερο βαθμό έγινε δεκτή η αίτηση.

Το Ανώτατο Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση του δευτεροβάθμιου, κρίνοντας ότι τα μέρη έχουν αποφασίσει στη μεταξύ τους συμφωνία, με την επιλογή συγκεκριμένων εφαρμοστέων κανόνων, να δώσουν στο διαιτητικό δικαστήριο τη δυνατότητα να αποφαινόμενοι επί του ποιες διαφορές μπορούν να υπαχθούν σε διαιτησία και ποιες όχι²⁵³. Η απόφαση αυτή του δικαστηρίου είναι πολύ σημαντική, καθώς κύριο κριτήριο ερμηνείας καθίσταται η βούληση των μερών, όπως αποτυπώνεται στη ρήτρα διαιτησίας. Επιπλέον, δημιουργείται μεγαλύτερη ασφάλεια στις συναλλαγές με την αποδοχή της αρμοδιότητας των διαιτητών να αποφαινόμενοι επί της δυνατότητας υπαγωγής σε διαιτησία, καθώς είναι πιο προβλέψιμο το πλαίσιο επίλυσης των ζητημάτων που αφορούν στη διαιτησία όταν η εμπλοκή των τακτικών δικαστηρίων είναι η ελάχιστη δυνατή.

8. Δημόσια Τάξη

Parsons & Whittemore Overseas Co. v. Société Générale de l'Industrie du Papier

Για την υπόθεση *Parsons & Whittemore Overseas Co. v. Société Générale de l'Industrie du Papier*, έχει γίνει ήδη λόγος σε προηγούμενη ενότητα. Στην υπόθεση αυτή η Parsons, η οποία πρόβαλε αντιρρήσεις στην αναγνώριση της διαιτητικής απόφασης, ισχυρίστηκε ότι ενδεχόμενη αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης θα είχε επίδραση στον τρόπο διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, καθώς η αντίδικός της ήταν εταιρεία αιγυπτιακών συμφερόντων και την εποχή της δικαστικής διαμάχης οι σχέσεις ΗΠΑ και Αιγύπτου ήταν τεταμένες. Το δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς της Parsons, δεχόμενο ότι η εμπλοκή δημοσίου φορέα των ΗΠΑ (συγκεκριμένα της Υπηρεσίας Αναπτυξιακής Βοήθειας, φορέα υπαγόμενου στο αμερικανικό Υπουργείο Εξωτερικών, ο οποίος θα χρηματοδοτούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση ένα πρόγραμμα κατασκευής

²⁵² *Supreme Court, 17-1272/8.1.2019*

²⁵³ “Just as a court may not decide a merits question that the parties have delegated to an arbitrator, a court may not decide an arbitrability question that the parties have delegated to an arbitrator».

εργοστασίου χαρτοποιίας σε μία υπόθεση μεταξύ δύο συμβαλλομένων) δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η οποιαδήποτε έκβαση της υπόθεσης θα έχει κάποιον αντίκτυπο ή θα ενδιαφέρει καν την κυβέρνηση της χώρας. Το δικαστήριο, βασιζόμενο στη θεώρηση της ιστορικής εξέλιξης της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, κατέληξε στο συμπέρασμα πως η ωρίμανση των αντιλήψεων που ενσωματώνονται στο κείμενο της Σύμβασης οδηγεί στην εκτίμηση ότι το γράμμα του νόμου θα πρέπει να ερμηνεύεται πιο στενά, καθώς σκοπός των συντακτών ήταν, καταρχήν, η άρση των εμποδίων στην αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων. Το ότι αφέθηκε ένα περιθώριο περιορισμού της δυνατότητας αναγνώρισης και εκτέλεσης με το άρθρο V (2), δεν σημαίνει ούτε ότι η έννοια της δημόσιας τάξης θα πρέπει να ταυτίζεται απαραιτήτως με λόγους εθνικού συμφέροντος, ούτε ότι οι τελευταίοι αφορούν σε κάθε έκφανση δημόσιας πολιτικής²⁵⁴.

International Standard Electric Corp. ('ISEC') v. Bidas Sociedad Anonima Petrolera Industrial y Comercial²⁵⁵

Στην υπόθεση *International Standard Electric Corp. ('ISEC') v. Bidas Sociedad Anonima Petrolera Industrial y Comercial*, το μέρος σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση, προσέφυγε σε αμερικανικό δικαστήριο για να την ακυρώσει, επικαλούμενο μη προσήκουσα διαιτητική διαδικασία και αντίθεση στη δημόσια τάξη των ΗΠΑ, εκ του λόγου ότι δεν ενημερώθηκε για την ταυτότητα εμπειρογνώμονα που όρισε το διαιτητικό δικαστήριο ως ειδικό επί θεμάτων εταιρικού δικαίου, ο οποίος ήταν καθηγητής νομικής στις ΗΠΑ, αλλά χωρίς δικηγορική εμπειρία. Παράλληλα, με ανταγωγή, ο έτερος διάδικος ζήτησε από το δικαστήριο αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης²⁵⁶. Το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση ακύρωσης, θεωρώντας εαυτό αναρμόδιο, έκανε όμως δεκτή την αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης, θεωρώντας ότι δεν είναι βάσιμοι οι ισχυρισμοί περί παράβασης της δημόσιας τάξης, καθώς τα μέρη είχαν ενημερωθεί για όλες τις διαδικαστικές ενέργειες του διαιτητικού δικαστηρίου και δεν προέβαλαν αντιρρήσεις²⁵⁷.

---

²⁵⁴ "The enforcement of foreign arbitral awards may be denied on the basis only when enforcement would violate the forum state's most basic notions of morality and justice"

²⁵⁵ *International Standard Electric Corp. ('ISEC') v. Bidas Sociedad Anonima Petrolera Industrial y Comercial*, 745 F.Supp. 172,178 (S.D.N.Y 1990); Judgement of 1 February 1980, Austrian Supreme Court, summarized in VII Y.B.COM ARB. 312 (1982), International Council for Commercial Arbitration)

²⁵⁶ Ο.π., ενότητα για μη προσήκουσα διαδικασία, σελ. 67

²⁵⁷ Επικαλέστηκε μάλιστα την απόφαση *Hunt v. Mobil Oil Corp*, 654 F. Supp. 1487, 1518 (S.D.N.Y.1987), όπου ο Δικαστής Weinfeld παρατηρούσε:

"If this [objection] were upheld, it would mean seven years of arbitral activities of the parties, of their lawyers and the huge legal expenses incurred would go down the drain ... [a party cannot] wait in ambush and then render wasteful years of effort at an expenditure of millions of dollars. A party "cannot remain silent, raising no objection during the arbitration proceeding, and when an award adverse to him has been handed down complain of the situation of which he had knowledge from the first".

Η υπόθεση – σταθμός Mitsubishi Motors Corp.v.Soler Chrysler-Plymouth Inc.

Η εν λόγω υπόθεση αποτελεί την πιο σημαντική ίσως περίπτωση αποτύπωσης της νέας τάσης της νομολογίας σχετικά με την δυνατότητα υπαγωγής σε διαιτησία μιας διαφοράς που άπτεται του δικαίου του ανταγωνισμού.

Το 1979 η εταιρεία Soler με έδρα το Πουέρτο Ρίκο, έγινε διανομέας αυτοκινήτων και ανταλλακτικών της αμερικανικής αυτοκινητοβιομηχανίας Chrysler-Plymouth στην πορτορικανή αγορά. Η Soler συνήψε δύο ξεχωριστές συμβάσεις προς το σκοπό αυτόν: μία σύμβαση διανομής με την Chrysler-Plymouth και μία σύμβαση με την κοινοπραξία της Chrysler-Plymouth με την ιαπωνική Mitsubishi Heavy Industries, η οποία προέβλεπε τη δυνατότητα πώλησης μικρών αυτοκινήτων που η Mitsubishi είχε σχεδιάσει για λογαριασμό της κοινοπραξίας με την Chrysler-Plymouth. Η δεύτερη αυτή σύμβαση πώλησης περιλάμβανε και ρήτρα διαιτησίας, σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση εμπορικής διαφοράς, αυτή θα υπαγόταν στην Ένωση Εμπορικής Διαιτησίας της Ιαπωνίας (Japan Commercial Arbitration Association), σύμφωνα με τους κανόνες αυτού του κέντρου διαιτησίας.

Η Soler τα δύο πρώτα έτη συνεργασίας της με την κοινοπραξία είχε εξαιρετικές επιδόσεις και κατάφερε να πωλήσει διπλάσιο ποσοστό αυτοκινήτων από αυτό που περιλαμβανόταν στους στόχους της. Περί τα τέλη, ωστόσο, του 1981, παρατηρήθηκε ύφεση στην αγορά αυτοκινήτου του Πουέρτο Ρίκο, με αποτέλεσμα να μειωθούν σημαντικά οι πωλήσεις και οι σχέσεις Soler με την κοινοπραξία Chrysler-Plymouth – Mitsubishi να διέλθουν μια σημαντική κρίση. Με τη δικαιολογία ότι η Soler απέτυχε να εκπληρώσει τους στόχους της για πώληση συγκεκριμένου αριθμού αυτοκινήτων, η ιαπωνική εταιρεία ακύρωσε παραγγελίες της Soler για μικρά αυτοκίνητα, παρακρατώντας σε αποθήκες της στο Τόκυο σημαντικό αριθμό εξ αυτών που προορίζονταν για τις αντιπροσωπείες της Soler.

Στις αρχές του 1982, η Soler σταμάτησε να καταβάλλει το αντίτιμο για το κόστος αποθήκευσης των οχημάτων στην Ιαπωνία, ισχυριζόμενη ότι δεν είχε κυριότητα επ' αυτών. Λίγους μήνες αργότερα, η σύμβαση franchising καταγγέλθηκε από την Mitsubishi. Η Mitsubishi προσέφυγε κατά της Soler ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου του Πουέρτο Ρίκο, επικαλούμενη παράβαση των όρων της μεταξύ τους σύμβασης. Η Soler κατέθεσε ανταγωγή, επικαλούμενη πορτορικανή νομοθεσία, η οποία σε συμβάσεις franchising έδινε δικαίωμα υπαναχώρησης σε περιπτώσεις κακοπιστίας ενός εκ των συμβαλλομένων. Συγκεκριμένα, η Soler ισχυρίστηκε ότι η Mitsubishi διενήργησε κακόπιστα, αποπειρώμενη να την εξωθήσει σε έξοδο από την αγορά, προκειμένου, μετά την καθιέρωση της Mitsubishi στην τοπική αγορά, να εγκαταστήσει δικό της υποκατάστημα στο Πουέρτο Ρίκο. Η Mitsubishi επικαλέστηκε τη ρήτρα διαιτησίας που είχε υπογραφεί μεταξύ τους προκειμένου να υπαχθεί η διαφορά σε διαιτησία. Το δικαστήριο παρέπεμψε τις διάφορες σε διαιτησία.

Η Soler άσκησε έφεση, προβάλλοντας ότι όλοι οι ισχυρισμοί της εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Sherman Act²⁵⁸ για τον περιορισμό του ελεύθερου ανταγωνισμού και ως εκ

---

²⁵⁸ Η Sherman Antitrust Act (Sherman Act,[1] 26 Stat. 209, 15 U.S.C. §§ 1–7 αποτελεί σταθμό στην αμερικανική νομοθεσία περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού

τούτου δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαιτησίας βάσει και προγενέστερης νομολογίας²⁵⁹.

Η ομόφωνη απόφαση του Εφετείου δικαίωσε την Mitsubishi, παραπέμποντας τις διαφορές των διαδίκων σε διαιτησία σύμφωνα με τη διαιτητική ρήτρα.

Η υπόθεση ήχθη στο Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ. Το Σεπτέμβριο του 1984 και αφού είχε ξεκινήσει η ακροαματική διαδικασία και η Mitsubishi είχε καταθέσει τους ισχυρισμούς της, η Soler κήρυξε πτώχευση. Το δικαστήριο διέταξε αναθεώρηση της πρωτόδικης απόφασης (certiorari) και πολλές οργανώσεις (American Arbitration Association, ΔΕΕ, Αμερικανική Ένωση Διανομέων Αυτοκινήτων) εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους να επικουρήσουν με γνωμοδοτήσεις το Ανώτατο Δικαστήριο με τη διαδικασία *amicus curiae*.

Το βασικό νομικό ζήτημα που είχε να αντιμετωπίσει το δικαστήριο ήταν αν οι διαφορές που αφορούν περιορισμό του ελεύθερου ανταγωνισμού είναι επιδεκτικές διαιτησίας. Αφού ανέφερε πως ορθώς το Εφετείο επεσήμανε πως οι αρχές που είχε το δικαστήριο να προασπίσει και που συγκρούονται στην επίδικη υπόθεση είναι α) η σημασία του νόμου περί ελεύθερου ανταγωνισμού για την απρόσκοπτη λειτουργία του ανταγωνισμού προς το σκοπό της διατήρησης του οικονομικού συστήματος, β) η ενίσχυση του θεσμού της διαιτησίας ως εναλλακτικού τρόπου επίλυσης διαφορών και ο σεβασμός στη βούληση των μερών για την υπαγωγή των διαφορών τους σε διαιτησία και γ) η τήρηση μιας διεθνούς σύμβασης που προκρίνει την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων και αναγνωρίζει πολύ περιορισμένες εξαιρέσεις στο βασικό αυτό κανόνα. Συνεκτιμώντας τα παραπάνω, το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ απεφάνθη πως οι διαφορές που αφορούν σε ζητήματα περιορισμού του ελεύθερου ανταγωνισμού είναι επιδεκτικές διαιτησίας, αναθεωρώντας την πρωτόδικη απόφαση κατά το τμήμα αυτό. Έκρινε πως παρόλο που η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού είναι μεγάλης σημασίας για την κρατική οικονομική πολιτική, ωστόσο δεν δικαιολογείται η υπαγωγή του στον σκληρό πυρήνα της δημόσιας τάξης των ΗΠΑ και η ως εκ τούτου εξαίρεσή του από τη δυνατότητα υπαγωγής του σε διαιτησία. Επιπλέον, σύμφωνα με την αιτιολογία του δικαστηρίου, σε κανένα σημείο στην εσωτερική νομοθεσία των ΗΠΑ περί αναγνώρισης διαιτητικών αποφάσεων δεν υπήρχε υπόνοια ότι ο νομοθέτης ήθελε να εξαιρέσει από τη δυνατότητα υπαγωγής σε διαιτησία θεμάτων σχετικών με την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Laminoirs-Trefileries-Cableries de Lens v. Southwire Co.²⁶⁰

Σε αυτήν την ήδη εξετασθείσα σε προηγούμενο κεφάλαιο απόφαση, τα αμερικανικά δικαστήρια, έχοντας απορρίψει τους ισχυρισμούς της καθ'ής περί παρατυπιών στη διαιτητική διαδικασία, στάθηκαν στο ζήτημα της επιδίκασης υπερβολικού τόκου. Σύμφωνα με τη διαιτητική απόφαση επιβαλλόταν, εκτός από τους αρχικούς ετήσιους τόκους 9,5% και 10,5% (αναλόγως της έκδοσης των τιμολογίων που όριζαν τα οφειλόμενα ποσά) επί των

²⁵⁹ American Safety Equipment v. J. P. Maguire and Co, 391 F.Supp 2d, 821, σελ. 827 “We do not believe that the Congress intended such claim to be resolved elsewhere than in the courts”.

²⁶⁰ 484 F. Supp.1063 (N.D. Ga 1890).

ποσών που η καθ'ής όφειλε, ποσοστό 5% επιπλέον τόκου μετά δίμηνο από την έκδοση της απόφασης, σύμφωνα με το γαλλικό δίκαιο που ήταν εφαρμοστέο. Η καθ'ής προέβαλε την ένσταση της καταχρηστικής επιβολής επιπλέον τόκων, η οποία, κατά τους ισχυρισμούς της, αντίκειται στη δημόσια τάξη των ΗΠΑ.

Το Πρωτοδικείο της Πολιτείας Georgia έκρινε ότι οι τόκοι δεν επιβλήθηκαν παρανόμως. Απέρριψε την αίτηση, ωστόσο, την αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης, κρίνοντας ότι η επιβολή επιπλέον τόκων δεν είναι αποκαταστατική της ζημίας που υπέστη ο ένας από τους αντισυμβαλλόμενους²⁶¹. Αντιθέτως, ενέχει, και μία διάσταση ποινής, η οποία δεν συνάδει με την αμερικανική δημόσια τάξη²⁶².

Μία σημαντική κατηγορία αποφάσεων, όπου έγινε επίκληση της παραβίασης της δημόσιας τάξης είναι εκείνες όπου έχει προβληθεί ισχυρισμός περί μεροληπτικής στάσης των διαιτητών.

Commonwealth Coatings Corp. V. Continental Casualty Co²⁶³

Μία από τις πιο σημαντικές υποθέσεις όπου τέθηκε το ζήτημα μεροληψίας των διαιτητών υπήρξε η *Commonwealth Coatings Corp. V. Continental Casualty Co*. Ο πρόεδρος του διαιτητικού δικαστηρίου, επιχειρηματίας ο ίδιος, είχε μια εταιρεία με έδρα το Πόρτο Ρίκο, με την οποία είχε αραιές δοσοληψίες ένα εκ των μερών στο παρελθόν. Η επαγγελματική αυτή σχέση ήταν άγνωστη στο έτερο μέρος και δεν αποκαλύφθηκε παρά μόνον μετά την έκδοση της διαιτητικής απόφασης. Ο διάδικος που πληροφορήθηκε εκ των υστέρων τη σχέση αυτή διαιτητή και του αντιδίκου του προσέφυγε στο δικαστήριο, ζητώντας να μην αναγνωριστεί η διαιτητική απόφαση, επικαλούμενο το Section 9 par. 10 του US Code που ορίζει τις προϋποθέσεις μη αναγνώρισης διαιτητικής απόφασης για λόγους αναγόμενους στη συμπεριφορά ή το ποιόν των διαιτητών.

Το δικαστήριο έκρινε ότι οι διαιτητές θα πρέπει να αποκαλύπτουν όσα στοιχεία θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι δημιουργούν εικόνα προκατάληψης. Στη συγκεκριμένη ωστόσο περίπτωση, το Ανώτατο Δικαστήριο, θεωρώντας ότι οι διαιτητές δεν θα πρέπει μόνο να είναι αμερόληπτοι, αλλά και να αποφεύγουν συμπεριφορές που να δημιουργούν εντύπωση προκατάληψης, δεν αναγνώρισε τελικά τη διαιτητική απόφαση, καθώς έκρινε πως η απόκρυψη αυτής της σχέσης του διαιτητή με έναν από τους διαδίκους, θα μπορούσε να εκληφθεί από τον άλλο διάδικο ως ύποπτη²⁶⁴. Η ίδια θέση εφαρμόστηκε και στην

---

²⁶¹ *An award of interest is made so that a person wrongfully deprived of the use of his money should be made whole for his loss*". Το Πρωτοδικείο Georgia επικαλέστηκε περαιτέρω τις αποφάσεις *Miller v. Robertson*, 266 U.S. 243, 257-8, 45 S. Ct. 73, 69 L. Ed. 265 (1924) και *Samincorp v. S. S. Rivadeluna*, 277 F. Supp. 943, 944 (D.Del.1967).

²⁶² *"Agreements to pay fixed sums as damages plainly without reasonable relation to any probable damage which may follow will not be enforced"*, όπου γίνεται επίκληση στις υποθέσεις *Kothe v. R. C. Taylor Trust*, 280 U.S. 224, 226, 50 S. Ct. 142, 74 L. Ed. 382 (1930); see also *Jones v. Clark*, 147 Ga.App. 657, 659, 249 S.E.2d 619 (1978).

²⁶³ 939 U.S. 145 (1968).

²⁶⁴ Βλ. Απόφαση Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου *Halliburton Company (Appellant) v Chubb Bermuda Insurance Ltd* [2020] UKSC 48.

υπόθεση *Andros Compania Maritima S. Av. Marc Rich & Co. A.*²⁶⁵, όπου το δικαστήριο επανέλαβε την επιχειρηματολογία περί επαγγελματικής σύνδεσης ενός των μερών με διαιτητή, η οποία καλλιεργεί εικόνα προκατάληψης του διαιτητή υπέρ του μέρους αυτού²⁶⁶.

Imperial Ethiopian Government v. Baruch Foster Corp.

Στην *Imperial Ethiopian Government v. Baruch Foster Corp.*²⁶⁷, το μέρος εκείνο σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση (*Baruch Foster*) ανακάλυψε, κατόπιν της έκδοσης της πρωτόδικης δικαστικής απόφασης, η οποία αναγνώριζε τη διαιτητική απόφαση υπέρ της αντιδίκου της, ότι ο πρόεδρος του διαιτητικού δικαστηρίου είχε συμμετάσχει στη σύνταξη σχεδίου αστικού κώδικα για λογαριασμό της Κυβέρνησης της Αιθιοπίας. Η *Baruch Foster* ισχυρίστηκε ότι κάτι τέτοιο συνιστούσε παραβίαση της διαιτητικής συμφωνίας, η οποία προέβλεπε ότι ο διαιτητής δεν θα είχε καμία σχέση με κάποιο από τα μέρη. Το Εφετείο έκρινε ότι ο ισχυρισμός αυτός της *Baruch Foster* ήταν ανυπόστατος, καθώς η προ ετών δραστηριότητα αυτή του προέδρου του διαιτητικού δικαστηρίου δεν συνιστούσε σύνδεσμο με το ένα μέρος, υπό τους όρους της διαιτητικής συμφωνίας, και έκανε δεκτό το αίτημα για εκτέλεση της απόφασης. Ο συγκεκριμένος διαιτητής ήταν διεθνούς κύρους καθηγητής συγκριτικού δικαίου με εχέγγυα αμεροληψίας και η συνεργασία του με την αιθιοπική κυβέρνηση είχε λήξει τουλάχιστον 15 χρόνια πριν τη διαιτητική διαδικασία.

Monster Energy Co. v. City Beverages

Διαφορετική ήταν η περίπτωση της σχετικά πρόσφατης απόφασης *Monster Energy Co. v. City Beverages*²⁶⁸, κατά την οποία προβλήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου της Καλιφόρνια, ο ισχυρισμός ότι παραβιάστηκε ο κανόνας αμεροληψίας των διαιτητών, καθώς, όπως αποδείχθηκε, ο διαιτητής ήταν συνιδιοκτήτης του κέντρου διαιτησίας, στο οποίο ήχθη η διαφορά βάσει σχετικής ρήτρας διαιτησίας. Το Πρωτοδικείο έκανε δεκτή την αίτηση, απορρίπτοντας τους ισχυρισμούς της καθ'ής και η τελευταία άσκησε έφεση, ζητώντας, παράλληλα, την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης. Το γεγονός ότι ο διαιτητής δεν είχε ενημερώσει τα μέρη για αυτή του την ιδιότητα, σε συνδυασμό με το ότι το μέρος υπέρ ου εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση συμμετείχε σε 97 διαιτητικές δίκες στο συγκεκριμένο κέντρο διαιτησίας την τελευταία πενταετία, οδήγησε το δικαστήριο που εκδίκασε την αίτηση ακύρωσης στο συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά του διαιτητή δεν παρείχε εγγυήσεις αμεροληψίας και με αυτή την αιτιολογία προέβη στην ακύρωση της διαιτητικής απόφασης.

---

265 579 F.2d (2d Cir. 1978).

²⁶⁶ Πέρα από την *Commonwealth Coatings Corp* και την *Andros Compania Maritima*, σημαντικές συναφείς υποθέσεις ήταν οι *Ometto v. ASA Bioenergy Holding A.G.*, 2013 WL 174259 σε 2 (S.D.N.Y. 2013), *Schmitz v. Zilveti*, 20 F.3d 1043 (9th Cir. 1994), *Thian Lok Tio v. Washington Hosp. Center*, 753 F. Supp 2d 9, 17 (2010), *Positive Software Solutions, Inc. v. New Century Mortg. Corp.*, 476 F.3d 278, 283, 286 (5th Cir. 2007).

²⁶⁷ 535 F.2d, 334 (5th Cir. 1976).

²⁶⁸ *Monster Energy Co. v. City Beverages, LLC*, No. 17-55813 (9th Cir. 2019).

8. Συμπεράσματα

Η υιοθέτηση της αρχής της εύνοιας υπέρ της διαιτησίας είναι ιδιαίτερα εμφανής στον τρόπο με τον οποίον τα αμερικανικά δικαστήρια ερμηνεύουν τις έννοιες της δημόσιας τάξης, του έγγραφου τύπου της ρήτρας διαιτησίας και της δυνατότητας μιας διαφοράς να υπαχθεί σε διαιτησία. Περαιτέρω, στο αιτιολογικό των περισσότερων αποφάσεων γίνεται ρητά αναφορά στο πνεύμα και τους στόχους της Σύμβασης της Νέας Υόρκης²⁶⁹. Η ευνοϊκή στάση τους απέναντι στη διαιτησία φαίνεται και από το πόσο αυστηρά ερμηνεύουν την έννοια της μη προσήκουσας διαδικασίας, ώστε να υπαγάγουν σε αυτή μόνο πραγματικά σοβαρές περιπτώσεις παραβιάσεων που αποτελούν τη βάση για απόρριψη των αιτήσεων αναγνώρισης και εκτέλεσης. Τα αμερικανικά δικαστήρια επιδεικνύουν, τέλος, ιδιαίτερη ευαισθησία σε υποθέσεις επίκλησης μεροληψίας των διαιτητών, θεωρώντας ότι οι διαιτητές θα πρέπει να αποκαλύπτουν όλες εκείνες τις ιδιότητές τους που ενδέχεται να δημιουργήσουν υπόνοιες. Σε περιπτώσεις όπου εγείρονται σοβαρές αμφιβολίες για την ανεξαρτησία των διαιτητών, επιλέγουν να μην κάνουν δεκτές αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης, ακόμα και αν δεν έχει αποδειχθεί επιλήψιμη σχέση του διαιτητή με ένα από τα μέρη.

§ 4. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΚΙΝΕΖΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

I. Γενικές παρατηρήσεις για το νομικό καθεστώς αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων στην Κίνα

Η ολοένα αυξανόμενη παρουσία των κινεζικών εταιρειών στο διεθνές σκηνικό της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας οδήγησε και στη συμμετοχή τους σε διαδικασίες εναλλακτικών μέσων επίλυσης εμπορικών διαφόρων και ειδικά σε διαδικασία διαιτησίας. Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας τίθεται το ερώτημα με ποιο τρόπο τα τακτικά δικαστήρια στην Κίνα αντιμετωπίζουν τις διαιτητικές αποφάσεις με στοιχεία αλλοδαπότητας. Η ύπαρξη ή μη ευνοϊκής στάσης των κινεζικών δικαστηρίων απέναντι στο θεσμό της διεθνούς διαιτησίας προδικάζει σε σημαντικό βαθμό το μέλλον του θεσμού στη χώρα αυτή²⁷⁰, ο οποίος, μαζί με άλλες εναλλακτικές μορφές επίλυσης διαφορών, κερδίζει ολοένα και μεγαλύτερο έδαφος στις προτιμήσεις των επιχειρηματιών, ως τρόπος διευθέτησης προβλημάτων στις συναλλαγές²⁷¹.

²⁶⁹ Βλ. χαρακτηριστικά *Bergensen v. Joseph Muller* "...purpose of the Treaty, which was entered into to encourage the recognition and enforcement of international arbitral awards", *Parsons Whittemore Overseas*, ο.π. "To read the public policy defense as a parochial device protective of national political interests would seriously undermine the Convention's utility. This provision was not meant to enshrine the vagaries of international politics under the "rubric" of public policy.", *Yusuf Ahmed Alghanim & Sons, WLL v. Toys'R'Us Inc and TRU (Hk) Ltd*, United States Court of Appeals, 126 F. 3d 15, 21 (2nd Cir.1997) "The conclusion is consistent with the Convention's pro-enforcement bias."

²⁷⁰ Ge J., "Mediation, Arbitration and Litigation: Dispute Resolution in the People's Republic of China", *Pacific Basin Law Journal*, 15 (1), 1996, σελ. 1 <http://escholarship.org/uc/item/9g3020nr>.

²⁷¹ Qiu X.W., "Enforcing Arbitral Awards Involving Foreign Parties: A Comparison of the United States and China", *American Review of International Arbitration* 11, 2000, σελ. 607.

Η Κίνα υπέγραψε τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης τον Ιανουάριο του 1987²⁷². Προσχώρησε σε αυτήν και με τις δύο επιφυλάξεις που η ίδια η Σύμβαση προβλέπει στο άρθρο Ι, δηλαδή αυτή της αμοιβαιότητας και αυτή της εμπορικής διάστασης των αποφάσεων που υπόκεινται στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης (άρθρο Ι Α). Συγκεκριμένα, το Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας στη Σημείωση περί Εφαρμογής της Σύμβασης²⁷³, την οποία εξέδωσε δώδεκα μέρες πριν από τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης στη χώρα για τη διασφάλιση της ομαλής εφαρμογής της από τα κινεζικά δικαστήρια²⁷⁴, επεσήμαινε τα ακόλουθα:

α) Σύμφωνα με την επιφύλαξη περί αμοιβαιότητας την οποία διατύπωσε η Κίνα κατά την υπογραφή της Σύμβασης, η Κίνα θα εφαρμόσει τη Σύμβαση μόνο ως προς διαιτητικές αποφάσεις που εκδόθηκαν σε έδαφος ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη. Σε περίπτωση διάστασης μεταξύ της Σύμβασης της Νέας Υόρκης και του κινεζικού δικονομικού δικαίου, υπερισχύει η Σύμβαση. Στην περίπτωση που διαιτητική απόφαση εκδόθηκε σε έδαφος κράτους μη μέρους της Σύμβασης, εφαρμόζεται το άρθρ. 204 του κινεζικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για την δικαστική αναγνώριση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων.

β) Ως προς την δεύτερη επιφύλαξη της Κίνας, η Σύμβαση θα εφαρμόζεται από τα κινεζικά δικαστήρια μόνο στις περιπτώσεις που η αλλοδαπή διαιτητική απόφαση αφορά σε διαφορές που προκύπτουν από νομικές σχέσεις, συμβατικές ή μη, που θεωρούνται εμπορικές, δηλαδή δικαιώματα και υποχρεώσεις που προκύπτουν από συμβάσεις και άλλες έννομες σχέσεις, όπως πώληση αγαθών, ενοικίαση ακινήτων, σύμβαση έργου, επεξεργασία προϊόντων, μεταφορά τεχνολογίας, κοινοπραξίες, έρευνα και ανάπτυξη φυσικών πόρων, ασφάλειες, πιστώσεις, παροχή υπηρεσιών, πρακτορεία, συμβουλευτικές υπηρεσίες, ναυτιλία, αεροπορικές, σιδηροδρομικές, οδικές μεταφορές, ευθύνη παραγωγού, περιβαλλοντική μόλυνση, ναυτικά ατυχήματα και διαφορές περί την ιδιοκτησία, με την εξαίρεση διαφορών μεταξύ ξένων επενδυτών²⁷⁵ και μελών ξένων διπλωματικών αποστολών.

Χρήσιμο είναι να διευκρινιστούν σε αυτό το σημείο ορισμένες λεπτομέρειες σχετικά με δικονομικές ιδιαιτερότητες της κινεζικής έννομης τάξης, προκειμένου να γίνει πιο κατανοητή η νομολογία της παρούσας ενότητας.

α) Σύμφωνα με το Μηχανισμό Αναφοράς των κινεζικών δικαστηρίων, αν το Πρωτοδικείο ενώπιον του οποίου ζητείται αναγνώριση και εκτέλεση κρίνει πως η απόφαση πρέπει να αναγνωρισθεί, εκδίδει τη σχετική απόφαση. Μόνο σε περίπτωση που κρίνει αρνητικά επί του αιτήματος αναγνώρισης, παραπέμπει την αίτηση στο Εφετείο. Αν και το Εφετείο είναι της ίδιας γνώμης τότε παραπέμπει στο Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο εκδίδει

²⁷² http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=more_results&look_ALL=1&user_query=* &autolevel1=1&jurisdiction=12

²⁷³ Supreme People's Court's Notice on the Implementation of China's Accession to the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (Convention Implementation Notice).

²⁷⁴ βλ. Jingzhou T., *Arbitration Law and Practice in China*, Kluwer Law International, 2012, σελ. 194.

²⁷⁵ Βλ. Σημείωση Ανωτάτου Δικαστηρίου της ΛΔΚ της 20.6.1987, όπως αναφέρεται στο βιβλίο των Dejun Ch, Moser M. J., Shengchang W., *International Arbitration in the People's Republic of China*, (2nd ed.), Butterworths Asia, Hong Kong, 2000, σελ. 1173 - διαθέσιμο (στην κινεζική) σε <http://www.court.gov.cn/lawdata/explain/civilcation/200304010130.htm>

αμετάκλητη απόφαση. Πέρα από την έκδοση αποφάσεων (rifu), ο ρόλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας είναι ιδιαίτερα σημαντικός, γιατί με μια σειρά ερμηνειών (fashi), οδηγιών και γνωμοδοτήσεων (yijian), οι οποίες συγκεκριμενοποιούν και ερμηνεύουν νομοθετικές πράξεις²⁷⁶, χαράσσει τις κατευθυντήριες γραμμές εντός των οποίων θα πρέπει να κινηθεί η δικαιοδοτική κρίση των κατώτερων δικαστηρίων.

Άνω των 700 υποθέσεων αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων έχουν απασχολήσει τα κινεζικά δικαστήρια²⁷⁷ τις δεκαετίες μετά την προσχώρηση της Κίνας στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης. Σε 600 εξ αυτών, τα κατώτερα δικαστήρια έκαναν δεκτές τις αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης²⁷⁸. Οι υπόλοιπες υποθέσεις παραπέμφθηκαν στο Ανώτατο Δικαστήριο²⁷⁹, το οποίο απεφάνθη υπέρ της αναγνώρισης και εκτέλεσης σε μεγάλο ποσοστό²⁸⁰. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι αποφάσεις αυτές καλύπτουν όλο το φάσμα των λόγων απόρριψης που προβλέπει το άρθρο V της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Δίδεται έτσι μια σαφής εικόνα για το πώς τα κινεζικά δικαστήρια ερμηνεύουν τις αλλοδαπές διαιτητικές αποφάσεις.

β) Ενδιαφέρον έχει η προσέγγιση του κινεζικού δικαίου ως προς το ποια απόφαση θεωρείται μη εγχώρια. Δεδομένου ότι στο κινεζικό δίκαιο η επιλογή κέντρου διαιτησίας με συγκεκριμένη γεωγραφική προέλευση θεωρείται κριτήριο για τον εντοπισμό στοιχείου αλλοδαπότητας, ενώ αντιθέτως δεν υπάρχει η έννοια της έδρας της διαιτησίας ως κριτηρίου εντοπιότητας, πρόβλημα προκύπτει σχετικά με το αν οι αποφάσεις του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου με έδρα την Κίνα θεωρούνται ή όχι εγχώριες. Και ακόμη ειδικότερα, αν η απόφαση ενός τέτοιου διαιτητικού φορέα αφορά σε κινεζικές εταιρίες είναι εγχώρια ή αλλοδαπή. Η διάκριση είναι ιδιαίτερα σημαντική, δεδομένης της διαφορετικής μεταχείρισης²⁸¹ που επιφυλάσσει η κινεζική έννομη τάξη για τις εγχώριες, τις διεθνείς αλλά και μία τρίτη κατηγορία αποφάσεων, τις εγχώριες που έχουν κάποια σύνδεση

---

²⁷⁶ Lin M., "Supreme People's Court Rules on PRC Arbitration Issues", (2007), 24 *Journal of International Arbitration*, τ. 6, σελ. 597 επ.

²⁷⁷ Στον ιστότοπο της Σύμβασης της Νέας Υόρκης παρατίθενται σε πρωτότυπη μορφή και μετάφραση οι 39, οι οποίες παρουσιάζονται διεξοδικά στο παρόν κεφάλαιο και ειδικά όσες υπήρξαν απορριπτικές, βασιζόμενες σε έρεισμα του άρθρου V της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Οι πηγές των υπολοίπων συνίστανται σε βιβλιογραφικές αναφορές.

²⁷⁸ Alford R., Ku, J., Xiao B., «Perceptions and Reality: The Enforcement of Foreign Arbitral Awards in China», *Pacific Basin Law Journal*, 33(1), 2016, σελ. 11.

²⁷⁹ Τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, όπως αναφέρονται σε άρθρο του Xiaohong X. "Implementation of the New York Convention in China." *International Commercial Arbitration Brief* 1, no. 1 (2011), σελ. 20, κάνουν λόγο για 74 σχετικές αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι 58 εκ των οποίων έκαναν δεκτές τις σχετικές αιτήσεις. Η Meg Utterback, εξάλλου, σε μελέτη της το 2016, κάνει λόγο για 100 τουλάχιστον αποφάσεις, οι οποίες ασχολήθηκαν με το ζήτημα αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων (βλ. Utterback M., Ronghui L., "Enforcing Foreign Arbitral Awards in China, A Review of the past twenty years, 2015", διαθέσιμο σε ιστότοπο:

<http://www.kwm.com/en/uk/knowledge/insights/enforcing-foreign-arbitral-awards-in-china-20160915>).

²⁸⁰ Alford, Roger P., Ku, J., Xiao, B., «Perceptions and Reality: The Enforcement of Foreign Arbitral Awards in China», ο.π., σελ. 7

²⁸¹ Maurer A., *Public Policy Exception Under the New York Convention, History, interpretation and Application*, (rev. ed), Juris Publishing Corp., 2013, σελ. 322.

με τρίτο κράτος, όχι όμως αρκετά δυνατή ώστε να τις καθιστά διεθνείς²⁸². Στην απόφαση *Duferco S.A. v. Ningbo Arts and Craft Import and Export Co, Ltd*²⁸³ του 2003, στην οποία το Πρωτοδικείο Ningbo έκανε δεκτή την απόφαση διαιτητικού δικαστηρίου στο Πεκίνο, που είχε συγκληθεί στο πλαίσιο του ΔΕΕ, το ερώτημα απαντήθηκε υπέρ του χαρακτηρισμού μιας τέτοιας απόφασης ως μη εγχώριας²⁸⁴. Η σημαντικότερη πρακτική συνέπεια του χαρακτηρισμού μιας απόφασης ως διεθνούς είναι η εφαρμογή της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

γ) Τέλος, μία μεθοδολογική παρατήρηση που έχει αξία για την αντιπροσωπευτικότητα της προσέγγισης των κινεζικών δικαστηρίων βάσει των αποφάσεων που θα αναλυθούν στο παρόν κεφάλαιο, αφορά στη δυσκολία συγκέντρωσης πρωτότυπων δικαστικών αποφάσεων στην Κίνα. Ως το 2014, δεν επιτρεπόταν κατά κανόνα η δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων, εκτός και αν το επέτασσαν λόγοι συγκεκριμένης πολιτικής ή δημοσίου συμφέροντος. Το 2014 αυτό άλλαξε όταν το Ανώτατο Δικαστήριο εξέδωσε Οδηγία, σύμφωνα με την οποία οι αποφάσεις των δικαστηρίων θα έπρεπε να είναι δημόσιες και κατ' εξαίρεση μόνον να μη δημοσιεύονται, σε περιπτώσεις δηλαδή που επιβάλλεται από τη φύση της υπόθεσης εμπιστευτικότητα και η δημοσίευση κρίνεται από τα δικαστήρια «ανάρμοστη»²⁸⁵. Αυτό εξηγεί αφ' ενός γιατί υπάρχει απόκλιση σε αρκετούς συγγραφείς ως προς τα στατιστικά στοιχεία για τις υπάρχουσες αποφάσεις και αφ' ετέρου γιατί ως επί το πλείστον μόνο από αναφορές σε μελέτες τρίτων μπορεί να υπάρξει πρόσβαση στο περιεχόμενο πολλών αποφάσεων. Στο παρόν πόνημα, η πηγή του μεγαλύτερου μέρους των αποφάσεων που αναλύονται είναι το αρχείο του ιστοτόπου της Σύμβασης της Νέας Υόρκης και διεθνή νομικά περιοδικά. Αποτελούν ωστόσο αντιπροσωπευτικές αποφάσεις του τρόπου με τον οποίο τα κινεζικά δικαστήρια εφάρμοσαν το άρθρο V της Σύμβασης και αντανακλούν χαρακτηριστικά προβλήματα στον τρόπο πρόσληψης των νομικών εννοιών του εν λόγω άρθρου.

---

²⁸² Ο ορισμός που δίνεται για την τελευταία αυτή κατηγορία διαιτητικών αποφάσεων διαφέρει από νομοθέτημα σε νομοθέτημα. Επί παραδείγματι στον κινεζικό ΚΠολΔ (1992) γίνεται αναφορά σε διαιτητικές αποφάσεις που λαμβάνονται από σχετιζόμενη με ξένη χώρα επιτροπή/φορέα, ενώ στο Νόμο Περί Διαιτησίας (1994) η έκφραση είναι «ειδική πρόβλεψη για αποφάσεις που σχετίζονται με αλλοδαπά συμφέροντα» βλ. και Lanfang Fei, *Setting Aside Foreign – Related Arbitral Awards under Chinese Law, A Study in Perspective of Judicial Practice*, *Journal of International Arbitration*, Vol. 26 (2), 2009, σελ. 245.

²⁸³ *Duferco S.A. v. Ningbo Arts and Craft Imp.&Exp. Co, Ltd.*, 22 April 2009, Ningbo Intermediate People's Court, [2008] Yong Zhong Jian Zi No. 4

²⁸⁴ Επειδή, ωστόσο, μεγάλο τμήμα του αιτιολογικού της απόφασης αφορούσε στην μη έγκαιρη άσκηση του δικαιώματος προβολής της ένστασης περί ελλείψεως διεθνούς χαρακτήρα της διαφοράς, ορισμένοι σχολιαστές θεωρούν ότι δεν είναι και τόσο σαφής η θέση του κινεζικού Πρωτοδικείου ως προς την πρόσδοση του διεθνούς χαρακτήρα σε αποφάσεις με αντίστοιχα χαρακτηριστικά με αυτά της *Duferco* βλ. και Greenberg S., Kee Chr., Weeramantry R. J., *International Commercial Arbitration: An Asia – Pacific Perspective*, Cambridge University Press, 2011, σελ. 452, με παραπομπή και στο άρθρο των Darwazeh N., Yeoh F., *Recognition and Enforcement of Awards under the New York Convention, China and Hong Kong Perspectives* (2008), 25, *Journal of International Arbitration*, Issue 6, σελ. 841-842.

²⁸⁵ Βλ. Utterback M., Ronghui Li, *Enforcing Foreign Arbitral Awards in China, A Review of the past twenty years*, ο.π.

II. ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Στα αρχεία της Σύμβασης της Νέας Υόρκης ανευρίσκονται τέσσερις αποφάσεις, στις οποίες έγιναν δεκτές οι σχετικές αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης, καθώς το μέρος εναντίον του οποίου στρεφόταν η αίτηση δεν πρόβαλε ενστάσεις²⁸⁶. Οι αποφάσεις αυτές, οι οποίες δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερο νομικό ενδιαφέρον, είναι οι ακόλουθες:

α) *Aiba Ipsen Industries Co., Ltd. v. Taili Electric Appliance (Jiangmen) Co., Ltd.*²⁸⁷

β) *White Bear Ltd. v. Jiangdu Yahai Shipbuilding Co., Ltd.*²⁸⁸

γ) *Viking Ship Finance Ltd. v. Castelli Holding Inc.*²⁸⁹

δ) *Guangzhou Ocean Shipping Co., Ltd v. Marships of Connecticut Company*²⁹⁰

Ως προς τις υπόλοιπες, αναλύονται ανά λόγο μη αναγνώρισης κι εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, ως ακολούθως.

1. Εκπροσωπευτική εξουσία των μερών – Κύρος διαιτητικής ρήτηρας

Η διαπίστωση, κατά την κρίση των κινεζικών δικαστηρίων, της έλλειψης έγκυρης ρήτηρας διαιτησίας είναι η συχνότερα απαντώμενη βάση απόρριψης αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης. Παρακάτω αναλύεται μια σειρά αντιπροσωπευτικών αποφάσεων υπαγόμενων στο άρθρ. V (1) (α) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

Concordia Trading B.V. v. Nantong Gangde Oil Co., Ltd.²⁹¹

Στις αρχές του 2004, η αμερικανική Concordia Trading B.V. (“Concordia”) και η κινεζική Nantong Gangde Oil Co., Ltd. (“Gangde”) συνήψαν τρεις διαδοχικές συμβάσεις πώλησης για την πώληση σογιέλαιου. Και οι τρεις συμβάσεις περιείχαν ρήτρες διαιτησίες που όριζαν ότι, σε περίπτωση διαφοράς, τα μέρη θα προσέφευγαν σε διαιτησία στην Ομοσπονδία Ελαίων, Καρπών και Λιπών του Λονδίνου (Federation of Oils, Seeds and Fats Association (“FOSFA”). Στα σχετικά έγγραφα η υπογραφή και σφραγίδα της Concordia ήταν η μόνη που υπήρχε.

Όταν ανέκυψε διαφορά λίγους μήνες αργότερα, η Concordia εκκίνησε τη διαδικασία διαιτησίας στη FOSFA. Το Μάρτιο 2006 το διαιτητικό δικαστήριο εξέδωσε απόφαση υπέρ της Concordia, την οποία η τελευταία επιδίωξε να αναγνωρίσει, υποβάλλοντας τη σχετική

²⁸⁶ Πολλοί Κινέζοι συγγραφείς κάνουν λόγο για μεγαλύτερο αριθμό αποφάσεων που έκαναν δεκτές αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων χωρίς τα μέρη να προβάλουν ενστάσεις, βλ. Xiaohong X., ο.π. Ωστόσο, οι σχετικές αποφάσεις δεν είναι δημοσιευμένες στον ιστότοπο του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κίνας.

²⁸⁷ 字第398号/[2002] Jiang Zhong FaJing Chu Zi No. 398, μετάφραση περίληψης στην αγγλική σε <http://www.newyorkconvention1958.org/index.php>

²⁸⁸ Απόφαση σε πρωτότυπο και περίληψη στην αγγλική:

http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1496

²⁸⁹ [2002] 广海法他字第2号 / [2002] GuangHaiFaTaZi No. 2, απόφαση και περίληψη στην αγγλική σε:

http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=more_results&look_ALL=1&user_query=*%&autoleve_l1=1&jurisdiction=12

²⁹⁰ Περίληψη στην αγγλική σε:

http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1489

²⁹¹ Δημοσίευση σε *Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial*, (Vol. 2, 2009), σελ. 75-86.

αίτηση στο Πρωτοδικείο της πόλης Nantog, μετά από άρνηση της Gangde να εφαρμόσει τη διαιτητική απόφαση. Η κινεζική εταιρεία πρόβαλε κατά κύριο λόγο την ένσταση ότι η μεταξύ τους συμφωνία και η ρήτρα διαιτησίας ήταν ανυπόγραφη από την ίδια. Το Πρωτοδικείο της Nantog δέχθηκε τους ισχυρισμούς της Gangde και απέρριψε το αίτημα για αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης, αποφαινόμενο ότι δεν υφίσταται διαιτητική συμφωνία υπό τους όρους των άρθρ. II (1), II(2) and IV(1)(β) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, δεδομένου ότι ούτε η συμφωνία που επικαλείται η Concordia είναι υπογεγραμμένη από τη Gangde, ούτε η μεταξύ τους αλληλογραφία παραπέμπει σε όρους της εν λόγω συμφωνίας. Το Εφετείο του Jiangsu που επελήφθη κατόπιν παραπομπής, κατά νόμο, συμφώνησε με το Πρωτοδικείο και έκρινε πως η διαιτητική απόφαση δεν έπρεπε να εφαρμοστεί καθώς δεν αποδεικνύεται ότι υπήρχε έγγραφη εν προκειμένω συναίνεση περί διαιτησίας. Παρόμοια ήταν η απόφαση και το σκεπτικό του Ανώτατου Δικαστηρίου, το οποίο τήρησε με αυστηρότητα το γράμμα της διάταξης του άρθρου II της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

Aiduoladuo (Mongolia) Co., Ltd. v. Zhejiang Zhancheng Construction Group Co., Ltd.²⁹²

Η πρόβλεψη στη ρήτρα διαιτησίας δυνατότητας παραπομπής και σε τακτικά δικαστήρια απασχόλησε τα κινεζικά δικαστήρια ως λόγος ακυρότητάς της στην υπόθεση *Aiduoladuo (Mongolia) Co., Ltd. (Aiduoladuo) και η Mongolia Yaojiang Co., Ltd. (Mongolia Yaojiang)*, όπου δυο εταιρείες από τη Μογγολία συνήψαν σύμβαση κατασκευής έργου. Εγγυητής του έργου ορίστηκε η κινεζική Zhejiang Yaojiang Construction Group Co., Ltd. (Zhejiang Zhancheng). Στη σύμβαση υπήρχε ρήτρα διαιτησίας που όριζε ότι σε περίπτωση διαφωνίας τα μέρη θα μπορούσαν να προσφύγουν είτε σε τακτικό είτε σε διαιτητικό δικαστήριο με εφαρμοστέο δίκαιο αυτό της Μογγολίας. Όταν ανέκυψε διαφορά η Aiduoladuo κατέφυγε σε διαιτητικό δικαστήριο, το οποίο εξέδωσε απόφαση υπέρ της. Σε δίκη περί αναγνώρισης και εκτέλεσης αυτής, η Zhejiang Zhancheng πρόβαλε την ένσταση ότι η ρήτρα διαιτησίας, με το να δίνει τη δυνατότητα τόσο για προσφυγή σε τακτικά δικαστήρια όσο και διοικητικά ήταν εξαιρετικά ασαφής και άρα άκυρη. Παράλληλα, επικαλέστηκε ότι δεν ενημερώθηκε προσηκόντως για την διαιτητική διαδικασία και την εξέλιξη της και για το λόγο αυτό δεν συμμετείχε σε αυτήν. Το πρωτόδικο δικαστήριο δεν ασχολήθηκε με το θέμα της ρήτρας διαιτησίας, παρά μόνο στηρίχθηκε στο ζήτημα της μη προσήκουσας ενημέρωσης του άρθρ. V (1) (β) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, σε συνδυασμό μάλιστα με την κινεζική πολιτική δικονομία (αρ. 267 - τότε 269 - κινεζικού ΚΠολΔ), προκειμένου να απορρίψει την αίτηση αναγνώρισης.

Η υπόθεση παραπέμφθηκε στο Εφετείο της Zhejiang το οποίο περαιτέρω, απεφάνθη ότι, σύμφωνα με το κινεζικό δίκαιο, η προσφυγή στη διαιτησία ήταν άκυρη, δεδομένου ότι η σχετική ρήτρα έδινε δυνατότητα προσφυγής και σε τακτικά κινεζικά δικαστήρια. Το Ανώτατο Δικαστήριο διαφώνησε, ωστόσο, με το Εφετείο στο θέμα της εγκυρότητας της

²⁹² Δημοσίευση σε Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, σελ. 87-93 (People's Court Press, Vol. 1, 2010).

ρήτρας διαιτησίας, καθώς θεώρησε ότι το γεγονός ότι η ρήτρα παρείχε διαζευκτική δυνατότητα επιλογής μεταξύ τακτικού και διαιτητικού δικαστηρίου δεν στοιχειοθετεί λόγο ακυρότητας αυτής. Η αίτηση αναγνώρισης της διαιτητικής απόφασης απορρίφθηκε εν τέλει, στη βάση της απουσίας ενημέρωσης της Zhejiang Zhancheng για τη διαιτητική διαδικασία.

***Aoetker Germany v. Sinotrans Nanjing Co., Ltd.*²⁹³**

Το ζήτημα που εξετάστηκε στην εν λόγω υπόθεση ήταν εάν η εξουσιοδότηση για υπογραφή ναυλοσυμφώνου καταλαμβάνει και τη ρήτρα διαιτησίας, η οποία εμπεριέχεται στο ναυλοσύμφωνο, παρά την απουσία ρητής συναίνεσης για την υπογραφή της. Το ιστορικό της υπόθεσης έχει ως εξής: Σε ναυλοσύμφωνο που υπέγραψαν, μέσω των ναυτιλιακών τους πρακτόρων, η γερμανική Aoetker και η κινεζική Sinotrans γινόταν αναφορά σε δύο ρήτρες διαιτησίας, τη μία με έδρα το Λονδίνο και εφαρμοστέο δίκαιο το αγγλικό και την άλλη με έδρα είτε το Λονδίνο είτε τη Νέα Υόρκη. Δύο ημέρες μετά την υπογραφή του ναυλοσυμφώνου η Sinotrans κατήγγειλε τη σύμβαση και η Aoetker προσέφυγε σε διαιτησία στο Λονδίνο, στην οποία η αντίδικός της δεν συμμετείχε. Εκδόθηκε απόφαση υπέρ της, την οποία επιδίωξε να αναγνωρίσει ενώπιον του αρμοδίου για ναυτιλιακές υποθέσεις Πρωτοδικείου της Wuhan. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την αίτηση θεωρώντας ότι η Sinotrans δεν εξουσιοδότησε τον πράκτορά της προς υπογραφή της ρήτρας διαιτησίας και άρα δεν δεσμεύεται από αυτήν. Ομοίως και το Εφετείο απέρριψε την αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης. Αντίθετη ήταν η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, το οποίο θεώρησε πως η απόφαση έπρεπε να αναγνωριστεί και εκτελεστεί και πως η σχετική συμφωνία ήταν έγκυρη, καθώς, κατά την εκτίμησή του, η καθ' ης δεν είχε καταφέρει να αποδείξει πως δεν είχε συναινέσει στη σύναψη της διαιτητικής ρήτρας ως αυτοτελούς συμφωνίας, ανεξάρτητης από τη μεταξύ τους σύμβαση μεταφοράς.

***JCD (Japan) v. Zhongshan Gangyuan Industry Company Ltd.*²⁹⁴**

Το Πρωτοδικείο της Zhongshan τέθηκε προ του κρίσιμου ερωτήματος εάν μπορεί να θεωρηθεί έγκυρη η διαιτητική διαδικασία ενώπιον διαφορετικού από το συμφωνηθέν διαιτητικού οργάνου. Και για να απαντηθεί, θα έπρεπε να κριθεί εάν η κινεζική εταιρεία συναίνεσε στο να υπαχθεί η διαφορά στο ιαπωνικό διαιτητικό όργανο. Δεδομένου ότι δεν προβλήθηκε καμία σχετική ένσταση κατά τη διαιτητική διαδικασία από την κινεζική Zhongshan, το δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτηση της αντιδίκου της για αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης, βάσει του άρθρ. Ι (3) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Συγκεκριμένα, η ρήτρα διαιτησίας προέβλεπε διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου Τόκιο, κατά τους κανόνες της Διεθνούς Επιτροπής Διαιτησίας, ενώ τελικά η ιαπωνική JCD προσέφυγε σε διαιτησία στην Ιαπωνική Ένωση Εμπορικής Διαιτησίας.

²⁹³ 2000] Guide and Study on China's Foreign-related Commercial and Maritime Trials, σελ. 133-142 (People's Court Press, Vol. 1, 2002) Jiao Ta Zi No.11 ([2000] 交他字第11号).

²⁹⁴ (2005) Zhong Zhong Fa Min Si Chu Zi No. 111 ([2005] 中中法民四初字第111号).

Η κινεζική εταιρεία, περαιτέρω, αμφισβήτησε την ικανότητα του συγκεκριμένου αντιπροσώπου της να συνάπτει συμφωνίες δεσμευτικές για την εταιρεία και ως εκ τούτου ισχυρίστηκε ότι το κύρος της ρήτηρας διαιτησίας που υπέγραψε με την JCD έπασχε. Ο ισχυρισμός απορρίφθηκε από το δικαστήριο, με την αιτιολογία ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο ενεργούσε ως νόμιμος αντιπρόσωπος της εταιρείας, αλλά και επειδή η κινεζική εταιρεία δεν πρόβαλε καμία σχετική ένσταση κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας.

Singapore Yideman Asian Co. (Asia) Pte. Ltd. v. Wuxi Huaxin Cocoa Food Corp.²⁹⁵

Η εν λόγω υπόθεση αφορά σε μια χαρακτηριστική περίπτωση απόρριψης αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, για το λόγο της έλλειψης συναίνεσης των μερών επί του περιεχομένου της διαιτητικής ρήτηρας.

Τον Ιανουάριο 1999 η Singapore Yideman Asian Co. (Asia) Pte. Ltd και η Wuxi Huaxin Cocoa Food Corp. άρχισαν διαπραγματεύσεις με σκοπό τη σύναψη συμφωνίας για την πώληση κακάο από την πρώτη στην τελευταία. Οι διαπραγματεύσεις δεν κατέληξαν σε συμφωνία. Τα μόνα έγγραφα που είχαν υπογραφεί ήταν μια επιστολή “Business Consultation” που έστειλε με φάξ η Yideman στη Huaxin που περιείχε λεπτομέρειες για τη σύμβαση που επρόκειτο να υπογραφεί, καθώς επίσης και μια επιστολή με περαιτέρω διευκρινίσεις, τα οποία η Huaxin υπέγραψε, επιφυλασσομένη και ζητώντας αλλαγές ως προς ορισμένα σημεία επί των διευκρινίσεων.

Ανέκυψε ωστόσο διαφορά, την οποία η Yideman υπήγαγε στην Ένωση Κακάου του Λονδίνου. Η διαφορά αφορούσε, κατά τους ισχυρισμούς της Yideman, σε αθέτηση υποχρέωσης, ανειλημμένης από την κινεζική εταιρεία με την επιστολή “Business Consultation” που είχε. Η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου ήταν ευνοϊκή για την Yideman, η οποία και υπέβαλε αίτηση στο Πρωτοδικείο Wuxi για αναγνώριση και εκτέλεσή της. Το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση με το αιτιολογικό ότι δεν υπάρχει σύμβαση μεταξύ των μερών, ούτε και ρήτρα διαιτησίας. Και το Εφετείο Jianxu στο οποίο παραπέμφθηκε η υπόθεση, συμφώνησε με την απόφαση και το αιτιολογικό του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.

Αντίστοιχη ήταν και η αντιμετώπιση από το Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο, στηρίζοντας την απόφασή του στο άρθρ. V (α) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης και στο άρθρο 269 του Κώδικα Κινεζικής Πολιτικής Δικονομίας, απέρριψε την αίτηση για αναγνώριση, τονίζοντας ότι προαπαιτούμενο για την εγκυρότητα μιας συμφωνίας διαιτησίας είναι η ύπαρξη αμοιβαίας πρόθεσης των μερών περί υπαγωγής της διαφοράς σε διαιτησία, κάτι που δεν αποδείχτηκε στην επίδικη υπόθεση. Δεδομένου δηλαδή ότι δεν κατάφεραν να συνομολογήσουν εγγράφως σύμβαση, δεν μπορούσε να γίνει δεκτή ως έγκυρη μια διαιτητική συμφωνία, καθώς συνιστούσε προϊόν αποκλειστικά της βούλησης μίας πλευράς και όχι συναίνεσης.

---

²⁹⁵ 2001] Min Si Ta Zi No. 43 ([2001]民四他字第43号) Guide Foreign-related Commercial and Maritime Trial, σελ. 97-107 (People's Court Press, Vol. 3, 2003).

Ομοίως και στην Voest-Alpine International Trade Co. v. Jiangsu Provincial Foreign Trade Corp.²⁹⁶, τα κινεζικά δικαστήρια απέρριψαν αίτηση για αναγνώριση διαιτητικής απόφασης, για τη διεξαγωγή της οποίας δεν υπήρχε συναίνεση όλων των μερών.

GS Global Corporation v. Shanghai Zhenxu Petroleum Co. Ltd.²⁹⁷

Ενδιαφέρον έχει η στάση των κινεζικών δικαστηρίων στο ζήτημα του χαρακτηρισμού ως έγγραφης μιας συμφωνίας διαιτησίας που περιλαμβάνεται σε ανταλλαγή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail). Στην υπόθεση GS Global Corporation v. Shanghai Zhenxu, τα μέρη συνήψαν σύμβαση πώλησης μέσω ανταλλαγής ηλεκτρονικών μηνυμάτων, στην οποία περιλαμβανόταν ρήτρα διαιτησίας. Σε αυτήν στηρίχθηκε ένα εκ των μερών όταν ανέκυψε μεταξύ τους διαφορά και προσέφυγε σε διαιτησία. Ενώπιον των κινεζικών δικαστηρίων ήχθη η υπόθεση όταν το μέρος που δικαιώθηκε επεδίωξε την αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης. Το Πρωτοδικείο της Σανγκάης έκανε δεκτή την αίτηση, απορρίπτοντας τους ισχυρισμούς του αντιδίκου, σύμφωνα με τους οποίους η ρήτρα είναι άκυρη καθώς δεν τηρήθηκε ο έγγραφος τύπος. Το Πρωτοδικείο εν προκειμένω θεώρησε ότι, εφόσον η Σύμβαση της Νέας Υόρκης εντάσσει στον όρο «έγγραφη συμφωνία» την ανταλλαγή επιστολών και τηλεγραφημάτων, θα μπορούσαν να υπαχθούν σε αυτή την έννοια και τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τα οποία συνιστούν επινόηση μεταγενέστερη της σύνταξης της Σύμβασης.

Wuxi -Woco Tangyong Rubber Engineering Co Ltd v. Zueblin International GmbH²⁹⁸

Στην ως άνω υπόθεση, η ρήτρα διαιτησίας όριζε επιγραμματικά τα ακόλουθα: “Διαιτησία: Κανόνες Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, Σανγκάη προς εφαρμογή”. Κατ’ εφαρμογή της ρήτρας αυτής, εκδόθηκε απόφαση από διαιτητικό δικαστήριο που συγκλήθηκε στη Σανγκάη. Το Πρωτοδικείο της Wuxi ωστόσο δεν αναγνώρισε την απόφαση, θεωρώντας ότι η ρήτρα διαιτησίας ήταν άκυρη, καθώς δεν προσδιόριζε με σαφήνεια το κέντρο διαιτησίας στο οποίο θα διεξαγόταν η διαδικασία. Το Ανώτατο Δικαστήριο επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση, αποδεικνυόμενο ιδιαίτερα δύσκαμπτο στην ερμηνεία των όρων της διαιτητικής ρήτρας.

Proton Automobiles Ltd. v. Venus Heavy Industries Co., Ltd.²⁹⁹

---

²⁹⁶ Voest Alpine Trading USA Corp. v. Jiangsu Jiangyin Foreign Trade Co., Sup. People’s Ct. Gaz. 1998, Issue 4 (Sup. People’s Ct. 1998) (China), όπως παραπέμπεται σε Alford, Ku, Xiao, ο.π., σελ. 12.

²⁹⁷ GS Global Corporation Bèi Gào, Shànghǎi Zhènróng Shí Yóu Yǒu Xiàn Gōng Sī (GS Global Corporation 被告, 上海振荣石油有限公司) [GS Global Corporation v. Shanghai Zhenrong Petroleum Co., Ltd.] CHINESE CT. DECISION SUMMARIES ON ARB. (Shanghai No. 1 Interm. People’s Ct., Feb. 22, 2017).

²⁹⁸ [2003] Min Si Ta Zi No. 23, όπως παρατίθεται σε Darwazeh N., Yeoh Fr., ο.π., σελ. 841- 842.

²⁹⁹ Bao Teng Qiche (Zhongguo) Youxian Gongsi Xie Jinxing Zhonggong Zhizao Youxian Gongsi Shenqing Chengren he Jingxing Waiguo Zhongcai Caijue Jiufen An (宝腾汽车 (中国) 有限公司写金星重工制造有限公司申请承认和执行外国仲裁 裁决纠纷案), όπως αναφέρεται σε Alford, Roger P., Ku, J., Xiao, B., «Perceptions and Reality: The Enforcement of Foreign Arbitral Awards in China», ο.π., σελ. 12.

Το Πρωτοδικείο Dongguan, τέλος, απέρριψε αίτηση αναγνώρισης διαιτητικής απόφασης, η οποία στηρίχθηκε σε ρήτρα διαιτησίας σε ορισμένη σύμβαση, η οποία, ωστόσο, βάσει μεταγενέστερης συμφωνίας των μερών, αντικαταστάθηκε από νεότερη σύμβαση που περιλάμβανε διαφορετική ρήτρα διαιτησίας. Στην πρώτη οριζόταν ότι οι διαφορές θα υπάγονταν στο Διεθνές Κέντρο Διαιτησίας της Σιγκαπούρης (SIAC) με εφαρμοστέους τους Κανόνες UNCITRAL, ενώ στη μεταγενέστερη ρήτρα οριζόταν συγκεκριμένη χώρα (forum selection clause). Έτσι, όταν ένα μέρος επεδίωξε να αναγνωρίσει και εκτελέσει διαιτητική απόφαση εκδοθείσα στο πλαίσιο του Διεθνούς Κέντρου Διαιτησίας της Σιγκαπούρης, το αντίδικο μέρος προέβαλε την ένσταση ότι δεν ισχύει πλέον η πρώτη ρήτρα διαιτησίας. Ο ισχυρισμός αυτός έγινε δεκτός από το κινεζικό πρωτοδικείο, ενώπιον του οποίου ήχθη η υπόθεση, το οποίο και απέρριψε την αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης. Η πρωτόδικη απόφαση επικυρώθηκε και από το Ανώτατο Δικαστήριο.

2. Μη δέουσα πληροφόρηση του μέρους εναντίον του οποίου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση περί του ορισμού διαιτητή/ διαιτητικής διαδικασίας

Εκτός από την υπόθεση *Aiduoladuo Co., Ltd. v. Zhejiang Zhancheng Construction Group* τα κινεζικά δικαστήρια ασχολήθηκαν με αρκετές ακόμα σημαντικές υποθέσεις στο πλαίσιο των οποίων έγινε επίκληση του άρθρου V (1) (β) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

***DMT Limited Company (DMT S.A.) v. Chaozhou City Huaye Packing Materials Co., Ltd. and Chaoan County Huaye Packing Materials Co., Ltd.*³⁰⁰**

Η γερμανική DMT και η κινεζική Chaozhou City Huaye Packing Materials Co., Ltd. (Chaozhou City) συνήψαν συμφωνία πώλησης με ρήτρα διαιτησίας που όριζε εφαρμοστέο δίκαιο αυτό της Σιγκαπούρης και διαιτητικό δικαστήριο το ορισθησόμενο από το ΔΕΕ. Όταν το 2004 ανέκυψε διαφωνία, η DMT προσέφυγε στη διαιτησία του ΔΕΕ και εκδόθηκε από το διαιτητικό δικαστήριο τον Ιούλιο του 2007 απόφαση υπέρ της. Δυο μήνες αργότερα με προσθήκη στην απόφασή του, το δικαστήριο τροποποίησε το όνομα του αντιδίκου της DMT από Chaozhou City Huaye Packing Materials Co., Ltd. σε Chaoan County Huaye Packing Materials Co., Ltd., καθώς η δημοτική εταιρεία περιήλθε διοικητικά στην αρμοδιότητα της περιφέρειας.

Η DMT επεδίωξε να αναγνωρίσει και να εκτελέσει τη διαιτητική απόφαση ενώπιον του Πρωτοδικείου της Chaozhou και κατά του Δήμου Chaozhou και της Περιφέρειας Chaoan. Ο Δήμος Chaozhou πρόβαλε την ένσταση ότι δεν νομιμοποιείται παθητικά, ενώ η Περιφέρεια Chaoan ισχυρίστηκε ότι η διαιτητική διαδικασία δεν έλαβε χώρα σύμφωνα με προβλέψεις της ρήτρας διαιτησίας, καθώς ο διαιτητής δεν διορίστηκε σύμφωνα με τους όρους που προέβλεπε η ρήτρα. Το δικαστήριο του Chaozhou έκανε δεκτούς τους ισχυρισμούς της Chaozhou και της Chaoan και παρέπεμψε, σύμφωνα με την κινεζική

³⁰⁰ Δημοσίευση σε Guide Book on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, Vol.2, 2010, by People's Court Press, μετάφραση στα αγγλικά σε New York Convention Guide, <http://www.newyorkconvention1958.org/>[2010] Min Si Ta Zi No. 51 ([2010] 民四他字第51号).

δικονομία, την υπόθεση στο Εφετείο της Ghuandong, το οποίο με τη σειρά του έκανε δεκτό το αίτημα της Chaozhou ότι δεν θα έπρεπε να είναι διάδικος στην επίδικη υπόθεση.

Ως προς το αίτημα της Chaoan δεν εντόπισε κάποια πλημμέλεια της διαιτητικής διαδικασίας ή ασυμβατότητα με τη διαιτητική ρήτρα και ως εκ τούτου δεν θεώρησε ότι πρέπει να απορριφθεί το αίτημα της DMT για αναγνώριση και εκτέλεση. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας που επελήφθη της υπόθεσης δέχθηκε την επιχειρηματολογία του Εφετείου της Ghuandong και έκρινε πως η διαιτητική απόφαση δεν έπρεπε να εκτελεστεί κατά της Chaogzu, παρά μόνον κατά της Chaoan, η οποία διαδέχθηκε διοικητικά και άρα και ως προς τις υποχρεώσεις της, την Ghuandong.

Boertong Corp. (Group) v. Beijing Liantaichang Trade Co. Ltd.³⁰¹

Άλλη μια υπόθεση σχετικά με τον ζήτημα της προσήκουσας ενημέρωσης είναι η *Boertong Corp. (Group) v. Beijing Liantaichang Trade Co. Ltd.* Η Boertong αιτήθηκε την αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης ενώπιον του Πρωτοδικείου του Πεκίνου. Η Beijing Liantaichang ισχυρίστηκε ότι η απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωρισθεί, αφ' ενός επειδή η ίδια δεν είχε ενημερωθεί από το Συμβούλιο Εμπορικής Διαιτησίας της Κορέας, για το διορισμού του διαιτητή και για το αποτέλεσμα της διαιτητικής διαδικασίας, με αποτέλεσμα να ερημοδικαστεί, και αφ' ετέρου, επειδή το ηλεκτρονικό μήνυμα που η Boertong ισχυρίστηκε ότι απέστειλε, αποτελούσε μη αποδεκτό μέσο επικοινωνίας, σύμφωνα με την επιφύλαξη που είχε διατυπώσει η Κίνα κατά την υπογραφή της Σύμβασης της Χάγης περί συνεργασίας υπηρεσιών σε θέματα δικαστικής συνδρομής και εμπορίου, πολλώ δε μάλλον επειδή υπάρχει συμφωνία μεταξύ των δυο κρατών περί δικαστικής αρωγής.

Το Πρωτοδικείο, υιοθετώντας τα επιχειρήματα της Beijing Liantaichang, απεφάνθη ότι η απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωρισθεί και εκτελεστεί επί τη βάση του άρθρ. V (1) (β) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, άποψη την οποία συμμερίστηκε και το Εφετείο του Πεκίνου.

Την αντίθετη άποψη δέχθηκε το Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας, το οποίο υποστήριξε πως ναι μεν η Beijing Liantaichang δεν είχε ενημερωθεί από το Συμβούλιο Εμπορικής Διαιτησίας της Κορέας σχετικά με την εξέλιξη της διαιτητικής διαδικασίας, αλλά αυτό συνέβη επειδή η ίδια η εταιρεία δεν είχε ενημερώσει το Συμβούλιο για την αλλαγή της έδρας της. Επιπλέον, ισχυρίστηκε πως η Beijing Liantaichang απέτυχε να αποδείξει πως ο τρόπος επικοινωνίας (με e-mail) ήταν αντίθετος στους κανόνες του εφαρμοστέου δικαίου. Ως προς το επιχείρημα της επιφύλαξης της Κίνας στις ως άνω συμβάσεις, το Ανώτατο Δικαστήριο επεσήμανε πως αυτές αφορούν στη διαδικασία ενώπιον τακτικών δικαστηρίων και δεν εφαρμόζονται αναλογικά στις διαιτησίες και ως εκ τούτου συμπέρανε ότι η σχετική διαιτητική απόφαση έπρεπε να αναγνωρισθεί και εκτελεστεί.

---

³⁰¹ Δημοσίευση σε Min Si Ta Zi (Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial), σελ. 94-96 (People's Court Press, Vol. 1, 2007).

Cosmos Marine Managements S.A. v. Tianjin Kaiqiang Trading Ltd.³⁰²

Στην ως άνω υπόθεση, ανέκυψε διαφορά όταν η Tianjin Kaiqiang δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση καταβολής του ναύλου και η αντισυμβαλλόμενη της Cosmos προσέφυγε σε διαιτησία. Όρισε διαιτητή και απέστειλε ηλεκτρονικό μήνυμα στην Tianjin Kaiqiang να ορίσει τον δικό της, σύμφωνα με την Αγγλική Πράξη Διαιτησίας του 1996. Η Tianjin Kaiqiang δεν απάντησε και η διαιτησία προχώρησε με έναν μόνο διαιτητή, ο οποίος τον Ιούλιο του 2005 εξέδωσε απόφαση υπέρ της Cosmos. Η Cosmos αιτήθηκε αναγνώριση και εκτέλεση στο Ναυτικό Δικαστήριο Tianjin. Οι ενστάσεις της Tianjin Kaiqiang συνίσταντο στα εξής σημεία:

- α) δεν ενημερώθηκε για τον ορισμό διαιτητή και την εξέλιξη της διαδικασίας,
- β) τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν από την Cosmos δεν έπρεπε να γίνουν δεκτά σύμφωνα με τους κανόνες διαιτησίας της Ένωσης Ναυτικών Διαιτητών Λονδίνου, και
- γ) η Cosmos δεν κατάφερε, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της αντίδικου της, να παράσχει πειστικές εξηγήσεις γιατί διορίστηκε ένας μόνο διαιτητής.

Το Ναυτικό Δικαστήριο της Tianjin απεφάνθη πως η απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωριστεί και εκτελεστεί καθώς, σύμφωνα με τα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία, η Tianjin Kaiqiang δεν ενημερώθηκε προσηκόντως για τον ορισμό διαιτητή και την εξέλιξη της διαιτητικής διαδικασίας.

Την απόφαση επικύρωσε το Εφετείο της Tianjin, το οποίο επίσης στηρίχθηκε στο άρθρο 5 (1) της Σύμβασης Νέας Υόρκης για να απορρίψει με τη σειρά του και αυτό την αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης. Και το Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας απεφάνθη ότι δεν επέτυχε η Cosmos να αποδείξει ότι η γνωστοποίηση του διορισμού του διαιτητή είχε ληφθεί από την αντίδικου της και ως εκ τούτου έκρινε πως η εν λόγω διαιτητική απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωριστεί.

Bunge Agribusiness Singapore Pte. Ltd. v. Guangdong Fengyuan Food & Oil Group Company Ltd.³⁰³

Η αυστηρή γραμμή των κινεζικών δικαστηρίων επεκτείνεται και στο ζήτημα της κοινοποίησης της διαιτητικής απόφασης στο μέρος που πλήττεται από αυτήν. Χαρακτηριστική περίπτωση ήταν η απόρριψη από το Πρωτοδικείο της Yangjiang της αίτησης της Bunge Agribusiness Singapore Pte για αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης που είχε εκδώσει η Ομοσπονδία Ελαίων, Καρπών και Λιπών (Federation of Oils, Seeds and Fats Associations (FOSFA)). Το δικαστήριο έκρινε πως η μη περιέλευση σε γνώση της κινεζικής εταιρείας του περιεχομένου της απόφασης, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει ο κινεζικός κώδικας πολιτικής δικονομίας την καθιστούσε μη δεσμευτική. Με το

³⁰² Δημοσίευση σε [2006] Min Si Ta Zi No. 34 ([2006] 民四他字第34号), περίληψη και μετάφραση σε http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=693

³⁰³ Δημοσίευση σε Min Si Ta Zi (Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, σελ. 24-30) People's Court Press, Vol. 2, 2007). Σύνοψη και μετάφραση σε http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=593.

σκεπτικό αυτό συμφώνησε και το Εφετείο. Εφάρμοσαν, δηλαδή, τα κινεζικά δικαστήρια ρύθμιση για δικαστικές αποφάσεις, επεκτείνοντάς την και σε διαιτητικές αποφάσεις.

Το Ανώτατο Δικαστήριο με τη σειρά του απέρριψε την αίτηση αναγνώρισης, επισημαίνοντας ομοίως ως πλημμέλεια της διαδικασίας το γεγονός ότι η FOSFA δεν ενημέρωσε την Guangdong περί της αλλαγής του διαιτητή και ορισμού νέου διαιτητή, σύμφωνα με τους ίδιους της τους κανόνες.

***TS Haimalu Co., Ltd. v. Daqing PoPeyes Food Co., Ltd.*³⁰⁴**

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπόθεση *TS Haimalu Co., Ltd. (Haimalu) v. Daqing PoPeyes Food Co., Ltd. (PoPeyes)*, κατά την οποία εξετάστηκε για μια ακόμη φορά αν μια Σύμβαση περί δικαστικής αρωγής, αυτή τη φορά μεταξύ Κίνας και Κορέας, έχει εφαρμογή και σε θέματα διαιτησίας.

Σε δίκη αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης, οι ενστάσεις της καθ'ής επικεντρώθηκαν σε δύο σημεία, στα οποία, κατά τους ισχυρισμούς της, έπασχε η διαιτητική διαδικασία: α) τα στοιχεία για την εξέλιξη της διαιτητικής διαδικασίας, καθώς επίσης και η ίδια η διαιτητική απόφαση, εστάλησαν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) απευθείας στην εταιρεία και όχι μέσω των θεσμικών οργάνων του διαιτητικού κέντρου και με τη διαδικασία επίδοσης, όπως προβλέπεται στην μεταξύ Κίνας και Κορέας υπογραφείσα Σύμβαση για συνεργασία σε θέματα δικαστικής αρωγής, β) η μετάφραση της απόφασης δεν έγινε σύμφωνα με τις επιταγές των προβλέψεων της ίδιας σύμβασης.

Το Πρωτοδικείο της πόλης Harbin απέρριψε την αίτηση της Haimalu, αποφαινόμενο ότι το όργανο που ανέλαβε τη διαιτησία δεν ήταν αυτό που τα μέρη είχαν συμφωνήσει και πως ούτε η αποστολή της απόφασης στη συγκεκριμένη ηλεκτρονική διεύθυνση είχε συμφωνηθεί μεταξύ των μερών, και προώθησε την υπόθεση στο Εφετείο Heilongjiang. Διατυπώθηκαν δύο απόψεις στο Εφετείο επί της επίδικης διαφοράς. Η πλειοψηφία των δικαστών θεώρησε ότι η διαδικασία δεν έπασχε σε κανένα σημείο και δεν παραβίαζε ούτε το κορεατικό δίκαιο, ούτε τους κανόνες διαιτησίας του κορεατικού διαιτητικού κέντρου. Η μειοψηφία, αντιθέτως, θεώρησε ότι δεν έπρεπε να αναγνωριστεί και εκτελεστεί η απόφαση, καθώς η μη μετάφραση στην κινεζική κατά τον τρόπο που η Σύμβαση περί Δικαστικής Αρωγής προέβλεπε, ήταν πρακτική που δεν επεδείκνυε σεβασμό στα γλωσσικά ήθη της Κίνας και, ως εκ τούτου, συνέτρεχε ο λόγος εξαίρεσης του άρθρ. V(1)(β) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

Το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε πως η απόφαση έπρεπε να αναγνωριστεί και εκτελεστεί, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης. Θεώρησε την παραπομπή σε διαιτησία στο συγκεκριμένο διαιτητικό όργανο απολύτως σύμφωνη με τη ρήτρα διαιτησίας και έκρινε πως η διαιτητική διαδικασία δεν παραβίασε κανόνα του Συμβουλίου Εμπορικής Διαιτησίας της Κορέας. Περαιτέρω, έκρινε πως η διμερής Σύμβαση Δικαστικής Αρωγής δεν είχε εφαρμογή σε διαιτητική διαδικασία.

---

³⁰⁴ Δημοσίευση σε Min Si Ta Zi N0 46, (Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, σελ. 51-57) .

Hong Kong Charter Harvest Shipping Co., Ltd. v. China Sinotrans Shenyang Group Co³⁰⁵

Τα κινεζικά δικαστήρια αποδεικνύονται ιδιαίτερα ευαίσθητα στο ζήτημα της ενημέρωσης των διαδίκων για τον ορισμό νέου διαιτητή στη θέση παραιτηθέντος. Η ακόλουθη υπόθεση είναι χαρακτηριστική: Το Μάιο 1993 η εταιρεία *Hong Kong Charter Harvest Shipping Co., Ltd.* (“Charter Harvest”) απέστειλε επιστολή πρόθεσης συνεργασίας προς την *Mitrans Container Line Limited*, η οποία δρούσε για λογαριασμό της κινεζικής *China Sinotrans Shenyang Group Co.* (“Shenyang”), για μεταφορά εμπορεύματος.

Όταν ανέκυψε διαφορά που αφορούσε στο κόστος μεταφοράς και σε καθυστερήσεις, η *Charter Harvest* κατέσχεσε το φορτίο. Στη συνέχεια προσέφυγε σε διαιτησία στο Χονγκ Κονγκ και όρισε έναν διαιτητή, ο οποίος σύντομα παραιτήθηκε. Τον Ιανουάριο 1997 ο νέος διαιτητής εξέδωσε απόφαση υπέρ της *Charter Harvest*, την οποία η τελευταία επεδίωξε να αναγνωρίσει και εκτελέσει, υποβάλλοντας τη σχετική αίτηση στο Πρωτοδικείο *Shenyang*, το οποίο έκανε δεκτή την αίτηση, επικαλούμενο τα άρθρα II (1) και (2) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Η *Shenyang* άσκησε έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο έκρινε ως αναρμόδιο το Πρωτοδικείο *Shenyang* και παρέπεμψε την υπόθεση στο Ναυτικό Δικαστήριο της *Dalian*, αφού επεσήμανε πως η απόφαση θα έπρεπε να αναθεωρηθεί υπό το πρίσμα της νέας, προς υπογραφή, διακρατικής συμφωνίας με τίτλο “Διακανονισμός για την Αμοιβαία Εκτέλεση Διαιτητικών Αποφάσεων μεταξύ της ενδοχώρας και της Διοικητικής Περιφέρειας Χονγκ Κονγκ”³⁰⁶. Στο εν λόγω κείμενο επαναλαμβανόταν η πρόβλεψη για δυνατότητα από το δικαστήριο μη αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης, αν ένα από τα μέρη δεν είχε τη δέουσα πληροφόρηση περί του ορισμού του διαιτητή ή της εξέλιξης της διαιτητικής διαδικασίας. Το Ναυτικό Δικαστήριο του *Dalian* απεφάνθη πως η απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωρισθεί, δεχόμενο τον ισχυρισμό της *Shenyang* ότι, μετά την παραίτηση του πρώτου διαιτητή, δεν είχε ενημερωθεί για τον ορισμό του αντικαταστάτη του. Επιπλέον, το δικαστήριο έκρινε απορριπτικά την αίτηση, επειδή στη ρήτρα διαιτησίας δεν υπήρχαν ούτε υπογραφές, ούτε σφραγίδες των μερών. Την απόφαση επικύρωσε το Εφετείο του *Liaoning* με το ίδιο ακριβώς αιτιολογικό. Και το Ανώτατο Δικαστήριο, όταν, κατά νόμο, επελήφθη της υπόθεσης, έκρινε πως η απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωρισθεί επί τη βάση του άρθρ. V (I) β’ της Σύμβασης Νέας Υόρκης, καθώς, όπως απεδείχθη, η *Shenyang* δεν είχε λάβει την προσήκουσα ενημέρωση σχετικά με τον ορισμό νέου διαιτητή.

TH&T International Corp. v. Chengdu Hualong Auto Parts Co., Ltd.³⁰⁷

Διαφορετική ήταν η στάση που τήρησε το Πρωτοδικείο της *Sichuan* στην εν λόγω υπόθεση, κάνοντας δεκτή αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής

³⁰⁵ Δημοσίευση σε *Min Si Ta Zi* (Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial), σελ. 89-93 (People's Court Press, Vol. 2, 2006).

³⁰⁶ <http://www.doj.gov.hk/eng/mainland/pdf/mainlandmutual2e.pdf>

³⁰⁷ Δημοσίευση σε [2002] 成民初字第531号 / [2002] Cheng Min Chu Zi No. 531, περίληψη στα αγγλικά σε http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1494

απόφασης, επί της οποίας είχε προβληθεί ένσταση μη προσήκουσας ενημέρωσης περί την απόφαση ή περί τη διαδικασία.

Η TH&T International Corp. (“TH&T”) και η Chengdu συνήψαν σύμβαση με την οποία η Hualong εξουσιοδοτείτο να παραγάγει και να διανείμει αποκλειστικά συγκεκριμένα μέρη και εξαρτήματα αυτοκινήτων. Στη σύμβαση προβλεπόταν ρήτρα διαιτησίας, η οποία όριζε ως φορέα διαιτησίας το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο του Λος Άντζελες³⁰⁸, στο οποίο έγινε και η παραπομπή όταν η Hualong, κατά τους ισχυρισμούς της TH&T παραβίασε τους όρους της συμφωνίας. Το διαιτητικό δικαστήριο εξέδωσε απόφαση υπέρ της TH&T, η οποία αιτήθηκε την αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης στο Πρωτοδικείο της Sichuan. Οι ενστάσεις της αντισυμβαλλομένης της κινεζικής εταιρείας αφορούσαν στην επιλογή του συγκεκριμένου διαιτητικού οργάνου και στον ισχυρισμό ότι η απόφαση δεν της γνωστοποιήθηκε προσηκόντως. Το δικαστήριο απέρριψε τις ενστάσεις, θεωρώντας ότι η βούληση των μερών ως προς την επιλογή του διαιτητικού οργάνου ήταν σαφής, επισημαίνοντας περαιτέρω ότι η Hualong συμμετείχε καθ’ όλη τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας, χωρίς να προβάλλει αντιρρήσεις ως προς το διεξάγον τη διαιτησία όργανο, ενώ ως προς την ενημέρωση περί της διαιτητικής απόφασης, θεώρησε ότι η Hualong δεν κατάφερε να αποδείξει ότι δεν ενημερώθηκε επαρκώς.

Japanese Shin-Etsu Chemical Co. Ltd. v. Tianjin Xinmao Co., Ltd.³⁰⁹

Η αλλαγή των δεδομένων της διαιτητικής διαδικασίας χωρίς ενημέρωση των εμπλεκόμενων μερών θεωρείται σοβαρός λόγος μη αναγνώρισης κατά τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης. Μία ακόμη χαρακτηριστική υπόθεση είναι της ιαπωνικής Shin-Etsu εναντίον της κινεζικής Tianjin (2008). Η Tianjin πρόβαλε ως ένσταση τον ισχυρισμό ότι η διαιτητική διαδικασία περιείχε μια σειρά από πλημμέλειες που αφορούσαν στην υπέρβαση του χρόνου που χρειάστηκε το διαιτητικό δικαστήριο (πέντε εβδομάδες - οκτώ κατ’ ανώτατο, αν πρόκειται περί ιδιαιτέρως συνθηκών - σύμφωνα με το άρθρ. 53 του Κανονισμού της Ιαπωνικής Ένωσης Εμπορικής Διαιτησίας, στον οποίον υπήχθη η διαφορά δυνάμει διαιτητικής ρήτρας) για να εκδώσει απόφαση και στην απουσία ενημέρωσης της κινεζικής εταιρείας περί τροποποίησης των ισχυρισμών της αντιδίκου της κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας. Επιπλέον ισχυρίστηκε πως η απόφαση υπερέβη των ορίων των απαιτήσεων της Shin-Etsu (συγκεκριμένα το διαιτητικό δικαστήριο επιδίκασε ποσό από τη ρευστοποίηση μετόχων της προκατόχου εταιρείας Tianda Tiancai, το οποίο δεν είχε αιτηθεί η Shin-Etsu).

Το δικαστήριο αποδέχτηκε τους ισχυρισμούς της Tianjin Xinmao Co., και απεφάνθη ότι η απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωριστεί λόγω σειράς παρατυπιών στην διαιτητική

³⁰⁸ Βλ. Zhang B., *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards in China and Grounds for Refusal in the context of the New York Convention*, LLM Paper, Universiteit Gent, 2015, σελ. 17.

³⁰⁹ Δημοσίευση σε *Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial*, σελ. 81-102 (People's Court Press, Vol. 2, 2008), μεταφρασμένο απόσπασμα σε newyorkconvention1958.com

Μετάφραση στον ιστότοπο:

<http://jpkc.suibe.edu.cn/mod/news/download.php?t=1441987069&tmd=97c7c807&cat=90&siteid=101830&id=10266&bid=31&md=3a8f1e4>

διαδικασία, που συνίσταντο επιγραμματικά στις ακόλουθες: α) υπέρβαση χρόνου έκδοσης της απόφασης, β) παντελή έλλειψη ενημέρωσης της κινεζικής εταιρείας ως προς τη λίστα διαιτητών και την τροποποίηση των απαιτήσεων της Shin – Tsu, γ) ακυρότητα της διαιτητικής ρήτηρας, καθώς δεν προέκυπτε με σαφήνεια ότι τα μέρη είχαν συμφωνήσει σε συγκεκριμένο φορέα διεξαγωγής της διαιτησίας, δ) υπέρβαση των ορίων του επίδικου αντικειμένου, όπως προσδιορίστηκαν στις απαιτήσεις των διαδίκων, ε) αντίθεση της απόφασης με τους κανόνες δημόσιας τάξης του κινεζικού κράτους. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας επικύρωσε την απόφαση, επί τη βάση των άρθρ. V(1)(β) και V(1)(δ) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, δεχόμενο μόνο ως λόγο μη αποδοχής της αναγνώρισης της διαιτητικής απόφασης τις παρατυπίες στην διαιτητική διαδικασία και συγκεκριμένα την αδυναμία έκδοσης απόφασης εντός του συγκεκριμένου χρονικού ορίου που οι εφαρμοστέοι κανόνες διαιτησίας όριζαν, την παράλειψη γνωστοποίησης στην Tianjin Xinmao της προβολής νέων ισχυρισμών της αντιδίκου Sin Etsu. Με τον τρόπο αυτό την εμπόδισε στην προβολή των αντεπιχειρημάτων της κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Gerald Metals Inc. v. Wuhu Smelter & Refinery Co., Ltd. and Wuhu Hengxin Copper (Group) Inc.³¹⁰

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς τον προσδιορισμό των ορίων της διαιτητικής διαδικασίας, αλλά και ως προς τη δυνατότητα αναγνώρισης μέρους μόνο της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης παρουσιάζει η υπόθεση *Gerald Metals Inc. v. Wuhu Smelter & Refinery Co., Ltd. and Wuhu Hengxin Copper (Group) Inc.*

Σε δίκη αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης, κατόπιν αίτησης της GMI, η Wuhu Smelter πρόβαλε τις εξής ενστάσεις: α) δεν ενημερώθηκε ποτέ περί του ορισμού διαιτητών και την εξέλιξη της διαιτητικής διαδικασίας και ως εκ τούτου δεν είχε την ευκαιρία να παρουσιάσει τη δική της εκδοχή και να εκθέσει τα επιχειρήματά της, β) η GMI δεν κατέθεσε την αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης εντός του οριζόμενου από το κινεζικό δίκαιο χρονικού ορίου και γ) δεν ήταν σε θέση να εκτελέσει την απόφαση. Το Εφετείο της Anhui απέρριψε την αίτηση, με το αιτιολογικό ότι, καθώς η Wuhu Hengxin Copper (Group) Inc. δεν είχε υπογράψει την αρχική σύμβαση και τη ρήτρα διαιτησίας, η διαιτητική απόφαση υπερέβαινε τη διαιτητική ρήτρα. Επιπλέον το δικαστήριο διαπίστωσε ασάφεια στην απόφαση αναφορικά με τον προσδιορισμό των προσώπων σε βάρος των οποίων επεδικάστηκε αποζημίωση, καθώς, όπως επεσήμανε, δεν ήταν σαφές σε ποιον ακριβώς απευθυνόταν η απόφαση. Το Ανώτατο Δικαστήριο προέβη σε διαχωρισμό της υπόθεσης. Έκρινε πως η απόφαση έπρεπε να αναγνωριστεί και εκτελεστεί απέναντι στη Wuhu Smeltery, όχι όμως απέναντι στη Wuhu Hengxin³¹¹.

³¹⁰ Δημοσίευση σε Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, σελ. 30-35 (People's Court Press, Vol. 1, 2004), περίληψη μεταφρασμένη σε http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=775, ανακτηθείσα στις 15.5.2018.

³¹¹ Βλ. Jhangiani Sapna, “Enforcement in China- What the Cases Show”, 2.1.2.2013, ανακτηθέν από το Kluwer Arbitration Blog την 18.4.2021, (<http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2013/12/06/enforcement-in-china-what-the-cases-show/>) όπου γίνεται αναφορά σε τρεις ακόμα περιπτώσεις εν μέρει αποδοχής αίτησης

Επιβεβαιώνεται για μια ακόμη φορά πως η μη προσήκουσα ενημέρωση του μέρους εναντίον του οποίου εκδίδεται η διαιτητική απόφαση αποτελεί σημαντικό λόγο απόρριψης της αίτησης αναγνώρισης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης από τα κινεζικά δικαστήρια, ειδικά τα πρωτοβάθμια³¹².

3. Διαφορά που υπερβαίνει τους όρους της ρήτρας διαιτησίας

North American Foreign Trading Corporation v. Shenzhen Laiyingda Co., Ltd., Wuxi³¹³

Η επίκληση της υπέρβασης των όρων της διαιτησίας για την επιλογή άλλου φορέα από αυτόν που αναφέρεται στη ρήτρα διαιτησίας δεν ευδοκίμησε στις περιπτώσεις εκείνες που όλα τα μέρη συμμετείχαν στη διαιτητική διαδικασία, μη προβάλλοντας στο πλαίσιο αυτής αντιρρήσεις για τις αποκλίσεις από την αρχική συμφωνία.

Χαρακτηριστική είναι η υπόθεση *North American v. Shenzhen*, όπου οι κινεζικές εταιρείες *Shenzhen Laiyingda Co., Ltd.*, *Shenzhen Laiyingda Technology Co., Ltd.*, *Shenzhen Cangping Import & Export Co., Ltd.*, *Shenzhen Light Industry Import & Export Co., Ltd* πρόβαλαν την ένσταση ότι η διαιτητική διαδικασία δεν διεξήχθη σύμφωνα με τη ρήτρα διαιτησίας αφού ούτε η ενάγουσα προσέφυγε στο συμφωνηθέν διαιτητικό κέντρο, ούτε το συμφωνηθέν εφαρμοστέο δίκαιο εφαρμόστηκε και επομένως, σύμφωνα με το άρθρο V(2)(α) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, η απόφαση δεν θα έπρεπε να αναγνωριστεί. Το δικαστήριο απεφάνθη πως δεν πληρούνταν οι όροι του ως άνω άρθρου, δεδομένου ότι τα μέρη συναίνεσαν στη παραπομπή σε διαιτησία στο συγκεκριμένο διαιτητικό φορέα, κι επομένως δεν υπήρχε λόγος μη αναγνώρισης της διαιτητικής απόφασης και σίγουρα δεν υπήρχε παραβίαση του κινεζικού δικαίου εν προκειμένω. Την ίδια απόφαση εξέδωσε και το Εφετείο της Guangdong, στο οποίο κατά νόμο παραπέμφθηκε η απόφαση, όπως και το Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας.

4. Διαιτητική διαδικασία μη σύμφωνη με συμφωνία των μερών

China Shipping Development Co., Ltd Tramp Co. (China Shipping) v. Anhui Technology Import & Export Co., Ltd. (Anhui Technology)³¹⁴

Στην εν λόγω υπόθεση η *China Shipping Development Co., Ltd Tramp Co. (China Shipping)* και η *Anhui Technology Import & Export Co., Ltd. (Anhui Technology)* συνήψαν σύμβαση ναύλωσης πλοίου, στην οποία εμπεριεχόταν ρήτρα διαιτησίας που όριζε ως τόπο διαιτησίας το Χονγκ Κονγκ, και ως εφαρμοστέο δίκαιο το αγγλικό. Στη σύμβαση ναύλωσης γινόταν αναφορά και στη ρήτρα *Gencon 1994* (τυποποιημένη συμφωνία Γενικών Όρων

αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης: *Janful Limited v. Nanjing Skytech* (2010), *Dongxun Investment v. Yulin Hengtong et al.* (2006), *Chengwei Investment v. Yulin Hengtong et al.* (2006) and *GMI v. Wuhu Smelter et al.* (2003).

³¹² Ku J., Alford R. και Xiao B., "Perceptions and Reality: The Enforcement of Foreign Arbitral Awards in China", *Express* (2015), σελ. 14-15 (μη δημοσιευμένο - διαθέσιμο σε https://works.bepress.com/julian_ku/2/)

³¹³ Δημοσίευση σε *Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial*, σελ. 87-92 (People's Court Press, Vol. 2, 2009).

³¹⁴ *Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial*, pp. 71-80 (People's Court Press, Vol. 2, 2008).

Ναύλωσης που περιλαμβάνεται σε τέτοιες συμβάσεις), η οποία στο άρθρ. 19 ορίζει ως τόπο διαιτησίας το Λονδίνο και ως εφαρμοστέο το αγγλικό δίκαιο, εκτός κι αν συμφωνηθεί ρητώς διαφορετικά.

Όταν ανέκυψε διαφορά η China Shipping προσέφυγε σε διαιτησία, όρισε έναν διαιτητή και έστειλε φαξ στην Anhui Technology, ζητώντας της να ορίσει δικό της διαιτητή, επισημαίνοντας ότι, σε περίπτωση που δεν θα οριζόταν, ο διαιτητής που είχε ορίσει αυτή θα ήταν μοναδικός διαιτητής. Η Anhui δεν απάντησε και έτσι η διαιτητική διαδικασία προχώρησε με τον έναν διαιτητή, ο οποίος τον Μάρτιο 2006 εξέδωσε απόφαση, δικαιώνοντας την China Shipping, η οποία αιτήθηκε αναγνώριση και εκτέλεσή της ενώπιον του Ναυτικού Δικαστηρίου του Wuhan. Η Anhui πρόβαλε τις εξής ενστάσεις: α) ότι το εφαρμοστέο δίκαιο ήταν αυτό του Χονγκ Κονγκ β) συναφώς, ο ορισμός του διαιτητή δεν έγινε σύμφωνα με τη νομοθεσία του Χονγκ Κονγκ περί εμπορικής διαιτησίας, γ) δεν ενημερώθηκε προσηκόντως για τον ορισμό των διαιτητών και την εξέλιξη της διαιτητικής διαδικασίας.

Το δικαστήριο, αφού προσδιόρισε ως εφαρμοστέο το δίκαιο του Χονγκ Κονγκ, απεφάνθη πως η απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωριστεί και εκτελεστεί, βάσει του άρθρου V(1)(δ) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, καθώς η σύνθεση του δικαστηρίου με έναν μόνον διαιτητή και η διεξαγωγή της διαιτητικής διαδικασίας δεν ήταν σύμφωνες με τη νομοθεσία του Χονγκ Κονγκ. Και το Εφετείο της Hubei συμφώνησε με την επιχειρηματολογία του Ναυτικού Δικαστηρίου και έκρινε με τη σειρά του ότι η απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωριστεί και να εκτελεστεί. Της ίδιας ακριβώς άποψης ήταν και το Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο επιβεβαίωσε την κρίση των κατώτερων του δικαστηρίων.

First Investment Corp. (Marshall Island) v. Fujian Mawei Shipbuilding Corp., Fujian Shipbuilding Corp.³¹⁵

Με τις πλημμέλειες στη διαιτητική διαδικασία ως λόγο μη αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης ασχολήθηκαν τα κινεζικά δικαστήρια και στην υπόθεση *First Investment Corp. (Marshall Island) ("FIC") v. Fujian Mawei Shipbuilding Corp., Fujian Shipbuilding Corp. ("Fujian Mawei")*, κατά την οποία οι δυο αντισυμβαλλόμενες στη βασική σύμβαση κατασκευής πλοίου είχαν συνυπογράψει ρήτρα διαιτησίας που προέβλεπε ως τόπο διεξαγωγής διαιτησίας το Λονδίνο. Η διαφορά που ανέκυψε υπήχθη σε ad hoc διαιτητικό δικαστήριο στο Λονδίνο, υπό τους όρους της Ένωσης Ναυτικής Διαιτησίας του Λονδίνου, το οποίο εξέδωσε απόφαση υπέρ της FIC.

Το Ναυτικό Δικαστήριο του Xiamen, ενώπιον του οποίου έγινε αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης, απέρριψε τη σχετική αίτηση, αποδεχόμενο τις ενστάσεις της Fujian Mawei περί σύνθεσης του δικαστηρίου μη συνάδουσας προς το εφαρμοστέο δίκαιο, εν προκειμένω το αγγλικό, και συγκεκριμένα αναφορικά με το γεγονός ότι η διαιτητική απόφαση ήταν υπογεγραμμένη από δύο μόνο εκ των τριών διαιτητών. Δεν έκανε δεκτό το επιχείρημα ότι, σύμφωνα με τους κανόνες της Ένωσης Ναυτικής Διαιτησίας του Λονδίνου,

³¹⁵ Μετάφραση περίληψης ανακτήθηκε στις 13.5. 2018 σε:
http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1498

αρκούσε η πλειοψηφία των διαιτητών γιατί, όπως επεσήμανε, αυτό ίσχυε υπό την προϋπόθεση ότι τα μέρη έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν ισότιμα στη διαδικασία, πράγμα που, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της δεν έγινε, καθώς ο διαιτητής που η Fujian είχε ορίσει δεν έλαβε ποτέ το τελικό κείμενο της απόφασης και δεν την υπέγραψε. Και το Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας στο οποίο παρεπέμφθη η υπόθεση απέρριψε την αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης με την ίδια επιχειρηματολογία, επί τη βάση δηλαδή του άρθρου V(1)(δ) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης.

***Ukraine Kryukovskiy Car Building Works v. Shenyang Changcheng Economic and Trade Company*³¹⁶**

Θετική έκβαση είχε η αίτηση της Ukraine Kryukovskiy ενώπιον του Εφετείου της Shenyang για αναγνώριση διαιτητικής απόφασης που εξέδωσε το τμήμα του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου με έδρα την Ουκρανία, όπου το δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς της Shenyang Changcheng ότι δεν είχε την ευκαιρία να προβάλει τις θέσεις της στη διαιτητική δίκη, επειδή δεν παρέστη και απέστειλε τις θέσεις της υπό μορφή επιστολής. Θεώρησε ότι η διαιτητική διαδικασία και η διαιτητική απόφαση ήταν σε απόλυτη συμφωνία τόσο με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης, όσο και με την κινεζική νομοθεσία, αλλά και με τις επιφυλάξεις που είχε διατυπώσει η Κίνα κατά την υπογραφή της Σύμβασης.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο εξέτασης των λόγων απόρριψης αιτήσεων αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων και συγκεκριμένα λόγω μη προσήκουσας διαδικασίας, ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι κάτωθι δύο υποθέσεις:

***LM Holdings et al. v. Jiashijie Group et al. και Pepsi (China) v Sichuan Yunlu Industrial Development*³¹⁷.**

Στην πρώτη από αυτές, η διαφορά μεταξύ των αντιδίκων ήχθη προς διαιτησία στο πλαίσιο του ΔΕΕ, σύμφωνα με τις προβλέψεις της ρήτρας διαιτησίας που είχαν υπογράψει τα μέρη και εκδόθηκε διαιτητική απόφαση. Η απόφαση δεν έφερε την υπογραφή ενός εκ των διαιτητών που είχαν ορίσει τα μέρη, ενώ σε σημείωσή της αναφερόταν πως η απουσία της υπογραφής οφειλόταν σε διαφωνία του συγκεκριμένου διαιτητή με την άποψη της πλειοψηφίας. Το κινεζικό Πρωτοδικείο ενώπιον του οποίου έγινε αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης έκρινε πως δεν μπορούσε να γίνει δεκτή η αίτηση, καθώς διαπίστωσε ότι το διαιτητικό δικαστήριο δεν είχε αντιμετωπίσει την αιφνίδια απουσία του διαιτητή σύμφωνα με τις προβλέψεις των κανόνων διαιτησίας του ΔΕΕ. Για την πληρότητα της παρουσίασης, σημειώνεται πως η απουσία του εν λόγω διαιτητή

³¹⁶ [2002] 沈民字第16号 / [2002] ShenMinZi No. 16.

³¹⁷ 《最高人民法院关于不予承认和执行国际商会洛桑12330/TE/MW/AVH 仲裁裁决的请示的复函》 [2009]民四他字第 38 号 [Reply of the SPC to the Request for Instructions on a Refusal to Recognize and Enforce an ICC Lausanne Arbitral Award, (2009) SPC 4th Civil Chamber No. 38] (WAN E'xiang (ed.), China Trial Guide: Guide on Foreign-Related Commercial and Maritime Trial vol. 19, σελ. 111-125 (People's Court Press 2009:2)).

οφειλόταν στη σύλληψή του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας ένα μήνα πριν την έκδοση της διαιτητικής απόφασης. Τόσο το Εφετείο, όσο και το Ανώτατο Δικαστήριο συμφώνησαν με την πρωτόδικη απόφαση.

***Pepsi (China) v Sichuan Yunlu Industrial Development*³¹⁸**

Στην Pepsi (China) v Sichuan Yunlu, το Πρωτοδικείο της πόλης Chengdu ορθώς απέρριψε την αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, καθώς διαπίστωσε παραβίαση όρου της συμφωνίας διαιτησίας που προέβλεπε στάδιο διαπραγματεύσεων προ της προσφυγής σε διαιτησία³¹⁹.

Παρατηρείται ότι τα κινεζικά δικαστήρια αποδεικνύονται πολύ προσεκτικά στην τήρηση των διαδικαστικών κανόνων, τους οποίους τα μέρη έχουν συμφωνήσει να εφαρμόσουν στη μεταξύ τους διαιτησία³²⁰.

5. Αντικείμενο μη επιδεκτικό διαιτησίας

Σημαντική κατηγορία υποθέσεων, όπου προβλήθηκε ενώπιον των κινεζικών δικαστηρίων ο ισχυρισμός αντικειμένου μη επιδεκτικού διαιτησίας είναι υποθέσεις αφορώσες στο δίκαιο του ανταγωνισμού. Ο κινεζικός Νόμος περί Διαιτησίας, ενώ ρητά εξαιρεί από τη δυνατότητα υπαγωγής σε διαιτησία τις διαφορές οικογενειακού και διοικητικού δικαίου, δεν κάνει μνεία για τις διαφορές ελεύθερου ανταγωνισμού³²¹. Ως εκ τούτου, η γραμμή των κινεζικών δικαστηρίων, αν και κλίνει προς την κατεύθυνση του αποκλεισμού των εν λόγω διαφορών από τη δυνατότητα διαιτητικής επίλυσης³²², εν τούτοις δεν είναι σταθερή.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι υποθέσεις Huili v. Shell και Changlin v. Shell, οι οποίες ήχθησαν ενώπιον των κινεζικών δικαστηρίων, όταν οι εταιρίες Huili και Changlin κατήγγειλαν την αντισυμβαλλομένη τους για αντιανταγωνιστική συμπεριφορά. Οι υποθέσεις αφορούσαν σε δύο διαφορετικές συμβάσεις και εκδόθηκαν το ίδιο έτος. Παρόλα αυτά τα κινεζικά δικαστήρια κατέληξαν σε εκ διαμέτρου αντίθετα συμπεράσματα ως προς τη δυνατότητα των διαφορών να υπαχθούν σε διαιτησία.

---

³¹⁸ Όπως παρατίθεται σε Bermann G., *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, The Interpretation and Application of the New York Convention*, Global Studies in Comparative Law, Springer 2017, σελ. 205.

³¹⁹ [2007] Min Si Ta Zi No. 41 και 42, όπως παραπέμπεται από Xiaohong X., ο.π.

³²⁰ Οι περιπτώσεις αυτές όπου απαιτείται εξάντληση των προβλεπομένων σε ρήτρα διαιτησίας περιθωρίων για εξεύρεση λύσης προ της προσφυγής σε διαιτησία ή στα δικαστήρια θεωρούνται από τις πιο πολύπλοκες, λόγω της ασάφειας πολλές φορές των σχετικών προβλέψεων, βλ. σχετικά και Mackie K., *The Future of ADR Clauses after Cable and Wireless v. IBM* σε *19 Arbitration International*, (2003), σελ. 345.

³²¹ Kai-chieh Chan, "China's Top Court Says No to Arbitrability of Private Antitrust Actions", *Kluwer Arbitration Blog*, January 23, 2020, όπως ανακτήθηκε στις 19.5.2021.

³²² Yulong v. Ericsson (2016), Πρωτοδικείο Shenzhen (2015) Shen Zhong Fa Zhi Min Chu No. 1089 και Songxu v. Samsung (2016) Jiangsu High People's Court (2015) Su Zhi Min Xia Zhong No. 00072, όπως παραπέμπονται σε Zhou F., Wang B., V. & X., "The Private Competition Enforcement View, China", *Overview of recent private anti-trust litigation activity*, *The Law Reviews* 24.3.2021.

***Shell (China) Limited v. Hohhot Huili Material Co. Ltd*³²³.**

Οι εταιρίες Huili και Shell είχαν συνάψει σύμβαση διανομής καυσίμων, στην οποία εμπεριεχόταν ρήτρα διαιτησίας για όλες τις διαφορές που θα ανέκυπταν από τη σύμβαση. Η Huili προσέφυγε στο Πρωτοδικείο Hohhot, καταγγέλλοντας την Shell για οργάνωση καρτέλ στην επαρχία της Εσωτερικής Μογγολίας, κίνηση η οποία έθιγε άμεσα τα συμφέροντά της. Η Shell ήγειρε την ένσταση της ύπαρξης ρήτρας διαιτησίας, η οποία δεν έγινε δεκτή ούτε σε πρώτο ούτε σε δεύτερο βαθμό. Η υπόθεση ήχθη ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κίνας, το οποίο έκρινε ότι η συγκεκριμένη διαφορά δεν είναι επιδεκτική διαιτησίας, δεχόμενο ότι η νομοθεσία περί ανταγωνισμού είναι δημοσίου δικαίου και οι σχετικές υποθέσεις δημοσίου ενδιαφέροντος. Περαιτέρω, σημείωσε πως η διαφορά μεταξύ των δύο διαδικών εκφεύγει της ενδοσυμβατικής τους σχέσης, καθώς αφορά και άλλες εταιρίες του κλάδου δραστηριοποιούμενες στην Κίνα.

***Shell China Co. Ltd. v Shanxi Changlin Co., Ltd*³²⁴**

Διαφορετική ήταν η εκτίμηση του Εφετείου της Πεκίνου στην υπόθεση Changlin, όπου η ομώνυμη εταιρία, διανομέας λιπαντικών μηχανής της Shell στην επαρχία Shanxi ήγειρε αγωγή αδικοπραξίας κατά της αντιδίκου της για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, ισχυριζόμενη ότι η ρήτρα διαιτησίας δεν μπορεί να ενεργοποιηθεί σε υπόθεση παραβίασης ελεύθερου ανταγωνισμού. Το πρωτοδικείο δικαίωσε την Shanxi, το Εφετείο, ωστόσο, θεώρησε ότι η διαφορά υπάγεται σε διαιτησία, κρίνοντας ότι είναι διαφορά που πηγάζει από την εσωτερική τους σχέση και δεν έχει προεκτάσεις ευρύτερες στην κινεζική αγορά κατά τρόπο που να θίγεται το δημόσιο συμφέρον.

Βασικό κριτήριο διάκρισης των δύο περιπτώσεων φαίνεται να είναι το κατά πόσο η διαφορά μεταξύ των διαδικών μερών έχει προεκτάσεις και στη διαμόρφωση συγκεκριμένων όρων στην αγορά, ώστε η ρύθμισή τους να επεκτείνεται στη σφαίρα του δημοσίου συμφέροντος. Ωστόσο, το στοιχείο της εξ ορισμού εμπλοκής και άλλων μερών, πλην των εμπλεκόμενων, στην περίπτωση της δημιουργίας καρτέλ, δεν σημαίνει ότι παύει η συμπεριφορά του ενός διαδίκου να βλάπτει τον αντισυμβαλλόμενο του, παραβιάζοντας τη μεταξύ τους σύμβαση. Αντιστρόφως, η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης έχει ευρύτερες προεκτάσεις και στην αγορά. Δεν δικαιολογείται, επομένως, τέτοια απόκλιση στην προσέγγιση των δύο υποθέσεων, αφού η νομική τους βάση συνεχεται άμεσα με τον ελεύθερο ανταγωνισμό.

Η κινεζική νομολογία δεν παρέχει, επομένως, σαφή και γενική απάντηση περί του διαιτητευσίμου ή όχι των διαφορών από αντιανταγωνιστική συμπεριφορά. Χαρακτηριστικό είναι ότι πως το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση Huili δεν έκανε λόγο για μη διαιτητευσιμότητα όλων των διαφορών που προκύπτουν από παράβαση κανόνων ανταγωνισμού.

³²³ Zui Gao Fa Zhi Min Xia Zhong (2019) No. 47, όπως παρατίθεται σε Kai-chieh Chan, ο.π

³²⁴ Jing Min Xia Zhong No. 44), dated June 28, 2019

Hemopharm DD, MAG International Trade Hold., Suram Media Ltd. v. Jinan Yongning Pharmaceutical Co.³²⁵

Οι εταιρίες Hemofarm DD (Hemofarm), MAG International Trade Holding DD (MAG), Suram Media Ltd. (Suram) και Jinan Yongning Pharmaceutical Co. Ltd. (Yongning) συνήψαν σύμβαση κοινοπραξίας, η οποία περιείχε ρήτρα διαιτησίας. Διαφορά ανέκυψε μεταξύ της εταιρείας Jinan Yongning και της κοινοπραξίας Hemopharm που αφορούσε σε καταβολή μισθωμάτων από την τελευταία στην Jinan Yongning, η οποία και ενήγαγε την αντισυμβαλλόμενη της ενώπιον του Πρωτοδικείου της Jinan. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο εξέδωσε απόφαση υπέρ της Jinan, η οποία προέβλεπε κατάσχεση των τραπεζικών λογαριασμών και περιουσιακών στοιχείων των αντιδίκων της.

Οι εταιρίες Hemopharm, MAG και Suram προσέφυγαν σε διαιτησία ενώπιον του ΔΕΕ, το οποίο εξέδωσε διαιτητική απόφαση, δικαιώνοντάς τις και επιδικάζοντάς τους αποζημίωση λόγω της βλάβης που υπέστησαν με την κατάσχεση των τραπεζικών τους λογαριασμών. Την απόφαση επεδίωξαν να αναγνωρίσουν και εκτελέσουν ενώπιον του Πρωτοδικείου Jinan. Η Yongning προέβαλε τις εξής ενστάσεις: α) η απόφαση υπερέβαινε τα όρια δικαιοδοσίας του διαιτητικού δικαστηρίου, που συγκλήθηκε κατ' εφαρμογή της ρήτρας διαιτησίας, δεδομένου ότι, κατά τους ισχυρισμούς της, η ρήτρα διαιτησίας δεν περιλάμβανε διαφορές που θα ανέκυπταν σε σχέση με περιουσιακά στοιχεία, και, ειδικότερα, τη συντηρητική κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων της κοινοπραξίας β) η δικαστική απόφαση, δικαιώνοντας την Jinan και ορίζοντας αποζημίωση λόγω της κατάσχεσης, πραγματεύτηκε ζητήματα που, σύμφωνα με το κινεζικό δίκαιο δεν ήταν δεκτικά διαιτησίας και γ) η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου να αγνοήσει την απόφαση του πρωτοβάθμιου κινεζικού δικαστηρίου, που είχε αποφανθεί επί της δικαιοδοσίας του και είχε επιβάλει το μέτρο της κατάσχεσης, αποτελούσε παραβίαση του αυστηρού πυρήνα της κινεζικής δημόσιας τάξης.

Τόσο το πρωτοβάθμιο δικαστήριο της Jinan όσο και το Εφετείο της Shandong δικαίωσαν την Hemopharm, αποφαινόμενα ότι οι διαφορές που αφορούν σε μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ρήτρας διαιτησίας. Θεώρησαν δηλαδή ότι η κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων της κοινοπραξίας ήταν μέτρο πέραν των ορίων δικαιοδοσίας του διαιτητικού δικαστηρίου και κυρίως εκτός του πνεύματος της διαιτητικής συμφωνίας και των προθέσεων των μερών. Περαιτέρω, το Εφετείο υπογράμμισε ότι με την προσφυγή στο Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο για διαφορές της Yongning κατά της κοινοπραξίας, παραβιάστηκε κανόνας δημόσιας τάξης του κινεζικού κράτους που επιφυλάσσει στα τακτικά δικαστήρια μέτρα κατάσχεσης. Ως εκ τούτου αρνήθηκε να αναγνωρίσει και να επιτρέψει την εκτέλεση της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης επί τη βάση των άρθρων V (1)(γ), V(2)(α), V(2)(β) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Στη συνέχεια, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, παρέπεμψε, βάσει της κινεζικής

---

³²⁵ Guide Book on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, Vol. 1, 2009, *People's Court Press*, σελ. 124-134.

(μετάφραση σε *New York Convention Guide*, όπως ανακτήθηκε στις 15.5.2016 από τον ιστότοπο <http://www.newyorkconvention1958.org/>)

νομοθεσίας³²⁶, την υπόθεση στο Ανώτατο Δικαστήριο της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας, το οποίο με τη σειρά του επιβεβαίωσε τις αποφάσεις των δύο κατώτερων δικαστηρίων, υπογραμμίζοντας πως: α) η διαιτητική ρήτρα δεν αφορούσε στη συμβατική σχέση μεταξύ της κοινοπραξίας και της Yongning, οπότε η διαιτητική απόφαση υπερέβη τους όρους της διαιτητικής ρήτρας β) το διαιτητικό δικαστήριο, πραγματευόμενο ζητήματα για τα οποία είχε αποφανθεί τακτικό δικαστήριο, εξέδωσε απόφαση η οποία παραβίασε την δημόσια τάξη της Κίνας.

Τέλος, στο πλαίσιο της εξέτασης των περιπτώσεων μη επιδεκτικών διαιτησίας διαφορών, έχει καταγραφεί και μία χαρακτηριστική υπόθεση που ασχολήθηκε με το αν κληρονομικό δικαίωμα μπορεί να είναι αντικείμενο διαιτησίας.

Wu Chunying v. Zhang Guiwen³²⁷

Στην εν λόγω υπόθεση, η χήρα ενός εκ των εταίρων μιας διμελούς εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, επικαλούμενη ρήτρα διαιτησίας μεταξύ των δύο εταίρων, προσέφυγε στο Εθνικό Διαιτητικό Δικαστήριο της Μογγολίας κατά του άλλου εταίρου με αίτημα να αναγνωριστεί η διαδοχή της στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αποθανόντος συζύγου της στην εταιρεία. Η διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε της αναγνώριζε τη διαδοχή και στη συνέχεια αιτήθηκε την αναγνώρισή της ενώπιον των κινεζικών δικαστηρίων.

Το Πρωτοδικείο της πόλης Shandogh απέρριψε, ως ανεμένετο, την αίτηση αναγνώρισης, θεωρώντας ότι το ζήτημα κληρονομικής διαδοχής δεν μπορεί να είναι αντικείμενο διαιτησίας σύμφωνα με την κινεζική νομοθεσία. Με την πρωτόδικη απόφαση συμφώνησαν το Εφετείο και το Ανώτατο Δικαστήριο.

6. Αντίθεση σε κανόνες δημόσιας τάξης της Κίνας

Από το 1987 που η Κίνα προσχώρησε τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης ως σήμερα, αρκετές υποθέσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων ήχθησαν ενώπιον κινεζικών δικαστηρίων³²⁸ με τον ισχυρισμό αντίθεσης στη δημόσια τάξη της Κίνας, με τη συντριπτική πλειοψηφία των αιτήσεων να γίνονται δεκτές. Η εξέλιξη αυτή εντυπωσιάζει αν συνδυαστεί με την αυστηρότητα την οποία έχουν επιδείξει τα κινεζικά δικαστήρια στην ερμηνεία των υπόλοιπων λόγων ή αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων και ειδικά των προβλεπομένων στο άρθρο V(1)(δ) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Αναλυτικά, οι εν λόγω υποθέσεις έχουν ως εξής:

³²⁶ Notice on Adjudication Issues About Foreign-related Arbitration and Foreign Arbitral Matters (βλ. Βλ Xiaoli Gao, ο.α.).

³²⁷ Δημοσίευση σε Guide on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, σελ. 97-100 (People's Court Press, Vol. 2, 2009), μετάφραση αποσπάσματος στα αγγλικά σε <http://www.newyorkconvention1958.org>.

³²⁸ Βλ. Xiaoli G., "Report of People's Republic of China on Public Policy as a Ground for Refusal of Enforcement of Arbitral Awards Under the New York Convention", The IBA Sub-committee on Recognition and Enforcement of Awards, 2015.

ED & F Man (Hong Kong) Co., Ltd. v. China National Sugar & Wines Group Corp³²⁹

Στη σύμβαση μεταξύ της ED & F Man Co. Ltd. και της China National Sugar and Wines Group Corp. για πώληση ακατέργαστης ζάχαρης, συμπεριλαμβανόταν και ρήτρα διαιτησίας, η οποία προέβλεπε την υπαγωγή τυχόν ανακυψουσών διαφορών σε διαιτησία υπό τους όρους του Συνδέσμου Ζάχαρης του Λονδίνου (London Sugar Association). Όταν ανέκυψε διαφορά, η ED & F προσέφυγε σε διαιτησία ενώπιον του ως άνω συνδέσμου, η απόφαση του οποίου τη δικαίωσε το 2001. Η China Sugar Corp. αρνήθηκε να εφαρμόσει την απόφαση αυτή του διαιτητικού δικαστηρίου, οπότε η ED & F υπέβαλε αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης της απόφασης ενώπιον του Πρωτοδικείου του Πεκίνου. Η China Sugar Corp. πρόβαλε τις εξής ενστάσεις, ερειδόμενες στα άρθρ. V 1(α), V1 (β), V (2) (α), V (2) (β) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης: α) ότι δεν είχε, βάσει κινεζικού δικαίου, δικαίωμα να συνάπτει συμφωνία διαιτησίας, καθώς επρόκειτο για νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, β) ότι δεδομένου ότι το αντικείμενο της συμφωνίας αφορούσε απαιτήσεις από μελλοντικές συναλλαγές, δεν μπορούσε βάσει του κινεζικού δικαίου να είναι αντικείμενο διαιτησίας, γ) η διαιτητική απόφαση υπερέβη τα τεθέντα από τη διαιτητική ρήτρα όρια, δ) ότι το διαιτητικό δικαστήριο δεν διεξήγαγε έρευνα για την, κατά τους ισχυρισμούς της China Sugar Corp., απάτη από μέρους της ED & F και ε) η αναγνώριση και εκτέλεση αυτής της διαιτητικής απόφασης θα ερχόταν σε αντίθεση με τη δημόσια τάξη της Κίνας. Το πρωτόδικο δικαστήριο έκανε δεκτή τη δεύτερη αντίρρηση, αποδεχόμενο ότι πρόκειται για συμφωνία που αφορούσε σε συναλλαγές που προορίζονταν να λάβουν χώρα σε μεταγενέστερο διάστημα και ότι, βάσει του κινεζικού δικαίου απαγορεύονται υπεράκτιες μελλοντικές συναλλαγές και ως εκ τούτου απορρίφθηκε η αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης ως αντικείμενη στη δημόσια τάξη της Κίνας, απόφαση με την οποία συμφώνησε το Εφετείο. Η διαφορά παραπέμφθηκε στο Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας για έγκριση, ωστόσο το τελευταίο θεώρησε ότι λανθασμένα δεν έγινε δεκτή η αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης, καθώς ακόμα και αν θεωρηθεί ότι η διαιτητική απόφαση αντίκειται σε κανόνα αναγκαστικού κινεζικού δικαίου, αυτό δεν σημαίνει αυτομάτως ότι έρχεται σε σύγκρουση με τη δημόσια τάξη της χώρας. Ως εκ τούτου, απεφάνθη ότι η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου πρέπει να αναγνωριστεί και να εκτελεστεί.

Mitsui Corporation (Japan) v. Hainan Textile Industry General Corporation³³⁰

Η ιαπωνική Mitsui προσέφυγε στο Πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Χαϊκου, προκειμένου να επιτύχει αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης που είχε εκδοθεί στο πλαίσιο του Ινστιτούτου Διαιτησίας του Εμπορικού Επιμελητηρίου Στοκχόλμης. Η κινεζική Hainan από την πλευρά της ζήτησε την απόρριψη της αίτησης, με το αιτιολογικό ότι παραβιάζεται κανόνας δημόσιας τάξης του κινεζικού κράτους, καθώς κινεζικός νόμος επιβάλλει την έγκριση από μέρους της Κρατικής Υπηρεσίας Ελέγχου και Διαχείρισης

³²⁹ Guidebook on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, Vol.1, 2004, by People's Court Press, σελ. 12-17, μετάφραση σε New York Convention Guide, <http://www.newyorkconvention1958.org/>.

³³⁰ Guide Book on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, Vol.2, 2005, by People's Court Press, σελ. 109-112, μετάφραση στα αγγλικά σε New York Convention Guide, <http://www.newyorkconvention1958.org/>.

Συναλλάγματος κάθε συναλλαγής μεταξύ κρατικής κινεζικής εταιρείας και αλλοδαπής . Η εν λόγω υπηρεσία είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, για την έγκριση ή μη των εισροών χρημάτων που προέρχονται από συναλλαγές που λαμβάνουν χώρα στο εξωτερικό. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι η απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωρισθεί και να εκτελεστεί, καθώς η επίδικη συμφωνία ερχόταν σε αντίθεση με το κινεζικό δίκαιο που απαιτούσε προηγούμενη σχετική έγκριση από την αρμόδια υπηρεσία.

Και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο του Χαϊκου δικαίωσε την ιαπωνική εταιρεία, επιβεβαιώνοντας την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και στηρίζοντας επιπλέον την απόφασή του για απόρριψη του αιτήματος αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης, πέραν της προϋπόθεσης του κινεζικού δικαίου για έγκριση από την Υπηρεσία Ελέγχου και Διαχείρισης Συναλλάγματος, στις εξής σκέψεις: α) το διαιτητικό δικαστήριο παραβίασε το άρθρ. V(1)(δ) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, καθώς δεν διόρισε εμπειρογνώμονα για το κινεζικό δίκαιο, παρά τη σχετική υπόδειξη που του έγινε από τον έναν από τους διαδίκους, βάσει του άρθρ. 27 του Κανονισμού του Εμπορικού Επιμελητηρίου Στοκχόλμης, β) περαιτέρω, η διαδικασία δεν ήταν η προσήκουσα, δεδομένου ότι το δικαστήριο άκουσε την κατάθεση εμπειρογνώμονα που η Mitsui είχε ορίσει να καταθέσει, ο οποίος, κατά την κρίση του δικαστηρίου, δεν ήταν ουδέτερος, επειδή δεν είχε οριστεί από κοινού από τα δύο μέρη και γ) σε προηγούμενη νομολογία του, το δικαστήριο είχε κρίνει ότι το διατακτικό αντίστοιχης διαιτητικής απόφασης ερχόταν σε αντίθεση με κανόνα κινεζικού δικαίου. Η απόφαση παραπέμφθηκε στο Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας, το οποίο είχε αντίθετη άποψη, αποφαινόμενο ότι δεν υπήρχε λόγος για απόρριψη του αιτήματος αναγνώρισης και εκτέλεσης, δεδομένου ότι η παραβίαση κινεζικού κανόνα αναγκαστικού δικαίου δεν σήμαινε απαραίτητως παραβίαση κανόνα δημόσιας τάξης. Όπως και στην αμέσως προηγούμενη υπόθεση δηλαδή, έκρινε ότι οι δύο αυτές έννοιες δεν ταυτίζονται απαραίτητως.

***GRD Minproc Limited v. Shanghai Feilun Industrial Co.*³³¹**

Η εταιρία GRD προσέφυγε στο Πρωτοδικείο της Σανγκάης, αιτούμενη αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης που είχε εκδοθεί στο πλαίσιο του Εμπορικού Επιμελητηρίου Στοκχόλμης. Η αντισυμβαλλομένη της ζήτησε απόρριψη της αίτησης προβάλλοντας, μεταξύ άλλων ότι η σύμβαση ερχόταν σε αντίθεση με το δημόσιο συμφέρον της Κίνας, καθώς αφορούσε σε θέματα προμήθειας εξοπλισμού που άπτονται της δημόσιας υγείας (η σύμβαση αφορούσε στην πώληση εξοπλισμού και υλικού για την ανακύκλωση μπαταριών) και ότι η GRD είχε υποκλέψει αποδεικτικό υλικό, στοιχείο το οποίο ερχόταν σε σύγκρουση με τους κανόνες δημόσιας τάξης της Κίνας.

Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο της Σανγκάης δεν έκανε δεκτό το αίτημα για αναγνώριση και εκτέλεση, επικαλούμενο το άρθρ. V(2)(β) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, άποψη που συμμερίστηκε και το Εφετείο. Αντιθέτως, το Ανώτατο Δικαστήριο και σε αυτήν την περίπτωση απεφάνθη ότι η απόφαση θα έπρεπε να αναγνωρισθεί και να εκτελεστεί,

³³¹ Guide Book on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, Vol.1, 2010, by People's Court Press, σελ. 94-99 μετάφραση στα αγγλικά σε New York Convention Guide, <http://www.newyorkconvention1958.org/>.

διατυπώνοντας την κρίση ότι η νομοθεσία για ζητήματα εξοπλισμού που σχετίζεται με θέματα δημόσιας υγείας δεν είναι κανόνας που υπάγεται στον αυστηρό πυρήνα των κανόνων δημόσιας τάξης της Κίνας και ως εκ τούτου δεν παραβιάστηκε το άρθρ. V(2)(β) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Περαιτέρω, δεν θεώρησε ότι αποδείχθηκαν οι ισχυρισμοί για υποκλοπή αποδεικτικού υλικού.

Tianrui Hotel Investment Co., Ltd. v. Hangzhou Yiju 14 Hotel Management Co., Ltd.³³²

Στη συγκεκριμένη υπόθεση, η κινεζική Hangzhou Yiju Hotel Management Co., Ltd. (Yiju) και η εταιρεία Tianrui Hotel Investment Co., Ltd. (Tianrui), με έδρα τα νησιά Σαμόα, συνήψαν σύμβαση franchising μιας αλυσίδας ξενοδοχείων, στην οποία συμπεριλαμβανόταν και ρήτρα διαιτησίας υπό τους κανόνες του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου του Λονδίνου. Λίγο μεταγενέστερα η Yiju συνήψε αντίστοιχη σύμβαση με μια από τις θυγατρικές της Tianrui, την SuBoAiTe (Beijing) International Hotel Management Co., Ltd. (SuBoAiTe). Διαφορά ανέκυψε όταν η Yiju διέκοψε την περιοδική καταβολή του συμφωνημένου ποσού επί των εισπράξεών της, οπότε η αντισυμβαλλόμενη της προσέφυγε σε διαιτησία. Το διαιτητικό δικαστήριο δικαίωσε την Tianrui³³³. Η Yiju δεν συμμορφώθηκε με τη διαιτητική απόφαση, οπότε η Tianrui επεδίωξε αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης ενώπιον του Πρωτοδικείου Hangzhou. Οι ενστάσεις της Yiju συνοψίζονται στα εξής σημεία: α) ότι η συμφωνία μεταξύ αυτής και της Tianrui είναι άκυρη, καθώς παρέκαμψε τις διαδικασίες που απαιτεί το κινεζικό δίκαιο για την είσοδο αλλοδαπής εταιρείας στην κινεζική αγορά, καταφέροντας πλήγμα στην οικονομική πολιτική της Κίνας και β) ότι η ρήτρα διαιτησίας είναι άκυρη, καθώς δεν προσδιόριζε τόπο διαιτησίας και θεσμικό φορέα.

Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο της πολης Hangzhou έκρινε πως η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου δεν θα έπρεπε να αναγνωριστεί και εκτελεστεί, καθώς παραβίαζε κανόνες δημόσιας τάξης του κινεζικού δικαίου. Παρέπεμψε, κατά νόμο, στο ανώτερό του δικαστήριο, το δικαστήριο του Zhejiang, το οποίο επικύρωσε την απόφαση του δικαστηρίου του Hangzhou.

Η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κίνας, ωστόσο, στο οποίο παραπέμφθηκε εν τέλει, ήταν εντελώς διαφορετική. Δεν θεώρησε ότι παραβιάζεται κανόνας δημόσιας τάξης του κινεζικού κράτους, μη αποδεχόμενο έτσι το επιχείρημα ότι η συμφωνία μεταξύ Yiju και Tianrui συνιστά παράκαμψη διαδικασιών για την είσοδο αλλοδαπής επιχείρησης στην κινεζική αγορά. Ως προς τον ισχυρισμό περί ακυρότητας της ρήτρας διαιτησίας, το δικαστήριο τον απέρριψε, με το επιχείρημα ότι, δεδομένης της επιλογής εφαρμογής των κανόνων του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου του Λονδίνου, τα μέρη έλαβαν συνειδητή απόφαση, καθώς, σύμφωνα με τους εν λόγω κανόνες, αν τα μέρη δεν ορίσουν ρητά τόπο διαιτησίας, τότε το Λονδίνο θα είναι η έδρα της διαιτησίας, εκτός αν κριθεί από τις

³³² Guide Book on Foreign-related Commercial and Maritime Trial, Vol.1, 2011, by People's Court Press, σελ. 175-180, μετάφραση στα αγγλικά σε New York Convention Guide, <http://www.newyorkconvention1958.org>.

³³³ Βλ. Yang F., *Foreign Related Arbitration in China, Commentary and Cases*, Cambridge University Press, 2015, σελ. 324 επ.

περιστάσεις ότι πρέπει να οριστεί άλλος προσφορότερος τόπος. Περαιτέρω, το Ανώτατο Δικαστήριο σημείωσε πως η συμφωνία μεταξύ Yiju και SuBoAiTe είναι διακριτή έννομη σχέση από αυτή της Yiju με την Tianhui και ως εκ τούτου θα πρέπει να εξεταστεί ξεχωριστά και σίγουρα όχι σε σχέση με το αντικείμενο της κρινόμενης αίτησης, ώστε να οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ήταν μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου για την παράκαμψη της κινεζικής νομοθεσίας. Κατέληξε, λοιπόν, ότι δεν στοιχειοθετείται λόγος απόρριψης της αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης επί τη βάση του άρθρου V της Σύμβασης Νέας Υόρκης.

***Castel Electronic Pty Ltd. v. TCL Air Conditioner (Zhongshan) Company Ltd*³³⁴**

Το Δεκέμβριο του 2003 η Castel και η TCL υπέγραψαν σύμβαση αποκλειστικής διανομής κλιματιστικών στην Αυστραλία, με ρήτρα διαιτησίας. Τον Ιούλιο 2008 η Castel ισχυρίστηκε ότι η αντισυμβαλλόμενη της εταιρεία, κατασκευάστρια των κλιματιστικών, παραβίασε τους όρους της σύμβασης, διανέμοντας στην αυστραλιανή αγορά μονάδες κλιματιστικών κατασκευασμένες από την τελευταία, χωρίς όμως να φέρουν την επωνυμία της, και εκκίνησε διαιτητική διαδικασία. Ορίστηκαν ad hoc τρεις διαιτητές και ως τόπος διαιτησίας συμφωνήθηκε η Αυστραλία. Το Δεκέμβριο 2010 το διαιτητικό δικαστήριο εξέδωσε απόφαση δικαιώνοντας την Castel και επιδικάζοντας σε αυτήν αποζημίωση. Η Castel εν συνεχεία κατέθεσε αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης ενώπιον των αυστραλιανών δικαστηρίων (Ομοσπονδιακό Δικαστήριο Αυστραλίας)³³⁵, επικαλούμενη τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης. Η TCL πρόβαλε μια σειρά ενστάσεων, βασιζόμενη κυρίως στα άρθρα 34 (2) (β) (ii) και 36(1)(β)(ii) του Πρότυπου Νόμου UNCITRAL και 16 και 19 του αυστραλιανού Νόμου περί Διεθνούς Εμπορικής Διαιτησίας, επικαλούμενη σειρά πλημμελειών της διαιτητικής διαδικασίας, καθώς δεν ενημερώθηκε προσηκόντως σχετικά με τη σύσταση του διαιτητικού δικαστηρίου και την εξέλιξη της διαιτητικής διαδικασίας. Επίσης, ισχυρίστηκε ότι η διαιτητική απόφαση είχε λάθη στον υπολογισμό της αποζημίωσης οφειλόμενα σε λανθασμένα παραστατικά. Το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Αυστραλίας απέρριψε τους ισχυρισμούς της TCL, αναγνωρίζοντας την διαιτητική απόφαση. Η TCL ακολούθως άσκησε έφεση, η οποία επίσης απορρίφθηκε³³⁶.

Ενώσω διαρκούσε η διαιτητική διαδικασία η TCL προσέφυγε στο τακτικό δικαστήριο της πόλης Zhongshan, αιτούμενη την ακύρωση της διαιτητικής ρήτρας. Το δικαστήριο του Zhongshan έκανε δεκτή την αίτηση της TCL αναγνωρίζοντας ως άκυρη τη διαιτητική ρήτρα. Η Castel προσέφυγε στο ίδιο δικαστήριο αιτούμενη την αναγνώριση και εκτέλεση της

³³⁴ Δημοσίευση σε *Guide Book on Foreign-related Commercial and Maritime Trial*, Vol.2, 2013, *People's Court Press*, σελ. 72-82, ανάλυση σε Yang F., *Foreign Related Arbitration in China*, ο.π.

³³⁵ Βλ. απόφαση Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου Αυστραλίας

<http://www.judgments.fedcourt.gov.au/judgments/Judgments/fca/full/2014/2014fcafc0083>

³³⁶ Whittaker J., "Rules of Natural Justice do not necessarily encompass the requirement of probative evidence for the arbitrator's factual findings", *Corrs, Chambers, Westgarth publ.*, 2014, δημοσίευση σε ιστότοπο: <http://www.corrs.com.au/publications/corrs-in-brief/rules-of-natural-justice-does-not-necessarily-encompass-the-requirement-of-probative-evidence-for-the-arbitrators-factual-findings/>

διαιτητικής απόφασης. Η TCL πρόβαλε τους εξής ισχυρισμούς: α) η διαιτητική ρήτρα ήταν άκυρη, β) δεν ενημερώθηκε δεόντως για τον ορισμό των διαιτητών και για την εξέλιξη της διαιτητικής διαδικασίας, γ) η απόφαση υπερέβαινε τα όρια δικαιοδοσίας του διαιτητικού δικαστηρίου, δ) σύμφωνα με το Νόμο περί Διαιτησίας της Κίνας, το αντικείμενο της διαιτητικής δίκης δεν ήταν δυνατό να υπαχθεί σε διαιτησία, στ) τυχόν αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης θα ερχόταν σε αντίθεση με κανόνες δημοσίας τάξης της Κίνας, δεδομένης της ύπαρξης απόφασης κινεζικού δικαστηρίου που αναγνώριζε την ακυρότητα της διαιτητικής ρήτρας.

Στη συνέχεια και στο πλαίσιο της αίτησης αναγνώρισης της διαιτητικής απόφασης, το Πρωτοδικείο της Zhongshan απέρριψε την αίτηση για αναγνώριση, αποδεχόμενο το επιχείρημα της TCL περί ακυρότητας της διαιτητικής ρήτρας και παρέπεμψε κατά νόμο στο Εφετείο της Guangdong, το οποίο με τη σειρά του συμφώνησε με την πρωτόδικη απόφαση, δεχόμενο επιπλέον ότι η διαιτητική απόφαση ερχόταν σε αντίθεση με κανόνες δημόσιας τάξης του κινεζικού κράτους. Πλέον του βασικού λόγου απόρριψης της αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης περί της ακυρότητας της διαιτητικής ρήτρας, το Εφετείο αποφάνθηκε ότι κακώς είχε ζητηθεί αναγνώριση από την Castel, καθώς έθετε έτσι σε αμφισβήτηση την απόφαση κινεζικού δικαστηρίου και κατ' επέκταση την δικαστική εξουσία ως έκφραση της κρατικής κυριαρχίας της Κίνας. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας, ωστόσο, ερμήνευσε στενά την έννοια της δημόσιας τάξης, ως το σύνολο των κανόνων που αφορούν στην κρατική κυριαρχία, τη δημόσια ασφάλεια και την κοινωνική ευημερία, εκφάνσεις δηλαδή του δημόσιου βίου, όπου η ανάγκη προστασίας του δημοσίου συμφέροντος είναι έκδηλη. Ως εκ τούτου, θεώρησε ότι η διάσταση απόψεων των δύο δικαστηρίων περί της εγκυρότητας της ρήτρας διαιτησίας δεν είναι κάτι που απειλεί το δημόσιο συμφέρον και άρα δεν έρχεται σε αντίθεση με τους κανόνες δημόσιας τάξης της Κίνας..

***USA Production v. Women Travel*³³⁷**

Η ως άνω υπόθεση αποτελεί τη μόνη περίπτωση, όπου τα κινεζικά δικαστήρια απέρριψαν αίτηση αναγνώρισης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης ως αντίθετης στη δημόσια τάξη, ερμηνεύοντάς την εν λόγω έννοια κατά ακραίο τρόπο. Η υπόθεση αφορούσε σε διαφορά που προέκυψε όταν το κινεζικό Υπουργείο Πολιτισμού ζήτησε να απορριφθεί αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης που αναγνώριζε στο αντισυμβαλλόμενο του αμερικανικό μουσικό συγκρότημα δικαίωμα αποζημίωσης για μη καταβολή συμφωνημένου τιμήματος για συναυλία του στην Κίνα, με το αιτιολογικό ότι είχε παραβιαστεί όρος της μεταξύ τους σύμβασης σχετικά με το περιεχόμενο και το ύφος της συμφωνίας, καθώς εκτελέστηκαν συνθέσεις heavy metal, είδος μουσικής που δεν συνήδε με τις κινεζικές παραδόσεις. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Κίνας συμφώνησε με τα κατώτερα

---

³³⁷ 《最高人民法院关于北京市第一中级人民法院不予执行美国制作公司和汤姆·胡莱特公司诉中国妇女旅行演出合同纠纷仲裁裁决请示的批复》他[1997]35号 1997年12月26日, όπως παραπέμπεται από Haoqian Chen, Hailin Bao, Tianyi Zhang, “Piercing the Veil of Public Policy in the Recognition and Enforcement of Foreign-Related Awards in China”, *Beijing Law Review*, 2016, 7, σελ. 23-32.

του δικαστήρια ότι το συγκεκριμένο είδος μουσικής και συνολικά η επί σκηνής παράσταση αντέκειντο στο γενικότερο δημόσιο συμφέρον και ως εκ τούτου στην κινεζική δημόσια τάξη.

7. Συμπεράσματα

Παρατηρείται ότι, μετά την προσχώρηση της Κίνας στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης, τα κινεζικά δικαστήρια είναι ιδιαίτερα προσεκτικά στον τρόπο ερμηνείας της δημόσιας τάξης και, με ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν την ταυτίζουν με ηθικής φύσεως ερμηνείες ή με διοικητικούς κανόνες αναγκαστικού δικαίου, απαιτώντας έναν πιο στενό σύνδεσμο με κανόνες προάσπισης του δημοσίου συμφέροντος.

Αντίθετα από την περιορισμένη επίκληση της δημόσιας τάξης ως λόγου άρνησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, οι διαδικαστικές παρατυπίες είναι αυτές που αποτελούν πολύ συχνά τη βάση απόρριψης των σχετικών αιτήσεων³³⁸. Ειδικότερα περιπτώσεις μη συμμετοχής των ορισθέντων από τα μέρη διαιτητών στη διαδικασία ή η μη τήρηση των κανόνων του εφαρμοστέου, βάσει επιλογής των μερών, δικονομικού δικαίου κρίνονται αυστηρά από τα κινεζικά δικαστήρια.

Αν και κατά καιρούς έχουν επισημανθεί δυσλειτουργίες στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των κινεζικών δικαστηρίων³³⁹, αποδιδόμενες στη μακρά παράδοση προστατευτισμού και ισχυρού εσωτερικού ελέγχου της δράσης των δικαστών³⁴⁰ και στις περιορισμένες νομοθετικές πρωτοβουλίες εκσυγχρονισμού της κινεζικής πολιτικής δικονομίας³⁴¹, ενώ παράλληλα αρκετοί συγγραφείς κάνουν λόγο για έλλειψη εμπειρίας και εξειδικευμένων γνώσεων των Κινέζων δικαστών σε ζητήματα αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων³⁴², παρατηρείται, ότι, σε γενικές γραμμές, οι αποφάσεις των κινεζικών δικαστηρίων επιδεικνύουν αρκετά ευνοϊκή στάση απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας. Η αποφυγή ταύτισης κανόνα αναγκαστικού δικαίου με κανόνα

³³⁸ Για εκτενή αναφορά βλ. King Al., "Procedural Perils: China's Supreme People's Court on the Enforcement of Awards in International Arbitration", 17 (1) *Asian – Pacific Law and Policy Journal*, 2015, σελ. 2.

³³⁹ Moser M., Yuen P., *Managing Business Disputes in Today's China: Duelling with Dragons*, Michael Moser, 2007, σελ. 82 επ.

³⁴⁰ Zhong J., Yu G., "Establishing the Truth from Facts: Has the Chinese Civil Process Achieved This Goal?", 13 *J. Transnational Law and Policy* (2004), σελ. 409.

³⁴¹ Chen M., "The Arbitration Act of the People's Republic of China – A Great Leap Forward" σε *Journal of International Arbitration*, (12) 1995, τ. 4, σελ. 29 - 49 και σε *China International Commercial Yearbook* (1994-1995), σελ. 77 – 101. Βλ. πίσσης Liebman B., "China's Courts: Restricted Reform", 191 (2007) *The China Quarterly*, σελ. 620 – 638, Gu W., "Arbitration in China", σε Yu G., *The Development of the Chinese Legal System*, Routledge, 2011, London – New York, σελ. 271 επ. και Song L., "From Ideology to Rules: Several Rules Worthy of Attention, for the Revision of the PRC Arbitration Law", *Arbitration in Beijing*, 2005, σελ. 6.

³⁴² Βλ. Clarke D., "Empirical Research into the Chinese Judicial System" (ανακτήθηκε στις 15.3.2017 από τον ιστότοπο

<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=308111088105098099095004002108101007022027040080070045096087026086006090002027106099114000098103095027114072022061011043062054127116123098116086096115089001021016012087065030003113122103105122093000115031071089019068027067097100087119086116092&EXT=pdf>, το οποίο δημοσιεύτηκε με τίτλο *Empirical Research into the Chinese Law*, σε Jensen E., Heller T., *Beyond Common Knowledge: Empirical Approaches to the Rule of Law*, Stanford University Press, 2003, σελ. 164-192.

δημόσιας τάξης και, γενικότερα, η στενή ερμηνεία της δημόσιας τάξης είναι ενδεικτική της θετικής στάσης της κινεζικής νομολογίας απέναντι στις διαιτητικές αποφάσεις.

§5 ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΛΒΕΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

I. Γενικές πληροφορίες

Η Ελβετία είναι μέρος της Σύμβασης της Νέας Υόρκης από το 1965. Αν και έχει απωλέσει τμήμα από την παλιά της αίγλη, λόγω της πολυδιάσπασης αρμοδιοτήτων μεταξύ των καντονιών³⁴³, αλλά και λόγω της ανάδειξης άλλων, πιο σύγχρονων διαιτητικών κέντρων³⁴⁴, εξακολουθεί να είναι μία από τις πιο δημοφιλείς χώρες διεξαγωγής διαιτητικών διαδικασιών³⁴⁵, τόσο εγχώριου όσο και διεθνούς χαρακτήρα³⁴⁶. Υπολογίζεται ότι την πενταετία 2014-2019 έλαβαν χώρα 427 διαιτησίες, μόνο στο πλαίσιο του Ινστιτούτου Διαιτησίας του Ελβετικού Επιμελητηρίου³⁴⁷. Οι πιο σημαντικοί λόγοι για τους οποίους παρατηρείται προτίμηση στη χώρα τόσο ως τόπο διεξαγωγής της διαιτησίας όσο και ως εφαρμοστέο δίκαιο είναι αφ' ενός η μακρά της παράδοση στον τομέα των εμπορικών διαιτησιών και η συνεπαγόμενη ύπαρξη πεπειραμένων διαιτητών, παράλληλα με πρακτικές που διασφαλίζονται με διαδικασίες που προβλέπονται στους κανόνες των ελβετικών διαιτητικών κέντρων και αφ' ετέρου η ουδετερότητα του ελβετικού δικαίου, το οποίο συνιστά τον χαμηλότερο κοινό παρονομαστή, επί του οποίου οι επιχειρηματίες μπορούν να συνάψουν συμβάσεις και διαιτητικές συμφωνίες³⁴⁸.

Η Ελβετία αρχικά είχε κάνει χρήση της επιφύλαξης αμοιβαιότητας του άρθρ. I (3) της Σύμβασης, απέσυρε ωστόσο την επιφύλαξη τον Απρίλιο 1993, κατ' εφαρμογή του άρθρ. 12 της ελβετικής Πράξης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου. Έκτοτε, η μεγάλη πλειονότητα των διαιτητικών αποφάσεων έχουν αναγνωρισθεί από τα ελβετικά δικαστήρια.

Παρακάτω παρατίθενται διαδικαστικές λεπτομέρειες της αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, προκειμένου να κατανοηθούν ορισμένες δικονομικές ιδιαιτερότητες της ελβετικής έννομης τάξης στο θέμα αυτό. Το μέρος που έχει έννομο συμφέρον να αναγνωρίσει και εκτελέσει αλλοδαπή διαιτητική απόφαση που επιδικάζει χρηματική παροχή, μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο γραφείο επιδίωξης απαιτήσεων (Betreibungsamt"/ "office des poursuites" / "ufficio d' esecuzione") διαταγή

³⁴³ Προς την κατεύθυνση της εναρμόνισης των κανόνων διαιτησίας των εμπορικών επιμελητηρίων των καντονιών έχουν κατά καιρούς γίνει σημαντικές προσπάθειες, με σημαντικότερη αυτή του 2004, όπου τα επιμελητήρια της Βασιλείας, της Βέρνης, της Γενεύης, της Ζυρίχης, του Ticino, του Vaud και του Neuchâtel αντικατέστησαν τους κανόνες διαιτησίας τους με τους Ελβετικούς Κανόνες Διαιτησίας (βλ. Zuberbühler T., Müller Chr., Habbeger Ph., *Swiss Rules of International Arbitration*, Juris Publ. Inc., 2nd ed., 2013, σελ. 1.

³⁴⁴ Βλ. Aksen, "International Arbitration, Its Time Has Arrived", ο.π., σελ. 250.

³⁴⁵ Το 2017 ήταν ο δεύτερος πιο δημοφιλής τόπος διεξαγωγής διεθνών διαιτησιών, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που δημοσίευσε το Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο.

³⁴⁶ Βλ. Meyer Bern., *The Swiss Rules of International Arbitration, Five years of Experience*, 2009, Swiss Chamber's Arbitration institution Publications, σελ. 11, διαθέσιμο ηλεκτρονικά σε http://www.mme.ch/fileadmin/files/documents/Swiss_Rules_Article_Bernhard_F._Meyer.pdf.

³⁴⁷ Βλ. *International Arbitration Statistics 2019* που δημοσίευσε το Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο τον Ιούλιο 2020.

³⁴⁸ Scherer M., "New Rules of International Arbitration in Switzerland", *Int. A.L.R.*, 2004 (issue 4), σελ. 1.

πληρωμής (Zahlungsbefehl"/ "commandement de payer"/ "pre- cetto esecutivo") κατά του οφειλέτη³⁴⁹.

Με την έκδοση της διαταγής πληρωμής και την επίδοσή της, ο οφειλέτης ή καταβάλλει το ποσό εντός 20ημερου ή προβάλλει ενστάσεις εντός 10ημερου. Εάν ο οφειλέτης προβάλλει ενστάσεις ("Rechtsvorschlag"/ "opposition" /"opposizione"), τότε ο αιτούμενος την εκτέλεση θα πρέπει να υποβάλει αίτηση ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου του καντονίου για να απορριφθεί η ένσταση και ανακηρυχθεί εκτελεστή στην Ελβετία η αλλοδαπή διαιτητική απόφαση. Η αναγνώριση θα πρέπει να γίνει με ξεχωριστή αίτηση³⁵⁰.

Το δικαστήριο του καντονίου θα απορρίψει την ένσταση και θα προχωρήσει στην αναγνώριση της απόφασης αν ο οφειλέτης δεν καταφέρει να αποδείξει τους ισχυρισμούς του και ειδικότερα ότι:

α) Η διαιτητική απόφαση δεν θα πρέπει να αναγνωρισθεί ή εκτελεστεί αν συντρέχει κάποιος από τους περιορισμούς του άρθρου V της Σύμβασης της Νέας Υόρκης³⁵¹.

β) Στο χρονικό διάστημα μεταξύ της έκδοσης της διαιτητικής απόφασης και της εκδίκασης της υπόθεσης για την αναγνώρισή της, η οφειλή δεν υφίσταται πια.

Αν ο οφειλέτης δεν έχει έδρα (ή μόνιμη κατοικία, αν πρόκειται για φυσικό πρόσωπο) στην Ελβετία, παρά μόνον περιουσιακά στοιχεία, οι προϋποθέσεις είναι ίδιες, με την επιπλέον προϋπόθεση ο αιτούμενος την αναγνώριση να ζητήσει πρώτα από το δικαστήριο του αρμόδιου Καντονίου τη συντηρητική κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη. Σε κάθε περίπτωση, το δικαστήριο, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, θα εξετάσει prima facie κατά πόσο πρόκειται για αλλοδαπή διαιτητική απόφαση σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης της Νέας Υόρκης³⁵².

II. Εξέταση λόγων μη αναγνώρισης και εκτέλεσης, προβλεπομένων στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης

1. Αδυναμία μερών - Ρήτρα Διαιτησίας

*Tradax Export v. Amoco Iranian Oil*³⁵³

Στην εν λόγω υπόθεση, τα ελβετικά δικαστήρια ήρθαν αντιμέτωπα με το ζήτημα αν μια γενική αναφορά σε υπαγωγή σε διαιτησία, σε όρους συμφωνίας μεταφοράς που περιλαμβάνονται σε μία φορτωτική, αρκεί για να θεωρηθεί πως υπάρχει συμφωνία

³⁴⁹ Federal Debt Collection and Bankruptcy Act of April 11, 1889 ("DCB Act").

³⁵⁰ Karrer P., Straub P., σε Weigand Fr., *Practitioner's Handbook on International Commercial Arbitration*, Oxford Publ., 2nd Ed., 2009, σελ. 846.

³⁵¹ Καταρχήν τα δικαστήρια δεν είναι υποχρεωμένα να απορρίψουν αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης αν διαπιστώσουν ότι συντρέχει κάποια από της προϋποθέσεις του άρθρου V – έχουν διακριτική ευχέρεια να το πράξουν. Βλ. Kohler Kaufmann Gabrielle, Rigozzi Antonio, *International Arbitration, Law and Practice in Switzerland*, Oxford University Press, 2015, σελ. 523.

³⁵² Karrer P. σε Schütze R., *Institutional Arbitration, A Commentary*, C. H. Beck OhG, München, Hart, Oxford, NOMOS, Baden – Baden, 2013, σελ. 397 επ.

³⁵³ <http://www.newyorkconvention.org/court+decisions/decisions+per+topic/switzerland+8>.

διαιτησίας. Μεταξύ των μερών υπήρχε συμφωνία με την οποία η Tradax ανέθετε στην Amoco τη μεταφορά πετρελαίου από τη Β. Αφρική στις ΗΠΑ. Στη συμφωνία υπήρχε ρητή πρόβλεψη σε προσφυγή σε διαιτησία με την εξής ρήτρα: “*The place of General Average and arbitration proceedings to be London/New York (strike out one)*”. Οι υπογράψαντες ήταν ο κυβερνήτης του πλοίου που είχε ναυλώσει η Tradax και ο εκπρόσωπος του εκφορτωτή (Compagnie des Transports par Pipelines au Sahara) που θα παρέδιδε το φορτίο στο πλοίο για να μεταφερθεί στις ΗΠΑ για λογαριασμό της Amoco.

Όταν κατά την άφιξη του πλοίου προέκυψε διαφορά λόγω της διαπίστωσης απώλειας άνω των έξι χιλιάδων βαρελιών, η Amoco, μη θεωρώντας ότι δεσμεύεται από τη γενική αναφορά σε διαιτησία, ενήγαγε την Tradax ενώπιον του Πρωτοδικείου της Γενεύης και πέτυχε να της επιδικαστεί αποζημίωση, αν και η Tradax πρόβαλε ένσταση αναρμοδιότητας του δικαστηρίου. Στη συνέχεια και αφ' ότου τελεσιδίκησε η απόφαση, η Tradax έκανε αίτηση ακύρωσης στο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Γενεύης, επικαλούμενη αναρμοδιότητα των ελβετικών δικαστηρίων λόγω ύπαρξης της ρήτρας διαιτησίας.

Το δικαστήριο εξέφρασε την άποψη ότι το άρθρο II (2) και η πρόβλεψη περί έγγραφης ρήτρας διαιτησίας σκοπό έχει να προστατεύσει τα μέρη από σκέψεις παλινδρόμησης σχετικά με την παραίτηση από την προσφυγή στην τακτική δικαιοσύνη³⁵⁴. Κατά τα λοιπά και αφού έχει διασφαλιστεί ο έγγραφος τύπος, το κατά πόσο μπορεί να γίνει δεκτή η ρήτρα διαιτησίας αξιολογείται κατά περίπτωση. Ένα από τα κριτήρια είναι το κύρος των ανθρώπων που υπογράφουν τη συμφωνία και η θέση τους στις εταιρείες που εκπροσωπούν. Και αυτό γιατί άλλος ο βαθμός επίγνωσης αν πρόκειται για στελέχη που εκπροσωπούν την εταιρεία και άλλο αν πρόκειται για απλούς υπαλλήλους.

Στην επίδικη υπόθεση, το δικαστήριο απεφάνθη ότι μια γενική αναφορά σε ένα διακριτό κείμενο που εμπεριέχει όρους περί προσφυγής σε διαιτησία μπορεί να χαρακτηριστεί συμφωνία χωρίς να αναφέρεται ρητά σε ρήτρα διαιτησίας. Επιπλέον, θεώρησε αφ' ενός πως η προσφυγή σε διαιτησία ήταν συνήθης πρακτική για διαφορές που προκύπτουν από ναυλώσεις πλοίων και αφ' ετέρου πως οι υπογράψαντες τη φορτωτική που περιείχε αναφορά σε διαιτησία ήταν στελέχη του ομίλου Amoco, με αρκετή εμπειρία, ώστε η αντισυμβαλλόμενη Tradax να υποθέσει ότι η Amoco γνώριζε τις συνέπειες της δέσμευσης, στην οποία με την υπογραφή τους προέβησαν. Οι συνθήκες της συγκεκριμένης υπόθεσης θεωρήθηκαν από το δικαστήριο ότι ήταν αποφασιστικής σημασίας για να αποφανθεί περί της δεσμευτικότητας της απλής αναφοράς σε διαιτησία³⁵⁵. Έκανε, ως εκ τούτου δεκτή την αίτηση της Tradax, κρίνοντας έγκυρη τη ρήτρα διαιτησίας.

Η αμφισβήτηση του κύρους συμφωνίας διαιτησίας με το αιτιολογικό ότι συνιστά απλή αναφορά σε έγγραφο φορτωτικής αποτελεί μια περίπτωση συχνά απαντώμενη στη διεθνή πρακτική. Στην πραγματικότητα, ωστόσο, πρόκειται για ρητή και σύμφωνη με τον απαιτούμενο έγγραφο τύπο έκφραση της βούλησης των μερών για υπαγωγή σε διαιτησία.

³⁵⁴ Lew J., Mistelis L., Kröll St., *Comparative International Commercial Arbitration*, Kluwer Law International, 2003, σελ. 136-7.

³⁵⁵ Poudret J.-F., Besson S., *Comparative Law of International Arbitration*, Sweet and Maxwell, 2007, par. 457.

Η απάντηση του δικαστηρίου της Γενεύης είναι ενδεικτική της ευνοϊκής τάσης των ελβετικών δικαστηρίων υπέρ των συμφωνιών διαιτησίας, καθώς δεν μένουν προσκολλημένα σε τύπους και προαπαιτούμενα που ούτως ή άλλως δεν προβλέπονται στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης.

Tracomina c. Sudan Oil Seeds Ltd.³⁵⁶

Συναφής ήταν η υπόθεση *Tracomina c. Sudan Oil Seeds Ltd.*, κατά την οποία τα ελβετικά δικαστήρια ασχολήθηκαν με το κατά πόσο είναι έγκυρη συμφωνία διαιτησίας σε περίπτωση που η απάντηση του ενός μέρους στην πρόταση του άλλου για υπαγωγή σε διαιτησία μιας συγκεκριμένης, μόλις ανακύψασας διαφοράς, γίνεται με τέλεξ και με επίκληση συγκεκριμένου όρου.

Το δικαστήριο, αφού επεσήμανε πως η ύπαρξη *ad hoc* συμφωνίας διαιτησίας με μορφή τέλεξ αφότου ανακύψει η διαφορά, εξομοιώνεται με ανταλλαγή τηλεγραφημάτων του άρθρου II παρ. 2 της Σύμβασης Νέας Υόρκης, εστίασε στις προϋποθέσεις της ρητής απαίτησης της Σύμβασης για έγγραφο τύπου τόσο της πρότασης για διαιτησία όσο και της αποδοχής της από τον αντισυμβαλλόμενο. Έκρινε πως η προϋπόθεση πληρούνταν στην επίδικη υπόθεση. Περαιτέρω, σημείωσε πως η απάντηση της *Tracomina* μόνο ως αποδοχή της πρότασης της *Sudan Oil Seeds* θα μπορούσε να νοηθεί, δεδομένου μάλιστα ότι η διατύπωση ήταν σαφώς καταφατική στην πρόταση και η αναφορά σε ορισμό δικού της διαιτητή δεν έγινε υπό αίρεση.

Αντίστοιχο ήταν το σκεπτικό και στην απόφαση 187/14.4.1983 του Εφετείου της Γενεύης³⁵⁷, όπου το Δικαστήριο ασχολήθηκε με το ζήτημα του τύπου της διαιτητικής συμφωνίας, η οποία περιεχόταν σε τέλεξ, ακολουθώντας και πάλι ευνοϊκή προσέγγιση, επικαλούμενο μάλιστα και την απόφαση της 17.3.1979 του Εφετείου της Νάπολης³⁵⁸, το οποίο, ερμηνεύοντας το άρθρ. V (1) (α) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, τόνισε ότι το στοιχείο του εγγράφου χαρακτήρα της ρήτρας διαιτησίας μπορεί να εξασφαλιστεί με κάθε μορφής έγγραφη επικοινωνία, άρα συμπεριλαμβανομένου του τέλεξ³⁵⁹.

X S.A. v Y Ltd. / 5P.249/1988³⁶⁰

Στις 12 Σεπτεμβρίου 1984 η ελβετική εταιρεία X. S.A ανέλαβε την υποχρέωση να παραδώσει το συμφωνημένο εμπόρευμα στη βρετανική Y Ltd³⁶¹, σε βρετανικό λιμάνι που η τελευταία θα της υποδείκνυε. Η σύμβαση, σε τυποποιημένο έντυπο της επαγγελματικής ένωσης για το εμπόριο σιτηρών και ζωοτροφών, υπεγράφη από έναν ναυλομεσίτη της εταιρείας R. για λογαριασμό και των δυο αντισυμβαλλόμενων.

³⁵⁶ http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=563.

³⁵⁷ <http://www.newyorkconvention.org/court+decisions/decisions+per+topic/switzerland+1>

³⁵⁸ Όπως δημοσιεύτηκε σε *Yearbook Comm. Arb.* 1982, σελ. 297.

³⁵⁹ Klein Fr., "La Convention de New-York", *RSJ* 1961 σελ. 229 ss, nota 235.

³⁶⁰ Όπως ανακτήθηκε σε σύνδεσμο της Σύμβασης της Νέας Υόρκης: http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1290#top

³⁶¹ Σε ορισμένες αποφάσεις όπου δεν υπάρχουν δημοσιευμένα τα στοιχεία των διαδικών, οι αναφορές σε αυτούς γίνονται είτε με τα αρχικά τους είτε με χαρακτηριστικά διακριτικά.

Αρχές Οκτωβρίου του 1984, η Χ. διαπίστωσε ότι το προϊόν ήταν ελαττωματικό και ακύρωσε την παράδοση στην Υ., ειδοποιώντας την τελευταία περί των εξελίξεων. Ακολούθησαν ανεπιτυχείς προσπάθειες αντικατάστασης του ελαττωματικού μέρους του εμπορεύματος, μετά τις οποίες η Υ. αποφάσισε να ενεργοποιήσει τη ρήτρα διαιτησίας που περιλαμβανόταν στην τυποποιημένη σύμβαση και προσέφυγε σε διαιτησία. Η διαιτητική διαδικασία ανεστάλη, όταν τα μέρη συμφώνησαν να προστεθεί ένα νέο παράρτημα στη σύμβαση (addendum), σύμφωνα με το οποίο η Χ. θα αποζημίωνε την Υ. και θα αντικαθιστούσε το ελαττωματικό φορτίο με νέο, ενώ η Υ. θα σταματούσε τη διαιτητική διαδικασία. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Χ., η αντισυμβαλλόμενη της βρήκε προμηθευτή στη Μ. Βρετανία με καλύτερους οικονομικούς όρους. Η διαιτητική διαδικασία λοιπόν συνεχίστηκε κανονικά και τον Σεπτέμβριο 1985 το διαιτητικό δικαστήριο εξέδωσε απόφαση υπέρ της Υ., καταδικάζοντας την Χ. σε αποζημίωση. Η Υ. αιτήθηκε αναγνώριση της διαιτητικής απόφασης, ενώ Χ. αμφισβήτησε το κύρος της ρήτρας διαιτησίας. Ισχυρίστηκε ότι η ρήτρα είχε υπογραφεί όχι από εκπροσώπους των αντισυμβαλλόμενων παρά μόνο από πρόσωπο με διαμεσολαβητικό ρόλο και με τον τίτλο του μεσίτη (broker)³⁶². Η αιτούσα ωστόσο αντιπροέβαλε ότι στο παράρτημα που είχαν συμφωνήσει, η Χ. δεσμευόταν να παραδώσει νέο εμπόρευμα εντός του Μαρτίου 1985, αναγνωρίζοντας την υποχρέωσή της να αποζημιώσει λόγω της καθυστέρησης την αντισυμβαλλόμενη της, η οποία με τη σειρά της θα διέκοπτε τη διαιτητική διαδικασία. Κατά την αιτούσα, αυτή η συμφωνία συνιστούσε αναγνώριση από μέρους της Χ. της εγκυρότητας της διαιτητικής διαδικασίας και καταχρηστικά πρόβαλε σε αυτό το στάδιο ένσταση κύρους της. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δέχτηκε ότι η αναφορά αυτή στη διαιτησία, αρκούσε για να θεωρηθεί ότι και τα δύο μέρη αποδέχονταν τη διαιτητική διαδικασία ως συμφωνηθέντα τρόπο επίλυσης της διαφοράς. Δεν χρειαζόταν δηλαδή ευθεία αναφορά στη ρήτρα διαιτησίας στο παράρτημα και αρκούσε η έμμεση αναγνώριση³⁶³.

Απόφαση 4A 279 / 2010 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου³⁶⁴

Στην εν λόγω απόφαση, αν και δεν εξετάστηκε αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης, τα ελβετικά δικαστήρια ασχολήθηκαν με το ζήτημα του κύρους ρήτρας διαιτησίας που προέβλεπε ως όργανο διεξαγωγής της διαδικασίας επίλυσης τυχόν διαφορών την Αμερικανική Ένωση Διαιτησίας ή οποιοδήποτε αμερικανικό δικαστήριο. Όταν ανέκυψε διαφορά, η επενδυτική εταιρεία την υπήγαγε στο Πρωτοδικείο του Καντονιού του Zug. Η αντίδικός της πρόβαλε ένσταση αναρμοδιότητας του δικαστηρίου, βασιζόμενη στη σύμβαση και την διαιτητική ρήτρα, η οποία απορρίφθηκε από το πρωτοδικείο, που εν προκειμένω απεφάνθη ότι υπήρχε κενό στη σύμβαση και δέχτηκε τη δικαιοδοσία του. Η ελβετική εταιρεία προσέφυγε με άσκηση έφεσης στο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Ελβετίας, ισχυριζόμενη ότι παραβιάζεται το άρθρ. II (3) της Σύμβασης της

³⁶² Για τον ορισμό και την έννοια του broker βλ. Van den Berg, A. J., "The New York Arbitration Convention 1958", *L'Aia*, 1981, σελ. 226.

³⁶³ βλ. και Bucher A., *Le nouvel arbitrage international en Suisse*, Basil, 1988, σελ. 48-49

³⁶⁴ <http://www.swissarbitrationdecisions.com/sites/default/files/25%20octobre%202010%204A%20279%20010.pdf>

Νέας Υόρκης. Το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο απέρριψε την έφεση, αναγνωρίζοντας την ακυρότητα της διαιτητικής ρήτρας, σημειώνοντας πως ούτε ο τίτλος «διαιτητική ρήτρα», ούτε η πρόβλεψη περί διεξαγωγής ενδεχόμενης διαιτησίας υπό τους κανόνες του ΔΔΔ αναιρούν το γεγονός ότι ελλείπει στη συγκεκριμένη συμφωνία ρητός αποκλεισμός της δικαιοδοσίας των τακτικών δικαστηρίων.

2. Μη δέουσα πληροφόρηση του μέρους εναντίον του οποίου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση περί του ορισμού διαιτητή/ διαιτητικής διαδικασίας

Στην κατηγορία αυτή υπάγεται η ήδη εξετασθείσα υπόθεση *X S.A. v Y Ltd. / 5P.249/1988*³⁶⁵. Ένας από τους ισχυρισμούς της Χ. αφορούσε στην μη προσήκουσα ενημέρωσή της περί των διαφόρων σταδίων της διαιτητικής διαδικασίας. Δεν αμφισβήτησε ότι ενημερώθηκε εγγράφως για τα ονόματα των διαιτητών ή για την έναρξη και εξέλιξη της διαιτητικής διαδικασίας, ισχυρίστηκε όμως ότι δεν ενημερώθηκε για τα ακριβή αιτήματα της αντιδίκου της, για το ύψος των απαιτήσεων και για τους πραγματικούς ισχυρισμούς που επικαλέστηκε η αντίδικός της, εξ ου και η αδυναμία της να υπερασπιστεί αποτελεσματικά τα συμφέροντά της³⁶⁶.

Το δικαστήριο έκρινε, ωστόσο, ότι οι δυο επιστολές από μέρους του διαιτητικού κέντρου του φορέα Q. το Μάιο 1985 - η πρώτη αφορούσε τη γνωστοποίηση των ονομάτων των διαιτητών και την έναρξη της διαδικασίας και η δεύτερη συνόδευε τα αντίγραφα όλων των σχετικών με τη διαδικασία εγγράφων - ήταν επαρκής ενημέρωση προς τα αντίδικα μέρη. Δοθείσης μάλιστα και παράτασης για την ανταλλαγή αλληλογραφίας μεταξύ των μερών, δύσκολα θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς, σύμφωνα με το δικαστήριο, ότι στη Χ. δεν παρασχέθηκε η δυνατότητα να προβάλει στη δίκη τους δικούς της πραγματικούς ισχυρισμούς.

Περισσότερες υποθέσεις σχετικά με μη δέουσα πληροφόρηση ενός εκ των διαδίκων μερών θα αναλυθούν στο τμήμα της εξέτασης της πρόσκρουσης της διαιτητικής απόφασης με κανόνες της δημόσιας τάξης της Ελβετίας, καθώς πολύ συχνά ο λόγος αυτός συνδέεται με παραβίαση της δημόσιας τάξης και οι δύο λόγοι προβάλλονται μαζί.

3. Διαφορά που υπερβαίνει τους όρους της ρήτρας διαιτησίας 4A_436/2007³⁶⁷

Στη συγκεκριμένη κατηγορία θα μπορούσε να υπαχθεί η απόφαση 4A_436/2007 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου. Δεν πρόκειται για δίκη περί αναγνώρισης διαιτητικής απόφασης, αλλά παρουσιάζει ενδιαφέρον, καθώς ερμηνεύει τη βούληση των μερών ως προς το είδος των διαφορών που αυτά αποφάσισαν να υπαγάγουν σε διαιτησία.

³⁶⁵ http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1290#top.

³⁶⁶ Van de Berg, A. G., *International Commercial Arbitration, Important Questions*, Kluwer Law International, The Hague, 2003, σελ.336-337.

³⁶⁷ http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=914

Συγκεκριμένα, ένα ζεύγος Γάλλων προσέλαβε δικηγόρο για νομικές συμβουλές και εκπροσώπηση σε θέματα που αφορούσαν την εγκατάστασή του στην Ελβετία. Στη μεταξύ τους συμφωνία εμπεριεχόταν και ρήτρα διαιτησίας με τόπο διαιτησίας την Ελβετία. Όταν προέκυψε μεταξύ τους διαφορά σχετικά με νομικές συμβουλές του δικηγόρου για φορολογικά ζητήματα, ένας εκ των συζύγων τον ενήγαγε ενώπιον των ελβετικών δικαστηρίων και αυτός επικαλέστηκε τη ρήτρα διαιτησίας. Το Πρωτοδικείο Γενεύης έκανε δεκτή την αγωγή, αποφαινόμενο υπέρ της δικαιοδοσίας του και κρίνοντας ότι η βούληση των μερών ήταν να υπαγάγουν θέματα αποκλειστικά αναφερόμενα στην εγκατάσταση των πελατών του στην Ελβετία κι όχι νομικές συμβουλές για φορολογικά ζητήματα. Με το ίδιο αιτιολογικό απέρριψε την έφεση του δικηγόρου και το Εφετείο Γενεύης.

4. Διαιτητική Διαδικασία - Σύνθεση Δικαστηρίου μη σύμφωνη με συμφωνία διαιτησίας

***National Iran Oil Company v. State of Israel*³⁶⁸**

Η National Iran Oil Company v. State of Israel είναι η πιο γνωστή υπόθεση στην κατηγορία αυτή. Το 1994 η Εθνική Εταιρία Πετρελαίου του Ιράν (NIOC) προσέφυγε σε διαιτησία εναντίον του κράτους του Ισραήλ, με απαιτήσεις ύψους 800 εκατ. δολ. ΗΠΑ, λόγω διαφοράς που προέκυψε μεταξύ τους κατά την εκτέλεση της σύμβαση κατασκευής και συντήρησης ενός αγωγού πετρελαίου, την οποία είχαν υπογράψει το 1968. Στη σύμβαση υπήρχε ρήτρα διαιτησίας που προέβλεπε ότι κάθε μέρος θα όριζε δικό του διαιτητή και οι δύο διαιτητές τρίτον και μόνο σε περίπτωση που δεν συμφωνούσαν, τα μέρη θα ζητούσαν από τον Πρόεδρο του ΔΕΕ να ορίσει τρίτο διαιτητή.

Η ιρανική εταιρεία όρισε το δικό της διαιτητή, το Ισραήλ όμως αρνήθηκε. Τότε η NIOC προσέφυγε στα γαλλικά τακτικά δικαστήρια ζητώντας να ορίσουν διαιτητή για λογαριασμό του Ισραήλ. Πρωτόδικα, τα γαλλικά δικαστήρια απέρριψαν το αίτημά της, η ιρανική ωστόσο εταιρεία δικαιώθηκε από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Το Ισραήλ υπέβαλε αίτηση αναιρέσεως, η οποία απερρίφθη από το γαλλικό Ακυρωτικό. Το διαιτητικό δικαστήριο όταν συνήλθε επέλεξε ως τόπο διαιτησίας τη Γενεύη.

Το Ισραήλ πρόβαλε την ένστασή του ως προς τη σύνθεση του διαιτητικού δικαστηρίου, όμως οι διαιτητές, αποφαινόμενοι θετικά επί της δικαιοδοσίας τους, απέρριψαν την ένσταση και προχώρησαν στην έκδοση απόφασης. Το Ισραήλ προσέφυγε στο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Ελβετίας για να ακυρώσει την διαιτητική απόφαση, ισχυριζόμενο ότι ο ορισμός του συγκεκριμένου διαιτητή για λογαριασμό του ήταν αντίθετος με τη διαιτητική ρήτρα, ότι η σύνθεση του διαιτητικού δικαστηρίου έγινε κατά μη κανονικό τρόπο και σε κάθε περίπτωση η επιλογή του συγκεκριμένου ατόμου αντέκειται στην πραγματική βούληση των μερών.

Το Δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς του Ισραήλ, με τους ακόλουθους συλλογισμούς:

---

³⁶⁸ Υπόθεση 4A_146/2012, δημοσιευμένη στον ιστότοπο του Ελβετικού Ομοσπονδιακού bger.ch, αναδημοσίευση και μετάφραση σε <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw7677.pdf>.

Η απόφαση των Γάλλων δικαστών συνιστά *res judicata* και περαιτέρω, το διαιτητικό δικαστήριο έχει την ευχέρεια να αποφασίσει επί της δικαιοδοσίας του. Έτσι θα αντιμετωπιζόταν και τυχόν απόφαση Ελβετού δικαστή. Δεδομένου μάλιστα ότι η υπόθεση έφτασε ως το Ανώτατο Δικαστήριο της Γαλλίας, παρέχονται πλήρη εχέγγυα ότι εξετάστηκε σε βάθος.

Το μόνο ερώτημα που έμενε να εξεταστεί από το δικαστήριο είναι αν ο ορισμός διαιτητή από τακτικό δικαστήριο έγινε παρά τη βούληση των μερών. Το Ισραήλ ισχυρίστηκε ότι τα μέρη συνειδητά δεν είχαν διατυπώσει πρόβλεψη για την περίπτωση που ένα μέρος δεν θα όριζε δικό του διαιτητή και ότι ήθελαν να αποκλείσουν πλήρως κάθε παρέμβαση από τα δικαστήρια κρατών άλλων από το Ισραήλ και το Ιράν. Το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι το λεκτικό της ρήτρας διαιτησίας δεν συνηγορούσε υπέρ μιας τέτοιας ερμηνείας. Αντιθέτως, το είδος της σύμβασης, η οποία προέκυψε από επίπονες διαπραγματεύσεις και το ύψος του διακυβευόμενου ποσού οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η βούληση των μερών δεν ήταν τέτοια που να απέκλειε, σε περίπτωση διαφωνίας ενός μέρους ως προς τον ορισμό διαιτητή, την δυνατότητα προσφυγής στο συγκεκριμένο σύστημα επίλυσης διαφορών. Το Δικαστήριο με την κρίση του υπέρ της δικαιοδοσίας των γαλλικών δικαστηρίων αποσόβησε τον κίνδυνο να στερήσει την πρόσβαση του ενός μέρους στη διαιτησία εξαιτίας και μόνον της άρνησης του άλλου μέρους να ορίσει διαιτητή. Δικαίωσε την ιρανική εταιρεία είκοσι χρόνια περίπου μετά την γέννηση της διαφοράς.

Απόφαση 4A_124/2010 Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου³⁶⁹

Στην ως άνω απόφαση, το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο αντιμετώπισε το ερώτημα εάν ο διορισμός διαιτητών από το Τσεχικό Εμπορικό Επιμελητήριο και το Τσεχικό Αγροτικό Επιμελητήριο μετά τη διάλυση της Τσεχοσλοβακίας έρχεται σε αντίθεση με τη ρήτρα διαιτησίας των μερών που προέβλεπε διορισμό των διαιτητών από το Τσεχοσλοβακικό Εμπορικό Επιμελητήριο και το Τσεχοσλοβακικό Αγροτικό Επιμελητήριο αντίστοιχα. Το πρωτοδικείο αρχικά και στην κατ' έφεση δίκη το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο απέρριψαν τον ισχυρισμό ότι θεώρησαν τα τσεχικά επιμελητήρια ως διαδόχους των τσεχοσλοβακικών και έκριναν ότι οι κανόνες διαιτησίας των διαδόχων δεν διέφεραν ουσιωδώς από τους προγενέστερους. Επιπλέον, στον ισχυρισμό της εκκαλούσας ότι αντίκειται στους κανόνες των διαιτητικών κέντρων που επελήφθησαν της υπόθεσης η συμμετοχή του ιδίου διαιτητή - και μάλιστα με την ιδιότητα του Προέδρου - και στην εξέταση της ένστασης περί δικαιοδοσίας του διαιτητικού δικαστηρίου και στην τελική απόφαση, το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο απάντησε ότι τα μέρη είχαν τη δυνατότητα να προβάλουν τις ενστάσεις τους όταν πληροφορήθηκαν τον ορισμό των διαιτητών και στις δύο περιπτώσεις, αλλά επέλεξαν να μην το κάνουν.

X S.A. v Y Ltd. / 5P.249/1988³⁷⁰

³⁶⁹ Ανακτήθηκε στις 15.6.2020 στον ιστότοπο:

http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1423

³⁷⁰ Ανακτήθηκε στις 20.5.2018 στον ιστότοπο:

Τέλος, στην *X S.A. v Y Ltd. / 5P.249/1988*, μία από τις ενστάσεις της Χ. αφορούσε στην προβαλλόμενη έλλειψη αμεροληψίας των διαιτητών, η οποία αποδεικνυόταν, κατά την Χ, από το γεγονός ότι οι τρεις διαιτητές της υπόθεσης ήταν μέλη της επιχειρηματικής ένωσης (Q) και κλήθηκαν να κρίνουν μια υπόθεση μεταξύ ενός μέλους της ένωσης (Y) και ενός μη μέλους (X). Εξετάζοντας την ένσταση, το δικαστήριο έκρινε πως μόνο το γεγονός της ιδιότητας του μέλους επιμελητηρίου δεν συνιστά τεκμήριο μεροληψίας. Περαιτέρω, αφ' ενός τα μέρη στη ρήτρα διαιτησίας ρητά όρισαν το συγκεκριμένο φορέα ως κέντρο διεξαγωγής της διαιτησίας, γνωρίζοντας ή οφείλοντας να γνωρίζουν ότι οι κανόνες του απαιτούσαν οι διαιτητές να είναι μέλη της, και αφ' ετέρου, κάθε μέρος μπορούσε να διορίσει δικό του διαιτητή από τον κατάλογο των μελών της ένωσης. Τέλος, το δικαστήριο έκρινε ότι οι κανόνες διαιτησίας της ένωσης διασφαλίζουν την δίκαιη διεξαγωγή της διαιτητικής διαδικασίας χωρίς εξαρτήσεις.

5. Έλλειψη δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης

Η απόφαση 14.2012.102/22.8.2012 του Εφετείου Ticino³⁷¹

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ως άνω απόφαση του Εφετείου του Ticino, η οποία αντιμετώπισε το ζήτημα της δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης στην περίπτωση που έχει γίνει αίτηση αναστολής της εκτέλεσης ενώπιον δικαστηρίου κάποιου άλλου κράτους.

Το ζήτημα προέκυψε όταν διαιτητική απόφαση, η οποία εκδόθηκε στην Ιταλία, κηρύχθηκε εκτελεστή από το Πρωτοδικείο της Ρώμης. Το μέρος σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η απόφαση άσκησε έφεση, ενώ εν τω μεταξύ το μέρος που είχε δικαιωθεί πέτυχε να εκδοθεί διαταγή πληρωμής στην Ελβετία κατά του αντιδίκου του, ο οποίος πρόβαλε ένσταση, ισχυριζόμενος μεταξύ άλλων, ότι η εκδίκαση της έφεσης εκκρεμούσε ακόμα. Η ένστασή του απορρίφθηκε με το αιτιολογικό ότι το Εφετείο δεν είχε αναστείλει την εκτελεστότητα της διαιτητικής απόφασης. Το Εφετείο του Ticino απέρριψε την ένσταση με το ίδιο αιτιολογικό. Επεσήμανε επίσης ότι η Σύμβαση της Νέας Υόρκης δεν έθετε ως προϋπόθεση για την αναγνώριση και εκτέλεση μιας απόφασης να έχει κηρυχθεί εκτελεστή και στη χώρα που εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση, εκτός αν το προέβλεπε το δίκαιο της χώρας αυτής, στοιχείο το οποίο δεν συνέτρεχε στην περίπτωση του ιταλικού δικαίου.

Η απόφαση 14.2008.78 του Εφετείου του Ticino³⁷²

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η απόφαση 14.2008.78 του Εφετείου του Ticino, η οποία μάλιστα συνιστά μία από τις ελάχιστες αποφάσεις ελβετικού δικαστηρίου που δεν έκανε δεκτή αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης απόφασης. Ειδικότερα, ο αιτών την αναγνώριση

---

http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1290#top

³⁷¹ Ανακτηθείσα την 20.5.2018 σε ιστότοπο:

http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=more_results

³⁷² Όπως ανακτήθηκε στις 13.1.2017 στον ιστότοπο:

http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=more_results&look_ALL=1&user_query=*&autolevel1=1&jurisdiction=21.

δεν είχε προσκομίσει το πρωτότυπο της απόφασης ή προσηκόντως βεβαιωμένο αντίγραφο αυτής. Επιπλέον, η απόφαση έκανε δεκτό τον ισχυρισμό της εκκαλούσας ότι η διαταγή πληρωμής που πέτυχε η αντίδικός της κακώς στηριζόταν σε δικαστική απόφαση αμερικανικού δικαστηρίου που απλώς επιβεβαίωνε τη διαιτητική απόφαση σε βάρος της. Συγκεκριμένα, το ελβετικό δικαστήριο σημείωσε ότι το «δόγμα της συγχώνευσης» (“doctrine of merger”) του αμερικανικού δικαίου, σύμφωνα με το οποίο η επιβεβαίωση (“confirmation”) μιας διαιτητικής απόφασης συνεπάγεται και δυνατότητα εκτέλεσής της, δεν ισχύει στο ελβετικό δίκαιο.

5P_292/2005 Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου³⁷³

Και στην υπόθεση 5P_292/2005 τέθηκε το ζήτημα της δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης. Σε συμφωνία μεταξύ δύο εταιρειών δραστηριοποιούμενων στον πετρελαιοπαραγωγικό τομέα υπήρχε ρήτρα διαιτησίας που προέβλεπε ως φορέα διαιτησίας το Εμπορικό Διαιτητικό Δικαστήριο της Ρίγας, το οποίο και επελήφθη όταν προέκυψε διαφορά για μη εκπλήρωση συμβατικής υποχρέωσης και δικαίωσε το ένα μέρος (Υ), το οποίο επέτυχε να αναγνωριστεί η απόφαση ενώπιον του Πρωτοδικείου της Ρίγα και να κηρυχθεί εκτελεστή. Εν τω μεταξύ η αντίδικός της (Χ) προσέφυγε στο Εμπορικό Διαιτητικό Δικαστήριο για να ακυρώσει τη μεταξύ τους σύμβαση το οποίο τη δικαίωσε. Το Πρωτοδικείο της Ρίγας όμως δεν έκανε δεκτή την αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της δεύτερης διαιτητικής αυτής απόφασης. Ακολούθησε και τρίτη προσφυγή στο διαιτητικό δικαστήριο για αποζημίωση λόγω πλημμελούς εκπλήρωσης όρων της σύμβασης στην οποία και πάλι δικαιώθηκε η Χ. Παράλληλα η Υ επεδίωξε και πέτυχε την αναγνώριση της πρώτης, ευνοϊκής για αυτήν, διαιτητικής απόφασης ενώπιον ελβετικού δικαστηρίου και εκκίνησε τη διαδικασία κατάσχεσης κατά των περιουσιακών στοιχείων της Χ, για το ποσό που επεδίκαζε η πρώτη διαιτητική απόφαση. Η Χ πρόβαλε ένσταση συμψηφισμού του επιδικασθέντος με την πρώτη διαιτητική απόφαση ποσού με την επιδικασθείσα στη δεύτερη απόφαση ανταπαίτησή της, η οποία έγινε δεκτή με απόφαση του Πρωτοδικείου Γενεύης. Το δικαστήριο έκρινε ότι η τρίτη διαιτητική απόφαση δεν υπόκειται σε καμία από τις εξαιρέσεις του άρθρου V της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Η Υ άσκησε έφεση ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου ζητώντας να μην αναγνωριστεί η τρίτη διαιτητική απόφαση, με το αιτιολογικό ότι δεν κλήθηκε κατά προσήκοντα τρόπο να συμμετάσχει στη διαιτητική διαδικασία και ότι η σχετική απόφαση δεν θα μπορούσε να είναι δεσμευτική, λόγω του ανασταλτικού αποτελέσματος της έφεσης που είχε ασκηθεί. Το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο έκρινε ότι από τα προσκομισθέντα στοιχεία προκύπτει πως η Υ είχε προσηκόντως ενημερωθεί από την αντίδικό της για την έναρξη της διαιτητικής διαδικασίας. Περαιτέρω, ως προς τη δεσμευτικότητα της απόφασης, έκρινε πως το γεγονός ότι δεν έχει κηρυχθεί εκτελεστή σε μία χώρα, δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να κηρυχθεί εκτελεστή σε μία άλλη.

³⁷³Όπως ανακτήθηκε στις 13.1.2017 στον ιστότοπο:

http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=933

Continaf c. Polycoton³⁷⁴

Η υπόθεση της ολλανδικής *Continaf* εναντίον της ελβετικής *Polycoton* απασχόλησε το Πρωτοδικείο Γενεύης, το οποίο κλήθηκε να εξετάσει αν είναι εκτελεστή διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε από κέντρο διαιτησίας στη Γαλλία, ενόσω διαρκούσε δίκη ενώπιον γαλλικών δικαστηρίων, με αίτημα την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης. Το Πρωτοδικείο Γενεύης έκανε δεκτούς τους ισχυρισμούς της καθ'ής³⁷⁵ ότι, δεδομένου ότι η ασκηθείσα στη Γαλλία αίτηση ακύρωσης, αναστέλλει, σύμφωνα με το γαλλικό δίκαιο, την εκτέλεση, δεν μπορούν τα ελβετικά δικαστήρια να κάνουν δεκτή την αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση. Με την πρωτόδικη απόφαση συμφώνησε και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο.

6. Δημόσια Τάξη

Η έννοια της δημόσιας τάξης ερμηνεύεται στενά από τα ελβετικά δικαστήρια. Χαρακτηριστικό είναι ότι μέχρι σήμερα δεν υπάρχει δικαστική απόφαση που να απορρίπτει αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης για ζητήματα ουσίας επί τη βάση του άρθρου V (2) β της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Αντιθέτως, έχουν υπάρξει δύο μέχρι στιγμής αποφάσεις, οι οποίες απορρίπτουν αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης για λόγους παραβίασης δημόσιας τάξης που αφορούσαν στην τήρηση διαδικαστικών κανόνων.

Για να χαρακτηριστεί μια διαιτητική απόφαση ως αντιβαίνουσα στη δημόσια τάξη της Ελβετίας, θα πρέπει ουσιαστικά να αποδειχθεί ότι έρχεται σε αντίθεση με θεμελιώδεις αρχές της ελβετικής έννομης τάξης κατά τρόπο που να προσβάλλει κατά μη ανεκτό τρόπο την έννοια της δικαιοσύνης, όπως την αντιλαμβάνονται στην Ελβετία. Το γεγονός ότι μια λύση που δίνεται σε διαιτητική απόφαση παρεκκλίνει από τον τρόπο που η ελβετική έννομη τάξη αντιμετωπίζει το ίδιο πρόβλημα ή υιοθετείται πρακτική που δεν είναι γνωστή στο ελβετικό δίκαιο, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι παραβιάζεται η έννομη τάξη του κράτους. Παραβίαση υπάρχει ενδεχομένως αν ο τρόπος αυτός αντιμετώπισης είναι υπερβολικά δυσανάλογος ή επιβαρυντικός για κάποιο από τα μέρη σε σχέση με τον τρόπο που το ελβετικό δίκαιο θα αντιμετώπιζε το ζήτημα σε αντίστοιχη περίπτωση³⁷⁶.

Στις περιπτώσεις στις οποίες διαιτητική απόφαση στηρίζεται σε κανόνες δικαίου που δεν είναι συμβατοί με την ελβετική δημόσια τάξη, το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο δεν αρνείται την αναγνώριση και εκτέλεση παρά μόνον εάν οι κανόνες αυτοί παραβιάζουν κατά τρόπο μη ανεκτό κανόνες του πυρήνα της δημόσιας τάξης της Ελβετίας³⁷⁷.

Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός ότι το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο προτιμά κατά κανόνα να ορίζει αρνητικά την έννοια της δημόσιας τάξης, προσδιορίζοντας τί δεν συμπεριλαμβάνεται σε αυτήν, παρά ορίζοντας τί την αποτελεί³⁷⁸.

³⁷⁴ *Continaf c. Polycoton*, *Yearbook Comm. Arb.* XII (1987) σελ. 505-509.

³⁷⁵ "...interjeté dans le délai legal, le recours suspendait ipso facto l'exécution de la sentence arbitrale. Dès lors, en vertu même des textes légaux français (1506 NCPC), l'exécution de la sentence arbitrale était suspendue (art. V CNY).

³⁷⁶ Απόφαση 5A_409/2014 του Ελβετικού Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

³⁷⁷ Απόφαση Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου 9/1/1995, *ASA Bulletin* 2001, σελ. 294-304, σελ. 302-303, cons. 7.

³⁷⁸ Αποφάσεις 4A_458/2009 και 4A_304/2013 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου

Μεγάλης σημασίας για τη συνεκτίμηση της έκτασης της προσβολής κανόνων δημόσιας τάξης είναι και το κριτήριο της διεξαγωγής της δίκης με έγκαιρη έγερση των σχετικών ενστάσεων. Το ομοσπονδιακό δικαστήριο έχει απορρίψει ενστάσεις που, ενώ θα μπορούσαν να προβληθούν κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας, προβλήθηκαν στο στάδιο της εκδίκασης αιτήματος αναγνώρισης και εκτέλεσης, μόνο όταν η διαιτητική απόφαση τους έθιγε ευθέως³⁷⁹.

Απόφαση του Πρωτοδικείου του Affoltern am Albis της 26.5.1994 και Hilmarton v. Omnium³⁸⁰

Όπως αναφέρθηκε ήδη παραπάνω, σε δύο μόνο περιπτώσεις το δικαστήριο έκανε δεκτό τον ισχυρισμό περί παραβίασης κανόνων δημόσιας τάξης³⁸¹:

Η πρώτη είναι η απόφαση του Πρωτοδικείου Affoltern am Albis της 26.5.1994³⁸², το οποίο κλήθηκε να απαντήσει στο ερώτημα αν ο ορισμός ως μοναδικού διαιτητή ενός νομικού, ο οποίος είχε διατελέσει νομικός σύμβουλος και των δυο μερών, υπονόμει την αξιοπιστία της εκδοθείσας απόφασης κατά τρόπο που να παραβιάζεται η δημόσια τάξη της Ελβετίας. Το ελβετικό δικαστήριο έκρινε πως, δεδομένου ότι κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας αποδείχθηκε πως ο μοναδικός διαιτητής στην εν λόγω υπόθεση είχε υπάρξει νομικός σύμβουλος του καθ' ου και είχε μάλιστα συντάξει και το σχέδιο της σύμβασης που περιείχε τη ρήτρα διαιτησίας, στην οποία είχε ορίσει εαυτόν ως τον μοναδικό διαιτητή, ενώ κατά το παρελθόν είχε εκπροσωπήσει νομικά και τις δυο πλευρές σε δικαστήρια, παραβιαζόταν η αρχή της αμεροληψίας. Χαρακτηριστικό είναι ότι στη ρήτρα διαιτησίας δεν αναγνωριζόταν δυνατότητα ανάκλησης του διαιτητή από τα μέρη, ενώ αντιθέτως προβλεπόταν ποινική ρήτρα ενός εκατομμυρίου ελβετικών φράγκων για παραβίαση της σύμβασης. Το δικαστήριο σημείωσε ότι δεν είναι όλες οι ιδιόμορφες σχέσεις διαιτητή - μερών ενδεικτικές ύπαρξης μεροληπτικής στάσης από μέρους του διαιτητή ούτε παραβιάζουν απαραίτητως εξ αυτού του λόγου τη δημόσια τάξη του ελβετικού κράτους. Στη συγκεκριμένη ωστόσο υπόθεση το δικαστήριο χαρακτήρισε ως «ανήθικο»³⁸³ το γεγονός ότι ο συντάκτης της ρήτρας διαιτησίας, προέβλεψε ευνοϊκούς όρους για τον εαυτό του ως διαιτητή, κατά τρόπο μάλιστα μη επιδεκτικό αμφισβήτησης από τα μέρη λόγω της υπέρμετρης ποινικής ρήτρας, επισημαίνοντας ότι η συμπεριφορά του δεν παρείχε εχέγγυα αμερόληπτης και ανεξάρτητης κρίσης. Τέλος, το δικαστήριο τόνισε ότι η διαιτησία ως θεσμός, εκτός από το στοιχείο της ιδιωτικής βούλησης, έχει και μια διάσταση δημοσίου χαρακτήρα που δεν επιτρέπει στα μέρη να απέχουν από ένα minimum τήρησης διαδικαστικών κανόνων. Ως εκ τούτου δεν μπορούσε να κάνει δεκτή την αίτηση

³⁷⁹ Απόφαση 4A_374/2014 Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου.

³⁸⁰ Hilmarton v. Omnium 1993, Rev. Arb. 322.

³⁸¹ Αποφάσεις που δεν αφορούν σε θέματα εμπορικής διαιτησίας, (όπως η 4A_374/2014 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου, η οποία αφορούσε τη διαφορά μεταξύ δυο διαιτητών ποδοσφαίρου με την ομοσπονδία τους για αθέτηση σύμβασης και στην οποία οι διάδικοι επικαλέστηκαν res judicata, που δεν ελήφθη υπ' όψιν από το διαιτητικό δικαστήριο) δεν είναι αντικείμενο της παρούσας μελέτης.

³⁸² Δημοσίευση σε *Schweizerische Juristen-Zeitung* 93/1997, σελ. 223), (διαδικτυακά ανακτήθηκε σε ιστότοπο: file:///C:/Users/User/Downloads/SWITZERLAND%2030.pdf. στις 15.4.2019)

³⁸³ "Unsittlich", ο.π., σελ.4.

για αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης, ως αντιβαίνουσας στη δημόσια τάξη της Ελβετίας. Εναντίον της πρωτόδικης απόφασης ασκήθηκε έφεση στο Εφετείο Ζυρίχης, η οποία απορρίφθηκε.

Η δεύτερη περίπτωση είναι η υπόθεση Hilmarton που θεωρείται σταθμός στη νομολογία του Ελβετικού Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο δεν αποδέχθηκε αναγνώριση διαιτητικής απόφασης του ΔΕΕ, με το αιτιολογικό ότι οι δραστηριότητες ενός εκ των μερών στην Αλγερία έρχονταν σε αντίθεση με το αλγερινό δίκαιο. Συγκεκριμένα, αντιμετώπιζε ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου αρχικά και στη συνέχεια ενώπιον των ελβετικών και τέλος των γαλλικών δικαστηρίων ήρθαν η γαλλική Omnium de Traitement et Valorisation (OTV) και η αγγλική συμβουλευτική Hilmarton. Η δεύτερη είχε αναλάβει το έργο της παροχής νομικών και φορολογικών συμβουλών, καθώς επίσης και τη διαμεσολάβηση μεταξύ της γαλλικής εταιρείας και της αλγερινής κυβέρνησης για την κατασκευή ενός συστήματος αποχέτευσης στην Αλγερία. Η OTV αρνήθηκε να καταβάλει το δεύτερο ήμισυ της αμοιβής της Hilmarton και η υπόθεση ήχθη ενώπιον του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, αφού ενεργοποιήθηκε η σχετική ρήτρα διαιτησίας που προέβλεπε ως εφαρμοστέο δίκαιο το ελβετικό.

Η πρώτη διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε στις 19.8.1988³⁸⁴ δικαίωνε την OTV, αποφαινόμενη ότι η Hilmarton δεν δικαιούται αποζημίωση, καθώς το συναφθέν συμβόλαιο μεταξύ της γαλλικής κατασκευαστικής και του αλγερινού δημοσίου παραβίαζε κανόνες δημόσιας τάξης του αλγερινού κράτους, οι οποίοι απαγόρευαν τη διαμεσολάβηση σε υποθέσεις συμβάσεων κρατικών προμηθειών. Η Hilmarton προσέφυγε στα τακτικά ελβετικά δικαστήρια τα οποία ακύρωσαν τη διαιτητική απόφαση (αρχικά το Πρωτοδικείο Γενεύης³⁸⁵ και στη συνέχεια το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο). Το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο θεώρησε ότι δεν αποδείχθηκε δωροδοκία των αλγερινών αρχών από μέρους της συμβουλευτικής εταιρείας, όπως η OTV είχε επικαλεστεί και ότι ούτε η σύμβαση ούτε η εν γένει συμπεριφορά της Hilmarton αντίκεινται στο ελβετικό δίκαιο, το οποίο είναι και το εφαρμοστέο στην υπόθεση.

Οι αποφάσεις που αναλύονται στη συνέχεια δεν έκαναν δεκτές ενστάσεις αντίθεσης προς τη δημόσια τάξη. Έχουν ενδιαφέρον, προκειμένου να αποτυπωθεί συνολικότερα η προσέγγιση των ελβετικών δικαστηρίων στο θέμα της ερμηνείας της έννοιας της δημόσιας τάξης, όπως την προσλαμβάνει η έννομη τάξη στην Ελβετία.

Απόφαση Πρωτοδικείου Γενεύης L Ltd c. C S.A 549/17.9.1976³⁸⁶

Στην ως άνω υπόθεση την οποία έκρινε το Εφετείο της Γενεύης εξετάστηκε το ζήτημα κατά πόσο η εξέταση μάρτυρα ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου, χωρίς την παρουσία των μερών, συνιστά παραβίαση των όρων της διαδικασίας, όπως αποτυπώνονται στους σχετικούς κανόνες δικαίου της χώρας όπου διεξήχθη η διαιτησία. Συγκεκριμένα, στην υπό

³⁸⁴ ICC Award No. 5622, 1993 Rev. Arb. , σελ. 327; XIX Yearbook Com. Arb. (1994) σελ. 105.

³⁸⁵ 1993 Rev. Arb., σελ. 315.

³⁸⁶ <http://www.newyorkconvention.org/court+decisions/decisions+per+topic/switzerland+6>

εξέταση περίπτωση, η βρετανική εταιρεία L., με έδρα το Λονδίνο, και η ελβετική C., με έδρα τη Γενεύη, συνήψαν το 1970 σύμβαση πώλησης μεταλλεύματος που περιείχε ρήτρα διαιτησίας, η οποία προέβλεπε προσφυγή στο Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο. Και πράγματι, όταν ανέκυψε διαφορά, τα μέρη προσέφυγαν σε διαιτησία στη Χάγη. Όταν η απόφαση κατέστη οριστική, η L. επιδίωξε αναγνώριση και εκτέλεσή της στην Ελβετία. Η C. πρόβαλε τον ισχυρισμό ότι υπήρξαν πλημμέλειες στη διαδικασία, δεδομένου ότι το δικαστήριο είχε επιλέξει να εξετάσει εμπειρογνώμονα, ειδικό στο χρώμιο (η περιεκτικότητα του εν λόγω στοιχείου στο μέταλλευμα που ήταν αντικείμενο πώλησης μεταξύ των μερών, ήταν ένα από τα υπό εξέταση ζητήματα), χωρίς να παρίστανται εκπρόσωποι των μερών και χωρίς να γνωρίζουν τί ακριβώς είχε καταθέσει ο ειδικός, ώστε να μπορούν να το αντικρούσουν. Κατά τη C., αυτή η παραβίαση ήταν αντίθετη με τους κανόνες δημόσιας τάξης του ελβετικού δικαίου, οι οποίοι προβλέπουν γνώση όλων των στοιχείων της διαιτητικής διαδικασίας από τους διαδίκους.

Το ελβετικό δικαστήριο σημείωσε πως δεν συνιστούν όλες οι παραβιάσεις της διαιτητικής διαδικασίας ταυτόχρονα και παραβίαση των κανόνων δημόσιας τάξης μιας χώρας, παρά μόνον εκείνοι που θεωρούνται ότι παραβιάζουν θεμελιώδεις κανόνες της ελβετικής έννομης τάξης, που προσβάλλουν δηλαδή κατά τρόπο που δεν επιδέχεται ανοχής, το αίσθημα δικαίου³⁸⁷. Εξάλλου, έχει διατυπωθεί σε διάφορες ελβετικές αποφάσεις η θέση πως η αρχή της δημόσιας τάξης θα πρέπει να ερμηνεύεται αρκετά περιορισμένα στις περιπτώσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων³⁸⁸.

Εν προκειμένω, σύμφωνα με την κρίση του δικαστηρίου, οι ερωτήσεις που τέθηκαν στον εμπειρογνώμονα και οι απαντήσεις που ελήφθησαν δεν θεωρούνται καθοριστικές για το σχηματισμό της τελικής κρίσης των διαιτητών. Δεν αφορούσαν σε νομικά ζητήματα, ούτε σε ζητήματα επί της ουσίας της διαφοράς, αλλά σε διευκρινίσεις αναφορικά με την εμπορική διάσταση της επίδικης διαφοράς. Οπότε δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι απαντήσεις που δόθηκαν εν απουσία των μερών τους στέρησαν την δυνατότητα να εκθέσουν τις απόψεις τους επί ζητημάτων ουσιαστών για την υπόθεση. Περαιτέρω, η πρακτική αυτή από μέρους των διαιτητών δεν έρχεται σε αντίθεση ούτε με νόμους, ούτε με κρατούσες πρακτικές στην Ολλανδία, σύμφωνα με τις οποίες οι διαιτητές μπορούν να αρυσθούν πληροφορίες που κρίνουν διαφωτιστικές για την υπόθεση, εξετάζοντας πηγές και μάρτυρες που οι ίδιοι κρίνουν σημαντικούς.

Το Εφετείο Γενεύης έκρινε πως ο τρόπος που εξετάστηκαν οι μάρτυρες δεν θίγει κατά τρόπο ανεπίδεκτο οποιασδήποτε ανοχής το αίσθημα δικαίου που επικρατεί στην Ελβετία, και ως εκ τούτου δεν παραβιάζει τους θεμελιώδεις κανόνες δημόσιας τάξης της Ελβετίας. Ακύρωσε την πρωτόδικη απόφαση που έκρινε ότι η αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης της

---

³⁸⁷ “il faut qu'il s'agisse de la violation de principes fondamentaux de l'ordre juridique suisse, qui heurte de façon intolérable le sentiment du droit” (RO 96 1 391; 87 1 193).

³⁸⁸ Provenda S.A. cl Alimenta S.A, Arrêt du Tribunal Federal 12.12.1975, ανακτηθέν στις 15.7.2019 σε ιστότοπο: file:///C:/Users/User/Downloads/SWITZERLAND%206%20(1).pdf.

διαιτητικής απόφασης είναι απορριπτέα, αποφαινόμενο ότι δεν υπήρξε παραβίαση κανόνα δημόσιας τάξης της Ελβετίας.

Απόφαση Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου 5A/427/2011

Σε απόφαση της 31ης Αυγούστου 2010 του Δικαστηρίου του Καντονίου της Γενεύης επιβεβαιώθηκε η αρχή που διέπει και άλλες αποφάσεις ελβετικών δικαστηρίων ότι οι όποιες ενστάσεις περί μεροληψίας ή έλλειψης ανεξαρτησίας των διαιτητών θα πρέπει να προβληθούν ευθύς μόλις τα μέρη πληροφορηθούν τα ονόματα των διαιτητών.

Η υπό εξέταση διαιτητική απόφαση αφορούσε διαφορά που είχε προκύψει μεταξύ της ελβετικής εταιρείας Χ. και της αμερικανικής Υ., η οποία γεννήθηκε όταν η τελευταία, ενεργοποιώντας ρήτρα διαιτησίας που είχε υπογραφεί παράλληλα με την αρχική σύμβαση επισκευής αεροσκάφους, προσέφυγε σε διαιτησία για μεταξύ τους ανακύψασα διαφορά. Η ρήτρα διαιτησίας προέβλεπε τριμελή σύνθεση του διαιτητικού δικαστηρίου, η Υ. όμως όρισε μόνον έναν διαιτητή, γνωστοποιώντας τον στην Χ.

Ο διαιτητής εξέδωσε απόφαση υπέρ της Υ., την οποία η τελευταία με αίτησή της στο Πρωτοδικείο του Ιλλινόις επέτυχε να αναγνωρίσει. Στη συνέχεια, και καθώς η Χ. αρνήθηκε να καταβάλει την επιδικασθείσα αποζημίωση, η Υ. κίνησε τη διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης, τόσο της διαιτητικής απόφασης όσο και της δικαστικής απόφασης του Ιλλινόις, στην Ελβετία. Η Χ. πρόβαλε την ένσταση ότι ο διορισμός ενός μόνο διαιτητή έγινε κατά παράβαση της διαιτητικής ρήτρας. Περαιτέρω, προσπάθησε να αποδείξει ότι υπάρχει στενή σχέση μεταξύ της Υ. και του διαιτητή, καθώς, όπως ισχυρίστηκε, ο διαιτητής και ένας σύμβουλος της Υ. συνέπεσαν κατά την περίοδο της πρακτικής τους σε αμερικανικό δικαστήριο. Το δικαστήριο της Γενεύης απέρριψε την ένσταση της Χ., η οποία προσέφυγε στο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, προβάλλοντας ένα αστικό και ένα συνταγματικό αίτημα μη αναγνώρισης της διαιτητικής απόφασης, επικαλούμενο το άρθρ. V (II) β της Σύμβασης της Νέας Υόρκης και θεωρώντας ότι η διαιτητική απόφαση έρχεται σε αντίθεση με κανόνες δημόσιας τάξης του ελβετικού δικαίου.

Και το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο απέρριψε τις ενστάσεις της Χ.³⁸⁹, σημειώνοντας ότι ως προς την αμφισβήτηση της αμεροληψίας των διαιτητών ισχύει η αρχή “raise it or waive it”, που σημαίνει ότι ευθύς μόλις πληροφορείται κάποιος γεγονός που θεωρεί πως θέτει εν αμφιβόλω την αμεροληψία και αντικειμενικότητα του δικαστή, θα πρέπει να εγείρει τη σχετική ένσταση.

Επιπλέον, και αυτό συνιστά το πιο σημαντικό στοιχείο της εν λόγω απόφασης, το δικαστήριο επιβεβαίωσε την προσήλωση του στην αρχή της “ordre public atténué”, σύμφωνα με την οποία, η έννοια της δημόσιας τάξης θα πρέπει να ερμηνεύεται πολύ στενά στην περίπτωση αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικών αποφάσεων, στενότερα και από την περίπτωση εφαρμογής αλλοδαπού δικαίου (“ordre public essentiel”).

Η υπόθεση έφτασε και στο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Ελβετίας, στο τμήμα Δημοσίου Δικαίου, το οποίο συντάχθηκε με την άποψη του Πρωτοδικείου, τονίζοντας ότι το γεγονός ότι η ένσταση περί μη προσήκουσας ενημέρωσης εξέτασης συγκεκριμένου

³⁸⁹ Απόφαση 5A_427/2011 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου Ελβετίας.

μάρτυρα δεν προβλήθηκε κατά τη διάρκεια της διαιτησίας, παρά μόνον στο στάδιο της εκτέλεσης, στοιχείο που ενδεικνύει καταχρηστικότητα στην προβολή της ένστασης³⁹⁰.

Απόφαση 5A_68/2013 Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου³⁹¹

Στην υπόθεση 5A_68/2013, τα μέρη είχαν υπαγάγει τη διαφορά τους σε διαιτησία υπό τους όρους του Κανονισμού του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου. Εκδόθηκε απόφαση την οποία ο υπέρ ου διάδικος επιδίωξε να αναγνωρίσει και στην Ελβετία. Προβλήθηκε λοιπόν από την εταιρεία σε βάρος της οποίας εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση η ένσταση ότι η απόρριψη της αίτησης αντικατάστασης του διαιτητή χωρίς αιτιολογίες παραβίαζε τη διαδικασία και δεν διασφάλιζε ουσιαστικό δικαίωμα προβολής ισχυρισμών από το θιγόμενο μέρος. Ως εκ τούτου δεν συνήδε με την αντίληψη που επικρατούσε στο ελβετικό δίκαιο σχετικά με το δικαίωμα ακρόασης των διαδίκων και την προσήκουσα διαδικασία και άρα παραβίαζε τη δημόσια τάξη της Ελβετίας. Σημειώνεται ότι το διαιτητικό δικαστήριο έλαβε υπόψη του και το άρθρ. 7(4) του Οργανισμού του ΔΕΕ, το οποίο όριζε ρητά ότι οι λόγοι διορισμού, απόρριψης ή αντικατάστασης διαιτητή δεν κοινοποιούνται από το διαιτητικό δικαστήριο³⁹².

Το Πρωτοδικείο του Καντονιού του Valais απέρριψε την ένσταση, αναγνωρίζοντας τη διαιτητική απόφαση, σημειώνοντας πως, ενώ σύμφωνα με το ελβετικό δίκαιο είναι επιβεβλημένο για τα δικαστήρια να αιτιολογούν κάθε απόφασή τους³⁹³, αυτή η υποχρέωση δεν επεκτείνεται και στα διαιτητικά δικαστήρια³⁹⁴.

Το ελβετικό πρωτοβάθμιο δικαστήριο επανέλαβε την αρχή που είχαν υιοθετήσει πολλές ελβετικές αποφάσεις, ότι δηλαδή η απόρριψη αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων επί τη βάση της παραβίασης κανόνων δημόσιας τάξης θα πρέπει να γίνεται εξαιρετικά αυστηρά και μόνο όταν θίγονται θεμελιώδεις κανόνες του αυστηρού πυρήνα της δημόσιας τάξης του ελβετικού κράτους. Τέλος, όπως τόνισε το δικαστήριο, τα μέρη, όταν αποφασίζουν να αξιοποιήσουν τις διαδικαστικές ευκολίες που προσφέρουν τα διαιτητικά κέντρα, είναι σημαντικό να γνωρίζουν τις λεπτομέρειες που περιλαμβάνουν οι κανόνες των κέντρων αυτών. Με την πρωτόδικη απόφαση συμφώνησε και το Εφετείο.

Απόφαση 5A_754/2011 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου³⁹⁵

Στην εν λόγω υπόθεση, μία αμερικανική και μία ελβετική εταιρεία συνήψαν σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας και διανομής. Όταν προέκυψε διαφορά μεταξύ τους που

³⁹⁰ Van den Berg Alb., "New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond", ICCA Congress Series 12, 2005, σελ. 310.

³⁹¹ Όπως δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου της Ελβετίας <http://www.bger.ch/fr>. (ανακτήθηκε στις 15.5.2020)

³⁹² Article 7(4) of the ICC Arbitration Rules 1998 (www.practicallaw.com/6-502-7911) : "The decisions of the Court as to the appointment, confirmation, challenge or replacement of an arbitrator shall be final and the reasons for such decisions shall not be communicated".

³⁹³ Επ' αυτού βλ. και Hascher D., "European Convention on International Commercial Arbitration of 1961", *Yearbook Comm. Arb.* XXXVI (2011), σελ. 534.

³⁹⁴ βλ. σχόλιο Voser N. σε <http://uk.practicallaw.com/3-543-0908>.

³⁹⁵ Ανακτήθηκε σε ιστότοπο στις 17.3.2018 http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1427 και ATF 138 III 520

αφορούσε σε πλημμελή εκπλήρωση των όρων της σύμβασης, την υπήγαγαν σε διαιτησία υπό έναν διαιτητή και εφαρμοστέους τους κανόνες του ΔΕΕ. Η διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε δικαίωσε τον αντιπρόσωπο και επιδίκασε τη δαπάνη της διαιτητικής διαδικασίας σε βάρος του αντιπροσωπευόμενου. Ο αντιπρόσωπος αιτήθηκε αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης και ο αντίδικός του πρόβαλε την ένσταση, ότι με το να επιδικάσει το δικαστήριο όλα τα έξοδα στον ένα διάδικο, τον επιβάρυνε υπέρμετρα, στοιχείο που ερχόταν σε αντίθεση με την αντίληψη περί δικαίου που επικρατούσε στην ελβετική έννομη τάξη και άρα παραβίαζε κανόνα δημόσιας τάξης. Παράλληλα, υποστήριξε ότι η μετάφραση της διαιτητικής απόφασης στη γερμανική δεν ήταν πλήρης, με αποτέλεσμα το δικαστήριο να μην έχει ολοκληρωμένη εικόνα λόγω του κωλύματος της γλώσσας, γεγονός που στοιχειοθετούσε παραβίαση του άρθρ. IV(2) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Το Πρωτοδικείο του Hölfe απέρριψε την ένσταση και έκανε δεκτή την αίτηση αναγνώρισης, σημειώνοντας πως το πνεύμα της Σύμβασης της Νέας Υόρκης ευνοούσε την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων και μόνο κατ' εξαίρεση επέτρεπε την απόρριψη σχετικών αιτήσεων. Το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο επιβεβαίωσε την απόφαση του Πρωτοδικείου³⁹⁶.

Απόφαση 5A_409/2014 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου

Στη υπόθεση αυτή του Ανώτατου Δικαστηρίου της Ελβετίας, ένα από τα ζητήματα που εξετάστηκαν ήταν εάν η πρακτική *ractum de quota litis* στις αμοιβές δικηγόρων, δηλαδή η αμοιβή με ποσοστό επί του ποσού που τελικά θα επιδικαστεί, η οποία δεν υφίσταται στην ελβετική έννομη τάξη, παραβιάζει κανόνα δημόσιας τάξης του ελβετικού κράτους. Το δικαστήριο απεφάνθη σε αυτή την περίπτωση πως το γεγονός ότι δεν είναι σχετικά γνωστή πρακτική στην Ελβετία, δεν είναι λόγος για να θεωρηθεί ως αντιβαίνουσα στη δημόσια τάξη. Το κριτήριο θα έπρεπε να είναι κατά πόσον η αμοιβή που προκύπτει με αυτή την πρακτική είναι υπερβολική και δυσανάλογη σε σχέση με τις πρακτικές που εφαρμόζονται στην Ελβετία. Ποσοστό 6,5% επί του αιτούμενου ποσού ή 30% επί του τελικώς επιδικασθησομένου δεν θεωρήθηκε από το δικαστήριο υπερβολικό σε σχέση με αμοιβή που θα υπολογιζόταν με βάση το ελβετικό δίκαιο και τη σχετική πρακτική³⁹⁷.

Απόφαση 5A_165/2014 του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου Ελβετίας³⁹⁸

Στην απόφαση 5A_165/2014, το Ανώτατο Δικαστήριο ήρθε αντιμέτωπο με ισχυρισμό διαδίκου, ο οποίος επικαλέστηκε έρευνα των γερμανικών αρχών με πρωτοβουλία του εισαγγελέα σχετικά με κατάθεση δυο μαρτύρων κατά τη διαιτητική δίκη, προκειμένου να

<http://www.swissarbitrationdecisions.com/sites/default/files/2%20juillet%202012%205A%20754%202011.pdf>

³⁹⁶ Με την ένσταση της δημόσιας τάξης λόγω της πρόβλεψης για επιδίκαση όλων των εξόδων μόνο στον ένα διάδικο δεν ασχολήθηκε ειδικά, από τη στιγμή που ο εκκαλών δεν πρόβαλε ως λόγο έφεσης την ανεπαρκή αιτιολόγηση της απόφασης του Πρωτοδικείου για το συγκεκριμένο ζήτημα.

³⁹⁷ βλ. και σχόλιο Voser N., σε http://www.swlegal.ch/getdoc/4a9bd2fd-e330-4161-b2be-97f8dbd507fb/2014_Nathalie-Voser_Elisabeth-Leimbacher_Swiss-Sup.aspx

³⁹⁸ Ανακτήθηκε στις 17.2.2017 σε ιστότοπο:

https://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=3693&opac_view=2

απορριφθεί αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης, ληφθείσας σε διαιτητικό κέντρο στη Σουηδία. Η έρευνα αφορούσε στην αυθεντικότητα τεκμηρίων που χρησιμοποιήθηκαν στη διαδικασία. Ο διάδικος που πρόβαλε τη σχετική ένσταση υποστήριξε πως αν γίνει δεκτή διαιτητική απόφαση, στηριζόμενη σε καταθέσεις για τις οποίες διεξάγεται έρευνα στη Γερμανία, παραβιάζεται ο πυρήνας της δημόσιας τάξης της Ελβετίας.

Το δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι καταθέσεις των μαρτύρων δεν επηρέασαν ουσιωδώς την απόφαση των διαιτητών και ως εκ τούτου θα ήταν δυσανάλογη συνέπεια να απορριφθεί η αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων, οι οποίες ουσιαστικά δεν στηρίχθηκαν στις επίμαχες καταθέσεις. Σημείωσε δέ πως η έννοια της δημόσιας τάξης πρέπει να ερμηνεύεται πολύ στενά, ώστε να περιλαμβάνει μόνο τους κανόνες εκείνους που συνιστούν τον πυρήνα της έννοιας της δικαιοσύνης, όπως την αντιλαμβάνονται στην Ελβετία.

Περαιτέρω, στην υπόθεση 5A_427/2011³⁹⁹, μεταξύ μιας εταιρείας από το Καζακστάν και μίας συριακής, η πρώτη πρόβαλε τον ισχυρισμό ότι η διαιτητική απόφαση δεν έπρεπε να αναγνωριστεί και εκτελεστεί ως αντιβαίνουσα στην ελβετική δημόσια τάξη καθώς ο διαιτητής δεν έλαβε υπ' όψιν του προηγούμενη απόφαση ποινικού δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, το διαιτητικό δικαστήριο εξέδωσε απόφαση εναντίον της καζακικής εταιρείας, αποφαινόμενο ότι είχε υποβάλει πλαστά έγγραφα για την απόκτηση εγγυητικής επιστολής, επιλέγοντας να αγνοήσει την απόφαση του γαλλικού ποινικού δικαστηρίου που την απάλλαξε των κατηγοριών. Ενώπιον του ελβετικού δικαστηρίου, όπου υποβλήθηκε από τη συριακή εταιρεία αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης, η καθ'ής πρόβαλε το επιχείρημα ότι η διαιτητική απόφαση αντέκειται στην ελβετική δημόσια τάξη. Το δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς της, θεωρώντας ότι δεν δεσμεύεται το διαιτητικό δικαστήριο από προηγούμενη απόφαση αλλοδαπού ποινικού δικαστηρίου, κηρύσσοντας εκτελεστή τη διαιτητική απόφαση.

Η καθ'ής στη συνέχεια άσκησε έφεση ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου, προβάλλοντας επιπλέον ισχυρισμό περί μεροληψίας των διαιτητών. Το Δικαστήριο, αποφαινόμενο ως προς τον ισχυρισμό περί παραβίασης της δημόσιας τάξης, δεν δέχτηκε πως υφίσταται παραβίαση, καθώς αφ' ενός ακόμα και ο δικαστής σε μία πολιτική δίκη δεν είναι υποχρεωμένος, σύμφωνα με το ελβετικό δίκαιο, να υιοθετήσει τη θέση του ποινικού δικαστηρίου ως προς την απόδειξη των συμβάντων και αφ' ετέρου, το γαλλικό δικαστήριο δεν απάλλαξε την καζακική εταιρεία των κατηγοριών της, απλώς, δεν βρήκε επαρκή στοιχεία για τη στήριξη του κατηγορητηρίου. Ως προς το ζήτημα αμεροληψίας των διαιτητών, σημείωσε πως δεν μπορεί να τεθεί το πρώτον στο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο.

Σε μία σειρά άλλων αποφάσεων το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο έκανε δεκτές αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, απορρίπτοντας ενστάσεις με την επίκληση της παραβίασης της δημόσιας τάξης, καθώς θεωρούσε ότι

---

³⁹⁹ Ανακτήθηκε στις 13.5.18 σε ιστότοπο:

http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=572

πρέπει να ερμηνεύεται στενά, ώστε να περιλαμβάνει μόνο περιπτώσεις παραβιάσεων με συνέπειες μη ανεκτές από τη δημόσια τάξη.

Έτσι, στην υπόθεση *Compagnie Continentale d'Importation v. Eberle*⁴⁰⁰ το 1958, το πρωτόδικο ελβετικό δικαστήριο δεν έκανε δεκτό τον ισχυρισμό εκκαλούντος ότι η βάσει των κανόνων του Κέντρου Διαιτησίας του Παρισιού (Paris Arbitral Chamber) απαίτηση οι διαιτητές να είναι Γάλλοι δεν συνιστά παραβίαση κανόνα δημόσιας τάξης της Ελβετίας⁴⁰¹.

Απόφαση 4A_233/2010 Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου⁴⁰²,

Και στην απόφαση 4A_233/2010, το δικαστήριο δεν δέχτηκε ότι υπάρχει παραβίαση αμεροληψίας και ως εκ τούτου δημόσιας τάξης εκ του γεγονότος και μόνο ότι η θυγατέρα ενός από τα μέρη είχε απασχοληθεί ως ασκούμενη δικηγόρος στη νομική εταιρεία όπου εργαζόταν το ίδιο διάστημα ο μοναδικός διαιτητής. Εξάλλου, όπως σημείωσε το δικαστήριο, το στοιχείο αυτό ήταν ήδη γνωστό από την προκαταρκτική διαδικασία και ο δικηγόρος του άλλου μέρους δεν πρόβαλε καμία ένσταση.

Η υπόθεση, τέλος, **Thalès v. Frontier**⁴⁰³ είναι από τις ελάχιστες όπου το ελβετικό Ομοσπονδιακό Δικαστήριο ακύρωσε διαιτητική απόφαση λόγω πρόσκρουσης αυτής στη διεθνή δημόσια τάξη, όταν, βάσει πορίσματος των γαλλικών αρχών, αποδείχθηκε ότι δύο από τους μάρτυρες στη διαιτητική δίκη είχαν διαπράξει ψευδορκία και οι καταθέσεις τους επηρέασαν αποφασιστικά τη διαιτητική απόφαση⁴⁰⁴. Η απόφαση αναλύεται διεξοδικά στο κεφάλαιο της γαλλικής νομολογίας.

7. Συμπεράσματα

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι οι αποφάσεις των ελβετικών δικαστηρίων είναι απολύτως συμβατές με το πνεύμα της Σύμβασης της Νέας Υόρκης για την κατ'εξαίρεση μόνον άρνηση αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων. Οι ελάχιστες ενστάσεις που έχουν γίνει δεκτές και έχουν οδηγήσει σε απόρριψη αιτημάτων αναγνώρισης και εκτέλεσης αφορούσαν επίκληση παραβίασης δημόσιας τάξης. Και σε αυτές τις περιπτώσεις, τα ελβετικά δικαστήρια ήταν πολύ προσεκτικά, ώστε να μην ερμηνεύσουν διασταλτικά την έννοια της δημόσιας τάξης⁴⁰⁵. Χαρακτηριστικό είναι πως δεν την ταύτισαν με κανόνες και συναλλακτικά ήθη του ελβετικού δικαίου, αλλά προτίμησαν τη στενότερη δυνατή ερμηνεία, αποκλείοντας μόνο διαιτητικές αποφάσεις, με το

⁴⁰⁰ ATF 84 I 56/12.2.1958, ZR (Zürcherische Rechtsprechung)1958, σελ. 361, No 155.

⁴⁰¹ Patocchi P.M., Scherer M., *Swiss International Arbitration Law Reports*, 2007-2009, τ. Vols. 1-3, σελ. 527.

⁴⁰² Ανακτήθηκε στις 15.4.2017 στο ιστότοπο:

http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=more_results&look_ALL=1&user_query=*&autolevel1=1&jurisdiction=21

⁴⁰³ Thalès v. Frontier AG Berne, *Swiss International Arbitration Law Reports - 2009 Vol. 3 Nos. 1 & 2*

⁴⁰⁴ Müller Chr., *Das Schweizerische Bundesgericht revidiert zum ersten Mal einen internationalen Schiedsspruch: eine Analyse im Lichte des neuen Bundesgesetzes*, SchiedsVZ 2007, 64-70.

⁴⁰⁵ Βλ. Αποφάσεις 4A_374/2014, 26.2.2015, παρ. 4.2.2, *ASA Bull.* 3/2015, σελ. 576; 4A_124/2010, 4.10.2010, παρ. 5.1, *ASA Bull.* 1/2012, σελ. 76, 4A_233/2010, 27.7.2010, παρ. 3.2.1, *ASA Bull.* 1/2012, σελ. 97.

περιεχόμενο ή τη διαδικασία λήψης των οποίων θίγονται θεμελιώδεις κανόνες του αυστηρού πυρήνα της δημόσιας τάξης του ελβετικού κράτους. Η βασική αρχή της αμεροληψίας των διαιτητών υπάγεται σε αυτόν τον στενό πυρήνα δημόσιας τάξης.

Τέλος, αναφορικά με τα ενδεχόμενα κενά στη διαιτητική διαδικασία, τα ελβετικά δικαστήρια δίνουν ιδιαίτερη σημασία στο κατά πόσο τα μέρη είχαν γνώση και αν επεσήμαναν έγκαιρα κατά τη διάρκεια της διαιτησίας. Σε διαφορετική περίπτωση, εκλαμβάνουν ως καταχρηστική την επίκλησή τους.

§6. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΓΑΛΛΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

I. Γενικές παρατηρήσεις για το νομικό καθεστώς της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων στη Γαλλία

Η διαιτησία, ως εναλλακτικός τρόπος επίλυσης εμπορικών διαφορών, είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος στη Γαλλία, στοιχείο που ενισχύεται και από το γεγονός ότι η έδρα του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου του Διεθνούς Εμπορικού Δικαστηρίου, του πιο γνωστού κέντρου διαιτησίας που φιλοξενεί ορισμένες από τις πιο σημαντικές εμπορικές υποθέσεις, βρίσκεται στο Παρίσι. Παράλληλα, τα γαλλικά δικαστήρια έχουν διαχρονικά σταθεί αρκετά ευνοϊκά απέναντι σε αλλοδαπές διαιτητικές αποφάσεις, εφαρμόζοντας σε εξαιρετικά περιορισμένη κλίμακα τους προβλεπόμενους από τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης⁴⁰⁶, λόγους απόρριψης αιτήσεων αναγνώρισης και εκτέλεσης⁴⁰⁷. Η δικαστηριακή πρακτική, σε συνδυασμό με το αρκετά προηγμένο νομικό καθεστώς, που ενισχύθηκε με την αναθεώρηση του δικαίου της διαιτησίας στο γαλλικό Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας το 2011, έχουν παγιώσει διεθνώς την αντίληψη ότι η Γαλλία συγκαταλέγεται ανάμεσα στις πιο φιλελεύθερες και φιλικές προς τη διαιτησία χώρες.

Στη γαλλική νομοθεσία γίνεται διάκριση μεταξύ των εγχωρίων και των διεθνών διαιτητικών αποφάσεων⁴⁰⁸. Ειδικότερα για τις αλλοδαπές και διεθνείς διαιτητικές αποφάσεις εφαρμόζονται τα άρθρα 1514 ως 1517 και 1520 του γαλλικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, τα οποία προβλέπουν τα ακόλουθα:

---

⁴⁰⁶ Η Γαλλία υπήρξε από τα πρώτα κράτη – μέλη στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης υπογράφοντάς την στις 25.11.1958.

⁴⁰⁷ Στην υπόθεση *Auteurs Associés c. Société Herdale Films Corporation* Cour de Paris, Nov. 22, 1989, (*Rev. Arb.* 1990, σελ. 693), το Πρωτοδικείο των Παρισίων υποστήριξε τη θέση ότι η Σύμβαση της Νέας Υόρκης προβλέπει μόνο τους λόγους μη αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, αφήνοντας στα εθνικά δίκαια τη ρύθμιση της διαδικασίας απόκτησης αναγνώρισης και προβολής των σχετικών ενστάσεων (βλ. και Rubino – Samartano M., *International Arbitration, Law and Practice*, 2001, Kluwer Law International, The Hague, Boston, London, 2nd ed., Σελ. 931-2).

⁴⁰⁸ Στην υπόθεση *Ministère tunisien de l'Équipement v Société Bec Frères S.A. et Société Grands Travaux d'Afrique* (XXII, *Yearbook Comm. Arb.*, (1997), αναδημοσίευση στον ιστότοπο της Σύμβασης Νέας Υόρκης, http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=139) ως διαφορά με διεθνή χαρακτήρα προσδιορίστηκε η διαφορά στην οποία η υπό εξέταση οικονομική δραστηριότητα περιλαμβάνει διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών ή μεταφοράς χρήματος.

- Μία διαιτητική απόφαση μπορεί να αναγνωρισθεί και εκτελεστεί στη Γαλλία αν το μέρος που τη ζητά μπορεί να αποδείξει την ύπαρξή της και αν η αναγνώριση και εκτέλεση δεν είναι εμφανώς αντίθετη στη δημόσια τάξη (αρ.1514).

- Η ύπαρξη μιας αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης αποδεικνύεται με την κατάθεση του πρωτοτύπου της απόφασης, μαζί με τη συμφωνία διαιτησίας ή επισήμως επικυρωμένα αντίγραφα αυτών. Αν τα έγγραφα αυτά είναι σε γλώσσα άλλη από τη γαλλική, τότε θα πρέπει να προσκομιστεί από τον αιτούντα και η σχετική μετάφραση. Μπορεί να ζητηθεί να προσκομίσει μετάφραση θεωρημένη από μεταφραστή που περιλαμβάνεται στους καταλόγους του δικαστηρίου ή πιστοποιημένο μεταφραστή κράτους – μέλους της ΕΕ, της Συμφωνίας Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας (αρ. 1515).

- Μια αλλοδαπή διαιτητική απόφαση μπορεί να εκτελεστεί δυνάμει παροχής εκτελεστότητας (*exequatur*) από το Πρωτοδικείο των Παρισίων (αρ. 1516).

- Η εκτελεστότητα θα παρασχεθεί βάσει του αυθεντικού κειμένου της διαιτητικής απόφασης ή του επικυρωμένου αντιγράφου του. Αντιστοίχως, αν η απόφαση δεν είναι στη γαλλική θα πρέπει να έχει προσκομισθεί μετάφραση (αρ. 1517).

- Μία αλλοδαπή διαιτητική απόφαση μπορεί να ακυρωθεί αν το διαιτητικό δικαστήριο εσφαλμένως απεφάνθη (θετικά ή αρνητικά) επί της δικαιοδοσίας του, (είτε) αν δεν συγκροτήθηκε προσηκόντως, (είτε) αν υπερέβη την εντολή του, (είτε) αν παραβιάστηκαν κανόνες περί τη διαδικασία, (είτε) αν ήταν αντίθετη στη δημόσια τάξη (αρ.1520).

II. Εξέταση λόγων μη αναγνώρισης και εκτέλεσης, προβλεπομένων στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης

1. Ανικανότητα των μερών – Κύρος διαιτητικής ρήτηρας

Société d'études et représentations navales et industrielles c. Société Air Sea Broker limited⁴⁰⁹.

Την επίκληση της ανικανότητας ενός των μερών να λειτουργεί για λογαριασμό μίας των συμβαλλομένων εταιρειών και ως εκ τούτου να τη δεσμεύει με την υπογραφή του εξέτασαν τα γαλλικά δικαστήρια στην υπόθεση *Société d'études et représentations navales et industrielles (SOERNI) c. Société Air Sea Broker limited (ASB)*. Στην εν λόγω υπόθεση, το μέρος σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η απόφαση (SOERNI) ισχυρίστηκε πως ο υπάλληλος που υπέγραφε την επιστολή απαλλαγής από την ευθύνη (*hold harmless letter*) δεν είχε εξουσιοδότηση από την εταιρεία να την εκπροσωπεί. Το γαλλικό Ακυρωτικό, ωστόσο, συνάγοντας από τις περιστάσεις την κοινή βούληση των μερών να υπαγάγουν τις διαφορές τους σε διαιτησία με την σχετική αναφορά στην αλληλογραφία τους, αλλά και εκ του γεγονότος ότι ο συγκεκριμένος υπάλληλος ήταν το μόνο σημείο επαφής της ASB με την αντισυμβαλλομένη της και μάλιστα χωρίς η SOERNI να την ενημερώσει ποτέ ότι δεν την

⁴⁰⁹ *Société d'études et représentations navales et industrielles (SOERNI) c. Société Air Sea Broker limited (ASB)*, *Yearbook Comm. Arb.*, A.J. van den Berg (ed.), T. XXXV (2010).

εκπροσωπούσε, απέρριψε τον ισχυρισμό περί ανικανότητας ενός των μερών να συνάψουν συμφωνία διαιτησίας. Το γεγονός επίσης ότι η SOERNI, όταν περιήλθε σε γνώση της η υπογεγραμμένη από τον υπάλληλό της ρήτρα διαιτησίας, δεν αμφισβήτησε ούτε το κύρος της ούτε την εξουσία του υπαλλήλου της να την εκπροσωπεί, καταδεικνύει, όπως ορθώς έκρινε το δικαστήριο, τη βούλησή της να υπαχθούν οι διαφορές των μερών σε διαιτησία⁴¹⁰.

Bomar Oil N.V v. Entreprise Tunisienne d'Activités Pétrolières⁴¹¹

Το γαλλικό Ακυρωτικό έχει κατά καιρούς υιοθετήσει ερμηνείες ευνοϊκές υπέρ του κύρους της ρήτρας διαιτησίας περιεχόμενης στους γενικούς όρους μιας σύμβασης. Στην υπόθεση *Bomar Oil N.V v. Entreprise Tunisienne d'Activités Pétrolières (E.T.A.P)*, ένα από τα μέρη, σε τέλεξ που είχε αποστείλει, είχε κάνει αναφορά σε ρήτρα διαιτησίας περιεχόμενη στους Γενικούς Όρους υπ' αρ. 188 (για την Προμήθεια Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμού με εξαγωγικό προσανατολισμό) της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη⁴¹². Το Εφετείο της Nancy θεώρησε πως η αναφορά αυτή δεν έχει το χαρακτήρα ρήτρας διαιτησίας. Το γαλλικό Ακυρωτικό είχε αντίθετη άποψη, θεωρώντας πως αναφορές σε γενικούς όρους μπορούν να ισχύουν ως ρήτρα διαιτησίας, αρκεί να καθίσταται από τις περιστάσεις εμφανές ότι το μέρος σε βάρος του οποίου γίνεται η επίκληση της επίδικης ρήτρας ήταν ενήμερο για το περιεχόμενο των όρων αυτών και συναινούσε, έστω και σιωπηρά, στη συμπερίληψή τους στη γενική συμφωνία. Με τον τρόπο αυτό, το γαλλικό Ακυρωτικό υιοθέτησε συγκεκριμένο κριτήριο για την εκτίμηση του κύρους της ρήτρας, αναγόμενο στη βούληση των μερών, όπως συνάγεται από τις γενικότερες περιστάσεις, χωρίς αναφορά στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης⁴¹³. Αντίστοιχη στάση υιοθέτησε η γαλλική νομολογία και στην υπόθεση *Société Anonyme Française Entrepouse GTM pour les Travaux Pétroliers Maritimes (ETPM) v. Société Anonyme Empresa Constructoria Financiera (ECOFISA)*⁴¹⁴, όπως επίσης και στην υπόθεση *Inter – Arab Investment Guarantee Corporation (IAIGC) c. Banque Arabe et Internationale d'Investissement (BAII)*⁴¹⁵, στην οποία το Εφετείο των Παρισίων δέχτηκε ως έγκυρη ρήτρα διαιτησίας την αναφορά σε γενικούς όρους της ίδιας σύμβασης εγγύησης, η οποία προέβλεπε ότι οι όποιες σχετικές με την εγγύηση διαφορές προέκυπταν θα υπάγονταν σε διαιτησία.

Στην προαναφερθείσα υπόθεση *Société d'études et représentations navales et industrielles (SOERNI) c. Société Air Sea Broker limited (ASB)*, το γαλλικό Ακυρωτικό

---

⁴¹⁰ (... X..., seul contact de la société ASB pendant les négociations, cette dernière n'ayant été mise en garde, ni avant ni après la signature de la lettre, sur un éventuel défaut de pouvoir de ce salarié par les dirigeants de la société Soerni qui avaient au contraire tacitement ratifié l'opération en demandant un devis pour une assurance complémentaire ; puis que la volonté d'arbitrer de la société Soerni résulte de sa connaissance de l'existence d'une référence claire à la convention d'arbitrage dans la lettre d'exonération de responsabilité ; que la cour d'appel a décidé à bon droit que la société Soerni était engagée par la clause compromissoire...)

⁴¹¹ 1991 Rev. Arb., σελ. 291.

⁴¹² General Conditions for the Supply of Plant and Machinery for Export, prepared under the auspices of the United Nations' Commission for Europe, March 1953.

⁴¹³ Fouchard/ Gaillard/ Goldman on *International Commercial Arbitration*, ο.π., σελ 276-7.

⁴¹⁴ Βλ. Zheng S., *Jurisdiction and Arbitration Agreements in International Commercial Law*, Routledge, Taylor and Francis Group, London-New York, 2014, σελ. 31.

⁴¹⁵ *Yearbook Comm. Arb.*, A.J. van den Berg (ed.), T. XXIII (1998).

επιβεβαίωσε την παγιωμένη αντίληψη ότι η εξέταση της ύπαρξης έγκυρης και δεσμευτικής ρήτρας διαιτησίας θα πρέπει να γίνεται πρωτίστως υπό το πρίσμα της βούλησης των μερών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπήρχε μεν τυπική ρήτρα διαιτησίας, αλλά σε επιστολή (hold harmless letter), η οποία ακολούθησε τη σύναψη σύμβασης μεταφοράς μηχανοκίνητου σκάφους από τη Liverville στην Pointe Noire, γινόταν, σαφής αναφορά σε συμφωνία διαιτησίας.

Συναφής ήταν και η απόφαση στην υπόθεση *Municipalité de Khoms El Mergeb v. Société Dalico*⁴¹⁶, όπου το γαλλικό Ακυρωτικό δέχθηκε ότι παρόλο που η κύρια σύμβαση δεν ήταν υπογεγραμμένη, αυτό δεν επηρέαζε το κύρος της ρήτρας διαιτησίας που περιλαμβανόταν σε αυτή, αφού από τις περιστάσεις συναγόταν κοινή βούληση των μερών να υπαγάγουν τις διαφορές σε διαιτησία. Απέρριψε και τον ισχυρισμό του εκκαλούντος ότι σύμφωνα με το λιβυκό δίκαιο που διείπε τη σύμβαση απαιτείτο υπογραφή των μερών, υπογραμμίζοντας ότι καθοριστικό κριτήριο είναι η κοινή βούληση των μερών, ανεξάρτητα από το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση. Επιβεβαίωσε έτσι τη θετική του στάση υπέρ του κύρους της ρήτρας διαιτησίας.

CONFEX v. Ets Dehan⁴¹⁷,

Σταθερή είναι η στάση των γαλλικών δικαστηρίων και απέναντι στο προαπαιτούμενο του έγγραφου τύπου της συμφωνίας διαιτησίας. Στην υπόθεση *CONFEX v. Ets Dehan*, το γαλλικό Ακυρωτικό δεν δέχθηκε τη σιωπηρή αποδοχή προτεινόμενων όρων σε αλληλογραφία μεταγενέστερη της βασικής συμφωνίας των μερών ως νέα συμφωνία, δεδομένου ότι η Σύμβαση της Νέας Υόρκης απαιτεί έγγραφο τύπο⁴¹⁸, στον οποίο θα πρέπει να υποβάλλεται τόσο η πρόταση όσο και η αποδοχή της.

Delia Cusano d/b/a Savonnerie Le Sérail c. Société c. Peter Cremer GmbH⁴¹⁹,

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η απόφαση του Εφετείου των Παρισίων στην υπόθεση *Cusano c. Société c. Peter Cremer GmbH*, στην οποία το δικαστήριο δέχθηκε τους ισχυρισμούς της εκκαλούσας ότι δεν είχε συναινέσει σε ρήτρα διαιτησίας, καθώς διαπίστωσε πως το μοναδικό έγγραφο που προσκόμισε ο αντίδικός της, έκανε ακροθιγή αναφορά σε διαιτησία (συγκεκριμένα, η σχετική σημείωση ανέγραφε *Contract/Arbitration: G.R.O.F.O.R*⁴²⁰, *Conditions/ Hamburg*), ενώ δεν προέκυπτε από κάποιο άλλο στοιχείο ότι την

⁴¹⁶ Ανακτήθηκε στις 15.4.2028 σε ιστότοπο:

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?oldAction=rechJuriJudi&idTexte=JURITEXT000007030314&fastReqId=1260648628&fastPos=1>.

⁴¹⁷ XII, *Yearbook Comm. Arb.*, 1986, σελ. 484.

⁴¹⁸ Born G., *International Commercial Arbitration, International and USA Commentary and Materials*, Transnational Publishers Inc. and Kluwer Law International, 2001, 2nd Ed. σελ. 127 (υποσ. 151).

⁴¹⁹ *Cusano c. Société c. Peter Cremer GmbH*, *Yearbook Comm. Arb.*, A.J. van den Berg (ed.), T. XXXIII (2008), σελ. 487.

⁴²⁰ Deutscher Verband des Großhandels mit Ölen, Fetten und Ölrohstoffen

είχε αποδεχθεί η Cusano. Θεώρησε μάλιστα ότι το γεγονός πως δεν είχε προβάλει αντιρρήσεις αφότου έλαβε το σχετικό έγγραφο ήταν άσχετο με το κύρος της ρήτρας⁴²¹.

Thai-Lao Lignite (TLL) c. Laos⁴²²

Στην υπόθεση *Thai-Lao Lignite (TLL) c. Laos*, η ταϊλανδική εταιρεία Thai-Lao Lignite (TLL) συνήψε συμφωνία με την κυβέρνηση του Λάος (Project Development Agreement), η οποία της παρείχε αποκλειστικά δικαιώματα εξόρυξης λιγνίτη στην περιοχή Hongsa και ως αντάλλαγμα, η ταϊλανδική εταιρεία θα δημιουργούσε έναν σταθμό επεξεργασίας λιγνίτη στην ίδια περιοχή, ώστε το Λάος στη συνέχεια να μπορεί να πωλήσει την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια στην Ταϊλάνδη. Στη δεύτερη συμφωνία δημιουργίας σταθμού επεξεργασίας λιγνίτη προβλεπόταν ρήτρα διαιτησίας. Στη συμφωνία προβλεπόταν επίσης όρος σύμφωνα με τον οποίον η TLL έπρεπε να παραχωρήσει, σύμφωνα με το δίκαιο του Λάος, τα δικαιώματά της σε θυγατρική της εταιρεία με έδρα το Λάος, την Thai-Lao Power Co., πράγμα το οποίο δεν έγινε ποτέ. Διαφορά προέκυψε όταν η TLL καθυστέρησε την υλοποίηση της δημιουργίας του σταθμού, οπότε το Λάος κατήγγειλε και τη σύμβαση κατασκευής του σταθμού και τη σύμβαση εξόρυξης. Η σχετική διαφορά ήχθη σε διαιτησία, στο Διαιτητικό Κέντρο της Κουάλα Λουμπόρ, με βάση τους κανόνες UNCITRAL και εκδόθηκε απόφαση που δικαίωνε την TLL και της επιδίκαζε αποζημίωση λόγω μη πραγματοποίησης της εξόρυξης. Η απόφαση αναγνωρίστηκε στη Γαλλία από το Πρωτοδικείο των Παρισίων, στις ΗΠΑ⁴²³ και στην Αγγλία⁴²⁴, τα δικαστήρια της Μαλαισίας⁴²⁵, ωστόσο, την ακύρωσαν, θεωρώντας πως οι διαιτητές υπερέβησαν τα όρια δικαιοδοσίας τους, αποφαινόμενοι επί της σύμβασης εξόρυξης, στην οποία δεν προβλεπόταν προσφυγή σε διαιτησία για διαφορές. Εν συνεχεία, και το γαλλικό Εφετείο ανέτρεψε την πρωτόδικη απόφαση, επικαλούμενο το ίδιο ακριβώς σκεπτικό με το μαλαισιανό δικαστήριο⁴²⁶, δηλαδή τη διαπίστωση ανυπαρξίας της ρήτρας διαιτησίας στη σύμβαση, την οποία οι διαιτητές εφάρμοσαν για την επιδίκαση της αιτούμενης αποζημίωσης⁴²⁷. Δεδομένου ότι στη δεύτερη

⁴²¹ *“This document does not contain the ‘arbitration agreement’ that is relied on against the appellant; only a reference thereto is made in a notably nonexplicit manner. It does not appear that [the appellant] was aware of the contents of this agreement. Hence, its silence cannot lead to an assumption of its acceptance of [this agreement’s] incorporation into the sale contract concluded by the parties. Under these circumstances Cremer’s request for enforcement must be denied.”*, *Yearbook Comm. Arb.*, T. XXXIII (2008), ο.π., σελ 488.

⁴²² *Yearbook Comm. Arb.*, A.J. van den Berg (ed.), T. XXXVIII (2013).

⁴²³ *Thai-Lao Lignite (Thailand) Co., Ltd. v. Gov’t of the Lao People’s Democratic Republic*, 10 Civ. 5256, 2011 WL 3516154, (S.D.N.Y. Aug. 3, 2011) (Wood, J.), *aff’d*, 492 F. App’x 150 (2d. Cir. 2012), *cert. denied*, — U.S. —, 133 S.Ct. 1473, 185 L.Ed.2d 365, 2013 WL 182791 (Feb. 21, 2013).

⁴²⁴ *Thai-Lao Lignite (Thailand) Co Ltd & Hongsa Lignite (Lao Pdr) Co., Ltd v Government of the Lao People’s Democratic Republic*, [2012], EWHC 3381 (Comm), October 26, 2012.

⁴²⁵ Ανακτήθηκε στις 15.5.2029 σε ιστότοπο: <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw7673.pdf>.

⁴²⁶ βλ. Cremades B., Ignacio M., “Parallel Proceedings in International Arbitration”, *Arbitration International*, τ. 24, No 4, 2008, σελ. 507, όπου οι συγγραφείς τονίζουν τη σημασία της διαπίστωσης του κύρους της ρήτρας διαιτησίας, προκειμένου να επιλύσουν θέματα παράλληλης δικαιοδοσίας ή ύπαρξης διαφορετικών αποφάσεων (σελ. 539).

⁴²⁷ King B. D. and Rahim M., “Enforcement after the Arbitration: Strategic Considerations and Forum Choice”, σελ. 12, υποσ. 43, στον ιστότοπο: <http://arbitrateatlanta.org/wp-content/uploads/2013/04/Enforcement-After-the-Arbitration.pdf>

σύμβαση υπήρχε ρητή βούληση των μερών για διατήρηση των όρων της προηγούμενης σύμβασης⁴²⁸ και, επιπλέον, το Λάος είχε καταγγείλει και τις δύο συμβάσεις, γεγονός που οδήγησε στη διαιτητική διαδικασία, η ερμηνεία του γαλλικού Εφετείου περί υπέρβασης των όρων της ρήτρας διαιτησίας είναι ιδιαίτερα ευρεία, στοιχείο που αποβαίνει σε βάρος του κύρους της διαιτητικής απόφασης.

Συνδέοντας την αρχή της Kompetenz-Kompetenz και ειδικά στην αρνητική έκφασή της, την αδυναμία δηλαδή των εθνικών δικαστηρίων να εξετάσουν την ύπαρξη ή όχι αρμοδιότητας του διαιτητικού δικαστηρίου, με το ζήτημα της ακυρότητας της διαιτητικής ρήτρας, τα γαλλικά δικαστήρια παρουσιάζονται ιδιαίτερα προσεκτικά στην πρόβλεψη εξαιρέσεων από την εν λόγω αρχή⁴²⁹. Όπως με σαφήνεια τόνισε το γαλλικό Ακυρωτικό στην υπόθεση **American Bureau of Shipping (ABS) v. Copropriété Maritime Jules Verne**⁴³⁰, η εκ πρώτης όψεως⁴³¹ ακυρότητα μιας διαιτητικής ρήτρας είναι ο μόνος παράγοντας που περιορίζει την απολυτότητα της προτεραιότητας των διαιτητών να αποφαινούνται επί της δικαιοδοσίας τους⁴³², στοιχείο που διαφοροποιεί τη γαλλική νομοθεσία και νομολογία σε σχέση με άλλες, επίσης θετικές απέναντι στη διαιτησία χώρες⁴³³. Αντίστοιχη ήταν ή θέση του γαλλικού Ακυρωτικού και στην υπόθεση *Groupama Transport v. MS Regine Hans und Klaus Heinrich KG*⁴³⁴, όπου το Πρωτοδικείο Παρισίων αρνήθηκε τη δικαιοδοσία του, με το αιτιολογικό ότι σε prima facie εξέταση η πρόβλεψη διαιτησίας που περιεχόταν στην σύμβαση μίσθωσης cargo (booking note) ήταν έγκυρη και ως εκ τούτου η διαφορά, η οποία αφορούσε στη μεταφορά μιας θαλαμηγού στις Αντίλλες, η οποία υπέστη φθορές κατά τη μεταφορά, έπρεπε να παραπεμφθεί σε διαιτησία. Το Εφετείο δεν έκανε δεκτή την έφεση του καθ' ού και το Ακυρωτικό επιβεβαίωσε την πρωτόδικη απόφαση, εφαρμόζοντας τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης, η οποία προβλέπει την εφαρμογή του πιο ευνοϊκού προς το κύρος της ρήτρας διαιτησίας εσωτερικού δικαίου, εν προκειμένω του γαλλικού⁴³⁵.

---

⁴²⁸ (βλ. Cour d' Appel, Arrêt du 19.2.2013, No 12/09983 "*Le présent Contrat remplace et régit tous arrangements antérieurs entre les parties, à l'exception de ce que les droits de Hongsa Lignite et/ou de TLL dans le cadre des Contrats antérieurs, plus larges ou étendus que ceux contenus dans les présentes, demeureront en vigueur et resteront inchangés par le présent Contrat. Les parties entendent que ni le présent Contrat, ni les Contrats antérieurs n'aient des effets défavorables entre eux mais qu'ils reflètent au contraire deux projets distincts mais liés..*")

⁴²⁹ Kubat-Erk N., *Jurisdictional Disputes in Parallel Proceedings, A Comparative European Perspective on Parallel Proceedings before National Courts and Arbitral Tribunals*, Difo – Druck GmbH, Bamberg 2014, σελ. 40.

⁴³⁰ 2001(3) Rev. Arb. σελ. 529

⁴³¹ A. 1458 του γαλλικού ΚΠολΔ

⁴³² βλ. και συγκριτική επισκόπηση σε Gaillard E., Banifatemi Y., Negative Effect of Kompetenz – Kompetenz: The Rule of Priority in Favour of the Arbitrators, σε Gaillard E., Di Pietro D. Enforcement of Arbitration Agreements and International Arbitral Awards, The New York Convention, Emmanuel Gaillard, Domenico di Pietro, Cameron May Ltd, London, 2008, σελ 247

⁴³³ Chernick R., Kolkey D., Reeves Neal B., Practitioner's Handbook, Jurisnet LLC, 3rd Ed., 2012, σελ. 65

⁴³⁴ Groupama Transport v. MS Regine Hans und Klaus Heinrich KG, *Yearbook of Commercial Arbitration* XXXII 2007, σελ. 294

⁴³⁵ "*Mais attendu que la Convention de New York du 10 juin 1958 réserve l'application d'un droit interne plus favorable pour la reconnaissance de la validité de la convention d'arbitrage, ce qui est le cas du droit français ; que, selon ce droit, la combinaison des principes de validité de la clause d'arbitrage international et de compétence-compétence interdit au juge étatique de statuer sur l'existence, la validité et l'étendue de la clause*

Παρόμοια ήταν η στάση του Ακυρωτικού και στην υπόθεση *HGL sas v. Spanghero SA, et al.*⁴³⁶.

Στην ίδια κατεύθυνση έκρινε το Εφετείο των Παρισίων στις αποφάσεις *Legal Department du Ministère de la Justice de la République d'Iraq v. Fincantieri Cantieri Navali Italiani, Société Finmeccanica et Société Armamenti e Aerospazio*⁴³⁷ και *Elham X. c. La Société Mohammed Ben Laden*⁴³⁸, κατά τις οποίες επιβεβαιώθηκε ότι δεν μπορεί ο τακτικός δικαστής να αποφανθεί υπέρ της δικαιοδοσίας του παρά μόνον σε περίπτωση εμφανούς ακυρότητας της διαιτητικής ρήτηρας⁴³⁹.

Το γαλλικό Ακυρωτικό ασχολήθηκε επίσης με την καταχρηστική προβολή του ισχυρισμού περί μη έγκυρης ρήτηρας διαιτησίας στην υπόθεση *Abrahim Golshani c. Le Gouvernement de la République Islamique d'Iran*⁴⁴⁰, θεωρώντας ορθώς ότι η συμμετοχή σε διαιτητικές διαδικασίες με διάρκεια περί τα εννέα έτη, χωρίς προβολή επιχειρήματος ακυρότητας ή ανυπαρξίας ρήτηρας διαιτησίας, δεν δικαιολογούν την επίκλησή της σε μεταγενέστερο στάδιο.

2. Μη δέουσα ενημέρωση του μέρους εναντίον του οποίου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση.

Okertytoye Aktsionernoye Obshestvo 'Tomskneft' Vostochnoi Neftyanoi Kompanii c. Société de Yukos Capital⁴⁴¹

Θετική ήταν η στάση του γαλλικού Εφετείου, στην επίκληση του ισχυρισμού για τη μη δέουσα ενημέρωση περί της διαδικασίας και τη μη δυνατότητα παρουσίασης των επιχειρημάτων από διάδικο που έγινε στην πολύκροτη υπόθεση *Yukos*. Η ρωσική *Tomskneft* άσκησε έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασης που αναγνώριζε διαιτητική απόφαση, ισχυριζόμενη ότι δεν της είχαν κοινοποιηθεί σημαντικά έγγραφα, συμπεριλαμβανομένου του τροποποιημένου χρονοδιαγράμματος για τη διαιτητική διαδικασία που όριζε επέκταση του χρονικού ορίου υποβολής υπομνημάτων των μερών και ότι απορρίφθηκε αίτημά της για επίσημη συνάντηση των μερών και προσπάθεια φιλικής επίλυσης. Το Εφετείο έκρινε πως οι περιγραφείσες συνθήκες παραβίασαν την αρχή της ισότητας των όπλων των

---

d'arbitrage avant que l'arbitre ne se soit prononcé sur ce point, sauf nullité ou inapplicabilité manifeste de la clause".

Βλ. και ανάλυση Susler Özlem, "Jurisdiction of Arbitration Tribunals in France", Researchgate, https://www.researchgate.net/publication/289519188_'Jurisdiction_of_Arbitration_Tribunals_in_France, σελ 27-28.

⁴³⁶ *Yearbook Comm. Arb.* XXXIII (2008) σελ. 478-479.

⁴³⁷ *Legal Department du Ministère de la Justice de la République d'Iraq v. Fincantieri Cantieri Navali Italiani, Société Finmeccanica et Société Armamenti e Aerospazio*, *Yearbook Comm. Arb.*, T. XXXI (2006).

⁴³⁸ *Elham X. c. La Société Mohammed Ben Laden*, *Yearbook Comm. Arb.*, (ed.), T. XXXVII (2012).

⁴³⁹ "Attendu que, selon le principe compétence-compétence, il appartient à l'arbitre de statuer par priorité, sous le contrôle du juge de l'annulation, sur sa propre compétence, le juge étatique étant sans pouvoir pour le faire, sauf nullité ou inapplicabilité manifeste de la clause" (*Elham X. c. La Société Mohammed Ben Laden*, ο.π.)

⁴⁴⁰ *Rev. Arb.* 2005, σελ. 993, note P. Pinsolle.

⁴⁴¹ *Yearbook Comm. Arb.*, A.J. van den Berg (ed.), T. XXXVIII (2013).

διαδίκων, πως δεν υπήρχαν αποδείξεις πως η Tomskneft είχε λάβει όλα τα σημαντικά έγγραφα και απεφάνθη πως η άρνηση συμμετοχής της Tomskneft στη διαδικασία και ο ισχυρισμός της περί ακυρότητας της ρήτρας διαιτησίας δεν θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως άρνησή της να ακουστούν τα επιχειρήματά της. Ανέτρεψε έτσι την πρωτόδικη απόφαση που παρείχε *exequatur* στην διαιτητική απόφαση του του ΔΕΕ το 2007 στη Ν. Υόρκη.

Το γαλλικό Ακυρωτικό, μετά από έφεση της Yukos, η οποία ισχυρίστηκε ότι υπήρξαν εγγυήσεις από τον διαιτητή περί προσήκουσας γνωστοποίησης όλων των σχετικών εγγράφων στα μέρη και ότι η Tomskneft απέτυχε να αποδείξει το αντίθετο, κι επιπλέον ότι ένα μέρος που δεν πρόβαλε την ένσταση της μη προσήκουσας διαδικασίας διαρκούσης αυτής, ακύρωσε την εφετειακή απόφαση, κρίνοντας ότι το μέρος αυτό δεν μπορεί να την προβάλλει το πρώτον μετά την έκδοση της διαιτητικής απόφασης⁴⁴².

Compagnie de Saint Gobain - Pont a Mousson c. The Fertilizer Corporation of India Ltd⁴⁴³

Στην υπόθεση *Compagnie de Saint Gobain (CSG) c. The Fertilizer Corporation of India Ltd (FCI)*, μία γαλλική κατασκευαστική εταιρία συνήψε σύμβαση με μία ινδική για ένα κατασκευαστικό έργο στην περιοχή Nangal της Ινδίας, στην οποία προβλεπόταν ρήτρα διαιτησίας. Όταν ανέκυψε διαφορά, τα μέρη την υπήγαγαν σε διαιτησία στο Νέο Δελχί. Η διαιτητική απόφαση δικαίωσε την FCI, η οποία επεδίωξε αναγνώριση και εκτέλεση της εν λόγω απόφασης ενώπιον του Πρωτοδικείου Παρισίων. Σε ένστασή της, η *Compagnie de Saint Gobain* είχε ισχυριστεί, μεταξύ άλλων, ότι κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας, είχε αφ' ενός παραβιαστεί το δικαίωμα ακρόασής της, καθώς η απόφαση στηρίχθηκε σε άλλη νομική βάση από αυτήν που η αντίδικός της είχε επικαλεστεί, και αφ' ετέρου ότι η εν λόγω απόφαση δεν είχε καταστεί δεσμευτική για τα μέρη εκ του γεγονότος ότι η *Saint Gobain* προσέφυγε στα ινδικά δικαστήρια για να επιτύχει την ακύρωσή της. Επιπλέον, ισχυρίστηκε ότι η διαιτητική απόφαση παραβίαζε τη γαλλική δημόσια τάξη γιατί οι διαιτητές είχαν αρνηθεί να εξετάσουν αποδεικτικά μέσα που θα δικαιολογούσαν την καθυστέρηση στην εκπλήρωση της υποχρέωσής της.

Το Πρωτοδικείο των Παρισίων έκανε δεκτό το αίτημα για αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης, μη θεωρώντας πως είχε παραβιαστεί το δικαίωμα ακρόασης της γαλλικής εταιρείας, καθώς, κατά την κρίση του, οι διαιτητές δεν μετέβαλαν το επίδικο αντικείμενο και τη νομική βάση του αιτήματος της FCI. Συγκεκριμένα, η FCI είχε προσφύγει στη διαιτησία ζητώντας αποζημίωση για μη παροχή εγγύησης αποδοτικότητας της παραγωγής του εργοστασίου και όχι για ελαττωματικό προϊόν, όπως αναφερόταν στη διαιτητική απόφαση. Το δικαστήριο θεώρησε ότι η διαιτητική απόφαση στηρίχθηκε στην ίδια νομική βάση κατά την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων, οπότε η *Saint Gobain* δεν θα μπορούσε να ισχυριστεί βασίμως ότι δεν κατάφερε να παρουσιάσει τα δικά της επιχειρήματα, επικαλούμενη αλλαγή νομικής βάσης.

⁴⁴² Cour de Cassation, 5.11.2014, Bulletin 2014, I, n° 181.

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000029740873>.

⁴⁴³ *Yearbook Comm. Arb.*, P. Sanders (ed.), T. I (1976).

Ο λόγος απόρριψης της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης που προβλέπεται στο άρθρο V (1) (β) και αφορά στην παραβίαση των δικαιωμάτων των μερών για χρήση των μέσων που βρίσκονται στη διάθεσή τους, προβλήθηκε και σε ορισμένες άλλες υποθέσεις, μεταξύ και άλλων λόγων απόρριψης, όπως στην *Bargues Agro Industrie c. Young Pecan Company*⁴⁴⁴, στην *Ministère tunisien de l'Équipement v Société Bec Frères S.A. et Société Grands Travaux d'Afrique*, που έχουν ήδη αναφερθεί, και στην *SDM International c. Cameroon Telecommunications (Camtel)*⁴⁴⁵ που θα αναλυθεί αμέσως παρακάτω. Σε καμία ωστόσο, από τις παραπάνω, το θιγόν από την απόφαση μέρος δεν κατάφερε να αποδείξει ότι υπήρξε παραβίαση του δικαιώματός του για ακρόαση.

3. Υπέρβαση όρων διαιτητικής ρήτηρας

DMS International c. Cameroon Telecommunications⁴⁴⁶

Υπόθεση κατά την οποία διαιτητής απεφάνθη επί αποζημίωσης κατά τον καταλληλότερο, κατά την κρίση του, τρόπο (“évaluation du dommage en équité”), χωρίς τα μέρη να έχουν συμφωνήσει αυτόν τον τρόπο υπολογισμού της αποζημίωσης στη σχετική ρήτρα διαιτησίας, αντιμετώπισαν τα γαλλικά δικαστήρια στην υπόθεση *DMS International c. Cameroon Telecommunications (Camtel)*. Η εξέταση έγινε υπό το πρίσμα του αν μια τέτοια προσέγγιση συνιστά υπέρβαση των όρων της διαιτητικής ρήτηρας.

Ειδικότερα, διαιτητής που είχε οριστεί από το ΔΕΕ στις Βρυξέλλες εξέδωσε απόφαση, με την οποία επεδιόκη αποζημίωση της DMS προς την Camtel στο ήμισυ των απαιτήσεων της τελευταίας, εφαρμόζοντας την αρχή της equity, η οποία, όπως σημείωσε, είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στις διαιτησίες. Εφαρμοστέο δίκαιο ήταν αυτό του Καμερούν. Η Camtel επιδίωξε αναγνώριση και εκτέλεση τόσο στα βελγικά όσο και στα γαλλικά δικαστήρια, την οποία και επέτυχε. Ενώπιον του Εφετείου των Παρισίων η SDM ισχυρίστηκε ότι υπήρξε υπέρβαση των όρων της διαιτητικής συμφωνίας λόγω του τρόπου υπολογισμού της αποζημίωσης. Το Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό, αποφαινόμενο ότι δεν αποδείχθηκε ότι η εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής παραβίαζε σε κάποιο σημείο το νόμο του Καμερούν.

4. Συγκρότηση Δικαστηρίου – Διαιτητική Διαδικασία

Dubois et Vanderwalle v. Boots Frites BV⁴⁴⁷

Ιδιαίτερα αυστηρά αποδεικνύονται τα γαλλικά δικαστήρια στην περίπτωση υπέρβασης του χρονικού ορίου για έκδοση της διαιτητικής απόφασης. Στην υπόθεση *Dubois et Vanderwalle v. Boots Frites*, το διαιτητικό δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του μερικές εβδομάδες αφότου είχε εκπνεύσει η προθεσμία των τριών μηνών που η ίδια η διαιτητική συμφωνία όριζε. Ενώ το Πρωτοδικείο Bobigny είχε αρχικά κάνει δεκτή την αίτηση

⁴⁴⁴ *DMS International c. Cameroon Telecommunications*, *Rev. Arb.* 2008, σελ. 333.

⁴⁴⁵ *Yearbook Comm. Arb.*, T. XXXIII (2008) και σχόλιο A.J van den Berg, σελ. 484.

⁴⁴⁶ Ο.π.

⁴⁴⁷ *Dubois et Vanderwalle v. Boots Frites BV*, 1996 *Rev. Arb.*, σελ. 100.

αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης, μη δεχόμενο τους ισχυρισμούς της καθ'ής περί υπέρβασης της συμφωνηθείσας προθεσμίας έκδοσης της διαιτητικής απόφασης, το Εφετείο Παρισίων ανέτρεψε την πρωτόδικη απόφαση, κάνοντας δεκτή την έφεση της Dubois, συνδέοντας τον συμβατικώς ορισθέντα χρόνο για την έκδοση της διαιτητικής απόφασης με τη διεθνή δημόσια τάξη και κρίνοντας ότι συντρέχει παραβίασή της. Το αντεπιχείρημα της Boots Frites, το οποίο δεν έγινε δεκτό, ήταν πως η Σύμβαση της Νέας Υόρκης δεν κάνει ρητά αναφορά σε υπέρβαση χρονικών ορίων και ως εκ τούτου αυτό δεν αποτελεί ζήτημα συνδεόμενο με την διεθνή δημόσια τάξη.

Bargues Agro Industrie c. Young Pecan Company⁴⁴⁸

Επίκληση του άρθρ. V (I) (γ) έγινε από το μέρος που είχε θιγεί με τη διαιτητική απόφαση στην υπόθεση *Bargues Agro Industrie c. Young Pecan Company*. Η Bargues εν προκειμένω ισχυρίστηκε ότι ο πρόεδρος του διαιτητικού δικαστηρίου δεν είχε επαρκή γνώση της γαλλικής, στην οποία διεξήχθη η διαιτητική διαδικασία, και προσήψε επιπλέον στο διαιτητικό δικαστήριο ότι δεν παρείχε απαντήσεις σε ερωτήματα που τα μέρη έθεταν. Το Εφετείο Παρισίων απέρριψε τον ισχυρισμό, θεωρώντας ότι η πολύ καλή σύνταξη της τελικής απόφασης στη γαλλική δεν αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης περί μη επαρκούς γνώσης της γλώσσας και σε καμία περίπτωση δεν αποδεικνύεται παραβίαση των δικαιωμάτων των μερών.

5. Έλλειψη δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης

Το ζήτημα της δεσμευτικότητας της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη γαλλική νομολογία, καθώς τα γαλλικά δικαστήρια υιοθέτησαν ιδιαίτερα προωθημένη στάση στο ζήτημα κατά πόσο δεσμεύονται από την ύπαρξη αντίθετης απόφασης ή εκκρεμοδικίας ενώπιον δικαστηρίων άλλης χώρας, συνήθως της χώρας προέλευσης.

Compagnie de Saint Gobain - Pont a Mousson c. The Fertilizer Corporation of India Ltd.⁴⁴⁹

Στην ήδη εξετασθείσα υπόθεση *Compagnie de Saint Gobain (CSG) - Pont à Mousson c. The Fertilizer Corporation of India Ltd (FCL)*, τα μέρη υπήγαγαν τη μεταξύ τους διαφορά σε διαιτησία στο Νέο Δελχί. Η διαιτητική απόφαση δικαίωσε την FCL, η οποία επεδίωξε αναγνώριση και εκτέλεση της εν λόγω απόφασης ενώπιον του Πρωτοδικείου των Παρισίων. Εν τω μεταξύ, η CSG είχε προσφύγει ενώπιον του Πρωτοδικείου του Νέου Δελχί, ζητώντας την αναστολή της εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης έως ότου εκδοθεί η απόφαση του Πρωτοδικείου των Παρισίων. Όταν το τελευταίο έκανε δεκτή την αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, η CSG άσκησε έφεση εναντίον της

⁴⁴⁸ *Bargues Agro Industrie c. Young Pecan Company*, 2004 Rev. Arb, σελ. 733.

⁴⁴⁹ *Compagnie de Saint Gobain - Pont a Mousson c. The Fertilizer Corporation of India Ltd*, ILR 1970 Delhi 927

πρωτόδικης απόφασης, με το αιτιολογικό ότι δεν είναι δεσμευτική, καθώς εκκρεμεί δίκη ενώπιον του Πρωτοδικείου Νέου Δελχί. Το Εφετείο Παρισίων απέρριψε την έφεση, κρίνοντας πως μόνη η προσφυγή στα δικαστήρια της χώρας προέλευσης δεν αρκούσε για να στοιχειοθετηθεί έλλειψη δεσμευτικότητας της απόφασης. Ούτε δέχθηκε αντίθεση στη δημόσια τάξη, καθώς θεώρησε ότι το διαιτητικό δικαστήριο εκτίμησε κατά το δέοντα τρόπο όλα τα στοιχεία και η Saint Gobain δεν μπόρεσε να αποδείξει το αντίθετο⁴⁵⁰.

Animalfeeds International Compagnie c. Société Becker⁴⁵¹

Με το ζήτημα της δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης ασχολήθηκαν τα γαλλικά δικαστήρια και στην υπόθεση της αμερικανικής Animalfeeds International Corporation, στη διαφορά της με τη γαλλική S.A.A. Becker et Cie, όπου το Πρωτοδικείο του Στρασβούργου απέρριψε ισχυρισμό της καθ' ης ότι η διαιτητική απόφαση δεν είχε καταστεί δεσμευτική εκ του γεγονότος ότι δεν είχε παρασχεθεί exequatur από τα δικαστήρια της χώρας προέλευσης, επιχειρηματολογώντας υπέρ της ορθής ερμηνείας του άρθρου V (1) (ε) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης⁴⁵², η οποία δεν απαιτεί διπλή εκτελεστότητα, δηλαδή και στα δικαστήρια της χώρας προέλευσης και στα δικαστήρια ενώπιον των οποίων ζητείται εκτελεστότητα⁴⁵³.

Inter – Arab Investment Guarantee Corporation c. Banque Arabe et Internationale d'Investissement⁴⁵⁴

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει και η υπόθεση *Inter – Arab Investment Guarantee Corporation (IAIGC) c. Banque Arabe et Internationale d'Investissement (BAII)*, στην οποία η καθ' ης (IAIGC) ζήτησε αναβολή της εκδίκασης της αίτησης της αντιδίκου της για αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης που είχε εκδοθεί στην Ιορδανία, εωσότου εκδοθεί απόφαση των ιορδανικών δικαστηρίων στα οποία είχε απευθυνθεί για ακύρωση της απόφασης, ισχυριζόμενη ότι κάτι τέτοιο είναι αρκετά πιθανό, δεδομένου ότι το ιορδανικό δίκαιο έχει πιο αυστηρές προϋποθέσεις από τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης για το κύρος αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης. Το Εφετείο των Παρισίων απέρριψε τον ισχυρισμό, θεωρώντας ότι η IAIGC δεν κατάφερε να αποδείξει τις πιθανότητες επιτυχίας της ενώπιον των δικαστηρίων της Ιορδανίας και ότι ο ισχυρισμός που πρόβαλε ενώπιον των ιορδανικών δικαστηρίων, ότι δηλαδή η διαφορά δεν ήταν επιδεκτική διαιτησίας, είναι ούτως ή άλλως απορριπτός⁴⁵⁵.

⁴⁵⁰ Amro I., *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards in Theory and in Practice, A Comparative Study in Common Law and Civil Law Countries*, Cambridge Scholar Publishing, 2013, σελ. 114

⁴⁵¹ 9 October 1970, The Court of First Instance of Strasbourg, *Revue de l'Arbitrage* (1970-3), σελ. 166-173, δημοσιευμένο σε *Yearbook Comm.Arb.* 1977- II, σελ. 244.

⁴⁵² “Attendu que la Convention de New York du 10 Juin 1958 n'exige nullement que de telles sentences obtiennent une double exequatur notamment dans le pays où elles not été rendues: qu'il suffit que ces sentences soient obligatoires”.

⁴⁵³ Θεωρείται μάλιστα σημαντική εξέλιξη σε σχέση με τη Σύμβαση της Χάγης του 1927 η μη απαίτηση διπλού exequatur βλ. και Amro I., ο.π. σελ. 393.

⁴⁵⁴ *Yearbook Comm. Arb.*, A.J. van den Berg (ed.), T. XXIII (1998).

⁴⁵⁵ βλ. Kronke H., ο.π., σελ. 423

Αντίστοιχη ήταν η θέση των γαλλικών δικαστηρίων και στην υπόθεση *Asecna c. N'Doye*⁴⁵⁶, όπου και πάλι τα γαλλικά δικαστήρια δεν δέχθηκαν ότι η εκκρεμοδικία στη χώρα όπου εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση, εν προκειμένω στη Σενεγάλη, αναστέλλει τη δίκη περί αναγνώρισης και εκτέλεσης στη Γαλλία⁴⁵⁷.

General National Maritime Transport Company c. Société Götaverken⁴⁵⁸

Σε αυτήν την ιδιαίτερα σημαντική υπόθεση που απασχόλησε τα γαλλικά και σουηδικά δικαστήρια, η σουηδική *Götaverken* είχε αναλάβει με τρία ουσιαστικά πανομοιότυπα συμβόλαια να κατασκευάσει και παραδώσει τρία δεξαμενόπλοια στη λιβυκή *Libyan Maritime Co.* Η τελευταία αρνήθηκε να τα παραλάβει ισχυριζόμενη ότι αφ' ενός η αντισυμβαλλομένη της είχε παραβιάσει τη μεταξύ τους συμφωνία που προέβλεπε μη χρήση υλικών προερχόμενων από το Ισραήλ και αφ' ετέρου ότι δεν είχαν τηρηθεί συγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές.

Η σχετική διαφορά υποβλήθηκε, σύμφωνα με πρόβλεψη στη σύμβαση, στη διαιτησία του ΔΕΕ, το οποίο δικαίωσε τη *Götaverken*, διατάσσοντας τη λιβυκή εταιρεία να παραλάβει τα δεξαμενόπλοια με μείωση 2% στη συμφωνηθείσα τιμή λόγω των παρεκκλίσεων από τις τεχνικές προδιαγραφές.

Η *Libyan Maritime* αιτήθηκε την ακύρωση της απόφασης ενώπιον των γαλλικών δικαστηρίων, θεωρώντας ότι προσβάλλεται η γαλλική δημόσια τάξη, λόγω του ότι δεν ελήφθησαν υπ' όψιν από τους διαιτητές οι κανονισμοί για το μποϋκοτάζ Ισραηλινών προϊόντων (οι οποίοι υιοθετήθηκαν κατ' εφαρμογή κυρώσεων για εγκληματικές ενέργειες και ως και τούτου θεωρούνται, κατά τους ισχυρισμούς της λιβυκής εταιρείας, ότι διαφυλάσσουν τη δημόσια τάξη), ενώ ταυτόχρονα διατύπωσε ενστάσεις επί της διαδικασίας, ισχυριζόμενη ότι δεν αιτιολογήθηκε σωστά η απόφαση και δεν ελήφθησαν υπ' όψιν δικά της επιχειρήματα κατά τη διαδικασία. Η *Götaverken* αμφισβήτησε τη δικαιοδοσία των γαλλικών δικαστηρίων, ισχυριζόμενη ότι η απόφαση δεν μπορεί να θεωρηθεί «γαλλική», ερμηνεία που είναι συμβατή με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στη χώρα όπου πρόκειται να εκτελεστεί η απόφαση και όχι τόσο εκεί που έτυχε απλώς να διεξαχθεί η διαιτησία. Εν τω μεταξύ, αιτήθηκε την αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης στα σουηδικά δικαστήρια. Η αντένσταση της λιβυκής εταιρείας ήταν ότι εφαρμοστέο ήταν το γαλλικό δίκαιο και ότι η Σύμβαση της Νέας Υόρκης κάνει έστω και επικουρική αναφορά στη δικαιοδοσία της χώρας της οποίας το δίκαιο εφαρμόζεται. Η *Götaverken* αντιπρόβαλε ότι η απόφαση δεν έχει εθνικότητα αφού τα μέρη συνειδητά επέλεξαν τη διαιτησία, μεταξύ άλλων, ακριβώς για μην υποβάλουν την μεταξύ

⁴⁵⁶ Bul. Civ. I; No 243, D. 2000, *Rev Arb.*, 2000, σελ. 648 – 656

⁴⁵⁷ Βλ. και *Société Européenne d'Etudes et d'Entreprises (S.E.E.E.) v. République Socialiste Fédérale de Yougoslavie et autres*, όπως ανακτήθηκε στις 17.5.2020 σε ιστότοπο: https://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=119

⁴⁵⁸ Όπως ανακτήθηκε στις 15.5.2020 σε ιστότοπο: http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=111

τους διαφορά στην έννομη τάξη συγκεκριμένου κράτους. Τα μέρη ούτως ή άλλως δεν είχαν κανενός άλλου είδους σύνδεσμο είτε με τη Γαλλία είτε με το γαλλικό δίκαιο.

Με την άποψη αυτή συμφώνησε και το Εφετείο του Παρισίων, το οποίο έκρινε ότι δεν έχει σχετική δικαιοδοσία. Η απόφαση αυτή θεωρείται καθαρή περίπτωση του λεγόμενου «φαινομένου αποκόλλησης» (detachment phenomenon), το οποίο πρακτικά σημαίνει ότι η τύχη και ερμηνεία του αποτελέσματος μιας διαιτητικής απόφασης ορίζεται από το δικαστήριο της χώρας όπου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση, το οποίο δεν είναι απαραίτητως αυτό της χώρας όπου εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση⁴⁵⁹.

6. Υποθέσεις *Norsolor*, *Hilmarton*, *Chromalloy* και *Putrabali*

Παρακάτω θα αναλυθεί μια σειρά αποφάσεων που αγγίζουν τον πυρήνα μιας από τις πιο ενδιαφέρουσες προβληματικές του δικαίου της διεθνούς διαιτησίας, δηλαδή το ζήτημα εάν μία διεθνής διαιτητική απόφαση που έχει ακυρωθεί από τα δικαστήρια του κράτους έκδοσης μπορεί να αναγνωριστεί από τα δικαστήρια άλλης χώρας και να εκτελεστεί. Η εν λόγω προβληματική έχει τις ρίζες της στη διαφοροποίηση μεταξύ των λόγων ακύρωσης κατά το δίκαιο του κράτους έκδοσης και των κωλυμάτων αναγνώρισης που ισχύουν στο κράτος όπου ζητείται η αναγνώριση και εκτέλεση⁴⁶⁰.

*Norsolor S.A. v. Pabalk Ticaret Limited Sirketi*⁴⁶¹

Η υπόθεση *Norsolor* ήταν η πρώτη μιας σειράς υποθέσεων που απασχόλησαν τα γαλλικά δικαστήρια ως προς αυτό το ζήτημα⁴⁶². Στην υπόθεση αυτή, η γαλλική *Norsolor* και η τουρκική *Pabalk Ticaret Limited Sirketi*, συνήψαν σύμβαση αντιπροσώπευσης, η οποία περιείχε ρήτρα διαιτησίας ενώπιον του ΔΕΕ. Στη ρήτρα δεν προσδιοριζόταν ούτε το εφαρμοστέο δίκαιο ούτε ο τόπος διαιτησίας. Μετά την καταγγελία της σύμβασης από τη γαλλική εταιρεία, ανέκυψε διαφορά, η οποία υπήχθη προς διαιτησία στο ορισθέν, βάσει ρήτρας, διαιτητικό κέντρο. Το ΔΕΕ όρισε ως τόπο διαιτησίας τη Βιέννη και ως εφαρμοστέο δικονομικό δίκαιο το αυστριακό. Το διαιτητικό δικαστήριο που συγκροτήθηκε επέλεξε τη *lex mercatoria* ως εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο, αν και η αρχική σκέψη ήταν να επιλέξει είτε το γαλλικό είτε το τουρκικό⁴⁶³. Η τελική διαιτητική απόφαση, η οποία εκδόθηκε κατ'

⁴⁵⁹ Paulsson J., "Arbitration Unbound, Award Detached from the Law of its Country of Origin", *The International and Comparative Law Quarterly*, Απρ. 1981, σελ. 7-10.

⁴⁶⁰ Μπαμπινιώτης Δ., *Περί της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων που έχουν ακυρωθεί στο κράτος έκδοσής τους*, Τιμητικός Τόμος Ν. Νίκα, 2018, σελ. 865, όπου αναλύονται οι διαφορετικές μορφές της διάκρισης αυτής: ως προς το κανονιστικό περιεχόμενο (πχ. αυστηρότερες προβλέψεις περί ακυρότητας στο κράτος ακύρωσης από ότι προϋποθέσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης στο κράτος εκτέλεσης), ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο επί ιδίων προβλεπομένων ελαττωμάτων της διαιτητικής απόφασης (πχ στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης κρίσιμο δίκαιο για την αντίθεση στη δημόσια τάξη και τις επιδεικτικές διαιτησίας διαφορές είναι το δίκαιο του κράτους εκτέλεσης, ενώ στην UNCITRAL το δίκαιο του κράτος έκδοσης), και ως προς την ερμηνεία, τέλος, πανομοιότυπων προϋποθέσεων των σχετικών κανόνων.

⁴⁶¹ France / 19 November 1982 / Cour d'appel de Paris / *Norsolor S.A. v. Pabalk Ticaret Limited Sirketi* / I IO192, http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=558.

⁴⁶² Clay Th., Pinsolle Ph., Voisin Th., *French International Arbitration Law Reports: 1963-2007*, Juris Publishing Inc., N. York, 2014, σελ. 20-21.

⁴⁶³ Βλ. Cremades B., "Good Faith in International Arbitration", *AM. U. INT'L L. REV.*, 27:4, σελ.762

εφαρμογή της *lex mercatoria* ήταν υπέρ της *Rabalk*, η οποία προσέφυγε στα αυστριακά δικαστήρια, επιδιώκοντας και επιτυγχάνοντας σε πρώτο βαθμό την αναγνώριση και εκτέλεσή της. Το Εφετείο της Βιέννης, όμως, ακύρωσε μερικώς την διαιτητική απόφαση, δεχόμενο τον ισχυρισμό της *Norsolor* ότι το διαιτητικό δικαστήριο δεν είχε καθορίσει το εφαρμοστέο δίκαιο βάσει άρθρου 13 των Κανόνων Διαιτησίας του ΔΕΕ και εφάρμοσε *lex mercatoria* αντί κάποιου εθνικού δικαίου⁴⁶⁴. Εν τω μεταξύ, η *Rabalk* είχε καταφέρει να επιτύχει έκδοση διαταγής εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης στη Γαλλία, τον Φεβρουάριο 1980. Η *Norsolor* άσκησε έφεση στο Εφετείο των Παρισίων, επικαλούμενη την απόφαση ακύρωσης που είχε εκδοθεί από τα αυστριακά δικαστήρια. Το γαλλικό Εφετείο ανέτρεψε την πρωτόδικη απόφαση και απεφάνθη ότι, με την απόφαση των αυστριακών δικαστηρίων, τμήμα της διαιτητικής απόφασης δεν μπορούσε να καταστεί εκτελεστό, δεχόμενο ότι, κατά παράβαση των κανόνων διαιτησίας του ΔΕΕ είχε εφαρμοστεί *lex mercatoria*. Η υπόθεση ήχθη ενώπιον του γαλλικού Ακυρωτικού, το οποίο έκρινε ότι το άρθρο VII της Σύμβασης Νέας Υόρκης δίνει τη δυνατότητα στα γαλλικά δικαστήρια να προβούν σε αναγνώριση και εκτέλεση βάσει του γαλλικού δικαίου. Επικαλέστηκε το άρθρο 12 του νέου γαλλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, βάσει του οποίου το γαλλικό Εφετείο όφειλε μόνο να εξετάσει σε ποιο βαθμό η εφαρμογή της γαλλικής νομοθεσίας θα αντετίθετο στην εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης⁴⁶⁵. Σημειώνεται ότι, εν τω μεταξύ, είχε εκδοθεί η απόφαση του αυστριακού Ακυρωτικού, το οποίο ανέτρεψε τη δευτεροβάθμια απόφαση και έκανε δεκτή την αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης. Δεν ετέθη, επομένως, ενώπιον του γαλλικού Ακυρωτικού το ζήτημα για το αν δεσμεύονται τα γαλλικά δικαστήρια από ακυρωτική απόφαση των δικαστηρίων της χώρας έκδοσης της διαιτητικής απόφασης⁴⁶⁶ στο βαθμό που θα διαφανεί στις επόμενες αποφάσεις. Η σημασία της *Norsolor*, ωστόσο, έγκειται στο ότι δόθηκε προβάδισμα στο άρθρο VII της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, ακόμα και σε σχέση με το άρθρο V, στοιχείο που καταδεικνύει την ιδιαίτερα ευνοϊκή στάση των γαλλικών δικαστηρίων απέναντι στη διαιτησία⁴⁶⁷.

Société Hilmarton Ltd v Société Omnium de traitement et de valorisation (OTV)⁴⁶⁸

Η υπόθεση *Hilmarton* παρουσιάστηκε ήδη ανωτέρω, στο τμήμα της ανάλυσης της νομολογίας των ελβετικών δικαστηρίων και ειδικότερα στην παρουσίαση της προσέγγισής που έχουν στο ζήτημα της ερμηνείας της δημόσιας τάξης τρίτου κράτους. Στην εν λόγω υπόθεση εκδόθηκε διαιτητική απόφαση στο πλαίσιο του ΔΕΕ, όπως όριζε το σχετικό συνυποσχετικό διαιτησίας, δικαιώνοντας την αγγλική *OTV*, η οποία είχε ισχυριστεί πως οι δραστηριότητες της αντισυμβαλλόμενης της γαλλικής *Hilmarton* (διαμεσολάβηση στη

⁴⁶⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 13 των Κανόνων Διαιτησίας του ΔΕΕ “[i]n the absence of any such agreement, the arbitral tribunal shall apply the rules of law which it determines to be appropriate”..

⁴⁶⁵ Βλ. και Gharavi H., *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*, Kluwer Law International, The Hague – London – New York, 2002, σελ. 78.

⁴⁶⁶ Cass civ 1ère, 9 octobre 1984, (1985) *Rev arb*, σελ. 430 (με σημείωση Berthold Goldman)

⁴⁶⁷ Gaillard Emm., “The enforcement of awards set aside in the country of origin” *14 ICSID Review* 16 (1999), σελ. 21.

⁴⁶⁸ XX (1995) *Yearbook Comm. Arb.*, σελ. 663, Αναδημοσίευση σε ιστότοπο Σύμβασης Νέας Υόρκης: http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=140.

σύναψη κρατικών συμβάσεων) απαγορεύονταν κατά το δίκαιο της Αλγερίας και αντετίθεντο στους κανόνες της αλγερινής δημόσιας τάξης. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με την απόφαση, δεν υφίστατο υποχρέωση για καταβολή της συμφωνημένης προμήθειας προς την Hilmarton.

Η ΟΤV επεδίωξε και πέτυχε την αναγνώριση της απόφασης στη Γαλλία από το Πρωτοδικείο των Παρισίων, τον Φεβρουάριο του 1990. Ταυτόχρονα η Hilmarton κινήθηκε προς την αντίθετη κατεύθυνση πετυχαίνοντας την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης στην Ελβετία το Νοέμβριο του 1989 από το Δικαστήριο του Καντονίου της Γενεύης. Δυο μήνες μετά την απόφαση του γαλλικού Πρωτοδικείου, το ελβετικό Ομοσπονδιακό Δικαστήριο επιβεβαίωσε την πρωτόδικη απόφαση. Όταν το Εφετείο των Παρισίων εκδίκασε την έφεση της Hilmarton ήρθε αντιμέτωπο με το ερώτημα αν μπορούσε να αναγνωρίσει διαιτητική απόφαση που είχε ακυρωθεί στη χώρα προέλευσής της.

Το γαλλικό Εφετείο παρατήρησε ότι σύμφωνα με το άρθρο VII της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, οι διατάξεις περί αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης, δεν θίγουν το δικαίωμα των μερών να κάνουν χρήση της διαιτητικής απόφασης κατά το μέτρο που η γαλλική νομοθεσία το επιτρέπει. Παρατήρησε, συναφώς, ότι σύμφωνα με το άρθρο 1502 του γαλλικού νέου Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας⁴⁶⁹ δεν εντάσσεται στους λόγους άρνησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης το γεγονός ότι έχει ακυρωθεί στη χώρα προέλευσής της⁴⁷⁰. Οπότε έκρινε πως δεν δεσμευόταν από την ύπαρξη σχετικής απόφασης ακύρωσης του ελβετικού δικαστηρίου και αναγνώρισε την διαιτητική απόφαση του ΔΕΕ που δικαίωνε την ΟΤV⁴⁷¹. Την απόφαση του Εφετείου επικύρωσε και το Γαλλικό Ακυρωτικό, σημειώνοντας ότι «η διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε στην Ελβετία είναι μια διεθνής διαιτητική απόφαση, η οποία δεν ενσωματώνεται στην έννομη τάξη της Ελβετίας, ώστε η διαιτητική απόφαση αποκτά υπόσταση παρά την ακύρωσή της»⁴⁷².

⁴⁶⁹ Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθούμε και στην προ εισαγωγής του νέου γαλλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας υπόθεση *Société Berardi v. Société Clair*, *Yearbook Comm.Arb.* VII (1982) σελ. 319, που αποτέλεσε την πρώτη υπόθεση όπου τα γαλλικά δικαστήρια ασχολήθηκαν με την εξέταση του ζητήματος της κήρυξης εκτελεστότητας μιας διαιτητικής απόφασης που είχε ακυρωθεί στη χώρα προέλευσής της. Αντικείμενο της διαιτησίας ήταν η αξία των μετοχών των δυο εταιρειών στην εταιρεία “Routière” με έδρα την Γκαμπόν, στην οποία συμμετείχαν από κοινού. Η διαιτητική απόφαση δικαίωσε την Berardi, η οποία επεδίωξε και πέτυχε αναγνώριση και εκτέλεση της απόφασης στο παρισινό Πρωτοδικείο, όμως εν τω μεταξύ ελβετικά δικαστήρια είχαν ακυρώσει την διαιτητική απόφαση, καθώς έκριναν πως οι διαιτητές είχαν σφάλει κατά την κρίση τους λόγω του ότι δεν είχαν εκτιμήσει αυτοτελώς την ισχύ των ισολογισμών ως αποδεικτικού μέσου. Όταν η απόφαση έφτασε στο παρισινό Εφετείο, αυτό εξαφάνισε την απόφαση του Πρωτοδικείου, κρίνοντας ότι τα ελβετικά δικαστήρια είχαν επιλύσει το ζήτημα και ότι αντίθετη δική τους απόφαση θα αντέβαινε στη γαλλική δημόσια τάξη.

⁴⁷⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 1502 του νέου γαλλικού ΚΠολΔ που τέθηκε σε ισχύ στις 14.5.1981, αποκλειστικοί λόγοι έφεσης κατά απόφασης αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης είναι η απουσία ή ακυρότητα της ρήτηρας διαιτησίας, η μη προσήκουσα συγκρότηση του διαιτητικού δικαστηρίου ή μη προσήκων διορισμός διαιτητή, η εντός των ορίων εντολής του διαιτητή διαιτητική απόφαση, η παραβίαση διαδικαστικών κανόνων και η αντίθεση της αναγνώρισης και εκτέλεσης στη δημόσια τάξη.

⁴⁷¹ Gaillard Emm., 1997 *Journal du Droit International*, σελ. 1033, Note, Fouchard Philippe, 1997 *Rev. Arb.* σελ. 376, Fouchard Philippe, “La portée internationale de l’annulation de la sentence arbitrale dans le pays d’origine”, 1997 *Rev. Arb.*, σελ. 329).

⁴⁷² Cour de Cassation, 23 March 1994, *Yearbook Comm.Arb.*, 1995, XX, σελ.665

Η υπόθεση είχε και συνέχεια, καθώς μετά την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης στα ελβετικά δικαστήρια, ακολούθησε νέα διαιτητική διαδικασία στην Ελβετία και νέα διαιτητική απόφαση, υπέρ της Hilmarton αυτή τη φορά. Η τελευταία επιδίωξε την αναγνώριση και εκτέλεση και της δεύτερης διαιτητικής απόφασης. Τόσο σε πρώτο βαθμό, όσο και στο Εφετείο των Βερσαλλιών⁴⁷³, οι αιτήσεις της Hilmarton έγιναν δεκτές. Το γαλλικό Ακυρωτικό, ωστόσο εξαφάνισε την απόφαση του Εφετείου, δεχόμενο ότι υπάρχει δεδικασμένο από την απόφαση που έκανε δεκτή την αίτηση αναγνώρισης της πρώτης διαιτητικής απόφασης⁴⁷⁴.

République arabe d'Egypte v Société Chromalloy Aero Services⁴⁷⁵

Στην ίδια κατεύθυνση κινήθηκαν τα γαλλικά δικαστήρια και στην υπόθεση Chromalloy, η οποία είχε τη δική της διαδρομή αρχικά στα αμερικανικά δικαστήρια⁴⁷⁶ τα οποία αναγνώρισαν τη διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε στις 24.9.1994 και η οποία επεδίκασε αποζημίωση στην αμερικανική Chromalloy κατά της αιγυπτιακής κυβέρνησης για αθέτηση από την τελευταία συμβατικής της υποχρέωσης, παρόλο που τα αιγυπτιακά δικαστήρια την είχαν ακυρώσει. Η απόφαση του Εφετείου του Καΐρου για την άρνηση αναγνώρισης της συγκεκριμένης απόφασης στηρίχθηκε σε διάταξη προβλεπόμενη στο αιγυπτιακό δίκαιο που επέτρεπε άρνηση αναγνώρισης της απόφασης αν αυτή είχε βασιστεί σε λανθασμένη νομική βάση του αιγυπτιακού δικαίου. Ως τέτοια είδαν τα αιγυπτιακά δικαστήρια την επιλογή του διαιτητή να εφαρμόσει τον αιγυπτιακό αστικό δίκαιο αντί του αιγυπτιακού διοικητικού δικαίου.

Ωστόσο δεν συντρέχει ο ίδιος λόγος αποκλεισμού αναγνώρισης διαιτητικής απόφασης στο γαλλικό δίκαιο. Το γαλλικό Εφετείο που επελήφθη της υπόθεσης έλαβε ακριβώς την ίδια θέση όπως αυτή που υιοθετήθηκε στην υπόθεση Hilmarton, ότι δηλαδή η εφαρμογή του άρθρου 1502 του γαλλικού ΚΠολΔ δεν περιλαμβάνει στους λόγους άρνησης αναγνώρισης και εκτέλεσης την τυχόν έκδοση δικαστικής απόφασης που ακυρώνει τη διαιτητική⁴⁷⁷. Επιπλέον, περιείχε τη διαπίστωση ότι η συγκεκριμένη διαιτητική απόφαση είχε το χαρακτήρα της διεθνούς, οπότε εξ ορισμού, σύμφωνα με την προσέγγιση των γαλλικών δικαστηρίων, δεν ενσωματώνεται στην αιγυπτιακή έννομη τάξη, πράγμα που με τη σειρά του σημαίνει πως η ύπαρξη της συνεχίζει για άλλες έννομες τάξεις όπως η Γαλλία,

⁴⁷³ Cour d'appel de Versailles - Arrêts n°s 315 et 316 rendus le 29 juin 1995. Το Εφετείο Βερσαλλιών έκρινε πως οι αποφάσεις των γαλλικών δικαστηρίων ως προς την αναγνώριση και εκτέλεση της πρώτης διαιτητικής απόφασης Hilmarton δεν είχαν ισχύ δεδικασμένου ως προς τη διαφορά στη γαλλική έννομη τάξη και ως εκ τούτου δεν αποτελούσαν εμπόδιο για αναγνώριση και εκτέλεση μιας αντιφατικής προς αυτές διαιτητικής απόφασης. (Βλ. σχετικά Gaillard Emm., "The enforcement of awards set aside in the country of origin", ο.π., σελ. 23, "...the enforcement of the first award did not "crystallize the dispute in the French legal order")

⁴⁷⁴ Cour de Cassation, Chambre civile 1, du 10 Juin 1997, 95-18.402 95-18.403, Bulletin 1997, No 195, σελ.130.

⁴⁷⁵ Yearbook Comm. Arb. 1997, σελ 691-5, Rev. Arb., 1997, No3, σελ. 395-401 - Αναδημοσίευση σε ιστότοπο Σύμβασης της Νέας Υόρκης:

http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=147

⁴⁷⁶ Ostrowski St., Shany Yuv., "Cromalloy, United States Law and International Arbitration at the Crossroads", 73 NYU Law Review, 1998, σελ. 1650.

⁴⁷⁷ Sanders P., *Quo Vadis Arbitration? Sixty Years of Arbitration Practice*, Kluwer Law International, The Hague – London – New York, 1999, σελ. 75.

στην οποία η αναγνώριση μιας τέτοιας απόφασης δεν έρχεται σε αντίθεση με κανόνες της διεθνούς δημόσιας τάξης.

Η νομολογία των γαλλικών δικαστηρίων, όπως αποκρυσταλλώνεται στις αποφάσεις Norsolor, Hilmarion και Chromalloy, μπορεί να συνοψισθεί στα ακόλουθα σημεία:

- Οι λόγοι για τους οποίους έχει ακυρωθεί διαιτητική απόφαση σε μια χώρα δεν λαμβάνονται απαραίτητως υπ' όψιν όταν εξετάζεται το κύρος της απόφασης αυτής σε μια τρίτη χώρα⁴⁷⁸. Στις υποθέσεις Norsolor και Hilmarion τα γαλλικά δικαστήρια το κατέστησαν απολύτως σαφές. Αυτό συμβαίνει γιατί ο κατάλογος των λόγων ακύρωσης μιας διαιτητικής απόφασης (ή άρνησης αναγνώρισης ή εκτέλεσής της) διαφέρει σε κάθε έννομη τάξη. Ακόμα και αν έννομες τάξεις είναι εμπνευσμένες από τον Πρότυπο Νόμο UNCITRAL, δεν σημαίνει απαραίτητως ότι ευθυγραμμίζονται επακριβώς με τις προβλέψεις του, καθώς μπορεί επιπλέον να προβλέπουν και άλλους λόγους ακύρωσης, ανάλογα με τις νομικές παραδόσεις καθεμιάς. Χαρακτηριστική τέτοια περίπτωση ήταν η υπόθεση Chromalloy.

- Επίσης, μπορεί, όπως για παράδειγμα έγινε στην υπόθεση Norsolor, τα δικαστήρια των δυο χωρών να υιοθέτησαν διαφορετική ερμηνεία της ίδιας προϋπόθεσης. Όποια όμως και να είναι η αιτία της διάστασης, για τα γαλλικά δικαστήρια, η όποια ερμηνεία περί της δυνατότητας αναγνώρισης και εκτέλεσης της απόφασης γίνεται βάσει του γαλλικού δικαίου και μόνο.

- Τα γαλλικά δικαστήρια στην απόφαση Hilmarion κάνουν λόγο για διεθνή διαιτητική απόφαση (international) η οποία «εξ ορισμού» δεν ενσωματώνεται στην έννομη τάξη κράτους, τα δικαστήρια του οποίου κρίνουν την τύχη της αναγνώρισης και εκτέλεσής της. Επομένως, μόνο τέτοιων αποφάσεων η υπόσταση συνεχίζει την πορεία της σε άλλες έννομες τάξεις. Αποκλείονται συνεπώς διαιτητικές αποφάσεις που αφορούν σε αμιγώς εθνικές υποθέσεις, με διαδίκους δηλαδή κατοίκους του ίδιου κράτους, οι οποίες μάλιστα επηρεάζουν το εμπόριο αποκλειστικά σε αυτό, καθώς μπορεί να ενσωματωθούν στην έννομη τάξη του κράτους αυτού και να απωλέσουν οποιαδήποτε επίδραση στη διεθνή έννομη τάξη.

Αντίστοιχη ήταν η θέση των γαλλικών δικαστηρίων στην υπόθεση Direction Générale de l'Aviation Civile de l'Émirat de Dubai and International Bechtel Co.⁴⁷⁹, όπου, όμως, δεν είχε εφαρμογή η Σύμβαση της Νέας Υόρκης, καθώς τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα δεν είχαν προσχωρήσει ακόμα σε αυτήν κατά το χρόνο εκδίκασης της αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης⁴⁸⁰. Τα γαλλικά Ακυρωτικά απεφάνθη ότι μπορούσε να γίνει δεκτή αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, ακόμα και αν αυτή είχε ακυρωθεί από το ανώτατο δικαστήριο άλλου κράτους.

---

⁴⁷⁸ El-Kosheri Ahmed S., *The Enforcement of Awards Nullified in the Country of Origin, σε Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention*, εκδ. Albert Jan van den Berg, Kluwer Law international, 1999, σελ. 544.

⁴⁷⁹ *Yearbook Comm. Arb.*, T. XXXI (2006).

⁴⁸⁰ Στην υπόθεση εφαρμογή είχε η Διακρατική Συμφωνία του 1991 μεταξύ Γαλλίας και Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων για την αμοιβαία εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων.

Ομοίως, το παρισινό Εφετείο στην υπόθεση *Bargues Agro Industrie c. Young Pecan Company*⁴⁸¹, αλλά και το Ακυρωτικό στην υπόθεση *Société Polish Ocean Line c. Société Jolasry*⁴⁸², επιβεβαίωσαν τη θέση ότι τα γαλλικά δικαστήρια μπορούν να μην αρνηθούν την εκτέλεση αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, η οποία ακυρώθηκε ή για την οποία υπάρχει εκκρεμοδικία στα δικαστήρια της χώρας έκδοσής της, αν ο ισχυρισμός του ενός μέρους για μη εκτέλεση δεν έχει έρεισμα στο γαλλικό νέο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας⁴⁸³.

Η εξέλιξη της γαλλικής νομολογίας επιβεβαίωσε για μια ακόμη φορά την ευνοϊκή στάση των γαλλικών δικαστηρίων απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας και συνοψίστηκε εύστοχα στη ρήση «αν μια διαιτητική απόφαση έχει αποτύχει να αναγνωρισθεί στη χώρα προέλευσής της μπορεί πάντα να δοκιμάσει την τύχη της στα γαλλικά δικαστήρια»⁴⁸⁴.

Putrabali v. Rena Holding⁴⁸⁵

Η ινδονησιακή Putrabali και η γαλλική Est Epices (μετέπειτα Rena Holding) συνήψαν σύμβαση πώλησης λευκού πιπεριού. Το φορτίο χάθηκε σε ένα ναυάγιο και η Est Epices αρνήθηκε να καταβάλει το συμφωνηθέν αντίτιμο. Η υπόθεση ήχθη ενώπιον διαιτητικού δικαστηρίου στο Λονδίνο, με εφαρμοστέους τους Κανόνες Διαιτησίας και Έφεσης της Διεθνούς Ένωσης Γενικής Παραγωγής. Στην απόφασή του της 10.4.2001, το διαιτητικό δικαστήριο απεφάνθη ότι η άρνηση καταβολής του τιμήματος από μέρους της Rena Hold ήταν δικαιολογημένη. Η Putrabali επεδίωξε την ακύρωση της απόφασης στα βρετανικά δικαστήρια και επέτυχε να ακυρωθεί εν μέρει με απόφαση του Πρωτοδικείου του Λονδίνου, το οποίο έκρινε ότι με την άρνησή της η Rena Holding ουσιαστικά παραβίαζε τη μεταξύ τους συμφωνία και ανέπεμψε την υπόθεση στο διαιτητικό δικαστήριο. Το τελευταίο σε νέα απόφασή του στις 21.8.2003 δικαίωσε την Putrabali⁴⁸⁶. Το Σεπτέμβριο του 2003, η Rena Holding πέτυχε αναγνώριση από τα γαλλικά δικαστήρια της διαιτητικής απόφασης του 2001, η οποία είχε ακυρωθεί στα βρετανικά δικαστήρια, και το Εφετείο των Παρισίων επιβεβαίωσε την πρωτόδικη απόφαση. Ακολούθως η Putrabali πέτυχε, σε πρώτο βαθμό, την αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης του 2003. Το Εφετείο των Παρισίων, ωστόσο, ανέτρεψε την πρωτόδικη απόφαση λόγω δεδικοσμένου, όπως στην υπόθεση *Hilmarton*, σκεπτικό το οποίο υιοθέτησε και το γαλλικό Ακυρωτικό.

Ενδιαφέρον έχει το σκεπτικό της απόφασης, με την οποία αναγνωρίζεται ότι όχι μόνο δεν ενσωματώνεται μια διεθνής διαιτητική απόφαση στην έννομη τάξη του κράτους προέλευσης αλλά δεν ενσωματώνεται σε καμία έννομη τάξη χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν

⁴⁸¹ *Rev. Arb* 2004, σελ. 733.

⁴⁸² Cour de Cassation, March 10, 1993, *Yearbook Comm. Arb.*, τ. XIX (1994). Η διαφορά αφορούσε περίπτωση η οποία ήχθη ενώπιον των γαλλικών δικαστηρίων, όταν η πολωνική Ocean Line επέτυχε ενώπιον των πολωνικών δικαστηρίων αναστολή της εκτέλεσης της διαιτητικής απόφασης που εκδόθηκε στην Πολωνία υπέρ της αμερικανικής Jolasry, την οποία η τελευταία επιδίωξε και επέτυχε να αναγνωρίσει στη Γαλλία.

⁴⁸³ βλ. και Alfons Cl., *Recognition and Enforcement of Annulled Foreign Arbitral Awards, an Analysis of the Legal Framework and its Interpretation in Case Law and Literature*, Peter Lang, Frankfurt 2010., σελ. 85.

⁴⁸⁴ Η φράση αποδίδεται στον Albert Jan van den Berg, βλ. Schwarz E., "A Comment on Chromalloy Hilmarton à l'americaine", 14 *J. Int'l Arb.* 125 (1997), XIX, ICCA, *Yearbook Comm. Arb.*, 1994, σελ. 592.

⁴⁸⁵ Bulletin 2007, I, N° 250 του Γαλλικού Ακυρωτικού, όπως αναδημοσιεύεται στον ιστότοπο της Σύμβασης της Νέας Υόρκης http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=176.

⁴⁸⁶ Gaillard Emm., "The representations of international arbitration", *New York Law Journal*, 4.10.2007.

μπορεί να έχει εκτελεστότητα σε οποιοδήποτε κράτος⁴⁸⁷ – αυτό το αποφασίζουν τα δικαστήρια του κράτους αυτού βάσει των κανόνων δικαίου που ισχύουν. Οι αποφάσεις ωστόσο των εθνικών δικαστηρίων δεν έχουν αντίκτυπο στην αντικειμενική υπόσταση της διαιτητικής απόφασης ως διεθνούς, η οποία αντλεί το χαρακτηρισμό της αυτόν και τη νομική της ισχύ από την διεθνή κοινότητα και όχι από τα επί μέρους εθνικά δίκαια⁴⁸⁸. Με την απόφαση αυτή, τα γαλλικά δικαστήρια υιοθέτησαν τη θεωρία της «ανεθνικότητας»⁴⁸⁹ ή «διεθνικότητας»⁴⁹⁰ της διαιτητικής απόφασης.

Σημειώνεται πως η στάση αυτή των γαλλικών δικαστηρίων για διαιτητικές αποφάσεις που έχουν ακυρωθεί στη χώρα προέλευσής τους δεν βρήκε ευρεία απήχηση διεθνώς⁴⁹¹, με εξαίρεση⁴⁹² ορισμένες αποφάσεις στις ΗΠΑ⁴⁹³, την Αυστρία⁴⁹⁴ και το Βέλγιο⁴⁹⁵.

Société Diag Human SE c. République Tschèque⁴⁹⁶,

Στην απόφασή *Société Diag Human SE c. République Tschèque*, το γαλλικό Ακυρωτικό έκρινε ως μη δεσμευτική διαιτητική απόφαση, της οποίας η διαδικασία αναθεώρησης εκκρεμούσε ακόμα.

Τα πραγματικά περιστατικά είχαν ως εξής: η εταιρεία Diag με έδρα το Λιχτενστάιν, η οποία δραστηριοποιείτο στην τσεχική αγορά μέσω της συνεργασίας της με την δανική εταιρεία Nono Nordisk, βρέθηκε σταδιακά αποκλεισμένη από την τσεχική αγορά, λόγω επιστολής του τσεχικού Υπουργείου Υγείας προς την Nono Nordisk, όπου έθετε εν αμφιβόλω την αξιοπιστία και την επιχειρηματική ηθική της. Η Diag ενήγαγε το τσεχικό Υπουργείο, ζητώντας αποζημίωση για συκοφαντική δυσφήμιση. Τα μέρη συμφώνησαν να υπαγάγουν τη διαφορά σε διαιτησία και η διαιτητική απόφαση δικαίωνε την Diag, επιδικάζοντάς της αποζημίωση. Τα δύο μέρη προσέφυγαν σε προβλεπόμενη από τους κανόνες διαιτησίας διαδικασία αναθεώρησης, από την οποία η Diag παραιτήθηκε. Εν τω μεταξύ, προσέφυγε σε δικαστήρια διαφόρων χωρών, όπως της Αυστρίας, της Ελβετίας, της Γαλλίας, της Βρετανίας και των ΗΠΑ, τα οποία απέρριψαν την αίτησή της⁴⁹⁷. Στη Γαλλία, η υπόθεση έφτασε στο

⁴⁸⁷ βλ. Gaillard E., *Aspects philosophiques du droit de l'arbitrage international*, Académie de Droit International de la Haye, La Haye, 2008, σελ. 192-3.

⁴⁸⁸ Gaillard Emm, *Aspects philosophiques*. ο.π. σελ. 193.

⁴⁸⁹ Atterbury, S. W., "Enforcement of A-National Arbitral Awards Under the New York Convention of 1958", (1992), *Virginia Journal of International Law*, Vol. 32, σελ. 487-489.

⁴⁹⁰ Gaillard Emm., "The Enforcement of Awards Set Aside In The Country Of Origin", *14 ICSID Review* 16 (1999), σελ.41, όπου αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «είναι το δίκαιο διαφορετικών κρατών, αν όχι διεθνικοί κανόνες, οι οποίοι προσδίδουν στη διαιτητική απόφαση τη νομική της υπόσταση».

⁴⁹¹ Mourre Al., "Où va-t-on après les arrêts Termo Rio et Putrabali?", *Rev. Arb.*, 2008, σελ. 266.

⁴⁹² Schaffstein S., *The Doctrine of Res Judicata before International Arbitral Tribunals*, Phd Thesis, Centre of Commercial Law Studies, Queen Mary and Westfield College - University of London and the Faculty of Law of the University of Geneva, Geneva, 2012, σελ. 185.

⁴⁹³ Η γνωστή μας *Chromalloy Aeroservices v. The Arab Republic of Egypt*, 939 *F. Supp.* 907 (D.D.C. 1996)

⁴⁹⁴ Oberster Gerichtshof, 20 October 1993, *Radenska v Kajo*, *Rev. arb.* (1998), σελ. 419.

⁴⁹⁵ Brussels Tribunal of First Instance, 6 December 1988, *Sonatrach v Ford, Bacon & Davis Inc*, *ASA Bulletin* (1989), σελ. 213.

⁴⁹⁶ *Yearbook Comm.Arb.*, T. XXXIX (2014).

⁴⁹⁷ Τα ευρωπαϊκά δικαστήρια απέρριψαν την αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης λόγω του ότι δεν είχε περατωθεί η διαδικασία της αναθεώρησης (*estoppel*), τα δε αμερικανικά δικαστήρια, θεώρησαν ότι η διαφορά δεν υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, αρνούμενα τον εμπορικό

Ακυρωτικό, το οποίο επιβεβαιώνοντας τις αποφάσεις των κατωτέρων του δικαστηρίων, θεώρησε πως μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία αναθεώρησης, η απόφαση δεν θεωρείται δεσμευτική.

7. Διαφορά μη δυνάμενη να υπαχθεί σε διαιτησία

Almira Films v. Pierrel⁴⁹⁸

Κατά πόσο οι κανόνες πτωχευτικού δικαίου ανήκουν στον πυρήνα της διεθνούς δημόσιας τάξης είναι ένα αμφιλεγόμενο θέμα⁴⁹⁹. Στην εν λόγω υπόθεση, το Ακυρωτικό ασχολήθηκε με το παραπάνω ερώτημα από την εξής πλευρά: δεν έκανε δεκτό ως λόγο ακύρωσης την παρέλευση της προθεσμίας που είχε οριστεί για έκδοση διαιτητικής απόφασης, καθώς ο λόγος που έγινε αυτό ήταν ότι το διαιτητικό δικαστήριο ανέμενε απόφαση πτωχευτικού δικαστηρίου. Σύμφωνα με το νέο γαλλικό πτωχευτικό δίκαιο, οι προθεσμίες για κάθε διαδικαστική ή δικαστική πράξη διακόπτονται και ξεκινούν εκ νέου μετά την έκδοση της απόφασης του πτωχευτικού δικαστηρίου. Η δικαιολογητική βάση της ρύθμισης αυτής είναι η εξασφάλιση ισότιμης αντιμετώπισης απέναντι σε όλους τους πιστωτές⁵⁰⁰. Το διαιτητικό δικαστήριο, θεωρώντας ότι και η διαιτητική διαδικασία εμπίπτει σε αυτήν την κατηγορία, ανέστειλε την έκδοση της απόφασής του μέχρι την απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, με αποτέλεσμα χρονικά η απόφασή του να εκδοθεί σε χρόνο μεταγενέστερο της προθεσμίας που προβλεπόταν από τους κανόνες διαιτησίας. Η απόφαση εφεσιβλήθηκε για αυτό το λόγο, ωστόσο το γαλλικό Ακυρωτικό έκανε δεκτή την αίτηση αναγνώρισης της απόφασης, θεωρώντας ότι ορισμένοι κανόνες πτωχευτικού δικαίου αποτελούν τμήμα της διεθνούς δημόσιας τάξης, όπως την αντιλαμβάνονται τα γαλλικά δικαστήρια, και ότι η υπό εξέταση διαιτητική απόφαση έλαβε απλώς υπ' όψιν τους κανόνες αυτούς.

Republic of Guinea v. Société Fitzpatrick Equatorial Guinea Ltd⁵⁰¹

Στην υπόθεση *Republic of Guinea v. Société Fitzpatrick Equatorial Guinea Ltd*, η εταιρεία Fitzpatrick είχε εκκινήσει τη διαιτητική διαδικασία εναντίον της Ισημερινής Γουϊνέα για διαφορά που είχε προκύψει από μεταξύ τους σύμβαση και μετά από λίγο διάστημα πτώχευσε. Η διαιτητική απόφαση, αποδεχόμενη τους ισχυρισμούς της εταιρείας ότι είχε παραβιαστεί το δικαίωμα ακρόασής της κατά την πτωχευτική δίκη, όρισε πως το τελευταίο

χαρακτήρα της διαφοράς, καθώς μεταξύ της εταιρείας και του τσεχικού Υπουργείου δεν υπήρχε εμπορική σχέση. Ερμήνευσαν έτσι στενά την έννοια της εμπορικής σχέσης, παρά τους ισχυρισμούς της Diag ότι η βάση της διαφοράς ήταν η επίκληση αθέμιτου ανταγωνισμού – το διαιτητικό δικαστήριο μάλιστα είχε εφαρμόσει τον τσεχικό Εμπορικό Νόμο για την επίλυση της διαφοράς.

⁴⁹⁸ *Rev. Arb.*, (1989), σελ. 711.

⁴⁹⁹ Sachs Kl., “Insolvency Proceedings and International Arbitration” σε *COLLECTED COURSES OF THE INTERNATIONAL ACADEMY FOR ARBITRATION LAW, YEAR 2011*, Volume 1, at 1 (2013), σελ. 28-29

⁵⁰⁰ Mistelis L., Lew J., QC, *Pervasive Problems in International Arbitration*, Kluwer Law, International, The Hague, 2006, σελ. 363.

⁵⁰¹ CA Paris, April 7, 2011, *Rev. Arb.*, 747 (2011).

διοικητικό συμβούλιο θα ήταν εκπρόσωπος της εταιρείας στη διαιτητική δίκη και όχι ο ορισθείς εκκαθαριστής. Το Κράτος της Γουϊνέας αιτήθηκε ακύρωση της διαιτητικής απόφασης θεωρώντας πως αντιτίθεται στην πτωχευτική απόφαση. Το Εφετείο δέχθηκε πως ναι μεν το πτωχευτικό δίκαιο ανήκει στον πυρήνα της ουσιαστικής διεθνούς έννομης τάξης ωστόσο τα διαιτητικά δικαστήρια θα πρέπει να συνεκτιμούν εάν η πτωχευτική απόφαση παραβίασε κανόνα δημόσιας τάξης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, συνεκτιμώντας όλα τα πραγματικά περιστατικά, δεν θεώρησε ότι παραβιάζεται κατά τρόπο κατάφωρο η δημόσια τάξη.

Mandataires Judiciaires Associés v. International Company for Commercial Exchanges Income⁵⁰²

Αντιθέτως, στην *Mandataires Judiciaires Associés v. International Company for Commercial Exchanges Income*, το γαλλικό Ακυρωτικό έκρινε πως κακώς είχε γίνει δεκτή από τα κατώτερα δικαστήρια αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης που διέτασσε εταιρεία ευρισκόμενη σε διαδικασία εκκαθάρισης να αποζημιώσει την αντίδικό της, καθώς παραβίαζε το άρθρ. L. 621-41 του γαλλικού Εμπορικού Κώδικα που ορίζει πως κάθε είδους διαδικασία μεταξύ της υπό εκκαθάριση εταιρείας και των πιστωτών της αναστέλλεται μέχρι η υπό εκκαθάριση εταιρεία να κάνει αναγγελία απαιτήσεων σε διαδικασία αφερεγγυότητας. Στην υπό εξέταση περίπτωση, η γαλλική εταιρεία Jean Lion πτώχευσε το Μάιο του 2003 και τέθηκε υπό εκκαθάριση, διαρκούσης της διαιτητικής διαδικασίας. Η διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε στις 9 Φεβρουαρίου 2004 όριζε η πτωχεύσασα εταιρεία να καταβάλει ως αποζημίωση στην αιγυπτιακή Income αποζημίωση ύψους 5,2 εκατ. δολ. Δύο χρόνια αργότερα η Income επέτυχε αναγνώριση και εκτέλεση ενώπιον του Πρωτοδικείου των Παρισίων, απόφαση που δεν ανατράπηκε στο Εφετείο μετά την έφεση της Jean Lion.

Thalès Underwater System v. Marine de la République de Chine⁵⁰³

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και στη γαλλική νομολογία το ζήτημα για το κατά πόσο οι κανόνες περί ανταγωνισμού ανήκουν στον πυρήνα της δημόσιας τάξης. Στην υπόθεση *Thalès v. Marine de la République de Chine*, ο καθ' ου η αναγνώριση επικαλέστηκε ως λόγο μη αναγνώρισης και εκτέλεσης το ότι η απόφαση παραβίαζε κοινοτικό κανόνα περί ανταγωνισμού. Το Εφετείο των Παρισίων, αν και δέχτηκε ότι οι εν λόγω κανόνες ανήκουν στον πυρήνα της διεθνούς δημόσιας τάξης, ωστόσο δεν διαπίστωσε «κατάφωρη, πραγματική και απτή» παραβίαση της δημόσιας τάξης, ώστε να καθίσταται επιτακτικό να μην αναγνωρισθεί και εκτελεστεί η απόφαση.

Αντίστοιχη επιχειρηματολογία αναπτύχθηκε και στην υπόθεση *Inforad Ltd v. TES Electronic Solutions* (24.6.2010) όπως και στην *Cytec (SNF v. Cytec industrie)*⁵⁰⁴. Στην

⁵⁰² *Mandataires Judiciaires Associés v. International Company for Commercial Exchanges Income*: *Yearbook Comm. Arb.*, T. XXXV (2010).

⁵⁰³ Paris CA 11.5.2010, No 09/10252.

⁵⁰⁴ *Yearbook Comm. Arb.*, τ. 33, σελ 489-σχολιασμός από Albert Jan Van der Berg.

τελευταία μάλιστα, το Εφετείο των Παρισίων⁵⁰⁵ απέρριψε ισχυρισμό της SNF ότι η δίκη περί αναγνώρισης και εκτέλεσης θα πρέπει να ανασταλεί λόγω ποινικής δίωξης εναντίον στελεχών της Cytex, σημειώνοντας πως κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει δεκτό μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η παραβίαση κανόνων ποινικού δικαίου θα είχε ίδια πραγματική βάση με αυτή των κανόνων αστικού δικαίου, πράγμα που δεν συνέτρεχε στην υπό εξέταση περίπτωση. Η περιορισμένη αυτή προσέγγιση των Γαλλικών δικαστηρίων θεωρείται συνάδουσα με τη γενικότερη τάση της πλειοψηφίας των ευρωπαϊκών δικαστηρίων⁵⁰⁶, τα οποία δεν απορρίπτουν αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικών αποφάσεων μόνον εκ του λόγου ότι ασχολούνται με ζητήματα ανταγωνισμού, αλλά εκτιμώντας όλες τις παραμέτρους της υπόθεσης, ώστε να διαπιστώνουν αν αυτές θίγουν τον αυστηρό πυρήνα κανόνων δημόσιας τάξης.

Εξετάζοντας, τέλος, το ζήτημα κατά πόσο διαφορές που αφορούν σε σύμβαση εργασίας μπορούν να είναι αντικείμενο διαιτησίας, τα γαλλικά δικαστήρια, στην υπόθεση *Compagnie Francaise d'Etanchéité (C.F.T.E.) v. Dechavanne*⁵⁰⁷, το Εφετείο της Grenoble απάντησε καταφατικά⁵⁰⁸.

8. Αντίθεση σε Κανόνες Δημόσιας Τάξης

Η έννοια της δημόσιας τάξης στο γαλλικό δίκαιο θεωρείται μάλλον ένα εργαλείο «φιλτραρίσματος»⁵⁰⁹ των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, παρά ένα σύνολο ουσιαστικών κανόνων⁵¹⁰. Η επίκλησή της γίνεται με ιδιαίτερη φειδώ από τα γαλλικά δικαστήρια και συχνά υπάρχουν διχογνωμίες στον νομικό κόσμο σχετικά με την ερμηνεία της⁵¹¹.

Ο όρος «δημόσια τάξη» αναφέρεται στο γαλλικό Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στα άρθρ. 1492 5° και 1520 5°. Το πρώτο εκ των δύο αναφέρεται στις εγχώριες διαιτητικές αποφάσεις και προβλέπει ότι αυτές μπορούν να ακυρωθούν αν είναι αντίθετες στη δημόσια

⁵⁰⁵ Yearbook Comm. Arb., τ. 32, σελ 282-289.

⁵⁰⁶ Heitzmann P., Grierson J., "SNF v. Cytex industrie, National Courts within the EC apply different standards to review international awards allegedly contrary to article 81 EC", *Stockholm International Arbitration Review*, 2007, τ. 2, σελ. 49, υποσημ. 19, (http://www.jonesday.com/files/Publication/39b219ac-b482-46a2-a197-a4cbcddefcae/Presentation/PublicationAttachment/618d7f94-5999-4a49-ba18-bc03c72ce7d8/SIAR%2007.2_Heitzmann_Grierson%20offprint.pdf όπου γίνεται και παράθεση σχετικών αποφάσεων γερμανικών και ελβετικών δικαστηρίων).

⁵⁰⁷ *Rev. Arb.* (1994), σελ. 337

⁵⁰⁸ Βλ. Delvolvé J.L., Rouche J., Pointon G. H. , *French Arbitration Law and Practice, a Dynamic Civil Law Approach to International Arbitration*, Wolters Kluwer Law and Business, BV, the Netherlands, 2nd ed. 2009, σελ. 55 και Webster, Thomas H. Buhler M., *Handbook of ICC Commercial Arbitration, Commentary, Precedents, Materials*, Sweet & Maxwell, London, 3rd ed. , 2008, σελ 147

⁵⁰⁹ Wolff R., "Public Policy, Article V(2)(b)", R. Wolff (ed.), *New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, A Commentary*, R. Wolff Ed., 2012, σελ. 406.

⁵¹⁰ Nairac Ch., "Public Policy and French Law of International Arbitration", Memorandum to the IBA Recognition and Enforcement of Awards Subcommittee, 17.10.2014, σελ. 1.

⁵¹¹ Sattar S., "Enforcement of Arbitral Awards and Public Policy: Same Concept, Different Approach?", το οποίο ανακτήθηκε στις 10.5.2018 από τον ιστότοπο:

www.employmentlawalliance.com/Templates/media/files/Misc%20Documents/Enforcement-of-Arbitral-Awards-Public-Policy.pdf (και <http://www.transnational-dispute-management.com>)

τάξη. Το δεύτερο αναφέρεται σε διεθνείς διαιτητικές αποφάσεις και προβλέπει αντίστοιχη τύχη για τις αποφάσεις που αντίκεινται στη διεθνή δημόσια τάξη.

Μια περαιτέρω διάκριση, η οποία συναντάται στο γαλλικό δίκαιο, είναι αυτή σε διαδικαστικούς και ουσιαστικούς κανόνες δημόσιας τάξης.

Εξετάζοντας μια προς μια τις υποθέσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων ή αιτήσεων ακύρωσης αυτών όπου έγινε η επίκληση μη συμβατότητάς τους με κανόνες διαδικαστικής δημόσιας τάξης, παρατηρούμε τα ακόλουθα:

Gerstlé v. Merry Hull

Σε μια από τις πρώτες υποθέσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, την υπόθεση *Gerstlé v. Merry Hull*⁵¹² ένας εκ των διαδίκων επικαλέστηκε ότι διαιτητική απόφαση που είχε εκδοθεί στη Νέα Υόρκη παραβίαζε τη γαλλική διεθνή (διαδικαστική) δημόσια τάξη εκ του γεγονότος ότι δεν παρέθετε το σκεπτικό της απόφασης. Το γαλλικό Ακυρωτικό απέρριψε την ένσταση αυτή, προχωρώντας στην αναγνώριση της απόφασης, θεωρώντας ότι η ανυπαρξία παράθεσης των λόγων που οδήγησαν στη συγκεκριμένη λύση δεν συνιστούσε παραβίαση της δημόσιας τάξης, όπως την αντιλαμβανόταν η γαλλική έννομη τάξη, αναδεικνύοντας την πεποίθηση των γαλλικών δικαστηρίων ότι η εφαρμογή του κανόνα της δημόσιας τάξης θα πρέπει να γίνεται περιορισμένα και κατ' εξαίρεση⁵¹³.

European Gas Turbines v. Westman

Διαφορετική ήταν η αντιμετώπιση των γαλλικών δικαστηρίων στην υπόθεση *European Gas Turbines v. Westman*⁵¹⁴ στη διαπίστωση του γεγονότος ότι τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε η διαιτητική απόφαση ήταν προϊόν απάτης από μέρους της *Westman*. Η τελευταία είχε προσκομίσει πλαστό αποδεικτικό ζημιών που ισχυρίστηκε ότι είχε υποστεί.

Το Εφετείο των Παρισίων απεφάνθη πως υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της συμπεριφοράς της *Westman* και της λύσης που δόθηκε στη διαφορά μέσω της διαιτητικής απόφασης. Ενώπιον του Ακυρωτικού, η *Westman* πρόβαλε τον ισχυρισμό πως, ενώ η απάτη κατά την διαδικασία ενδεχομένως να μπορούσε να αποτελέσει λόγο για αίτηση αναθεώρησης, δεν θα μπορούσε να αποτελέσει λόγο για ακύρωση διαιτητικής απόφασης, καθώς η εξέταση μιας απόφασης υπό το πρίσμα της δημόσιας τάξης αφορά μόνο στη δοθείσα από την απόφαση λύση, όχι στη διαδικασία. Το Ακυρωτικό απέρριψε την ένσταση με την αιτιολογία πως η απάτη κατά τη διαδικασία μπορεί να υπαχθεί στην περίπτωση

---

⁵¹² 11. Cour de Cassation, le civ., 22 November 1966, *Gerstle v. Merry Hull*, *Juris-Classeur Periodique JCP*, Edition Générale, Pt. II, No. 15, 318 (1968).

⁵¹³ Van den Berg Alan J., 50 years of New York Convention, *International Council for Commercial Arbitration*, 2008, σελ.322. Σχετικά με την απουσία υποχρέωσης αιτιολόγησης των διαιτητικών αποφάσεων βλ. Rau Al., "On Integrity in Private Judging", *14 Arb. Int'L*, (1998), σελ. 115.

⁵¹⁴ Cour d'appel de Paris, *Rev. arb.* 1994, σελ. 359, 367 και *XX Yearbook Comm. Arb.* (1995) 198, 203 όπως αναφέρεται σε Weigand Frank-Bernd, *Practitioner's Handbook on International Commercial Arbitration*, Oxford University Press, 2002.

παραβίασης της διαδικαστικής δημόσιας τάξης, επιβεβαιώνοντας την απόφαση του Εφετείου⁵¹⁵.

Sté M. Schneider Schältegerätebau und Elektroinstallationen GmbH c. Sté CPL Industries Limited

Εν αντιθέσει προς την Westman, στην υπόθεση Schneider⁵¹⁶ τα δικαστήρια εφάρμοσαν μινιμαλιστική προσέγγιση στην εφαρμογή της αρχής της δημόσιας τάξης ως λόγου ακύρωσης διαιτητικής απόφασης⁵¹⁷. Η σύμβαση μεταξύ της αυστριακής Schneider και των νιγηριανών εταιρειών CPL, Falkony και Akiya για παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για δημόσιες συμβάσεις στον τομέα της ενέργειας στη Νιγηρία προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι οι νιγηριανές εταιρίες θα παρείχαν στην αντισυμβαλλομένη τους πρόσβαση στο ευρύ δίκτυο γνωριμιών των μελών των ΔΣ τους στη Νιγηρία. Κατά την υπογραφή των σχετικών συμβάσεων είχε αποκρυσταλλωθεί από τη Schneider ότι η εκπρόσωπος της εταιρίας Akiya ήταν η κόρη του Προέδρου της Νιγηρίας, η οποία είχε θέση δημοσίου υπαλλήλου στη χώρα της και υπέγραψε με ψευδώνυμο.

Όταν ανέκυψε μεταξύ τους διαφορά, η CPL προσέφυγε σε διαιτησία στο Παρίσι, επεδίκασθη κατά της Schneider αποζημίωση για αθέτηση συμβατικής υποχρέωσης. Η Schneider εν συνέχεια επεδίωξε την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης στα γαλλικά δικαστήρια, ως αντιτιθέμενης στη γαλλική δημόσια τάξη, προβάλλοντας ως επιχείρημα ότι η συντελεσθείσα απάτη είναι τόσο ευρεία και καθοριστική που επηρεάζει ολόκληρη την απόφαση (fraus omnia corrumpit).

Το Εφετείο απέρριψε τους ισχυρισμούς της Schneider περί παραβίασης της δημόσιας τάξης, κρίνοντας ότι: α) η διαιτητική απόφαση δεν παράγει αποτελέσματα που θίγουν στον πυρήνα της κατά τρόπο «προφανή, αποτελεσματικό και απτό» τη διεθνή δημόσια τάξη και άρα δεν ισχύει η αρχή fraus omnia corrumpit και β) η Schneider δεν είχε εγείρει το σχετικό επιχείρημα της διαφθοράς ενώπιον του διαιτητή. Αποδοχή των ισχυρισμών της Schneider κατά την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης της διαιτητικής απόφασης, πρακτικά θα οδηγούσε σε επανεξέταση της ουσίας της υπόθεσης από τα τακτικά δικαστήρια, στοιχείο που θα ερχόταν σε αντίθεση με τη βούληση των μερών να υποβάλουν τις διαφορές τους σε διαιτησία. Την εφετειακή απόφαση επικύρωσε και το γαλλικό Ακυρωτικό, επιβεβαιώνοντας τη στάση που εκείνη την περίοδο τηρούσαν τα γαλλικά δικαστήρια, τα οποία

---

⁵¹⁵ βλ. και Grierson J., "Court Review of Awards on Public Policy Grounds: A recent Decision of the English Commercial Court throws light on the position under the English Arbitration Act", Mealey's International Arbitration Report, τ.24, Ιαν. 2009, σελ. 5 (όπου κάνει τη σύγκριση με την αντίστοιχη στάση των αγγλικών δικαστηρίων).

⁵¹⁶ Sté M. Schneider Schältegerätebau und Elektroinstallationen GmbH c. Sté CPL Industries Limited, Paris CA, 10 September 2009; Cour de cassation, 1er Ch. civ., 12 February 2014 (Ανακτήθηκε στις 10.2.2020 στον ιστότοπο

https://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/premiere_chambre_civile_568/123_12_28467.html)

⁵¹⁷ Peterson P., "The French Law Standard of Review for Conformity of Awards with International Public Policy where Corruption is alleged: is the requirement of a "flagrant" breach now gone?", Kluwer Arbitration Blog, 10 Dec.2014.

επικεντρώνονταν περισσότερο στο παραγόμενο με τη διαιτητική απόφαση αποτέλεσμα παρά σε στοιχεία ακυρότητας της διαιτητικής σύμβασης⁵¹⁸.

Thalès v. Republic of China Navy (Taiwan)⁵¹⁹

Η γαλλική εταιρεία Thalès (τότε Thomson-CSF), η οποία δραστηριοποιείται στην αμυντική βιομηχανία και στην οποία το γαλλικό δημόσιο είχε σημαντικό μειοψηφικό μερίδιο, συνήψε σύμβαση με τη Διεύθυνση Σχεδιασμού του Ναυτικού του Υπουργείου Άμυνας της Κίνας για την πώληση έξι φρεγατών. Το διαιτητικό δικαστήριο που συνήλθε στο Παρίσι να εκδικάσει διαφορά που προέκυψε μεταξύ τους, εξέδωσε μερική απόφαση που αποφαινόταν θετικά επί της δικαιοδοσίας του και επί της δυνατότητας υπαγωγής της αξίωσης της Κίνας σε διαιτησία. Την απόφαση αυτή η γαλλική εταιρεία επιχείρησε να ακυρώσει στα γαλλικά δικαστήρια, προβάλλοντας τον ισχυρισμό περί μη ύπαρξης έγκυρης ρήτηρας διαιτησίας, παραβίασης του δικαιώματος ακρόασής της, λόγω μη δυνατότητας αποκάλυψης διαβαθμισμένης πληροφορίας και προσβολή της αρχής της δημόσιας τάξης λόγω μη επαρκούς αιτιολόγησης της απόφασης. Το Εφετείο των Παρισίων απέρριψε τους ισχυρισμούς της Thalès, θεωρώντας πως το διαιτητικό δικαστήριο έχει αποφανθεί τόσο επί της δικαιοδοσίας του όσο και επί της δυνατότητας να υπαχθεί η διαφορά σε διαιτησία⁵²⁰ και δεν θεώρησε ότι υπάρχει κατάφωρη παραβίαση της δημόσιας τάξης. Δεν ήταν της ίδιας γνώμης και το Ακυρωτικό, το οποίο σε απόφασή του διαπίστωσε κενά στο συλλογισμό του Εφετείου που αφορούσαν σε ελλιπή αιτιολόγηση από μέρους του της απόρριψης των ισχυρισμών της Thalès. Εξαφάνισε λοιπόν την απόφαση του Εφετείου επαναφέροντας τη διαφορά στο στάδιο που ήταν προ της απόφασης αυτής⁵²¹. Έτσι, η υπόθεση επανήλθε στο Εφετείο, το οποίο εξέδωσε απόφαση με το ίδιο διατακτικό, και με την αιτιολογία ότι δεδομένου πως το διαιτητικό δικαστήριο θα αποφάσιζε επί της ουσίας σε μεταγενέστερο στάδιο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η μερική διαιτητική απόφαση παραβιάζει κατά τρόπο «κατάφωρο, πραγματικό και απτό» τη δημόσια τάξη.

Thalès v. Frontier⁵²²

Σε άλλη υπόθεση, τα γαλλικά δικαστήρια έκριναν ότι διαιτητική απόφαση, βασιζόμενη σε παραποιημένα στοιχεία που αφορούσαν και πάλι δραστηριότητα της Thalès, παραβίασαν κατά τρόπο κατάφωρο τη δημόσια τάξη⁵²³. Στην υπόθεση Thalès v. Frontier, η γνωστή γαλλική κατασκευάστρια πολεμικών πλοίων συνήψε σύμβαση μεσιτείας με την ελβετική Frontier, στελέχη της οποίας είχαν κύκλο διασυνδέσεων στην Ταϊβάν και θα

⁵¹⁸ Bensaude D., Kirby J., “A View from Paris, Commentary”, *Mealey’s International Arbitration Report*, τ. 24 #12, Δεκ. 2009, σελ. 8-9.

⁵¹⁹ Cour de Cassation [Cass. 1e civ.] [supreme court], 11 Feb. 2009, case no. A 06-18.746 (“Thalès (SC)”).

⁵²⁰ Borizewicz E., Touraille J. – D., “Chapter 13: FRANCE”, σε *Baker and Mackenzie International Arbitration Yearbook 2010 - 2011*, (ed.) Nancy Thevenin, Jurisnet LCC, New York, σελ. 186.

⁵²¹ Bensaude D. ο.π.,

⁵²² Thalès v. Frontier AG Berne, *Swiss International Arbitration Law Reports - 2009 Vol. 3 Nos. 1 & 2*

⁵²³ Poncet Ch., “Obtaining Revision of Swiss International Arbitral Awards: Whence after Thalès?”, *Stockholm International Arbitration Review 2009:2*, σελ. 39-53.

μεσολαβούσαν στη σύναψη σύμβασης για την πώληση φρεγατών στην τελευταία. Πράγματι η σύμβαση, για την οποία είχε συμφωνηθεί πως η Thalès θα έδινε στη Frontier το 1% της αξίας του συμβολαίου, πραγματοποιήθηκε και ήταν συνολικού ύψους 2,5 δισ. Δολαρίων ΗΠΑ. Όμως η Thalès δεν κατέβαλε την προμήθεια, με αποτέλεσμα η αντισυμβαλλομένη της να προσφύγει σε διαιτησία. Κατά τη διαιτητική διαδικασία η Thalès ισχυρίστηκε πως η μεταξύ τους σύμβαση ήταν άκυρη, καθώς πραγματικός σκοπός της Frontier ήταν η αξιοποίηση υπηρεσιών τρίτου προσώπου επί πληρωμή για να πείσει τη γαλλική κυβέρνηση να δώσει τη συγκατάθεσή της για την πώληση των φρεγατών, πράγμα το οποίο αντέκειτο στους κανόνες δημόσιας τάξης της Γαλλίας. Οι ισχυρισμοί αυτοί, κατά την κρίση του διαιτητικού δικαστηρίου, δεν αποδείχθηκαν κι έτσι η διαιτητική απόφαση εκδόθηκε σε βάρος της Thalès. Η τελευταία επιδίωξε την ακύρωσή της ενώπιον των ελβετικών δικαστηρίων χωρίς αποτέλεσμα.

Εν τω μεταξύ, είχε ξεκινήσει στην Ελβετία και τη Γαλλία ποινική έρευνα για τη διερεύνηση των συνθηκών πώλησης των φρεγατών, το πόρισμα της οποίας κατέδειξε εμπλοκή τρίτων προσώπων, τα οποία είχαν προσληφθεί από τη Frontier προκειμένου να ασκήσουν επιρροή στον τότε Υπουργό Άμυνας της Γαλλίας. Αποδείχθηκε επίσης ότι, κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας, είχαν καταθέσει ψευδώς αρκετοί μάρτυρες υπέρ της Frontier. Η Thalès, σε δίκη για την αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης ενώπιον των γαλλικών δικαστηρίων, προέβαλε, βασιζόμενη στο πόρισμα της έρευνας, ένσταση αντίθεσης της διαιτητικής απόφασης στη δημόσια τάξη, ισχυριζόμενη ότι το διαιτητικό δικαστήριο είχε επηρεαστεί από τις ψευδείς καταθέσεις.

Το Ανώτατο Δικαστήριο της Γαλλίας ακύρωσε τη διαιτητική απόφαση, καθώς θεώρησε ότι τα παρανόμως προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία επηρέασαν καθοριστικά την έκβαση της υπόθεσης.

Thalès v Euromissile⁵²⁴

Στην υπόθεση *Thalès v Euromissile*, οι δύο εταιρίες είχαν συνάψει σύμβαση παραχώρησης από την Thalès στη Euromissile της άδειας αποκλειστικής παραγωγής και πώλησης επί εικοσαετία στην Ευρώπη ενός συγκεκριμένου είδους πυραύλου. Διαφορά ανέκυψε μεταξύ τους όταν η Thalès αποφάσισε να παράγει μόνη της το προϊόν μέσω μιας θυγατρικής της στην Ευρώπη κι έτσι η αντισυμβαλλομένη της προσέφυγε στη διαιτησία του ΔΕΕ, το οποίο τη δίκαιωσε. Η Thalès επιδίωξε την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης, προβάλλοντας και το επιχείρημα της αντίθεσης στη δημόσια τάξη, εκ του ότι ο χρόνος αποκλειστικής χρήσης της άδειας ήταν υπερβολικά μεγάλος υπέρ της Euromissile. Το Εφετείο των Παρισίων δεν έκανε δεκτό τον ισχυρισμό αυτόν της Thalès, δεχόμενο μεν ότι το ενωσιακό δίκαιο περί ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνεται στην έννοια της δημόσιας τάξης,

---

⁵²⁴ ο.π.

ωστόσο η παραβίαση δεν έγινε κατά τρόπο «κατάφωρο, αποτελεσματικό και απτό»⁵²⁵, ώστε να ακυρωθεί η απόφαση⁵²⁶.

Μέχρι στιγμής εξετάστηκαν περιπτώσεις στις οποίες το θιγόμενο μέρος ζήτησε την ακύρωση της απόφασης λόγω παραβίασης της διαδικαστικής δημόσιας τάξης και την πέτυχε. Σε αυτές που ακολουθούν, τα γαλλικά δικαστήρια εξέτασαν αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, όπου προβλήθηκε η ένσταση της παραβίασης της ουσιαστικής δημόσιας τάξης.

Société française d'Études et de Réalisations pour les Industriels du Bois (Séribo) c. Hainan Yangpu Xindadao Industriel Co Ltd⁵²⁷

Στην υπόθεση *Seribo*, το μέρος σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η διαιτητική απόφαση ισχυρίστηκε πως παραβιάστηκε η διαδικαστική δημόσια τάξη, εκ του ότι ο φορέας που επελήφθη της διαιτησίας δεν ήταν αυτός που τα μέρη είχαν ορίσει στην διαιτητική ρήτρα. Συγκεκριμένα, στη ρήτρα διαιτησίας οριζόταν ότι τα μέρη θα έπρεπε αρχικά να προβούν σε διαπραγματεύσεις, στη συνέχεια να προχωρήσουν στη διαδικασία διαμεσολάβησης και/ή διαιτησίας υπό τους κανόνες διαιτησίας του CIETAC (China international Economic and Trade Arbitration Center) και, τέλος, αν τα μέρη δεν κατάφεραν να επιλύσουν τη μεταξύ τους διαφορά να προσφύγουν σε διαιτησία υπό τους κανόνες του ΔΕΕ στο Παρίσι⁵²⁸. Όταν προέκυψε διαφορά, η υπόθεση παραπέμφθηκε στο CIETAC, το οποίο εξέδωσε απόφαση υπέρ της Hainan Yangpu Xindadao. Η κινεζική εταιρία επεδίωξε ενώπιον των γαλλικών δικαστηρίων να την αναγνωρίσει και εκτελέσει στη Γαλλία. Σε πρώτο και δεύτερο βαθμό η αίτηση έγινε δεκτή. Το Ακυρωτικό, ωστόσο, χωρίς να υπεισέλθει στην προβληματική της παραβίασης δημόσιας τάξης, επεσήμανε ότι το Εφετείο δεν έδωσε επαρκείς απαντήσεις στον ισχυρισμό του καθ' ου ότι το CIETAC δεν είχε λειτουργήσει ως διαιτητικό δικαστήριο⁵²⁹, παρά μόνο ως φορέας διαμεσολάβησης, όπως οριζόταν στη ρήτρα διαιτησίας, και άρα η απόφαση δεν ήταν διαιτητική. Ανέπεμψε την υπόθεση στο Εφετείο, το οποίο ακύρωσε την απόφαση.

SA Planor Afrique v Emirates Télécommunications Corporation (ETISALAT)⁵³⁰

⁵²⁵ Alija N., *To Arbitrate or Not to Arbitrate?*, Mediterranean School of Social Sciences, MCSER Publishing, Rome, τ. 5, (I), 2014, σελ. 644.

⁵²⁶ Για τις διαφορές στην αντίληψη του δικαίου ανταγωνισμού μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ, βλ. και Zekos G., "Antitrust/Competition Arbitration in EU versus US Law", *Journal of International Arbitration* 2008, 25(1), σελ. 1-29.

⁵²⁷ Société française d'Études et de Réalisations pour les Industriels du Bois (Séribo) c. Hainan Yangpu Xindadao Industriel Co Ltd Απόφαση Ακυρωτικού 11-10347/9.7.2012 *Yearbook Comm. Arb.*, A.J., T. XXXVII (2012) file:///C:/Users/User/Downloads/FRANCE%2053.pdf.

⁵²⁸ Στο κινεζικό κείμενο, ωστόσο, η ρήτρα φαινόταν να ορίζει ότι αρχικώς τα μέρη όφειλαν να προβούν σε διαπραγματεύσεις, εν συνεχεία σε διαμεσολάβηση ή διαιτησία στο CIETAC και, κατόπιν συμφωνίας, στο ΔΕΕ.

⁵²⁹ "...S'il avère impossible de conclure un arrangement par les moyens ci-dessus, tous les litiges survenant du ou en relation avec le présent contrat seront réglés de façon définitive selon les règles de conciliation et d'arbitrage de la Chambre du Commerce Internationale", *Cour de Cassation, Chambre Civile 1, No de pourvoi 11-10347*, 28.3.2012.

⁵³⁰ SA Planor Afrique v Emirates Télécommunications Corporation (ETISALAT), *Cour d'Appel de Paris arrêt no. 10/21349*, 17 January 2012, ανακτηθέν την 14.4.2020 σε

Η απόφαση Planor αποτελεί μία από τις ελάχιστες περιπτώσεις όπου απορρίφθηκε αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπής απόφασης για λόγους αντίθεσης προς τη δημόσια τάξη. Η υπόθεση αφορούσε σε διαφορά μεταξύ δύο μετόχων της εταιρείας τηλεπικοινωνιών Telecel Faso SA, με έδρα την Μπουρκίνα Φάσο, και συγκεκριμένα, της ETISALAT και της SA Planor Afrique. Σε μια σύσκεψη μετόχων, όπου δεν ήταν παρούσα η Planor, οι μέτοχοι συμφώνησαν να αυξηθεί το μερίδιο της Telecel, αυξάνοντας το μερίδιο μιας από τις εταιρείες που έλεγχε η ETISALAT και μειώνοντας αυτό της Planor. Η απόφαση αυτή έδωσε το έναυσμα για μια διαμάχη μεταξύ των μετόχων, η οποία οδήγησε βάσει μεταξύ τους συμφωνίας σε διαιτησία που έλαβε χώρα στο Παρίσι υπό τους κανόνες του ΔΕΕ.

Η απόφαση που εκδόθηκε δικαίωσε την ETISALAT, η οποία επιδίωξε και πέτυχε αναγνώριση και εκτέλεση της διαιτητικής απόφασης στο Πρωτοδικείο των Παρισίων. Η Planor με τη σειρά της άσκησε έφεση και παράλληλα αιτήθηκε την ακύρωση της απόφασης στα γαλλικά δικαστήρια. Εν τω μεταξύ και προτού εκδοθεί η διαιτητική απόφαση, η Planor είχε πετύχει δικαστικά ενώπιον του δικαστηρίου Ouagadougou της Μπουρκίνα Φάσο την ακύρωση της απόφασης των μετόχων για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Telecel. Οπότε στους λόγους έφεσης και αντίστοιχα ακύρωσης της διαιτητικής απόφασης, σημαντική θέση κατείχε ο ισχυρισμός της Planor ότι η διαιτητική απόφαση αντέβαινε σε δικαστική απόφαση της χώρας έκδοσης, πράγμα το οποίο, όπως υποστήριζε, παραβίαζε και την δημόσια τάξη της Γαλλίας, δεδομένης της ύπαρξης διμερούς συμφωνίας μεταξύ Γαλλίας και Μπουρκίνα Φάσο (τότε Άνω Βόλτα) που όριζε ότι η ύπαρξη δικαστικής απόφασης που επιλύει κατά τρόπο οριστικό ένα ζήτημα δεσμεύει την άλλη χώρα, εκτός κι αν, μεταξύ άλλων, παραβιάζει τη δημόσια τάξη της χώρας αυτής.

Το Εφετείο, δεχόμενο τις ενστάσεις της Planor, ακύρωσε την πρωτόδικη απόφαση, αποφαινόμενο ότι η απόφαση του δικαστηρίου της Μπουρκίνα Φάσο έλυσε το ζήτημα της νομιμότητας της αύξησης κεφαλαίου και των μεριδίων των εταίρων κατά τρόπο μάλιστα που δεσμεύει τα γαλλικά δικαστήρια και ότι οποιαδήποτε αντίθετη απόφαση θα αντέκειτο στη γαλλική δημόσια τάξη. Το Ακυρωτικό είχε, ωστόσο, αντίθετη άποψη⁵³¹. Έκρινε ότι οι αποφάσεις των δικαστηρίων της Μπουρκίνα Φάσο δεν δεσμεύουν τα γαλλικά δικαστήρια, δεδομένου ότι λίγους μήνες πριν, το Ακυρωτικό είχε αναιρέσει την απόφαση του Πρωτοδικείου των Παρισίων που είχε κηρύξει εκτελεστές τις εν λόγω δικαστικές αποφάσεις⁵³². Και στις δύο αποφάσεις του το Ακυρωτικό θεώρησε ότι στις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις δεν είχε εξεταστεί επαρκώς το κατά πόσον τα δικαστήρια της Μπουρκίνα Φάσο είχαν αρμοδιότητα να επιληφθούν της διαφοράς, δεδομένης της ύπαρξης συμφωνίας των μερών περί υπαγωγής των διαφορών τους στη διαιτησία.

<http://us.practicallaw.com/cs/Satellite?blobcol=urldata&blobheader=application%2Fpdf&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=1247339437855&ssbinary=true>.

⁵³¹ Απόφαση του γαλλικού Ακυρωτικού N° de pourvoi : 12-13.351/110.7.2013 (ανακτήθηκε στις 20.4.2021 από τον ιστότοπο <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000027703024/>)

⁵³² Civ 1re, 28 mars 2013, n° 11-25.123, 11-23.801 (ανακτήθηκε στις 27.4.2021 από τον ιστότοπο του Ανωτάτου Δικαστηρίου

https://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/premiere_chambre_civile_568/389_28_25867.html).

Η απόφαση Planor έχει αρκετές ομοιότητες με τις υποθέσεις Norsolor, Hilmarton, Putrabali. Διαφέρει κατά το ότι στις τελευταίες τα γαλλικά δικαστήρια εξέτασαν το ζήτημα κατά πόσο δεσμεύονται από αποφάσεις δικαστηρίων τρίτων χωρών επί του κύρους της διαιτητικής απόφασης. Αντιθέτως, στην Planor, το υπό εξέταση ζήτημα για τα γαλλικά δικαστήρια ήταν αν δεσμεύονται από τη δικαστική απόφαση τρίτου κράτους που έκρινε επί της ουσίας τη διαφορά μεταξύ των μερών. Σε αυτήν την περίπτωση η αιτιολογική βάση της έλλειψης δέσμευσης των γαλλικών δικαστηρίων από τις αλλοδαπές δικαστικές αποφάσεις ήταν η έλλειψη δικαιοδοσίας των δικαστηρίων, οπότε δεν χρειάστηκε να προχωρήσουν στο συλλογισμό τους για τη θέση των αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων στη γαλλική έννομη τάξη.

Το ζήτημα της μεροληψίας των διαιτητών ως συμπεριφοράς που αντίκειται στη δημόσια τάξη, απασχόλησε τα γαλλικά δικαστήρια σε αρκετές υποθέσεις:

Coakley v. Reverdi⁵³³,

Στην υπόθεση *Coakley v. Reverdi*⁵³⁴, το δικαστήριο έκανε δεκτή την αίτηση για αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, στην οποία ένας εκ των διαιτητών στην πρωτοβάθμια απόφαση υπήρξε δικηγόρος ενός από τα μέρη στην κατ' έφεση διαιτητική διαδικασία, απορρίπτοντας σχετική ένσταση του άλλου διαδίκου περί μεροληψίας του διαιτητή και σημειώνοντας ότι το αγγλικό δίκαιο το οποίο τα μέρη είχαν επιλέξει να εφαρμόσουν, το επέτρεπε⁵³⁵.

Société Excelsior Film TV SA c. Société UGC-PH⁵³⁶

Στην υπόθεση *Société Excelsior Film TV SA c. Société UGC-PH*, το δικαστήριο δέχθηκε ότι η έλλειψη αμεροληψίας ενός εκ των διαιτητών λόγω της συνειδητής παροχής λανθασμένων πληροφοριών από μέρους του στους υπολοίπους διαιτητές, προκειμένου να επηρεαστεί η κρίση τους υπέρ ενός από τους διαδίκους, συνιστούσε παραβίαση της δημόσιας τάξης.

Linde Aktiengesellschaft and Linde Hellas v. Halyvourgiki⁵³⁷

Μία σημαντική απόφαση επίκλησης παραβίασης κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού ήταν και η υπόθεση *Linde*, κατά την οποία ως λόγος ακύρωσης της διαιτητικής απόφασης προβλήθηκε το γεγονός ότι ερμήνευε τη σύμβαση κατά τρόπο αντίθετο προς το άρθρ. 81 της ΣΕΚ. Συγκεκριμένα, τα μέρη είχαν συνάψει σύμβαση, σύμφωνα με την οποία η Linde Hellas θα δημιουργούσε μονάδα παραγωγής οξυγόνου στις εγκαταστάσεις της Χαλυβουργικής και θα παρείχε στην τελευταία οξυγόνο για την παραγωγή χάλυβα. Η

⁵³³ *Rev. Arb.* (1982), σελ. 303.

⁵³⁴ *Rev. Arb.* (1982), σελ. 303.

⁵³⁵ Βλ. και Fouchard, Gaillard, Goldman, *International Commercial Arbitration*, Kluwer Law International, 1999, σελ. 565.

⁵³⁶ Απόφαση του γαλλικού Ακυρωτικού Ν° de pourvoi 95-17.285/24.3.1998.

⁵³⁷ CA 22.10.2009, RG, No 2008/21022, 1820

ποσότητα οξυγόνου που η Linde παρήγε υπερέβαινε τις ανάγκες της Χαλυβουργικής κι έτσι η Linde το πωλούσε και σε άλλες εταιρίες. Η Χαλυβουργική προσέφυγε σε διαιτησία στο ΔΕΕ για παράβαση της μεταξύ τους συμφωνίας και εκδόθηκε διαιτητική απόφαση υπέρ της, η οποία απαγόρευε στη Linde να πωλεί οξυγόνο σε τρίτους.

Η Linde προσέφυγε στο Εφετείο Παρισίων, αιτούμενη την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης ως αντικείμενης στο κοινοτικό δίκαιο ανταγωνισμού. Στην απόφασή του αυτή, το Εφετείο δέχθηκε ότι τα δικαστήρια μπορούν και επιβάλλεται να κάνουν τη δική τους νομική και ουσιαστική εκτίμηση της διαιτητικής απόφασης που αφορά συμφωνία που παραβιάζει κοινοτικό δίκαιο. Και μάλιστα, το Εφετείο Παρισίων επεσήμανε ότι μια τέτοια εκτίμηση επιβάλλεται ανεξάρτητα από το αν η σχετική ένσταση θα μπορούσε να έχει το πρώτον εγερθεί ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου, απηχώντας νομολογία του ΔΕΚ στις υποθέσεις *Eco Swiss*⁵³⁸ και *Manfredi*⁵³⁹. Το Εφετείο, ωστόσο, απέρριψε ως ουσία αβάσιμη την αίτηση ακύρωσης της Linde, θεωρώντας ότι δεν έχει παραβιαστεί η δημόσια τάξη κατά τρόπο «κατάφωρο, πραγματικό και από»⁵⁴⁰, καθώς δεν παρείχε επαρκή στοιχεία που να θεμελιώνουν παραβίαση κανόνων ανταγωνισμού (καταμερισμός αγοράς, θέση της Linde κλπ).⁵⁴¹

Στην υπόθεση *Janville Distribution*⁵⁴², ωστόσο, το δικαστήριο έκρινε πως ο ισχυρισμός περί παραβίασης στη σύμβαση υποχρεωτικών κανόνων του εμπορικού δικαίου και κατ' επέκταση της δημόσιας τάξης έπρεπε να έχει προβληθεί κατά τη διαιτητική διαδικασία και όχι κατά το στάδιο της συζήτησης στα τακτικά δικαστήρια για την ακύρωση της διαιτητικής απόφασης.

Gouvernement de la Région de Kaliningrad (Fédération de Russie) c. République de Lituanie⁵⁴³

Η υπέρ των διαιτητικών αποφάσεων στάση των γαλλικών δικαστηρίων, στην εξέταση του κατά πόσο ορισμένες διαφορές μπορούν να υπαχθούν σε διαιτησία, είναι, τέλος, εμφανής στην υπόθεση *Kaliningrad c. République de Lituanie*⁵⁴⁴, όπου το γαλλικό Εφετείο απέρριψε αίτημα ακύρωσης της διαιτητικής απόφασης, στο οποίο αίτημα το προσφεύγον μέρος είχε επικαλεστεί αντίφαση της απόφασης με τη Διμερή Σύμβαση Προστασίας Επενδύσεων μεταξύ Ρωσίας και Λιθουανίας και ειδικά με το άρθρ. 6 της Σύμβασης που απαγορεύει απαλλοτριώσεις. Συγκεκριμένα, η διαιτητική απόφαση που είχε εκδοθεί στο

⁵³⁸ *Eco Swiss China Time Ltd v Benetton International NV*, Case C-126/97, *European Court Reports 1999 I-03055*

⁵³⁹ *Vincenzo Manfredi v Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA* (C-295/04), *Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA* (C-296/04) & *Nicolò Tricarico* (C-297/04), *Pasqualina Murgolo* (C-298/04) v *Assitalia SpA*, 2006 I-06619. Βλέπε και σχετική ανάλυση σε Δεμπεγιώτη ΣΒΙΒ. Διεθνής εμπορική διαιτησία και εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη, 2016, σελ. 170.

⁵⁴⁰ *Hascher D., Castellane B., "Jurisprudence Française", Rapport Annuel, Les Cahiers de l'Arbitrage 2010-4, σελ. 1023*

⁵⁴¹ *Bensaude D., Kirby J. "A View From Paris, Commentary, Spotlight Linde AG v. Halyvourgiki AE", ο.π., σελ.1.*

⁵⁴² *Rev. Arb.*, 2014, σελ 234

⁵⁴³ *Cour d' Appel, Nov. 18, 2010, no. 09/19535, Yearbook Comm. Arb.*, T. XXXVI (2011)

⁵⁴⁴ *Cour d' Appel, Nov. 18, 2010, no. 09/19535, Yearbook Comm. Arb.*, T. XXXVI (2011)

Λονδίνο από το ΔΕΕ τον Οκτώβριο 2004, δικαίωσε κυπριακή εταιρεία που είχε προσφύγει σε διαιτησία εναντίον της Περιφέρειας του Καλίνινγκραντ και διέταξε τη δέσμευση ενός κτιρίου στη Λιθουανία, η κυριότητα του οποίου ανήκε στο Καλίνινγκραντ. Τα λιθουανικά δικαστήρια αναγνώρισαν την απόφαση παρέχοντάς της εκτελεστικότητα και δίνοντας εντολή για την κατάσχεση του κτιρίου. Η Περιφέρεια Καλίνινγκραντ επεδίωξε ακύρωση της απόφασης, επικαλούμενο αντίφαση προς το άρθρ. 6 της ως άνω Διμερούς Σύμβασης. Το Εφετείο των Παρισίων την απέρριψε, με το αιτιολογικό ότι σκοπός του εν λόγω άρθρου της Σύμβασης ήταν να αποτρέψει μονομερείς αποφάσεις των αρχών των δύο χωρών να προβούν σε απαλλοτριώσεις. Στην περίπτωση όμως αυτή δεν προέβησαν οι λιθουανικές αρχές σε εκποίηση δημόσιας γης μονομερώς, αλλά κατ' εφαρμογή της Σύμβασης της Νέας Υόρκης για την αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικής απόφασης προς όφελος της κυπριακής εταιρείας⁵⁴⁵.

9. Συμπεράσματα:

Τα γαλλικά δικαστήρια αποδείχθηκαν, διαχρονικά, ιδιαίτερα ευνοϊκά απέναντι στο θεσμό της διεθνούς διαιτησίας. Ενδεικτική της στάσης τους αυτής είναι η ερμηνεία της έννοιας του κύρους της διαιτητικής ρήτρας κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η αποδοχή της τυπικής τους εγκυρότητας, με την τήρηση πάντα της βασικής προϋπόθεσης του έγγραφου τύπου, που απαιτεί η Σύμβαση της Νέας Υόρκης. Ιδιαίτερα ευνοϊκά εμφανίζονται, επίσης, στην κρίση τους περί του διαιτητεύσιμου εργατικών διαφορών, ζητημάτων από την πτώχευση⁵⁴⁶ και την πτωχευτική διαδικασία και διαφορών που απορρέουν από τη νομοθεσία για τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει η προσέγγισή τους στην έννοια της παραβίασης της δημόσιας τάξης, την οποία προκρίνουν ως λόγο απόρριψης αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης μόνον όταν έχει συντελεστεί κατά τρόπο «κατάφωρο, πραγματικό και απτό»

Η μεγάλη διαφορά τους σε σχέση με τη νομολογία των υπολοίπων υπό εξέταση χωρών έγκειται στην αντιμετώπισή τους απέναντι στις διεθνείς διαιτητικές αποφάσεις που έχουν ακυρωθεί στα δικαστήρια των χωρών έκδοσης. Υιοθετώντας τη θεωρία της «διεθνοποίησης» ή «αποχωρικοποίησης»⁵⁴⁷, θεωρούν για αυτές τις αποφάσεις ότι «εξ ορισμού»⁵⁴⁸ δεν ενσωματώνονται στην έννομη τάξη κράτους, τα δικαστήρια του οποίου κρίνουν την τύχη της αναγνώρισης και εκτέλεσής τους, με αποτέλεσμα η υπόστασή τους συνεχίζει την πορεία της σε άλλες έννομες τάξεις. Πρόκειται για ιδιαίτερα προωθημένη

⁵⁴⁵ Βλ. ανάλυση σε Priem Cl., "International Investment Treaty Arbitration as a potential Check -Out for Domestic Courts Refusing Enforcement of Foreign Arbitration Awards", *New York University Journal of Law and Business*, τ. 10, 2013, σελ. 215-7.

⁵⁴⁶ Πρβλ. στάση ελληνικής θεωρίας και νομολογίας σε Ορφανίδη Γ., Διαιτησία και Πτώχευση, Αναμν. Τόμος Λεωνίδα Γεωργακόπουλου II (2016), σελ. 643 επ.

⁵⁴⁷ Βλ. σχετικώς Παμπούκη Χ., «Αναγνώριση και εκτελεστικότητα αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης», Νομική Βιβλιοθήκη, 2019.

⁵⁴⁸ Βλ. υπόθεση Hilmarton, ο.π.

θέση, η οποία επιτρέπει στα γαλλικά δικαστήρια να εξετάζουν αιτήσεις ανεξάρτητα από αποφάσεις άλλων κρατών, συμπεριλαμβανομένων και των δικαστηρίων της έδρας της διαιτησίας⁵⁴⁹.

§ 7. Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Η Ελλάδα έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης, ασκώντας το δικαίωμα και ως προς την επιφύλαξη της αμοιβαιότητας και ως προς αυτήν της εμπορικότητας. Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν, ως εκ τούτου κρίνει ότι στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης εμπίπτουν μόνο διαιτητικές αποφάσεις εκδοθείσες σε χώρα που έχει κυρώσει τη Σύμβαση⁵⁵⁰ και μόνον για διαφορές, οι οποίες, κατά το ελληνικό δίκαιο, είναι εμπορικές⁵⁵¹. Η ελληνική νομολογία υιοθετεί μία ευρεία ερμηνεία της εμπορικότητας με βάση το οικονομικό στοιχείο της συναλλαγής⁵⁵².

Τα ελληνικά δικαστήρια, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων κατά τις πρώτες δεκαετίες από την εφαρμογή της Σύμβασης της Νέας Υόρκης⁵⁵³ έχουν ενστερνιστεί την αρχή της εύνοιας υπέρ της διαιτησίας. Ενδεικτικό αυτής της τάσης είναι η αναφορά στα κωλύματα αναγνώρισης του άρθρου V της Σύμβασης της Νέας Υόρκης ως οριζόμενα κατά τρόπο περιοριστικό⁵⁵⁴. Παράλληλα, σε μία σειρά αποφάσεων, τα ελληνικά δικαστήρια έχουν επιβεβαιώσει τον κανόνα της απαγόρευσης αναδίκασης της ουσίας της υπόθεσης⁵⁵⁵, ο οποίος αποτελεί σημαντική έκφανση της αρχής της εύνοιας υπέρ της διαιτησίας⁵⁵⁶.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ορισμένες από τις πιο σημαντικές αποφάσεις ελληνικών δικαστηρίων που εξέτασαν κωλύματα αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων.

1. Κύρος ρήτρας Διαιτησίας

Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν, στην πλειοψηφία τους, υιοθετήσει ευνοϊκή προσέγγιση στην ερμηνεία των προϋποθέσεων κύρους της διαιτητικής συμφωνίας.

---

⁵⁴⁹ Η θεωρία αυτή έχει τους υποστηρικτές (βλ. Radicati di Brozolo, G. Luca, *The Control System of Arbitral Awards. A Pro-Arbitration Critique of Michael Reisman's "Architecture of International Commercial Arbitration"* in (2012) van den Berg, Albert Jan (ed.), *Arbitration the Next Fifty Years* (ICCA 50th Conference), Wolters Kluwer Law and Business, Kluwer Law International, σελ. 74 επ.) όπως και επικριτές (Polkinghorne M., "Enforcement of Annulled Awards in France: The Sting in the Tail", *International Construction Law Review*, Jan. 2008)

⁵⁵⁰ ΜΠρΠειρ 1193/1968, Yearbook Comm. Arb.(1976), σελ. 186, ΑΠ 65/1997, ΕλλΔνη 1998, σελ. 103.

⁵⁵¹ ΕφΠειρ 28/2017, ΔΕΕ 2018, σελ. 226, ΕφΘεσ 1157/2008, ΕΠολΔ 2008, σελ. 689.

⁵⁵² Βλ. Παμπούκη, ο. π., όπου παρατίθεται ενδεικτικά η ΜΠρΑθ 443/2018, ΕΠολΔ, 2018, σελ. 643, σύμφωνα με την οποία «ως εμπορικές διαφορές δύνανται να χαρακτηριστούν και διαφορές ως προς τη διαχείριση και διανομή εταιρικών στοιχείων και εσόδων, καθώς επίσης και ως προς τον προσδιορισμό μερίδων, ακόμη και αν αυτές αποτελούν στοιχεία κληρονομιαίας περιουσίας, προκρινόμενης συνεπώς της μετοχικής έναντι της ιδιότητας του κληρονόμου».

⁵⁵³ ΕφΑθ 3896/76.

⁵⁵⁴ ΕφΠειρ 30/2012, ΕΝαυτΔ 2013, 126, ΕφΘεσ 871/1998

⁵⁵⁵ ΑΠ 2273/2009, ΝΟΜΟΣ, ΕφΑθ 1356/2007, ΕλλΔνη 2008, 1498, ΕφΠειρ 711/ 2004, ΠειρΝομ 2004, 489, ΕφΛαρ 484/2011, Αρμ 2013, 765.

⁵⁵⁶ Βλ. Σκόντζο Αθ. Ο.π., σελ. 127.

Σε μία σειρά αποφάσεων του Αρείου Πάγου έχει γίνει δεκτό ότι η συμφωνία διαιτησίας μπορεί να συναφθεί και με ανταλλαγή ενυπόγραφων επιστολών⁵⁵⁷, τηλεγραφημάτων ή τηλετυπημάτων⁵⁵⁸. Η συμφωνία θεωρείται καταρτισμένη ακόμα και αν οι υπογραφές δεν έχουν τεθεί στο ίδιο έγγραφο⁵⁵⁹.

Εφαθ 967/1995⁵⁶⁰

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η απόφαση Εφαθ 967/1995, η οποία αντιμετώπισε το ζήτημα της ύπαρξης ρήτρας διαιτησίας σε γενικούς όρους συναλλαγών.

Η υπόθεση αφορούσε σε διαφορά που προέκυψε στο πλαίσιο σύμβασης πώλησης ερίου μεταξύ δύο εταιρειών. Κατόπιν των παραγγελιών της αιτούσας, η καθ'ής απέστειλε βεβαίωση αποδοχής της πρότασης πώλησης. Στην πίσω πλευρά των βεβαιώσεων πωλήσεως είχε τεθεί πίνακας με όρους υπό τον τίτλο «Γενικοί Όροι Παράδοσης», μεταξύ δε των όρων αυτών προβλεπόταν η εξής ρήτρα: *"Κάθε διαφορά ή διαφωνία εκ της συμβάσεως αυτής θα επιλύεται από Διαιτητικό Δικαστήριο σύμφωνα με τη Σύμβαση Διαιτησίας της Διεθνούς Γραμματείας Ερίου (IWTO). Αρμόδιο για τη διεξαγωγή της διαιτησίας είναι το Γερμανικό Διαιτητικό Δικαστήριο Ερίου, Βρέμη ...Το Γερμανικό Διαιτητικό Δικαστήριο Ερίου αποφασίζει, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, βάσει του Δικαίου της Ομοσπονδιακής Γερμανίας"*. Η καθ'ής η αίτηση δεν υπέγραψε μεν τα αντίγραφα των ως άνω βεβαιώσεων, παρέλαβε όμως από την εταιρεία ένα μέρος της ποσότητας που είχε παραγγείλει και προέβη σε μερική καταγγελία της σύμβασης. Η διαφορά ήχθη ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου, το οποίο εξέδωσε απόφαση υπέρ της καθ'ής. Σύμφωνα με το Εφετείο Αθηνών, *«υπήρχε νομότυπη συμφωνία περί διαιτησίας, αφού ο σχετικός περί αυτής όρος περιλαμβανόταν στους γενικούς όρους της συμβάσεως, οι οποίοι καταχωρήθηκαν στα μεταξύ των συμβληθέντων ανταλλαγέντα έγγραφα και εν πάση περιπτώσει ο όρος αυτός είναι συνήθης και γνωστός σε όσους συναλλάσσονται στον εμπορικό τομέα του ερίου»*. Αλλά ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι δεν υπήρχε τέτοια νομότυπη συμφωνία, η έλλειψή της, σύμφωνα με την απόφαση, θεωρείται ότι καλύφθηκε, δεδομένου η εκκαλούσα συμμετέσχε χωρίς να αντιλέξει στη διαιτητική διαδικασία και ρητά αναγνώρισε την αρμοδιότητα του διαιτητικού δικαστηρίου.

Σε κάθε περίπτωση, η ρήτρα διαιτησίας πρέπει να είναι υπογεγραμμένη είτε από τους διαδίκους είτε από τους νόμιμους εκπροσώπους τους, ή, σύμφωνα με την ΚΠολΔ 65 II, ακόμα και από τρίτο με ειδική εξουσιοδότηση⁵⁶¹. Σε περίπτωση, αντιθέτως, που η πράξη

⁵⁵⁷ ΑΠ 1561/1998 ΔΕΕ 1999, 7333 και ΑΠ 1710/1997, ΔΕΕ 1998, 1214.

⁵⁵⁸ ΑΠ 1710/1997, ο.π. και ΑΠ 1932/2006, ΑρχΝ 2007, 586.

⁵⁵⁹ ΑΠ 8/1997, ΝοΒ 1998, 35.

⁵⁶⁰ Ελλ Δνη 37, σελ. 1400.

⁵⁶¹ Βλ. Σκόντζο Αθ., ο.π., σελ. 51.

διενεργείται απευθείας από το όργανο εκπροσώπησης, το άρθρο 65 II ΚΠολΔ δεν έχει εφαρμογή⁵⁶².

Αναφορικά με το ζήτημα της υπογραφής της ρήτρας διαιτησίας, ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αποφάσεις ΕφΑθ 4458/84 και ΕφΑθ 7195/07 που αναλύονται στη συνέχεια.

ΕφΑθ 4458/84⁵⁶³

Το Εφετείο Αθηνών απασχόλησε το ζήτημα αναφορικά με το εάν είναι έγκυρη συμφωνία διαιτησίας, για την οποία το εφαρμοστέο στη διαιτησία δίκαιο δεν απαιτεί ειδική έγγραφη εξουσιοδότηση. Η διαιτητική απόφαση αφορούσε σε διαφορά μεταξύ μιας γερμανικής και μιας ελληνικής εταιρείας από σύμβαση πώλησης και εκδόθηκε στη Γερμανία. Η εταιρεία, υπέρ της οποίας εκδόθηκε η απόφαση, επεδίωξε την αναγνώριση και εκτέλεσή της στην Ελλάδα. Η καθ'ής αντέτεινε ότι κατά το ελληνικό δίκαιο (άρθρο 65 παρ. 2 ΚΠολΔ, σε συνδυασμό με το άρθρο 98 ΚΠολΔ), για τη συνομολόγηση συμφωνίας περί διαιτησίας, απαιτείται έγγραφη ειδική πληρεξουσιότητα, την οποία δεν είχε ο γενικός διευθυντής της αντιδίκου της όταν υπέγραφε τη συμφωνία. Το Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό, επισημαίνοντας ότι το κύρος της ρήτρας διαιτησίας εξετάζεται με βάση το γερμανικό δίκαιο, μη υφισταμένης συμφωνίας για την υπαγωγή στο δίκαιο συγκεκριμένης χώρας. Επειδή, όμως, αντίστοιχη διάταξη στο γερμανικό δίκαιο (ZPO 54) δεν υπάρχει, δεν επηρεάζεται το κύρος της ρήτρας διαιτησίας. Περαιτέρω, το Εφετείο έκρινε ότι, ακόμα και αν γινόταν δεκτό ότι υπάρχει ακυρότητα, αυτή θεραπεύεται, σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο, εκ του γεγονότος της ανεπιφύλακτης συμμετοχής του διαδίκου στη διαιτητική διαδικασία⁵⁶⁴.

ΑΠ 345/2008⁵⁶⁵

Στην ΑΠ 345/2008 το δικαστήριο έκρινε ότι η συμφωνία περί επίλυσης διαφορών που απορρέουν από σύμβαση μέσω διαιτησίας δεν απαιτείται να προκύπτει από το κείμενο αυτής αλλά μπορεί να προκύπτει με παραπομπή σε άλλη σύμβαση που περιέχει σχετική ρήτρα μεταξύ των ιδίων συμβαλλομένων. Στην περίπτωση αυτή η σχετική παραπομπή πρέπει να είναι «ειδική, ευκρινής και αδιαμφισβήτητη». Αυτό δεν απαιτείται στις περιπτώσεις όπου προκύπτουν διαφορές από μεταγενέστερη σύμβαση που κατά την βούληση των μερών είναι συμπληρωματική ή παρεπόμενη της αρχικής που εμπεριέχει ρήτρα διαιτησίας.

⁵⁶² ΑΠ 472/2016, ΑΠ 563/1989, Ελλ Δ/νη, 1990, σελ. 354, Εφ Αθ 4496/2008, Ελλ Δνη 2009, σελ. 555.

⁵⁶³ ΕφΑθ 4458/84, Διαιτ 1992 (953), ΝΟΒ 1984 (1380).

⁵⁶⁴ «...αφ' ετέρου κατά μεν το Γερμανικόν Δίκαιον (ZPO παρ. 1027) η έλλειψις εγγράφου τύπου της συμφωνίας περί διαιτησίας θεραπεύεται δια της υπαγωγής εις την διαιτητικήν διαδικασίαν της κυρίας υποθέσεως, κατά δε το άρθρον 869 η συμφωνία διαιτησίας πρέπει να γίνεται εγγράφως, εάν δε οι συνομολογήσαντες την συμφωνίαν εμφανισθούν ενώπιον των διαιτητών και μετάσχουν ανεπιφυλάκτως της διαιτητικής διαδικασίας η έλλειψις εγγράφου θεραπεύεται.»

⁵⁶⁵ ΑΠ 345/2008, ΝΟΜΟΣ

ΑΠ 1658/2014⁵⁶⁶

Διαφορετική ήταν η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η ΑΠ 1658/2014. Οι διάδικες εταιρίες είχαν συνάψει σειρά συμβάσεων πώλησης βάμβακος, με την οποία οριζόταν η τιμή του προϊόντος ανάλογα με τη χρηματιστηριακή τιμή του βάμβακος στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης σε συγκεκριμένες ημερομηνίες. Όταν προέκυψε μεταξύ τους διαφορά από τον τρόπο υπολογισμού των καταβλητέων ποσών, μία εκ των εταιρειών προσέφυγε σε διαιτησία δυνάμει διαιτητικής ρήτρας που υπήρχε στις συμβάσεις πώλησης. Η διαιτητική απόφαση που εκδόθηκε την δικαίωνε, οπότε και επεδίωξε την αναγνώριση και εκτέλεσή της. Η αίτηση, με την οποία ζητούσε να κηρυχθεί εκτελεστή στην Ελλάδα η τελεσίδικη διαιτητική απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου της Διεθνούς Ένωσης Βάμβακος απορρίφθηκε τόσο σε πρώτο βαθμό, όσο και κατ' έφεση, με το αιτιολογικό ότι η ρήτρα διαιτησίας ήταν άκυρη, καθώς την είχε υπογράψει ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της, ο οποίος δεν είχε σχετική εξουσία προς τούτο, δεδομένου ότι το ΔΣ, βάσει προβλέψεων του καταστατικού, τον είχε εξουσιοδοτήσει προς διενέργεια συγκεκριμένων πράξεων, στις οποίες δεν συμπεριλαμβανόταν η υπογραφή συμφωνίας διαιτησίας. Η καθ'ής ουδέποτε μάλιστα ενέκρινε μεταγενέστερα την ως άνω συμφωνία. Τουναντίον, εναντιώθηκε, αρνούμενη την ύπαρξη ρήτρας διαιτησίας και τη δικαιοδοσία του διαιτητικού δικαστηρίου και δεν συμμετέσχε στη διαιτητική διαδικασία. Η απόφαση αναιρέθηκε στον Άρειο Πάγο, βάσει του άρθρου 559 αρ.19 του ΚΠολΔ, καθώς, όπως ορθά κρίθηκε, η εφετειακή απόφαση δεν περιλαμβάνει στο αιτιολογικό της επισήμανση σχετικά με το αν οι ειδικότερες εξουσίες που παρέσχε το ΔΣ στον πρόεδρο ήταν ενδεικτικές ή περιοριστικές. Περαιτέρω, δεν εξήγησε το Εφετείο γιατί, ενώ σε αυτές δεν περιλαμβανόταν και η εξουσία προς σύναψη συμβάσεων με την αναιρεσείουσα, η αναιρεσίβλητη δεν αμφισβήτησε το κύρος των συμβάσεων, παρά μόνο την περιλαμβανόμενη σε αυτές ρήτρα διαιτησίας.

Με ειδικότερα ζητήματα του κύρους της συμφωνίας διαιτησίας ασχολήθηκαν οι ακόλουθες αποφάσεις:

ΑΠ 1219/2014⁵⁶⁷

Η απόφαση αφορούσε σε διαφορά που προέκυψε από σύμβαση αποκλειστικής διανομής που συνήφθη ανάμεσα στη ρουμανική αυτοκινητοβιομηχανία Dacia και σε ελληνική αντιπροσωπεία της στην Αθήνα. Στη σύμβαση οριζόταν το γαλλικό δίκαιο ως διέπον τις μεταξύ τους συμβατικές σχέσεις και περιελήφθη ρήτρα διαιτησίας, η οποία προέβλεπε ως τόπο διαιτησίας το Παρίσι. Από τις ρητές συμφωνίες συνάγεται η σιωπηρή

⁵⁶⁶ Ανακτήθηκε στις 15.5.2020 από τον ιστότοπο του Αρείου Πάγου: http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=I8FNQTAMHOJIX6P9CD7TVGXRSNYBM1&apof=1658_2014&info=%D0%CF%CB%C9%D4%C9%CA%C5%D3%20-%20%20%C4

⁵⁶⁷ Ανάκτηση από τον ιστότοπο της Σύμβασης της Νέας Υόρκης: https://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=concept_see&id=39&opac_view=6 (όπως ανακτήθηκε την 12.4.2021)

βούληση να υπαχθεί η ρήτρα διαιτησίας στο γαλλικό δίκαιο. Η καθ'ής ελληνική εταιρεία ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι, καθώς μετά τη σύναψη της σύμβασης, η γαλλική Renault απέκτησε πλειοψηφικό μερίδιο των μετοχών της ρουμανικής εταιρείας, δεν υφίσταται ουδετερότητα σε σχέση με τον τόπο διεξαγωγής της διαιτησίας, στοιχείο το οποίο θέτει ζητήματα μεροληψίας των διαιτητών. Περαιτέρω, η αναιρεσεύουσα ισχυρίστηκε ότι η ρήτρα διαιτησίας ήταν άκυρη ως αντιβαίνουσα στο άρθρο 6 παρ.1 της ΕΣΔΑ και ότι προσβλήθηκε το δικαίωμά της σε δίκαιη δίκη. Το Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό, κρίνοντας ότι το γεγονός ότι βασικός μέτοχος είναι εταιρεία με έδρα στη Γαλλία, «δεν μπορεί να θέσει, και δή εκ των προτέρων, σε αμφιβολία την ανεξαρτησία και αμεροληψία των διαιτητών του διαιτητικού δικαστηρίου, ούτε επιβάλλεται να τεθεί υπό έλεγχο η εφαρμογή της επίμαχης διαιτητικής ρήτρας για λόγους απλής υποψίας που συνδέονται μόνο με το γεγονός ότι το διαιτητικό δικαστήριο έχει την έδρα του στη χώρα της μητρικής εταιρείας ενός από τα αντίδικα μέρη».

Ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι ορθώς το Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό περί μεροληψίας και αντίθεσης τόσο στο γαλλικό δίκαιο, το οποίο δεν θέτει ως προϋπόθεση την αμεροληψία των διαιτητών.

Εφαθ 7195/07⁵⁶⁸

Η Εφαθ 7195/07 δέχθηκε ότι, όταν στην υπογραφείσα από τα μέρη σύμβαση γίνεται παραπομπή σε τυποποιημένους όρους του διεθνούς εμπορίου, στους οποίους περιλαμβάνεται ρήτρα διαιτησίας, αυτό είναι αρκετό για την θεώρηση ύπαρξης συμφωνίας διαιτησίας, έστω και αν τα συμβαλλόμενα μέρη δεν υπέγραψαν το κείμενο που περιέχει τους όρους αυτούς και τη διαιτητική ρήτρα. Κατ' αυτόν τον τρόπο ικανοποιείται και η απαίτηση για ύπαρξη εγγράφου τύπου του άρθρ. II (2) της Σύμβασης της Νέας Υόρκης με σεβασμό παράλληλα στα συναλλακτικά ήθη.

ΑΠ 88/77⁵⁶⁹

Με το κύρος της ρήτρας διαιτησίας ασχολήθηκε και η ΑΠ 88/77 (*Agrimrex v. J.F Braun and Sons Inc.*). Στην εν λόγω υπόθεση, τα μέρη είχαν συνάψει σύμβαση πώλησης σταφίδας, με ρήτρα διαιτησίας που όριζε ως διαιτητικό κέντρο την Ένωση Διανομένων Τροφίμων με έδρα τη Νέα Υόρκη. Η σύμβαση πώλησης θα θεωρείτο καταρτισμένη άμα τη ρητή εγκρίσει από την Braun του δείγματος που θα αποσπελλόταν αεροπορικώς και, εν συνεχεία, την έκδοση εγγυητικής επιστολής υπέρ της Agrimrex. Επειδή η Braun δεν εξέδωσε αμέσως εγγυητική επιστολή, η Agrimrex θεώρησε ότι δεν δεσμεύεται από τη σύμβαση και δεν εκπλήρωσε τη συμβατική της υποχρέωση. Η Braun προσέφυγε σε διαιτησία και εκδόθηκε απόφαση υπέρ της, την οποία επιδίωξε να αναγνωρίσει και εκτελέσει στην Ελλάδα. Το Πρωτοδικείο και το Εφετείο Ηρακλείου έκαναν δεκτή την αίτησή της, ο Άρειος Πάγος, ωστόσο, ανέτρεψε τις αποφάσεις των κατώτερων δικαστηρίων, με την αιτιολογία ότι ο εμπορικός πράκτορας που λειτουργούσε για λογαριασμό της Agrimrex δεν είχε ρητή

⁵⁶⁸ <http://www.newyorkconvention.org/court+decisions/decisions+per+topic/greece+20>

⁵⁶⁹ *Agrimrex v. J.F Braun and Sons Inc., Yearbook Commercial Arbitration IV (1979).*

εξουσιοδότηση από τον πελάτη του για σύναψη σύμβασης ρήτρας διαιτησίας, εφαρμόζοντας εν προκειμένω τα άρθρα ΑΚ 216 και 217.

ΑΠ 1400/2008⁵⁷⁰

Αναφορικά με την τύχη της ρήτρας διαιτησίας σε περίπτωση ειδικής διαδοχής, ο Άρειος Πάγος έχει δεχθεί ότι παρ' όλη την αυτοτέλεια της διαιτητικής συμφωνίας έναντι της κύριας σύμβασης, που δεσμεύει τους συμβαλλομένους, «ο ειδικός διάδοχος στην ουσιαστική έννομη σχέση δεσμεύεται από τη διαιτητική συμφωνία που είχε καταρτίσει ο δικαιούχος του αναφορικά με μελλοντικές διαφορές από την ουσιαστική έννομη σχέση όπως και ο καθολικός διάδοχος από τη διαιτητική συμφωνία που είχε καταρτίσει ο δικαιούχος, τα τρίτα δε αυτά πρόσωπα καταλαμβάνονται από την ισχύ της διαιτητικής συμφωνίας εφόσον υπεισέρχονται στην έννομη θέση του μέρους που δεσμευόταν από τη συμφωνία διαιτησίας που αυτό είχε καταρτίσει, εκτός εν είχε συμφωνηθεί ειδικώς το αντίθετο.»

2. Δημόσια τάξη

Με το ζήτημα της αντίθεσης αποφάσεων προς τη δημόσια τάξη, ασχολήθηκαν αρκετές αποφάσεις ελληνικών δικαστηρίων, ερμηνεύοντάς την στενά, διακείμενες ευνοϊκά απέναντι στις διαιτητικές αποφάσεις.

ΟΛΑΠ 11/2009⁵⁷¹

Στην εν λόγω υπόθεση ένας από τους διαιτητές είχε αρνηθεί να μετάσχει στη διάσκεψη των διαιτητών, θεωρώντας ότι μέχρι να εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης εξαίρεσης του επιδιαιτητή, την οποία είχε υποβάλει η κυρίως παρεμβαίνουσα, το διαιτητικό δικαστήριο δεν μπορούσε να συνέλθει. Οι άλλοι δυο διαιτητές, ωστόσο, έκριναν ότι δεν ετίθετο ζήτημα, δεδομένου μάλιστα ότι η αιτούσα την εξαίρεση δεν είχε παράλληλα υποβάλει αίτημα αναστολής της διαδικασίας, οπότε προχώρησαν στη διάσκεψη και ενέκριναν σχέδιο διαιτητικής απόφασης κατά πλειοψηφία. Η αίτηση εξαίρεσης του επιδιαιτητή απορρίφθηκε αλλά και πάλι ο διαιτητής που δεν είχε συμμετάσχει στην διάσκεψη αρνήθηκε να κάνει χρήση της δυνατότητας υποβολής παρατηρήσεων και τροποποιήσεων επί του σχεδίου απόφασης κι έτσι η οριστική απόφαση εκδόθηκε χωρίς τη συμμετοχή του. Στη δίκη για αναγνώριση και εκτέλεση της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, η καθ'ής επικαλέστηκε ως λόγο ακυρότητας ότι η διαιτητική απόφαση δεν είχε εκδοθεί από διαιτητικό δικαστήριο με πλήρη σύνθεση. Ο ισχυρισμός της έγινε δεκτός σε πρώτο βαθμό και απορρίφθηκε η αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης, το Εφετείο, ωστόσο έκρινε ότι δεν υπάρχει αντίθεση στη δημόσια τάξη της χώρας μας. Ο Άρειος Πάγος,

⁵⁷⁰ ΑΠ 1400/2008, όπως αναρτήθηκε στις 2.2.2020 στον ιστοτοπο https://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=more_results&mode=extended&search_type_asked=extended_search&opac_view=2&jurisdictions=1&menu=578

⁵⁷¹ ΔΕΕ 2010, 1213

αποφασίζοντας κατά πλειοψηφία, κύρωσε την απόφαση του Εφετείου και έκρινε ότι η μη ομόφωνη λήψη της απόφασης και χωρίς τη συμφωνία των μερών για τη συνέχιση της διαιτητικής διαδικασίας από το σημείο στο οποίο είχε διακοπεί, εξαιτίας της αλλαγής του διαιτητή, δεν ενέχει παραβίαση θεμελιωδών δικονομικών αξιωμάτων, ώστε να προσκρούει στη δημόσια τάξη. Άλλωστε η μη ομόφωνη και χωρίς συμφωνία των μερών, διαιτητική απόφαση έχει ληφθεί κατά τους Κανόνες Συμφιλίωσης Διαιτησίας του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου και κατά το Ελβετικό Ομοσπονδιακό Δίκαιο περί της Ομοσπονδιακής Πολιτικής Δικονομίας, που προβλέπονταν με τη συμφωνία για τη διαιτησία.

Μειοψήφησαν δύο δικαστές, οι οποίοι θεώρησαν πως έπρεπε να γίνει δεκτή η αίτηση αναίρεσης, με το σκεπτικό ότι η ανάπτυξη στην Ελλάδα των συνεπειών της παραπάνω αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης, που εκδόθηκε χωρίς τη συμμετοχή στη διάσκεψη και ψηφοφορία του ενός από τους διαιτητές που ορίστηκαν με τη συμφωνία για τη διαιτησία, αντίκειται στην ημεδαπή δημόσια τάξη, καθώς η συμμετοχή στη διάσκεψη όλων των μερών του διαιτητικού δικαστηρίου συνιστά βασική αρχή της δημόσιας τάξης. Ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι υπήρξε σκόπιμη και αδικαιολόγητη παρεμπόδιση της διαιτητικής διαδικασίας από έναν διαιτητή, το ζήτημα θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με την αντικατάστασή του.

Και η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου στην οποία παραπέμφθηκε η υπόθεση, απέρριψε την αίτηση αναίρεσης της απόφασης του Εφετείου, υιοθετώντας το σκεπτικό της ΑΠ 1618/2007.

Εφαθ 4332/11⁵⁷²

Η Εφαθ 4332/11 υπήρξε πιο απόλυτη στην κρίση της σχετικά με το αν υπερβολικά υψηλή ποινική ρήτρα αντίκειται στις «*θεμελιώδεις ηθικές, κοινωνικές και δικαιοτικές αντιλήψεις που κρατούν στην Ελλάδα*». Το Εφετείο, στηρίζοντας τη θέση του και στο άρθρο 409 ΑΚ, που προβλέπει τη δικαστική μείωση στο προσήκον μέτρο της υπέρμετρης και δυσανάλογης ποινικής ρήτρας που είχε συμφωνηθεί από τα μέρη, απεφάνθη ορθώς πως το ποσό των 79.015 ευρώ λόγω κατάπτωσης συμφωνημένης ποινικής ρήτρας (σε ύψος 0,5% της αξίας του εμπορεύματος για κάθε μέρα καθυστέρησης εξόφλησης του συμβατικά ορισθέντος τιμήματος, δηλαδή 67.000 που ήταν η αξία του εμπορεύματος X 0,5% X 118 ημέρες) ήταν σε αντίθεση με την ελληνική δημόσια τάξη (ΑΚ 281 και 409) και εξαφάνισε την εκκαλουμένη που είχε κάνει δεκτή την αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης της απόφασης.

ΑΠ 6/1990⁵⁷³

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η εν λόγω απόφαση, η οποία ασχολήθηκε με ζήτημα υπερασφάλισης. Οι διάδικες εταιρίες είχαν καταρτίσει σύμβαση μεταξύ τους, η οποία

⁵⁷² <http://www.newyorkconvention.org/court+decisions/decisions+per+topic/greece+22>

⁵⁷³ Διαιτ 1992, 1110, ΔΙΚΗ 1990,1005, ΕΕΜΠΔ 1990, 76), ΝοΒ 1990, 1321.

προέβλεπε ανάθεση στην αναιρεσίβλητη διαχείρισης του πλοίου της αναιρεσείδουσας. Βάσει της ίδιας σύμβασης, η αναιρεσίβλητη ως διαχειρίστρια του πλοίου ανέλαβε την υποχρέωση να ασφαλίσει το εν λόγω πλοίο για ποσό αντίστοιχο με το 130% των ενυποθήκων χρεών του πλοίου. Όπως ορθά έκρινε το Εφετείο στην εκκαλουμένη, την οποία επικύρωσε ο Άρειος Πάγος, η ασφάλιση έχει αποζημιωτικό χαρακτήρα, γι' αυτό και απαγορεύεται η υπερασφάλιση. Η απαγόρευση της υπερασφάλισης (άρθρα 268 ΚΙΝΔ και 18 ν. 3899/1958) αποτελεί κανόνα δημόσιας τάξης κατά την ΑΚ 33. Αλλοδαπή διαιτητική απόφαση που επιδικάζει αποζημίωση για παράλειψη υπερασφάλισης δεν μπορεί να κηρυχθεί εκτελεστή στην Ελλάδα, ως αντικείμενη στη διεθνή δημόσια τάξη της ΑΚ 33.

Περαιτέρω, το δικαστήριο διατύπωσε με σαφήνεια τον ορισμό της δημόσιας τάξης⁵⁷⁴ «η οποία αποτελείται από θεμελιώδεις κανόνες και αρχές που κρατούν κατά ορισμένο χρόνο στη χώρα και απηχούν τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτειακές, πολιτικές, θρησκευτικές, ηθικές και άλλες αντιλήψεις οι οποίες διέπουν το βιοτικό ρυθμό αυτής και αποτελούν το φράγμα εφαρμογής στην ημεδαπή κανόνων αλλοδαπού δικαίου η οποία μπορεί να προξενήσει διαταραχή στο βιοτικό ρυθμό που κυριαρχεί στη χώρα και διέπεται από τις εν λόγω αρχές. Εξ άλλου οι διατάξεις που εκφράζουν τις ανωτέρω θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το βιοτικό ρυθμό της χώρας είναι και η έκφραση της υπό την ανωτέρω έννοια δημοσίας τάξεως, γι' αυτό και η προς αυτές αντίθεση αλλοδαπού δικαίου δεν συγχωρεί την εφαρμογή του τελευταίου, η οποία θα έχει σαν συνέπεια τη μερική ή ολική διαταραχή της πολιτειακής εννόμου τάξεως».

ΑΠ 2273/2009⁵⁷⁵

Η επίμαχη αλλοδαπή διαιτητική απόφαση της οποίας επιδιώχθηκε η κήρυξη της εκτελεστότητάς της στην Ελλάδα, εκδόθηκε από το Διαιτητικό Δικαστήριο στο Όσλο της Νορβηγίας, βάσει του νορβηγικού δικαίου το οποίο τα μέρη είχαν επιλέξει, επί διαφοράς που προέκυψε από τη σύμβαση ναυπηγήσεως μεταξύ μιας ελληνικής εταιρίας (παραγγελέας του πλοίου) και μιας νορβηγικής (κατασκευάστρια). Στην αίτηση αναίρεσης, μεταξύ άλλων, προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι «με σχετικό όρο της επίδικης συμβάσεως περιοριζόταν η ερμηνεία αυτής μόνο στο κείμενό της, αποκλείοντας την εφαρμογή των άρθρων 173, 200, 281, 288 του Αστικού Κώδικα και του άρθρου 25 παρ. 1 του Συντάγματος και έτσι η διαιτητική απόφαση εκδόθηκε με βάση ερμηνευτικών αρχών των δικαιοπραξιών τελείως ξένων προς εκείνων του ελληνικού δικαίου με αποτέλεσμα να περιορισθεί το δικαίωμα ανταπόδειξης του καθ'ού κατά της αγωγής στην αλλοδαπή διαιτητική δίκη». Ο Άρειος Πάγος απέρριψε τον ισχυρισμό της αναιρεσείδουσας, θεωρώντας ότι, όπως ορθά έκρινε το Εφετείο, η κρίση για την ουσία της υπόθεσης του αλλοδαπού διαιτητικού δικαστηρίου, βάσει του νορβηγικού δικαίου, στο οποίο οι διάδικοι νομίμως υπήγαγαν τη διαφορά τους, διαφεύγει τον έλεγχο του δικαστηρίου ως προς τη νομική και ουσιαστική

574 Τσικρικάς Δ., ο.π

575 ΑΠ 2273/2009, ΝΟΜΟΣ.

ορθότητά της και ως εκ τούτου το δικαστήριο εξετάζοντας τις προϋποθέσεις κηρύξεως αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης στην ημεδαπή, δεν έχει τη δυνατότητα να προβεί σε αναδίκαση της υπόθεσης, σε τροποποιήσεις, μεταβολές, προσθήκες ή αφαιρέσεις ως προς το διατακτικό της αλλοδαπής απόφασης.

ΑΠ 1066/07⁵⁷⁶

Η ΑΠ 1066/07 απέρριψε ισχυρισμό σύμφωνα με τον όποιον η επιβολή από το διαιτητικό δικαστήριο υψηλών ποσών δικαστικών εξόδων είναι υπέρμετρη και τελεί σε δυσαναλογία με τα ειωθότα στην ελληνική δικαστηριακή πρακτική και ως εκ τούτου αντίκειται στην ελληνική δημόσια τάξη. Κατά την εκτίμησή του ΑΠ, η υψηλή δικαστική δαπάνη που οι Άγγλοι διαιτητές επιδίκασαν στην υπό εξέταση υπόθεση, δεν εμποδίζει την κήρυξη της εκτελεστότητας της αλλοδαπής απόφασης για λόγους δημόσιας τάξης. Εξάλλου, η διάταξη του άρθρου 3 της Συμβάσεως της Ν. Υόρκης που απαγορεύει να επιβάλλονται δικαστικά έξοδα αισθητώς ανώτερα από εκείνα που επιβάλλονται για τις εθνικές διαιτητικές αποφάσεις, αναφέρεται στα έξοδα της δίκης για την κήρυξη της εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων και όχι για τα δικαστικά έξοδα που όρισε το αλλοδαπό Διαιτητικό Δικαστήριο.

Επαναλαμβάνοντας τη διατύπωση της ΑΠ 6/1990, έκανε λόγο για θεμελιώδεις κανόνες και αρχές της ελληνικής κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και ηθικής ζωής, δοθέντος ότι η έννοια της δημόσιας τάξης είναι, όχι η εσωτερική κατά το άρθρο 3 του ΑΚ, αλλά η στο άρθρο 33 ΑΚ αναφερομένη (διεθνής δημόσια τάξη) προς την οποία υφίσταται αντίθεση, όταν η αλλοδαπή διαιτητική απόφαση προσκρούει στους βασικούς και θεμελιώδους σημασίας κανόνες που απηχούν τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτειακές, πολιτικές, θρησκευτικές, ηθικές και άλλες αντιλήψεις που διέπουν το βιοτικό ρυθμό της χώρας υποδοχής.

ΑΠ 14/2015⁵⁷⁷

Ο Άρειος Πάγος κλήθηκε να εξετάσει κατά πόσο ήταν ορθή απόφαση του Εφετείου η οποία έκρινε πως εσφαλμένη εφαρμογή του ΑΚ 388 περί απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών που είναι κανόνας αναγκαστικού δικαίου, δεν συνιστά ταυτόχρονα και παραβίαση της δημόσιας τάξης του ΑΚ 33. Ο Άρειος Πάγος δέχθηκε ότι ορθώς το Εφετείο απέρριψε ως λόγο ακύρωσης της διαιτητικής απόφασης με την οποία επιδικάστηκε πρόσθετο εργολαβικό αντάλλαγμα μετά την ολοκλήρωση του έργου, δηλαδή

⁵⁷⁶Όπως ανακτήθηκε από τον κάτωθι ιστότοπο στις 12.10.2020:
<http://www.newyorkconvention.org/court+decisions/decisions+per+topic/greece+18>

⁵⁷⁷Όπως ανακτήθηκε από τον κάτωθι ιστότοπο στις 12.10.2020:
[http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=3WTGZ5NK4EZJQEOGW6S9L6WRSQ6CZL&apof=14_2015](http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=3WTGZ5NK4EZJQEOGW6S9L6WRSQ6CZL&apof=14_2015&info=%D0%CF%CB%C9%D4%C9%CA%C5%D3%20-%20%20%CF%CB%CF%CC%C5%CB%C5%C9%C1)

αναπροσαρμόζοντας αναδρομικά το εργολαβικό αντάλλαγμα, για μη εφαρμογή της ΑΚ 388, ως δήθεν κανόνα δημόσιας τάξης, καθώς η εν λόγω διάταξη δεν υπηρετεί το δημόσιο κατά ΑΚ 33 συμφέρον, αλλά το ιδιωτικό.

Σε αυτήν την κατηγορία λόγων απόρριψης αιτήσεων αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, συχνός ισχυρισμός είναι αυτός της έλλειψης αιτιολογίας της διαιτητικής απόφασης. Ενδιαφέρον έχει ότι, σύμφωνα με τις περισσότερες αποφάσεις ελληνικών δικαστηρίων η έλλειψη αιτιολογιών της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης δεν εμποδίζει την κήρυξή της ως εκτελεστής στην Ελλάδα, ούτε συνιστά αντίθεση στη δημόσια τάξη.

ΑΠ 1665/09⁵⁷⁸

Ο Άρειος Πάγος δέχθηκε ότι η έλλειψη αιτιολογίας της διαιτητικής απόφασης δεν συνιστά λόγο απόρριψης της αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης της απόφασης ως αντίθετης στη δημόσια τάξη, επιβεβαιώνοντας πάγια νομολογία των ευρωπαϊκών, αλλά και ελληνικών, δικαστηρίων⁵⁷⁹.

Οι διάδικες εταιρίες είχαν προσφύγει στο Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο του Αμερικανικού Οργανισμού Διαιτησίας, βάσει διαιτητικής ρήτρας, για διαφορά από ανεξόφλητα τιμολόγια από μεταξύ τους σύμβαση διανομής. Η εταιρεία υπέρ της οποίας εκδόθηκε η απόφαση επιδίωξε να την αναγνωρίσει και εκτελέσει ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων. Η καθ' ης προέβαλε τον ισχυρισμό ότι η διαιτητική απόφαση δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη και ως εκ τούτου προσκρούει στη δημόσια τάξη. Ο ισχυρισμός αυτός απορρίφθηκε τόσο σε πρώτο βαθμό, όσο και κατ' έφεση. Και ο Άρειος Πάγος δέχθηκε ότι η ανυπαρξία αιτιολογίας στη διαιτητική απόφαση, δεν συνιστά λόγο μη κηρύξεως αυτής εκτελεστή στην Ελλάδα. Έκρινε πως δεν τίθεται θέμα έλλειψης αιτιολογίας στην υπό εξέταση υπόθεση, αλλά ακόμα και αν ετίθετο, δεν προκύπτει ότι έλλειψη αυτή, ακόμη και αν υποτεθεί ότι υπάρχει, υποκρύπτει παραβίαση του δικαιώματος υπερασπίσεως της καθ' ης, ώστε να θεωρηθεί ότι αντίκειται στη δημόσια τάξη.

Ενδιαφέρον έχει η θέση της εισηγήτριας της υπόθεσης, σύμφωνα με την οποία εάν η αλλοδαπή διαιτητική απόφαση στερείται αιτιολογιών, σε ζήτημα που αφορά την απόρριψη απαιτήσεων, οι οποίες στηρίζονται σε παραβίαση των ως άνω διατάξεων, προκειμένου να κριθεί η αντίθεση ή μη αυτής προς εκείνες, το ελέγχον δικαστήριο οφείλει να εξετάσει τα αφορώντα στην προβληθείσα επί των ως άνω διατάξεων θεμελιούμενη απαίτηση. Και αυτό επειδή είναι ο μόνος τρόπος να κριθεί το ζήτημα εάν, η αλλοδαπή διαιτητική απόφαση, της οποίας ζητείται η κήρυξη της εκτελεστότητας και η οποία απέρριψε το ως άνω αίτημα περί της απαίτησης, παρεβίασε τις ως άνω διατάξεις Αν δεν το πράξει, παραβιάζει εκ πλαγίου τις διατάξεις του άρθρου V (2) της σύμβασης της Νέας Υόρκης και του άρθρου 33 ΑΚ.

⁵⁷⁸ ΧρΙΔ 2010, 635, ΝοΒ 2011, 83

⁵⁷⁹ ΑΠ 1273/2003, Δ2004/1133, ΑΠ 537/2007, ΝΟΜΟΣ

Εφαθ 6886/84⁵⁸⁰

Και η απόφαση Εφαθ 6886/84 είναι ενδεικτική της στάσης των ελληνικών δικαστηρίων στο ζήτημα της έλλειψης αιτιολογιών της διαιτητικής απόφασης. Ερμηνεύει την έννοια της δημόσιας τάξης του άρθρου V (2) (β) πολύ στενά, απερίφραστα υιοθετώντας την θέση ότι η έλλειψη αιτιολογιών της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης δεν εμποδίζει την κήρυξή της ως εκτελεστής στην Ελλάδα και ούτε η έλλειψη αυτή συνιστά αντίθεση στη δημόσια τάξη⁵⁸¹.

Τέλος, στην ήδη εξετασθείσα ΑΠ 1066/2007, ο Άρειος Πάγος επανέλαβε την πάγια θέση των ελληνικών δικαστηρίων ότι η έλλειψη αιτιολογίας δεν συνιστά και παραβίαση της δημόσιας τάξης. Σύμφωνα με την απόφαση, ο λόγος αναίρεσης του εδαφίου 19 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, για έλλειψη νόμιμης βάσης υφίσταται όταν *«από τις αιτιολογίες της απόφασης δεν προκύπτουν με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις εκείνα τα πραγματικά περιστατικά που συγκροτούν το πραγματικό κανόνα του ουσιαστικού δικαίου ο οποίος εφαρμόστηκε (υπαγωγικός συλλογισμός), ώστε καθίσταται ανέφικτος ο αναιρετικός έλεγχος της ορθής ή μη εφαρμογής της διάταξης. Ο λόγος άρα δεν ιδρύεται όταν οι ελλείψεις αναφέρονται στην αιτιολόγηση απλά του αποδεικτικού πορίσματος, εφόσον αυτό διατυπώνεται με σαφήνεια.»*

4. Συμπεράσματα

Η ελληνική νομολογία έχει επιδείξει φιλοδιαιτητική στάση, όπως αποδεικνύεται από την ερμηνεία της έννοιας της δημόσιας τάξης, αλλά και από την προσέγγισή της στο θέμα τόσο του κύρους της διαιτητικής ρήτηρας, όσο και της κρίσης της περί της ισχύος και δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης⁵⁸². Έχει παγίως απορρίψει ως αβάσιμους λόγους αναγόμενους στην αιτιολογία της απόφασης και σε ζητήματα συγκρότησης του διαιτητικού δικαστηρίου. Αντιθέτως, αν μπορούσαμε να εντοπίσουμε λόγους που έχει αποδεχθεί ως αντιβαίνοντες στη δημόσια τάξη, θα λέγαμε ότι έχει επιδείξει ευαισθησία στα ζητήματα υπέρμετρης, σχεδόν τιμωρητικής, αποζημίωσης.

§ 8. Σύνοψη – Τελικές παρατηρήσεις.

Στα προηγούμενα κεφάλαια αναλύθηκε η νομολογία των δικαστηρίων τεσσάρων χωρών, με εξοικείωση με το θεσμό της διαιτησίας, είτε λόγω της συνήθους επιλογής από μέρους των επιχειρήσεων που εδρεύουν στις χώρες αυτές του εναλλακτικού αυτού τρόπου επίλυσης διαφορών, είτε λόγω της ύπαρξης μεγάλων διαιτητικών κέντρων στο έδαφός τους. Ωστόσο, παρόλο που πρόκειται για χώρες με σπουδαία εμπορική δραστηριότητα, αντιπροσωπευτική της ηπείρου στην οποία γεωγραφικά ανήκουν, παρατηρούνται

⁵⁸⁰ Δ/νη 1985, 234, Διαιτ 1992, 1140.

⁵⁸¹ Βλ. ΑΠ 350/79, ΝοΒ 27, 1425.

⁵⁸² ΑΠ 149/1986, ΕλλΔνη 1986, 494, ΑΠ 1670/1980, ΝοΒ 1981, 1080

διαφορές τόσο στην ευρύτερη προσέγγιση της διαιτησίας, όσο και στην ερμηνεία ειδικότερων νομικών εννοιών.

Συνοψίζοντας την ανάλυση της νομολογίας των δικαστηρίων των χωρών που εξετάστηκαν, παρατηρούνται τα εξής:

Αναφορικά με τη στάση των αμερικανικών δικαστηρίων, σημειώνεται πως από τα πρώτα χρόνια εφαρμογής της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, αυτή υπήρξε πολύ ευνοϊκή απέναντι στην επιλογή των μερών να υπαγάγουν τις διαφορές τους σε διαιτησία. Αξιοσημείωτο είναι πως ήδη την πρώτη δεκαετία από την θέση σε ισχύ της Σύμβασης, η συντριπτική πλειοψηφία των αποφάσεων⁵⁸³ που εκδόθηκαν στις ΗΠΑ έκαναν δεκτές τις αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων⁵⁸⁴.

Σε ό,τι αφορά το ζήτημα του κύρους της ρήτρας διαιτησίας και της προσήκουσας διαδικασίας, η σχετική προσέγγιση από τα αμερικανικά δικαστήρια υπήρξε, σε γενικές γραμμές αρκετά φιλελεύθερη, καθώς υιοθέτησαν την αρχή της εύνοιας υπέρ της διαιτησίας. Οι ευάριθμες υποθέσεις, κατά τις οποίες δεν έγιναν δεκτές αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης, αφορούσαν σε περιπτώσεις είτε εμφανούς παραβίασης της διαδικασίας, με πιο χαρακτηριστική την *LLC. Al-Qarqani v. Chevron Corporation*, είτε αποδεδειγμένης έλλειψης της βούλησης των μερών να υποβάλουν τη διαφορά σε διαιτησία.

Ενδεικτική της εύνοιας των αμερικανικών δικαστηρίων απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας ήταν η στάση τους στη ζήτηση της διαιτητευσιμότητας των διαφορών που ανακύπτουν στο πλαίσιο εφαρμογής του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού. Με ορόσημο την πολύ σημαντική υπόθεση *Mitsubishi* το 1985, η όποια δυσπιστία απέναντι στη διαιτησία είχε εκφραστεί ως τότε σε μία σειρά σχετικών αποφάσεων, με πιο χαρακτηριστική την υπόθεση *American Safety*, άρχισε να ανατρέπεται. Τα αμερικανικά δικαστήρια πλέον έκριναν ότι δεν αποκλείεται το αντικειμενικώς διαιτητεύσιμο των αξιώσεων από παραβίαση του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού. Περαιτέρω, τόσο στην υπόθεση *Mitsubishi* όσο και στην υπόθεση *Schreck*, διατύπωσαν την κρίση ότι η άρνηση από τα δικαστήρια ενός κράτους να αναγνωρίσουν τη διαιτητική απόφαση εμμένοντας σε στενά τοπικιστικές προσεγγίσεις όχι μόνο δεν προάγει τους σκοπούς της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, αλλά ενδέχεται να ενθαρρύνει τακτικές παρέλκυσης, γεγονός το οποίο θα έθετε σε κίνδυνο το διεθνές εμπόριο.

Ο ορισμός της «δημόσιας τάξης», εξάλλου, που δόθηκε από τα αμερικανικά δικαστήρια στην υπόθεση *Parsons*, όπου αναφέρεται ότι επίκλησή της για την άρνηση αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης «χωρεί μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η εκτέλεση θα καταστρατηγούσε τις πλέον στοιχειώδεις έννοιες

---

⁵⁸³ Αντιθέτως, σε αποφάσεις προ της θέσης σε εφαρμογή της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, τα δικαστήρια στηριζόμενα στην εγχώρια νομοθεσία, ερμήνευαν με αρκετή αυστηρότητα όρους όπως η «ανάρμοστη συμπεριφορά» (misbehaviour) των διαιτητών (βλ. *Commonwealth Coatings Corp. V. Continental Casualty Co*, 939 U.S. 145 (1968)).

⁵⁸⁴ McClendon St., "Enforcement of Foreign Arbitral Awards in the United States", *Northwestern Journal of International Law and Business*, τ.4, σελ. 74.

ηθικής και δικαιοσύνης της χώρας του δικαστηρίου εκτέλεσης», είναι χαρακτηριστικός της συσταλτικής ερμηνείας της έννοιας αυτής.

Τα αμερικανικά δικαστήρια, ως εκ τούτου, υπήρξαν πολύ προσεκτικά στην υπαγωγή πραγματικών περιστατικών στην έννοια της δημόσιας τάξης, η οποία περιορίστηκε σε ζητήματα δωροδοκίας διαιτητών και επίδρασης αυτής στην τελική τους κρίση. Παρατηρείται πως η συμπεριφορά των διαιτητών στον τρόπο διαχείρισης του ρόλου τους στη διαιτητική διαδικασία, το ήθος και η τήρηση συγκεκριμένων κανόνων είναι κεντρικής σημασίας για την αμερικανική έννομη τάξη. Η επίκληση, ωστόσο, ανάρμοστης συμπεριφοράς των διαιτητών ως γεγονός που στοιχειοθετεί παραβίαση δημόσιας τάξης έχει κατά κανόνα απορριφθεί από τα αμερικανικά δικαστήρια⁵⁸⁵, πλην ολίγων εξαιρέσεων, όπου υπήρχε σοβαρή υπόνοια μεροληψίας, όπως στην υπόθεση *Commonwealth Coatings Corp. V. Continental Casualty* και στην *Andros Compania Maritima*.

Η Κίνα υιοθέτησε τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης μόλις τον Ιανουάριο 1987. Θεωρείται από τους πιο δημοφιλείς τρόπους διεξαγωγής διεθνών εμπορικών διαιτησιών τα τελευταία χρόνια⁵⁸⁶, γεγονός που εξηγεί την εξέλιξη της νομολογίας της στο ζήτημα της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων και τη μετατόπιση, από μία σχετικά συντηρητική στάση απέναντι στη διαιτησία στην αρχή, προς μία πιο φιλελεύθερη και ευνοϊκή στο πέρασμα των τελευταίων τριών δεκαετιών.

Συγκεκριμένα, ενώ τα ποσοστά αποδοχής των σχετικών αιτήσεων κατά τις δύο πρώτες δεκαετίες μετά την προσχώρησή της στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης ήταν κάτω από 80%⁵⁸⁷, ποσοστό που δεν θεωρείται ιδιαίτερα υψηλό, αν αναλογιστεί κανείς ότι πρόκειται για μία χώρα με ηγετική θέση στην παγκόσμια επιχειρηματική δραστηριότητα και σχετική εμπειρία σε εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης εμπορικών διαφορών, την τελευταία δεκαετία πολύ λίγες αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων έχουν απορριφθεί⁵⁸⁸.

Διαχρονικά εξετάζοντας τους λόγους απόρριψης αιτήσεων αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων, ο πιο συχνός εξ αυτών είναι το κύρος της ρήτρας διαιτησίας. Τα κινεζικά δικαστήρια απέρριψαν τις σχετικές αιτήσεις άλλοτε με το αιτιολογικό ότι η ανταλλαγή τηλεμοιοτυπικών μηνυμάτων (φαξ) δεν εμπίπτει στον ορισμό της ρήτρας διαιτησίας και άλλοτε ότι δεν υπήρξε εξουσιοδότηση του υπογράψαντος εκπροσώπου, ή ότι το κείμενο της συμφωνίας δεν έφερε την υπογραφή και των δύο μερών. Με λίγα λόγια, τα κινεζικά δικαστήρια υιοθέτησαν μια μάλλον συντηρητική θέση, σε χρόνο κατά τον οποίο τα δικαστήρια αγγλοσαξονικού και ηπειρωτικού δικαίου ξεπερνούσαν τους

---

⁵⁸⁵ *Waterside Ocean Navigation*, 737 F.2d 150 (2d Cir. 1984), *Imperial Ethiopian Gov't v. Baruch-Foster Corp.*, 535 F.2d 334 (5th Cir. 1976), *Fertilizer Corp. of India*, 530 F. Supp 542 (S.D. Ohio 1982), *Biotronik Mess und Therapiegeraete GmbH & Co. v. Medford Medical Instrument Co.*, 415 F. Supp. 133 (D.N.J. 1976)

⁵⁸⁶ Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του ΔΕΕ 2020, η Κίνα υπήρξε η 5^η δημοφιλέστερη χώρα διεξαγωγής διαιτησιών στο πλαίσιο του ΔΕΕ το 2019, ενώ ένα έτος πριν βρισκόταν στην 11^η θέση.

⁵⁸⁷ Xia, X., ο.π. Κατά άλλους ερευνητές (βλ. Utterback, ο.π), τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 68%.

⁵⁸⁸ Το αντίστοιχο ποσοστό ήταν πάνω από 86% την περίοδο 2011-2015, σύμφωνα με Norton Rose Fullbright Report 2020, ενώ, σύμφωνα με την Έκθεση του 2020 του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κίνας, το 2019 μόνο μία αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης απορρίφθηκε

σκοπέλους με αναγωγή τόσο στο γράμμα όσο και στο πνεύμα της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, διακείμενα ευνοϊκά υπέρ της συμφωνίας διαιτησίας. Ωστόσο, μία προ τετραετίας απόφαση του Πρωτοδικείου της Σανγκάης⁵⁸⁹, έκανε διασταλτική ερμηνεία του όρου της «έγγραφης συμφωνίας», εντάσσοντας σε αυτήν την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων, κατ' αναλογία της ανταλλαγής επιστολών και τηλεγραφημάτων που προβλέπει η Σύμβαση της Νέας Υόρκης, αποδεικνύοντας την σαφέστατα θετική στάση του απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας.

Επιπλέον, ένας ακόμη λόγος απόρριψης είναι και οι παρατυπίες στη διαιτητική διαδικασία που συνίστανται στη μη τήρηση από τον προσφεύγοντα στη διαιτησία της αμοιβαία συμφωνημένης προϋπόθεσης περί πρότερου σταδίου διαπραγματεύσεως, καθώς επίσης και η ελλιπής σύνθεση του δικαστηρίου.

Αναφορικά με τον ορισμό των διαφορών που μπορούν να υπαχθούν σε διαιτησία, τα κινεζικά δικαστήρια αποδείχθηκαν πιο διστακτικά από τα αμερικανικά. Συνδέοντας τις αντιανταγωνιστικές πρακτικές εταιρειών με το δημόσιο συμφέρον, κατέληξαν, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, στο συμπέρασμα ότι οι αξιώσεις από το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού δεν είναι επιδεκτικές διαιτησίας.

Σε ό,τι αφορά στη δημόσια τάξη, ενδιαφέρον επίσης έχει ότι δεν υπάρχει στην κινεζική νομοθεσία ορισμός της, στοιχείο που πρακτικά αφήνει περιθώρια στον τακτικό δικαστή να ερμηνεύσει ελεύθερα την έννοια, προσδίδοντάς της τις περισσότερες φορές μια περισσότερο πολιτική και κοινωνιολογική διάσταση και λιγότερο νομική, με ό,τι κινδύνους αυτό συνεπάγεται⁵⁹⁰.

Παρόλα αυτά, κι ενώ θα ανέμενε κανείς η δημόσια τάξη να είναι ισχυρό όπλο αντίστασης των τακτικών δικαστηρίων κατά της εφαρμογής αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων και ιδιαίτερα εκείνων που θίγουν κινεζικές εταιρίες, από τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης της Νέας Υόρκης ελάχιστες αποφάσεις έχουν απορρίψει αλλοδαπή διαιτητική απόφαση. Όποτε έχει συμβεί κάτι τέτοιο, τα δικαστήρια έχουν θεωρήσει ότι οι διαιτητές υπερέβησαν τα όρια δικαιοδοσίας τους με το να επιληφθούν διαφοράς που θα έπρεπε να υπαχθεί στα τακτικά δικαστήρια, πράγμα το οποίο, κατά την κρίση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, παραβίαζε την αρχή της κρατικής κυριαρχίας της Κίνας και ως εκ τούτου το σκληρό πυρήνα της δημόσιας τάξης της. Έχοντας εξετάσει και τις περισσότερες περιπτώσεις όπου η δημόσια τάξη αποτέλεσε ισχυρισμό ενός των διαδίκων για απόρριψη της αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης, δύο είναι οι βασικές διαπιστώσεις: Κατ' αρχάς, ότι η παραβίαση κανόνων αναγκαστικού δικαίου δεν αποτελεί αυτομάτως παραβίαση της δημοσίας τάξης στη χώρας. Απόρροια αυτού είναι η δεύτερη παρατήρηση, ότι δηλαδή απαιτείται απόδειξη ότι η παραβίαση αυτή αφορά σε κανόνες τεθέντες για την προστασία δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι είτε εκφράζουν κάποιες ηθικές αρχές που αποτελούν

---

⁵⁸⁹ GS Global Corporation v. Shanghai Zhenrong Petroleum Co., Ltd.] CHINESE CT. DECISION SUMMARIES ON ARB. (Shanghai No. 1 Interm. People's Ct., Feb. 22, 2017).

⁵⁹⁰ Chen Litong H., *The Enforcement of Foreign Arbitral Awards in China*, Bloomberg Finance L. B.2009, τ.2, no 6.

βάση του κινεζικού πολιτισμού είτε θίγουν άμεσα ή έμμεσα την κρατική κυριαρχία του κινεζικού κράτους.

Όσον αφορά στα ελβετικά δικαστήρια, αυτά κατατάσσονται ανάμεσα στα περισσότερο θετικώς διακείμενα απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας, με αποφάσεις που συνάδουν με το πνεύμα της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, κατά κύριο λόγο, υιοθετώντας προσεγγίσεις υπέρ του κύρους της διαιτησίας, χωρίς προσκόλληση σε τυπικότητες, και, επιπλέον, απαιτώντας στενό σύνδεσμο των παραβιάσεων της διαδικασίας είτε με έναν στενό πυρήνα αρχών που συνιστούν την ελβετική δημόσια τάξη, είτε με την παραβίαση του δικαιώματος ακρόασης των μερών. Τα δικαστήρια ερμήνευσαν αρκετά στενά την έννοια της δημόσιας τάξης, με αποτέλεσμα σε ελάχιστες υποθέσεις να έχει απορριφθεί αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης και αυτό για σοβαρούς λόγους όπως η μεροληπτική στάση διαιτητή ή η επιδίκαση υπέρογκης ποινικής ρήτρας σε ένα από τα μέρη. Αναφορικά με το ζήτημα της δεσμευτικότητας της διαιτητικής απόφασης, δεν κατάφεραν τα ελβετικά δικαστήρια να φτάσουν στο συμπέρασμα που έφτασαν τα γαλλικά ως προς το αν υφίσταται *res judicata* στην περίπτωση όπου η διαιτητική απόφαση πραγματεύεται ζήτημα για το οποίο ήδη υπάρχει δικαστική απόφαση σε άλλο κράτος.

Σε σχέση με τη νομολογία των γαλλικών δικαστηρίων σχεδόν μονοπωλεί το ενδιαφέρον των μελετητών η στάση τους στο ζήτημα της αναγνώρισης διαιτητικής απόφασης η οποία έχει ακυρωθεί στη χώρα προέλευσης. Οι υποθέσεις *Norsolor*, *Hilmarton*, *Chromalloy* και *Putrabali* καταδεικνύουν με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο την βούληση των γαλλικών δικαστηρίων να μη δεσμεύονται κατά την κρίση τους περί αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης από την ύπαρξη απόφασης ακύρωσης αυτής στη χώρα προέλευσης. Στηρίχθηκαν, όπως είδαμε στο άρθρο VII της Σύμβασης της Νέας Υόρκης ότι «ο δικαστής δεν μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση διαιτητικής απόφασης εκτός και αν το επιτρέπει το εθνικό του δίκαιο», συνδυαστικά με το άρθρο 1502 του γαλλικού νέου Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, σύμφωνα με το οποίο δεν εντάσσεται στους λόγους άρνησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης το γεγονός ότι αυτή έχει ακυρωθεί στη χώρα προέλευσης.

Ως προς την ανάλυση, τέλος, της νομολογίας των ελληνικών δικαστηρίων, σημειώνεται ότι, παρά τη συντηρητική τους προσέγγιση προ δεκαετιών στον τρόπο ερμηνείας του προαπαιτούμενου, κυρίως του έγγραφου, τύπου, συνολικά ενστερνίστηκαν την αρχή της εύνοιας υπέρ της διαιτησίας. Αρκετά φιλελεύθερη προσέγγιση είχαν στο ζήτημα της ερμηνείας της δημόσιας τάξης, κάνοντας δεκτές αλλοδαπές διαιτητικές αποφάσεις όπου προβλήθηκαν ενστάσεις περί ανεπαρκούς αιτιολογίας, περί έκδοσης απόφασης ενόσω εκκρεμούσε απόφαση επί αίτησης εξαίρεσης διαιτητή και απορρίπτοντας αίτηση λόγω υπέρμετρης ποινικής ρήτρας.

Η παραπάνω σύνοψη της νομολογίας των δικαστηρίων των υπό εξέταση χωρών μας επιτρέπει τη σύνδεση με το επόμενο τμήμα, που είναι η εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης του θεσμού της διεθνούς εμπορικής διαιτησίας. Οι συμπερασματικές παρατηρήσεις συνοψίζονται στα ακόλουθα σημεία:

1. Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης αποτελεί αναμφισβήτητα την πιο σημαντική διεθνή συμφωνία διαιτησίας. Η προστιθέμενη αξία της σε σχέση με τις προγενέστερές της συνίσταται στην επέκταση της δυνατότητας αναγνώρισης και εκτέλεσης μιας απόφασης, ακόμα κι αν αυτή έχει εκδοθεί σε μη συμβαλλόμενο κράτος, στην κατάργηση του διπλού *exequatur* και, κυρίως, στον περιορισμό των λόγων άρνησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων σε επτά αποκλειστικούς και η μετακύλιση του βάρους απόδειξης στο μέρος που τους επικαλείται. Οι καινοτομίες αυτές επηρέασαν σημαντικά τη δικαστηριακή πρακτική των συμβαλλομένων κρατών, διαμορφώνοντας έτσι μια πιο θετική προσέγγιση των εθνικών δικαστηρίων απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας. Διατάξεις μάλιστα όπως αυτή της πιο ευνοϊκής πρόβλεψης του άρθρ. VII, πέραν από το ότι έδωσε το μήνυμα υπέρ μιας πιο φιλικής προς το κύρος των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων στάσης, έλυσε και πρακτικά ζητήματα σε έννομες τάξεις με παραδοσιακά φιλελεύθερη προδιάθεση, όπως η Γαλλία. Χαρακτηριστικότερη ένδειξη του αποτελέσματος αυτού είναι το γεγονός ότι τα γαλλικά δικαστήρια μπόρεσαν να ξεπεράσουν το εμπόδιο της ύπαρξης ακυρωτικής δικαστικής απόφασης για διαιτητικές αποφάσεις στη χώρα προέλευσής τους, επιφυλάσσοντας στα δικά τους δικαστήρια τη δυνατότητα νέου ελέγχου, λιγότερο αυστηρού, υπό τους όρους πάντα της Σύμβασης της Νέας Υόρκης, των εν λόγω αποφάσεων, μη καταδικάζοντάς τις σε ακυρότητα εκ του γεγονότος και μόνο ότι διήλθαν από τον έλεγχο των δικαστηρίων στη χώρα όπου έλαβε χώρα η διαιτησία.

2. Παρατηρείται μια βαθμιαία εξέλιξη στον τρόπο αντιμετώπισης ορισμένων ζητημάτων στην περίοδο προ και μετά την υιοθέτηση της Σύμβασης της Νέας Υόρκης από ορισμένα κράτη – μέρη. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Κίνας, σε ζητήματα όπως αυτό της δημόσιας τάξης, τα δικαστήρια της οποίας, την πρώτη δεκαετία μετά την προσχώρηση της στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης ερμήνευαν τη δημόσια τάξη με μεγαλύτερη ευρύτητα, εισάγοντας και ηθικοπολιτιστικά στοιχεία στον τρόπο προσέγγισής της, ενώ σε πρόσφατες υποθέσεις όπου τέθηκε ζήτημα αντίθεσης των διαιτητικών αποφάσεων με τη δημόσια τάξη, η ερμηνεία υπήρξε πιο στενή, ακολουθώντας το πνεύμα της Σύμβασης της Νέας Υόρκης όπου η επίκληση της δημόσιας τάξης είναι εξαιρετική. Τα κινεζικά δικαστήρια αποδείχθηκαν δύσκαμπτα στην αρχή και σε ερμηνείες ως προς τον απαιτούμενο τύπο της ρήτρας διαιτησία, τα τελευταία, ωστόσο, χρόνια, παρουσιάζουν αξιοσημείωτη θετικότητα απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας. Η στάση αυτή μπορεί να αποδοθεί στην εξοικείωση των κινεζικών δικαστηρίων με υποθέσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων και, κυρίως, στην ευρεία αποδοχή του θεσμού της διαιτησίας από τον επιχειρηματικό κόσμο της Κίνας. Άλλωστε, η επιτυχία του θεσμού της διαιτησίας είναι άμεσα συνδεδεμένη με την επιχειρηματική εξωστρέφεια και τη δημιουργία ασφαλούς κλίματος διεθνών συναλλαγών. Κάτι αντίστοιχο ενδεχομένως θα μπορούσαμε να πούμε και για τα αμερικανικά δικαστήρια και τον τρόπο που αντιμετώπιζαν υποθέσεις ανταγωνισμού, οι οποίες μέχρι την υπόθεση *Mitsubishi* θεωρούνταν ότι ανήκουν στον σκληρό πυρήνα της δικαιοδοσίας των τακτικών δικαστηρίων, καλυπτόμενες από τη *Sherman Act*.

3. Όσο καθοριστική και αν υπήρξε η Σύμβαση της Νέας Υόρκης στην ομογενοποίηση των κανόνων αναγνώρισης και εκτέλεσης και όσο και αν έπαιξε το ρόλο του διαμορφωτή

μιας, κατά το μάλλον ή ήττον, κοινής αντίληψης για τους κανόνες αυτούς, σημαντικό ρόλο έπαιξε και η εθνική νομοθεσία, άλλοτε προς μία πιο φιλελεύθερη, άλλοτε προς μία πιο συντηρητική κατεύθυνση. Για το λόγο αυτό παρατηρούμε αποκλίσεις στον τρόπο πρόσληψης των λόγων απόρριψης αιτήσεων αναγνώρισης κι εκτέλεσης διαιτητικών αποφάσεων. Αυτή η ιδιαιτερότητα στην εθνική νομοθεσία επέτρεψε στα γαλλικά δικαστήρια, για παράδειγμα, να «αγνοούν» δικαστικές αποφάσεις ακύρωσης διαιτητικών αποφάσεων άλλων κρατών, ενώ, εξάλλου, σε απόφαση ελληνικού δικαστηρίου παρατηρούμε επίκληση διάταξης ελληνικού δικονομικού δικαίου για την ερμηνεία της έννοιας της υπέρμετρης ποινικής ρήτρας, η οποία στοιχειοθέτησε, κατά την κρίση του δικαστηρίου, λόγο παραβίασης της δημόσιας τάξης. Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης, ωστόσο, παρέχει τις βάσεις για ερμηνείες υπέρ του θεσμού της διαιτησίας, με πιο σημαντικές τις διατάξεις των άρθρων VII (2) και III, που καθιερώνουν, αφ' ενός, την υποχρέωση εφαρμογής από μέρους των δικαστηρίων των τυχόν ευνοϊκότερων διατάξεων που ισχύουν στο εσωτερικό δίκαιο ή τις διεθνείς συμβάσεις που το κράτος έχει κυρώσει και, αφ' ετέρου, τον αποκλεισμό προϋποθέσεων αισθητώς αυστηρότερων ή δικαστικών εξόδων αισθητώς ανώτερων των επιβαλλομένων στις υποθέσεις αναγνώρισης ημεδαπών διαιτητικών αποφάσεων. Εξάλλου, το γράμμα του άρθρου V της Σύμβασης, καθιερώνει διακριτική ευχέρεια των δικαστηρίων να στηριχθούν στους αποκλειστικά απαριθμούμενους λόγους απόρριψης αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης.

4. Την πιο ευνοϊκή στάση απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας γενικότερα τήρησαν τα γαλλικά δικαστήρια. Ωστόσο, οι Γάλλοι δικαστές επέδειξαν ευαισθησία σε ορισμένα ζητήματα διμερών συμβάσεων, όπως στην υπόθεση *Planor*, όπου η ύπαρξη διμερούς συμφωνίας που όριζε ότι η ύπαρξη δικαστικής απόφασης που επιλύει κατά τρόπο οριστικό ένα ζήτημα δεσμεύει την άλλη χώρα, εκτός κι αν, μεταξύ άλλων, παραβιάζει τη δημόσια τάξη της χώρας αυτής, θεωρήθηκε ότι βρίσκεται στο σκληρό πυρήνα της γαλλικής δημόσιας τάξης. Ιδιαίτερη προσοχή έδειξαν τα γαλλικά δικαστήρια επίσης στο ζήτημα της παραβίασης της διαδικαστικής δημόσιας τάξης και ιδίως στο θέμα των παρανόμως προσκομισθέντων αποδεικτικών στοιχείων, τα οποία μπορούν να ασκήσουν ουσιώδη επιρροή στη διαιτητική δίκη.

Αντιστοίχως, για την αμερικανική έννομη τάξη σημαντικό είναι το ζήτημα της αμεροληψίας των διαιτητών και της γενικότερης στάσης τους, η οποία δεν πρέπει να αφήνει την παραμικρή υπόνοια προκατάληψης σε βάρος διαδίκου. Χαρακτηριστικό είναι ότι η μεροληψία των διαιτητών ως λόγος απόρριψης της αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων εμφανίζεται αριθμητικά σε περισσότερες αποφάσεις αμερικανικών δικαστηρίων από ό,τι ευρωπαϊκών, τουλάχιστον στη νομολογία των χωρών που εξετάστηκαν, χωρίς φυσικά αυτό να οδηγεί, όπως έχει ήδη αναφερθεί, στο συμπέρασμα ότι η ηθική στάση των διαιτητών προκρίνεται ως στοιχείο του αυστηρού πυρήνα της αμερικανικής δημόσιας τάξης έναντι της σημασίας του θεσμού της διαιτησίας ως τρόπου επίλυσης εμπορικών διαφορών. Ιδιαίτερη ευαισθησία επέδειξαν επίσης και στις υποθέσεις ανταγωνισμού. Η σημασία που αποδίδουν ωστόσο στην προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, κατ' αποτέλεσμα δεν οδήγησε σε συμπεράσματα περί μη

δυνατότητας υπαγωγής των σχετικών διαφορών σε διαιτησία, παρόλο που διατυπώθηκαν σημαντικές μειοψηφούσες γνώμες σε αρκετές δικαστικές αποφάσεις.

5. Κοινό στοιχείο της νομολογίας των υπό εξέταση χωρών είναι ότι για τη διερεύνηση της πραγματικής βούλησης των μερών, τα δικαστήρια λαμβάνουν υπ'όψιν και τον χρόνο έγερσης των ενστάσεων κατά της αναγνώρισης και εκτέλεσης διαιτητικής απόφασης. Η προβολή ισχυρισμού περί μη σύμφωνης με τη διαιτητική ρήτρα διαδικασίας το πρώτον στη δίκη αναγνώρισης και εκτέλεσης, ενώ το μέρος που τον επικαλείται έχει συμμετάσχει χωρίς αντιρρήσεις στη διαιτητική δίκη, ενέχει το στοιχείο της καταχρηστικότητας και τα δικαστήρια είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικά στην αποδοχή τέτοιων ενστάσεων.

6. Αντίθετα με ό,τι θα ανέμενε κανείς, δεδομένου του σχετικά αόριστου χαρακτήρα της νομικής έννοιας, η ευόδωση της επίκλησης της ουσιαστικής δημόσιας τάξης ως λόγου απόρριψης αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων δεν είναι τόσο συχνά απαντώμενη. Στα κινεζικά δικαστήρια μάλιστα μόνο μία τέτοια περίπτωση έχει καταγραφεί υπό το καθεστώς της Σύμβασης της Νέας Υόρκης. Και γενικότερα, τα δικαστήρια όλων των χωρών που εξετάστηκαν απαίτησαν έναν αυξημένο βαθμό σύνδεσης της επικαλούμενης παραβίασης με έναν αυστηρό πυρήνα αρχών που διέπουν το δικαιοσύστημα των χωρών αυτών, είτε η παραβίαση αυτή είχε να κάνει με διαδικαστικής φύσεως ζητήματα είτε με παραβίαση ουσιαστικού κανόνα αναγκαστικού δικαίου. Περαιτέρω, απαίτησαν αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της παραβίασης αυτής και του διατακτικού της διαιτητικής απόφασης. Δεν αρκεί, για παράδειγμα, η απόδειξη ότι προσκομίστηκαν αποδεικτικά στοιχεία που αποκτήθηκαν με απάτη, αλλά απαιτείται να αποδειχθεί ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία επέδρασαν με καθοριστικό τρόπο στη διαμόρφωση της κρίσης των διαιτητών και στη λήψη της συγκεκριμένης διαιτητικής απόφασης.

7. Ενδιαφέρον έχει η προσέγγιση του ζητήματος της ελλιπούς αιτιολόγησης της διαιτητικής απόφασης από τα δικαστήρια των υπό εξέταση χωρών, όπου παρατηρούμε αρκετές διαφορές. Ενώ για παράδειγμα τα γαλλικά δικαστήρια δεν διστάζουν να κρίνουν ότι η ελλιπής αιτιολόγηση παραβιάζει κατά τρόπο κατάφωρο τη γαλλική δημόσια τάξη, τα ελβετικά ξεπέρασαν το σκόπελο της πρόσκρουσης σε θεμελιώδη δικονομικό κανόνα του ελβετικού δικαίου, κρίνοντας ότι, σύμφωνα με το ελβετικό δίκαιο η επιβεβλημένη υποχρέωση των δικαστηρίων να αιτιολογούν κάθε απόφασή τους, δεν επεκτείνεται και στα διαιτητικά δικαστήρια. Και για τα ελληνικά δικαστήρια προκαλεί εντύπωση ότι έχουν δεχθεί ότι η έλλειψη αιτιολογίας της διαιτητικής απόφασης δεν συνιστά λόγο απόρριψης της αίτησης αναγνώρισης και εκτέλεσης της απόφασης ως αντίθετης στη δημόσια τάξη, δεδομένου ότι πρόκειται για σημαντικό κανόνα άρρηκτα συνδεδεμένο με τη νομική παράδοση της χώρας -για τις δικαστικές αποφάσεις η αιτιολόγηση προβλέπεται από το Σύνταγμα).

8. Στο ζήτημα, τέλος, της υπαγωγής των κανόνων δικαίου του ανταγωνισμού στο σκληρό πυρήνα της δημόσιας τάξης παρατηρείται διαφορά μεταξύ της αντίληψης των αμερικανικών και των κινεζικών και ευρωπαϊκών δικαστηρίων. Ενώ δηλαδή από αρκετά νωρίς, ήδη από τις υποθέσεις *Schrek* και *Mitsubishi*, τα αμερικανικά δικαστήρια τάχθηκαν, όχι χωρίς αντιδράσεις, υπέρ της αποσύνδεσης του δικαίου του ανταγωνισμού από τη

δημόσια τάξη, ευνοώντας το θεσμό της διαιτησίας ως πιο σχετικό με έναν αυστηρό πυρήνα κανόνων που το αμερικανικό δίκαιο έπρεπε να προστατεύσει, τα κινεζικά κυρίως, και λιγότερο τα ευρωπαϊκά δικαστήρια έχουν υπάρξει πιο διστακτικά στην αποσύνδεση του δικαίου του ανταγωνισμού από την έννοια δημόσια τάξης, αναγνωρίζοντάς το ρητά ορισμένες φορές ως συστατικό στοιχείο της τελευταίας.

Καταληκτικά, σημειώνεται πως η σχέση της Σύμβασης της Νέας Υόρκης και της νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων δεν είναι μονοδιάστατη ή μονόδρομη. Η Σύμβαση έχει επιτύχει σε μεγάλο βαθμό το στόχο της να θέσει ομοιόμορφες προϋποθέσεις για την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων. Ωστόσο, ο σκοπός που υπηρετεί, η προάσπιση δηλαδή του θεσμού της διαιτησίας, μέσω της ευχερούς κυκλοφορίας των διαιτητικών αποφάσεων, δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί χωρίς την ερμηνεία των διατάξεών της κατά τρόπο ευνοϊκό προς τη διαιτησία από τα δικαστήρια των κρατών. Η μεγάλη απήχηση μάλιστα ορισμένων σημαντικών φιλοδιαιτητικών αποφάσεων είναι ενδεικτική της βαρύτητας της νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων στη διαμόρφωση τάσεων διεθνώς στην ερμηνευτική προσέγγιση των όρων της Σύμβασης. Το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμα αποκλίσεις στη νομολογία των δικαστηρίων των υπό εξέταση κρατών, παρά τον προφανή ενστερνισμό της αρχής της εύνοιας, υποδηλώνει πως υπάρχει περιθώριο ακόμη πιο φιλελεύθερης προσέγγισης απέναντι στο θεσμό της διαιτησίας.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A

Aksen Gerald et al., *Global Reflections on International Law, Commerce and Dispute Resolution*, Liber Amicorum in Honor of Robert Briner, ICC Publishing 2005.

Aksen Gerald, "Arbitration and Antitrust-Are They Compatible?", *44 N.Y.U. L. Rev.* (1969), σελ. 1097.

Aksen Gerald, "International Arbitration Received Favorably in the US", *NYLJ*, Nov. 5, 1976, col.1.

Aksen Gerald, "International Arbitration, Its Time Has Arrived", *Case Western Reserve Journal of International Law*, vol. 14, 1982, σελ. 250.

Alfons Claudia, *Recognition and Enforcement of Annulled Foreign Arbitral Awards, an Analysis of the Legal Framework and its Interpretation in Case Law and Literature*, Peter Lang Verlag, Frankfurt 2010.

Alford, Roger P., Ku, Julian G. , Xiao, Bei, "Perceptions and Reality: The Enforcement of Foreign Arbitral Awards in China", *Pacific Basin Law Journal*, 33(1), 2016

Alija Nevin, "To Arbitrate or Not to Arbitrate", *Mediterranean School of Social Sciences, MCSER Publishing*, Rome, vol. 5, (I), 2014, σελ. 644.

Allison John, "Arbitration Agreements and Antitrust Claims: The Need for Enhanced Accommodation of Conflicting Public Policies", *64 N.C. L. Rev.* (1986), σελ. 219.

Amro Ihab, *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards in Theory and in Practice, A Comparative Study in Common Law and Civil Law Countries*, Cambridge Scholar Publishing, 2013.

Atteritano Andrea, *L' enforcement delle sentenze arbitrali del commercio internazionale, Il Principio del Rispetto della Volontà dei Parti*, Giuffrè Editore, Biblioteca dell' Arbitrato 2009

Atterbury, S. W., "Enforcement of A-National Arbitral Awards Under the New York Convention of 1958", (1992), *Virginia Journal of International Law*, Vol. 32, σελ. 487-489.

B

Bensaude Denis, Kirby Jennifer, "A View from Paris, Commentary", *Mealey's International Arbitration Report*, vol. 24 #12, Δεκ. 2009, σελ. 8-9.

Βερβενιώτης Γεώργιος, *Διεθνής Εμπορική Διαιτησία, Η Σύμβαση της Νέας Υόρκης*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1990

Berman George A., The "Gateway" Problem in International Commercial Arbitration, *37 YALE J. INT'L L. 1, 14–15 (2012)*

Bermann G., *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, The Interpretation and Application of the New York Convention*, Global Studies in Comparative Law, Springer 2017

Berkowitz Daniel , Moenius Johannes & Pistor Katharina , "Legal Institutions and International Trade Flows", *26 MICH. J. INT'L L. n.46 (2004)* σελ. 163.

Boog Christopher, "The Law Governing Interim Measures" in Conflict of Laws in International Arbitration, Franco Ferrari, Stefan Kroll (eds), European Law Publishers, Munich, 2011.

Born Gary, *International Commercial Arbitration, International and USA Commentary and Materials*, Transnational Publishers Inc. and Kluwer Law International, 2001.

Borizewicz Eric, Touraille Jean – Dominique, Chapter 13: FRANCE, σε Baker and Mackenzie International Arbitration Yearbook 2010 - 2011 , (ed.) Nancy Thevenin, Jurisnet LCC, New York, σελ. 161 - 195.

Branson David, Wallace Richard E., "Awarding Interest in International Commercial Arbitration Establishing a Uniform Approach", *28 Va.J.Int'l L. , 1988*, Σελ. 919

Brekoulakis Stavros, "The Negative Effect of Compétence - Compétence: The Verdict has to be Negative", *Austrian Arbitration Yearbook*, 2009, σελ. 238-58

Bühler Micha, Awarding Costs in International Arbitration, an Overview, Zurich, 2004, προσβάσιμο σε: <https://www.walderwyss.com/publications/85.pdf>

Bucher Andreas, *Le nouvel arbitrage international en Suisse*, Basil, 1988

C

Cameron Heather, “Decided, Granted, Denied: A Look At 2020's Supreme Court Arbitration Cases”, Wiley Online Library, 28.8.2020.

Canonica Alexandre, “Commentaire sur CA Paris, 25 juin 2013, no 12/01461, SAS Sirec c/ Sté Metalmonde Steel Trading Ltd - Contrariété à l' Ordre Public International de la Sentence autorisant une Substitution de partie obtenue par Fraude” , *Petites Affiches*, 28 Janvier 2014, σελ. 20-22.

Carter James, Fellas John, *International Commercial Arbitration in New York*, Oxford University Press, 2010.

Carbonneau Thomas E., “The Exuberant Pathway to Quixiotic Internationalism: Assesing the Folly of Mitsubishi”, 19 *Vand. J. Transnat'l L.* (1986) σελ. 265.

Carbonneau E.T., “The Recognition and Enforcement of international Arbitral Awards in French Law”, *International Lawyer Vol.4, No 11*, σελ. 603.

Clarke Donald, “Empirical Research into the Chinese Judicial System”, σε Jensen Eric, Heller Thomas, *Beyond Common Knowledge: Empirical Approaches to the Rule of Law*, Stanford university Press, 2003.

Clavel Sandrine, “Anti-suit injunctions et arbitrage”, *Revue de l' Arbitrage 4* (2001), σελ. 671.

Clay Thomas, Pinsolle Philippe, Voisin Thomas, *French International Arbitration Law Reports: 1963-2007*, Juris Publishing Inc., N. York, 2014.

Chen Litong Henry, “The Enforcement of Foreign Arbitral Awards in China”, *Bloomberg Finance L. B.* 2009, vol.2, no 6.

Chen Min, “The Arbitration Act of the People’s Republic of China – A Great Leap Forward”, *Journal of International Arbitration*, (12) 1995, τ. 4, σελ. 29 - 49 και *China International Commercial Yearbook* (1994-1995), σελ. 77 – 101.

Chen Haoqian, Bao Hailin, Zhang Tianyi, “Piercing the Veil of Public Policy in the Recognition and Enforcement of Foreign-Related Awards in China”, *Beijing Law Review*, 2016.

Chernick Richard, Kolkey Daniel, Reeves Neal Barbara, *Practitioner’s Handbook*, Jurisnet LLC, 3rd Ed., 2012.

Colman Anthony, “Extra-judicially, in ADR: An Irreversible Tide?” σε 19 *Arbitration International* (2003), σελ. 303.

Contini Paolo, “International Commercial Arbitration: The United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards”, *The American Journal of Comparative Law*, Vol. 8, No. 3 (Summer, 1959), σελ. 293-4.

Cook Ashley, “Kompetenz-K ompetenz-Kompetenz: Varying Approaches and a Proposal for a Limited Form of Negative Kompetenz-Kompetenz”, *Pepperdine Law Review*, τ.2014-1, σελ. 19.

Coulson Robert, *Business Arbitration, What You Need to Know*, American Arbitration Association, 1980.

Cremades Bernardo, Ignacio Madalena, “Parallel Proceedings in International Arbitration”, *Arbitration International*, vol. 24, No 4, 2008, σελ. 507.

Cremades Bernardo, "Good Faith in International Arbitration", AM. U. INT'L L. REV, 27:4.

D - (Δ)

Darwazeh Nadia, Yeoh Friven, "Recognition and Enforcement of Awards under the New York Convention, China and Hong Kong Perspectives" *Journal of International Arbitration*, (2008), 25 Issue 6, σελ. 837 – 856.

David René, *L'arbitrage dans le Commerce International*, Economica, Paris, 1982.

Davitz Christine L., "U.S. Supreme Court Subordinated Enforcement of Regulatory Statutes to Enforcement of Arbitration Agreements: From the Bremen's License to the Sky Reefer's Edict", 30 *VAND. J. TRANSNAT'L L* (1997), σελ. 59.

Dejun Cheng, Moser Michael J., Shengchang Wang, *International Arbitration in the People's Republic of China (2nd ed.)*, Butterworths Asia, Hong Kong, 2000.

Derains Yves, Schwartz Eric, *The new ICC Arbitration Rules*, Kluwer Law, The Hague/London/Boston, 1998

Debattista Charles, "Drafting Enforceable Arbitration Clauses", 21 *Arb. Int'l*, 2005, σελ. 233

De Vareilles-Sommières P., "Lois de police et politiques législatives", *Revue Critique de Droit International Privé*, 2011, σελ. 207.

Delvolvé Jean-Louis, Rouche Jean, Pointon Gerald H., *French Arbitration Law and Practice, a Dynamic Civil Law Approach to International Arbitration*, Wolters Kluwer Law and Business, BV, the Netherlands, 2nd ed. 2009.

Δεληκωστόπουλος Ιωάννης, *Ζητήματα από την εφαρμογή του Κανονισμού 1215/2012 για τη Διεθνή Δικαιοδοσία και την Εκτέλεση Αποφάσεων*, εκδ. Σάκκουλα, 2019.

Δεμπεγιώτης Σωτήρης, *Διεθνής εμπορική διαιτησία και εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού*, Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη, 2016

Δημολίτσα Αντωνία, «Τα πλεονεκτήματα της διεθνούς διαιτησίας», *ΝοΒ* 1981, 230-233

Δημολίτσα Αντωνία, «Τα ασφαλιστικά μέτρα στη διεθνή εμπορική διαιτησία», *Πρακτικά Συνεδρίου Εμπορικόλογων*, Καλαμπάκα, 2004.

Δημολίτσα Αντωνία, «Τα γενικά χαρακτηριστικά της διαιτησίας του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου», *Διαιτ.* 1995, σελ.72.

Domke Martin, "On the Enforcement Abroad of American Arbitration Awards", *Law and Contemporary Problems*, 1952, σελ. 545.

Guzman Andrew, "Arbitrator Liability: Reconciling Arbitration and Mandatory Rules", 49, *Duke L. J.* (1999), σελ. 1279.

E

El-Kosheri Ahmed S., "The Enforcement of Awards Nullified in the Country of Origin", σε *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements ad Awards: 40 Years of Application of the New York Convention*, εκδ. Albert Jan van den Berg, Kluwer Law international, 1999, σελ. 544.

Evans, Alona E. 1975. "Parsons & Whittemore Overseas Co., Inc. v. Societe Generale de L'Industrie Du Papier (RAKTA). 508 F. 2d 969." *American Journal of International Law*, 897–99

F

Ferguson Robert B, "The Adjudication of Commercial Disputes and the Legal System in Modern England", 7 *Brit J. Law & Soc'y* (1980), σελ. 141.

Friedland Paul D., *Arbitration Clauses for International Contracts*, Juris Publishing Inc., 2007, (2nd Ed.)

Fouchard Gaillard Goldman on International Commercial Arbitration - Philippe Fouchard, Emmanuel Gaillard, Berthold Goldman, John Savage, Kluwer Law International (1999).

Fouchard Philippe, "La portée internationale de l'annulation de la sentence arbitrale dans le pays d'origine", 1997 *Rev. Arb.*, σελ. 329.

Φουστούκος Αγγελος, «Διεθνής διαιτησία και αλλοδαπή διαιτητική απόφαση», *ΝοΒ* 1992, σελ. 253.

Fragistas Charalambos, "Arbitrage Entranger et Arbitrage International en Droit Privé", *RCDIP* 1960, σελ. 2.

Fried Trippe S., "Maintaining the Home Court Advantage: Forum Shopping and the Small Business Client", 6 *TRANSACTIONS: Tenn. J. Bus. L.* (2005), σελ. 419.

Fry Jason, Greenberg Simon, Mazza Francesca, *The Secretariat's Guide to ICC Arbitration, A Practical Commentary on the 2012 ICC Rules of Arbitration from the Secretariat of the ICC International Court of Arbitration*, ICC, 2012.

Fuller Lon, Eisenberg Melvin, *Basic Contract Law*, Westgroup, 1972

G - Γ

Gaillard Emmanuel, "Le principe de confidentialité de l'arbitrage commercial international", *Recueil Dalloz-Sirey, 22eme Cahier-Chronique* (1987), σελ. 153-4.

Gaillard Emmanuel, *Aspects philosophiques du droit de l'arbitrage international*, Académie de Droit International de la Haye, La Haye, 2008.

Gaillard Emmanuel, "The representations of international arbitration", *New York Law Journal*, 4.10.2007.

Gaillard E., "Prima Facie Review, Validity of the Arbitration Agreement", *New York Law Journal*, 1.12.2005.

Gaillard Emmanuel, "Enforcement of Awards Set Aside in the Country of Origin: The French Experience", σε Albert van den Berg (ed), *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards, 40 Years of Application of the New York Convention*, ICCA Congress Series, Vo 9, 1999, σελ.505

Gaillard Emmanuel, Banifatemi Yas, "Negative Effect of Kompetenz – Kompetenz: The Rule of Priority in Favour of the Arbitrators", σε Gaillard E., Di Pietro D., *Enforcement of Arbitration Agreements and International Arbitral Awards, The New York Convention*, Emmanuel Gaillard, Domenico di Pietro, Cameron May Ltd, London, 2008.

Garcia – Bolivar Omar Otero Hernando, *Recognition and Enforcement of International Commercial Arbitral Awards in Latin America, Law, Practice and Leading Cases*, Brill – Nijhoff, 2015.

Ge Jun, “Mediation, Arbitration and Litigation: Dispute Resolution in the People's Republic of China”, *Pacific Basin Law Journal*, 15 (1), 1996.

Gharavi Hamid, *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*, Kluwer Law International, The Hague – London – New York, 2002.

Gillies Peter, “Enforcement of International Arbitration Awards, New York Convention”, (2004), *International Trade and Business Law Review* 19.

Grantham William, “The Arbitrability of International Intellectual Property Disputes”, *Berkeley Journal of International Law*, vol. 14, 1996.

Greenberg Simon, Kee Christopher, Weeramantry Romesh J., *International Commercial Arbitration: An Asia – Pacific Perspective*, Cambridge University Press, 2011.

Grierson Jacob, Court Review of Awards on Public Policy Grounds: “A recent Decision of the English Commercial Court throws light on the position under the English Arbitration Act”, *Mealey's International Arbitration Report*, vol.24, Ιαν. 2009, σελ. 5

Gu Weixia, *International Commercial Arbitration in Asia, Chapter 3, Arbitration in China*, Jurisnet, LLC, 2013

Gu Weixia, *Arbitration in China, σε Yu Guanghua, The Development of the Chinese Legal System*, Routledge, 2011, London – New York, σελ. 271 επ.

Γκλαβίνης Παναγιώτης, *Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Γενικές Αρχές, Διεθνές Εμπόριο, Ξένες Επενδύσεις*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2009

H

Hamik Hans, “Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards”, *31 Am. J. Comp. L.* (1983), σελ. 703.

Hammond Celeste & Mayer Jeffrey J., “Arbitration Advocacy: From Clause to Hearing”, *28 Am. J. Trial Advoc.* (2004), σελ. 101.

Hascher Dominique, Beatrice Castellane, *Jurisprudence Française, Rapport Annuel, Les Cahiers de l'Arbitrage 2010-4*, σελ. 1023. Hascher Dominique, “European Convention on International Commercial Arbitration of 1961”, *Yearbook Comm. Arb'n XXXVI* (2011), σελ. 507 επ.

Hascher Dominique, “Introduction to Decisions on ICC Arbitration Procedures”, *ICC Bull. Special Supplement*, 2010: 15.

Heitzmann Pierre, Grierson Jacob, “SNF v. Cytec industrie, National Courts within the EC apply different standards to review international awards allegedly contrary to article 81 EC”, *Stockholm International Arbitration Review*, 2007:2, σελ. 4.

Hochstrasser Daniel, “Modification of ICC Rules on Arbitration”, *BärKarrer Publ.*, Nov. 2016
διαθέσιμο σε
<http://www.baerkarrer.ch/publications/Modification%20of%20the%20ICC%20Rules%20of%20Arbitration.pdf>)

Holtzmann Howard, *National Report, United States, II*, Yearbook of Commercial Arbitration (1977).

Holtzman Howard, "The Importance of Choosing the Right Place to Arbitrate an International Case", σε *Private Investors Abroad – Problems and Solutions in International Business*, ed. V. Cameron, σελ. 183.

Horton David, "Federal Arbitration Act Preemption, Purposivism and State Public Policy," *Georgetown Law Journal*, Vol. 101, 2013, UC Davis Legal Studies Research Paper No. 318, σελ. 1232 επ.

I

Ismail Mohamed A.M, *Globalization and New International Public Works Agreement in Developing Countries, An Analytical Perspective*, Routledge, 2011

J

Jametti Greiner M., Berger B., Güngerich A., *Rechtsetzung und Rechtsdurchsetzung: Festschrift für Franz Kellerhals zum 65. Geburtstag Stämpfli*, Bern, 2004.

Jhangiani Sapna, "Enforcement in China- What the Cases Show", 2.1.2.2013, ανακτηθέν από το Kluwer Arbitration Blog την 18.4.2021, (<http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2013/12/06/enforcement-in-china-what-the-cases-show/>)

Jingzhou Tao, *Arbitration Law and Practice in China*, Kluwer Law International, 2012.

K

Καΐσης Αθανάσιος, *Διεθνής Εμπορική Διαιτησία και Σύμβαση των Βρυξελλών*, Εκδ. Σάκκουλα, Θεσ/νίκη, 1995.

Κεραμέως, Κονδύλη, Νίκα, *Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2000.

Καλαβρός Κωνσταντίνος, *Η έννοια της αλλοδαπής διαιτητικής απόφασης*, Εκδ. Σάκκουλα, 1983.

Kaplan Robins, *Enforcing in International Arbitral Awards in US Courts*, ALM Media Properties LLC, 2013.

Kawharu Amokura, "Arbitral Jurisdiction", *New Zealand Universities Law Review*, vol. 23, Dec. 2008, σελ. 238 – 264.

Kaufmann Kohler Gabrielle, Schulz Thomas, *On line Dispute Resolution, Challenges for Contemporary Justice*, Wolters kluwer International, 2004.

Kaufmann Kohler Gabrielle, Rigozzi Antonio, *International Arbitration, Law and Practice in Switzerland*, Oxford University Press, 2015, σελ. 523.

Κεραμείς Κωνσταντίνος Δ., *Νομικές μελέτες*, Εκδ. Σάκκουλα, 2008.

Kheng Chi Ooon, "Drafting effective dispute resolution clauses: some considerations", *LawAsia Business Law Conference* (Kuala Lumpur, 8.10.2004) διαθέσιμο σε <http://ckoon-law.com/paper/drafting%20effective%20dispute%20resolution%20clauses%201.pdf>

King Alissa, "Procedural Perils: China's Supreme People's Court on the Enforcement of Awards in International Arbitration", 17 (1) *Asian – Pacific Law and Policy Journal*, 2015

King Brian D., Rahim Moloo, "Enforcement after the Arbitration: Strategic Considerations and Forum Choice", σελ. 12, υποσ. 43, στον ιστότοπο: <http://arbitrateatlanta.org/wp-content/uploads/2013/04/Enforcement-After-the-Arbitration.pdf>

Klein Frédéric-Edouard, *La Convention de New-York*, RSJ 1961 σελ. 229.

Kröll Stephan Michael, Mistelis A. Loukas, Viscasillas Pilar Perales, Roggers M. Vikki, *International Arbitration and International Commercial Law: Synergy, Convergence and Evolution*, Kluwer Law International, 2011.

Kröll Stefan Michael, "Recourse against Negative Decisions on Jurisdiction" (2004) 20(1), *Arbitration International*, 2004, σελ. 55-72.

Kronke Herb., Nacimiento P., Otto D., Port N., *A Global Commentary on the New York Convention*, Kluwer Law International, 2010.

Κουσουύλης Στ., Δίκαιο της Διαιτησίας, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2006

Κουσουύλης Στ., Διαιτησία, Ερμηνεία κατ' άρθρον, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσ/νίκη, 2004

Kubat-Erk Nadja, *Jurisdictional Disputes in Parallel Proceedings, A Comparative European Perspective on Parallel Proceedings before National Courts and Arbitral Tribunals*, Difo – Druck GmbH, Bamberg, 2014

L

Landau Toby, "Composition and Establishment of the Tribunal", 9 *Am. Rev. Int. Arb.*, (1998), σελ. 45.

Lanfang Fei, "Setting Aside Foreign – Related Arbitral Awards under Chinese Law, A Study in Perspective of Judicial Practice", *Journal of International Arbitration*, Vol. 26 (2), 2009.

Lawrence Craig W. et al., *International Chamber of Commerce Arbitration*, 87-90, 2nd ed., 1990.

Levine Stanley L., "United Nations Foreign Arbitral Awards Convention: United States Accession", *California Western International Law Journal*, Vol. 2 (1971), No.1, Art. 4, σελ. 70.

Levinson Ariana R., "Lawyering Principles, Skills and Methods Offer Insight As to Best Practices for Arbitration", *Baylor Law Review*, (2008), σελ. 1.

Lévy Laurent, "Anti-suit Injunctions issued by Arbitrators", *IAI International Arbitration Series No. 2, Anti-Suit Injunctions in International Arbitration*, σελ. 115-129.

Lew Julian DM "Achieving the Dream: Autonomous Arbitration" 22(2) *Arb Int'l.*, 2006 σελ. 179.

Lew Julian DM, Mistelis Loukas, Kröll Stephan, *Comparative International Commercial Arbitration*, Kluwer Law International, 2003,

Liebman Benjamin "China's Courts: Restricted Reform", 191 (2007) *The China Quarterly*, σελ. 620 – 638.

Lin Mark, "Supreme People's Court Rules on PRC Arbitration Issues, (2007)", 24 *Journal of International Arbitration*, τ. 6, σελ. 597 επ.

Lipner, Seth. E., "International Anti – Trust Law, To Arbitrate or Not to Arbitrate", 19 *Geo. Wash. J. Int'l & Econ.* (1985), σελ. 395.

Loevinger Lee, "Antitrust Issues as Subject of Arbitration", 44 *N.Y.U. L. Rev.*, (1969) σελ. 1085.

Lowenfeld Andreas F., "The Mitsubishi Case, Another View", 2 *Arb. Int'l*, (1986), σελ. 178.

Lu May, "The New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: Analysis of the Seven Defenses to Oppose Enforcement to the United States and England", 23 *Arizona Journal of International and Comparative Law* (2005-2006) – 2006, σελ. 747

M

Mackie Karl, "The Future of ADR Clauses after Cable and Wireless v. IBM" σε 19 *Arbitration International*, (2003), σελ. 345.

Μαθιουδάκης Μάριος, «Η Διεθνής Εμπορική Διαιτησία ως Εναλλακτική Μορφή Επίλυσης Διεθνών Εμπορικών Διαφορών», *Αγορά χωρίς Σύνορα*, Τόμος 10 (1) 2004: 71

Μαντάκου Άννα, *Η κατάρτιση της συμφωνίας διαιτησίας στη διεθνή συναλλαγή*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1998.

Μαριδάκης Γεώργιος, *Η εκτέλεσις αλλοδαπών αποφάσεων κατά το ισχύον εις την Ελλάδα δίκαιον*, Εκδ. Σάκκουλα, 3η έκδ. 1970.

Marinelli Marisa, Burns Robert, "Enforcement of International Arbitration Agreements in US Courts", *ICDR Conference Series*, 2007.

Martin Craig, Green Jason, *International Arbitration and Litigation*, Jenner and Block, LLP (2014).

Maurer Anton, *Public Policy Exception Under the New York Convention, History, Interpretation and Application*, (rev.ed), Juris Publishing Corp., 2013

Mayer Pierre, "L'étendue du contrôle, par le juge étatique, de la conformité des sentences aux lois de police" σε *Mélanges Gaudemet-Tallon* (2008), σελ. 459.

Mayer Pierre, Les Limites de la Séparabilité de la Clause Compromissoire, *Rev.Arb.* 1998, σελ 361.

McLaughlin, Joseph, Genevro Laurie, "Enforcement of Arbitral Awards Under the New York Convention – Practice in US Courts", *Berkeley Journal of International Law*, τ. 3, 1986, σελ. 249.

Meyer Bernhard, "The Swiss Rules of International Arbitration, Five years of Experience, 2009, Swiss Chamber's Arbitration institution Publications McClendon Stewart, Enforcement of Foreign Arbitral Awards in the United States", *Northwestern Journal of International Law and Business*, vol.4, σελ. 74.

Meyerowitz Steven A., "The Arbitration Alternative", 71 *A. B. A. J.* (1985), σελ. 78.

Mistelis Loukas, Julian DM Lew, QC, *Pervasive Problems in International Arbitration*, Kluwer Law, International, The Hague, 2006.

Marcou Gérard, "La sentence arbitrale relative à la convention d'utilisation du tunnel sur la Manche, par la SNCG et British Rail", *Annuaire Français de Droit International*, CNRS Editions, Paris, 1997.

Μητσόπουλος Γεώργιος, «Προϋποθέσεις εκτέλεσεως αλλοδαπής διαιτητικής αποφάσεως», (Γνμδ), Διαιτ. 1995, σελ. 1-13.

Μπαμπινιώτης Δημήτριος, *Περί της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων που έχουν ακυρωθεί στο κράτος έκδοσής τους*, Τιμητικός Τόμος Ν. Νίκα, 2018, σελ. 865

Μπέης Κώστας, Κατ' άρθρον Ερμηνεία ΚπολΔ, Εκδόσεις EUNOMIA, διαθέσιμο σε <http://www.kostasbeys.gr/articles.php?s=4&mid=1096&mnu=1&id=8041>

Moser Michael, Yuen Peter, *Managing Business Disputes in Today's China: Duelling with Dragons*, Michael Moser, 2007.

Mourre Alexis, "Où va-t-on après les arrêts Termo Rio et Putrabali?", *Rev. Arb.*, 2008, σελ. 266.

Mustill (RH Lord) & Boyd (Steward), *Commercial Arbitration*, LexisNexis, 1989

Müller Christoph, *Das Schweizerische Bundesgericht revidiert zum ersten Mal einen internationalen Schiedsspruch: eine Analyse im Lichte des neuen Bundesgesetzes*, SchiedsVZ, 2007, σελ. 64-70.

Murray John S., Rau Alan Scott, & Sherman Edward F., *ARBITRATION*, Foundation Press, New York, (2d ed), 1996.

N

Nairac Charles, *Public Policy and French Law of International Arbitration*, Memorandum to the IBA Recognition and Enforcement of Awards Subcommittee, 17.10.2014

Nissen William J., "Antitrust and Arbitration in International Commerce", 17 *HARV. INT'L L.J.* 1976, σελ. 110.

O

Οικονομόπουλος Γεώργιος, *Η διαιτησία κατά το εν Ελλάδι ισχύον δίκαιο*. Τόμος Α', Αθήναι, 1937.

Ο ίδιος, Η αυτοτέλεια της συμφωνίας διαιτησίας και η έννοια της συμφωνίας «Αι διαφοραί εκ της συμβάσεως υπάγονται εις διαιτησίαν», Δ 1974, σελ. 691 επ.

Ο' Maley Nathan, *Rules of Evidence in International Arbitration, An annotated Guide*, Informal Law, New York, 2013.

Ορφανίδης Γεώργιος, *Διαιτησία και Πτώχευση*, Αναμν. Τόμος Λεωνίδα Γεωργακόπουλου II (2016), σελ. 643 επ.

Ο ίδιος, *Εναλλακτικές λύσεις στη δικαιοσύνη και εντός της δικαιοσύνης σε: Η δραστηριότητα της δικαιοσύνης I (1987)*, Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών, Η

συμμετοχή της ελληνικής δικονομικής επιστήμης στο 8^ο παγκόσμιο συνέδριο πολιτικής δικονομίας στην Ουτρέχτη, 1987, σελ.201 επ.

Ο ίδιος, « Η ειρηνική επίλυση των διαφορών - ο συμβιβασμός στην πολιτική δίκη», *Δίκη* 1986, 3 επ.

Ostrowski Stephen T., Yuval Shany, "Cromalloy, United States Law and International Arbitration at the Crossroads", 73 *NYU Law Review*, 1998, σελ. 1650.

P - (Π)

Park William, "Private Adjudicators and the Public Interest: The Expanding Scope of International Arbitration", 12 *Brooklyn J. Int'l Law* (1986), σελ. 629.

Park William, *Arbitration of international Business Disputes*, Oxford University Press, 2006.

Patocchi Paolo Michele, Scherer Matthias, *Swiss International Arbitration Law Reports*, 2007-2009 Vols. 1-3 , σελ. 527

Paulsson Jan, "Arbitration Unbound, Award Detached from the Law of its Country of Origin", *The International and Comparative Law Quarterly*, Απρ. 1981, σελ. 7-10

Paulsson Jan, "The Pyramids Case, The Berthold Goldman Lecture on Historic Arbitration Cases", *Collected Courses for the international Academy of Arbitration Law*, 2012, vol. 1, at 1

Παμπούκης Χρήστος, *Δίκαιο Εμπορικών Συναλλαγών*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2009.

Ο ίδιος, *Αναγνώριση & Εκτελεστότητα Αλλοδαπών Διαιτητικών Αποφάσεων Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Νέας Υόρκης*, 2019.

Πασχούδη Νικολέτα, «Η συμμετοχή τρίτων στη διαδικασία της διεθνούς διαιτησίας», σελ. 9 Διπλωματική Εργασία στο πλαίσιο ΠΜΣ Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, 2012.

Perret F., "Arbitrage Interne et International, y-a-t-il lieu de conserver cette distinction?", σε Jametti Greiner M., Berger B., Güngerich A., *Rechtsbetzung und Rechtsdurchsetzung: Festschrift für Franz Kellerhals zum 65. Geburtstag*, Stämpfli, Bern, 2004, σελ. 55-63.

Peterson Patricia, "The French Law Standard of Review for Conformity of Awards with International Public Policy where Corruption is alleged:is the requirement of a "flagrant" breach now gone?", 10 Dec.2014, *Kluwer Arbitration Blog*

Petrocheilos George, "Interim Measures Under the Revised UNCITRAL Rules", [2010] *ASABull.* Σελ. 883.

Poncet Charles, "Obtaining Revision of Swiss International Arbitral Awards: Whence after Thalès", *Stockholm International Arbitration Review* 2009:2, σελ. 39-53.

Posner Eric A., "Arbitration and the Harmonization of International Commercial Law: A Defense of Mitsubishi", 39 *Virginia Journal of International Law* (1999), σελ. 647.

Priem Claudia, "International Investment Treaty Arbitration as a potential Check -Out for Domestic Courts Refusing Enforcement of Foreign Arbitration Awards", *New York University Journal of Law and Business*, vol. 10, 2013, σελ. 215-7.

Poudret Jean- Francois, Besson Sebastian, *Comparative Law of International Arbitration*, Sweet and Maxwell, 2007

Q

Qiu X.W, Enforcing Arbitral Awards Involving Foreign Parties: "A Comparison of the United States and China", *American Review of International Arbitration* 11, 2000, σελ. 607 – 635.

Quigley Leonard, "Accession by the United States to the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards", 70 *YALE LJ.* (1961), σελ. 1049.

R

Ράμμος Γιώργος, *Εγχειρίδιον Αστικού Δικονομικού δικαίου*, Αθήναι, 1985.

Rau Alan Scott, "On Integrity in Private Judging", 14 *Arb. Int'L*, (1998), σελ. 115.

Redfern Alan, Hunter Martin, *Law and Practice of International Commercial Arbitration*, Thomson, Sweet and Maxwell, 4th ed., London, 2004.

Reed Lucy, "Ab(use) of due process: sword vs shield", Freshfields Arbitration Lecture 31st, 26 October 2016

Rivkin David, "Towards a New Paradigm in International Arbitration: The Town Elder Model Revisited", *Arbitration International*, vol. 24, No 3, (2008), σελ. 375.

Rogers and Miller, "Non-confidential Arbitration Proceedings", *Arb.Int.*, Vol.12, No3 1996, 319.

Rosenthal Morris, "Arbitration in the Settlement of International Trade Disputes", *LAW & Contemporary Problems*, 1946, σελ. 808.

Roth Robin A., "Application of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, Mitsubishi Motors Corp. v. Soler – Chrysler – Plymouth Inc.", *Fordham International Law Journal*, vol. 8, iss. 2, (1984), σελ. 194

Rubino – Samartano Mauro, *International Arbitration, Law and Practice*, Kluwer Law International, The Hague, Boston, London, 2001.

S

Salomon Claudia, de Villiers Samuel, *The United States Federal Arbitration Act: a powerful tool for enforcing arbitration agreements and arbitral awards*, LexisNexis, 2014.

Sanders Pieter, *A Twenty Years' Review of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards*, 13 *International Law Review*, 1979, σελ. 269.

Sanders Pieter, *Quo Vadis Arbitration? Sixty Years of Arbitration Practice*, Kluwer Law International, The Hague – London – New York, 1999.

Sattar Sameer, "Enforcement of Arbitral Awards and Public Policy: Same Concept, Different Approach?", (ανακτήθηκε στις 17.7.2020 από τον ιστότοπο:

www.employmentlawalliance.com/Templates/media/files/Misc%20Documents/Enforcement-of-Arbitral-Awards-Public-Policy.pdf

Sayre Paul L., "Development of Commercial Arbitration Law", *The Yale Law Journal*, 1928, σελ. 595.

Schaefer E., Verbist H., Imhoos C., *ICC Arbitration in Practice*, Kluwer Law International, Boston 2005.

Schaffstein Silja, *The Doctrine of Res Judicata before International Arbitral Tribunals, Phd Thesis*, Centre of Commercial Law Studies, Queen Mary and Westfield College - University of London and the Faculty of Law of the University of Geneva, Geneva, 2012

Scherer Matthias, "New Rules of International Arbitration in Switzerland", *Int. A.L.R.*, 2004 (issue 4), σελ. 1.

Sloane Simon, Hayward Daniel, McKee Rebecca, "The Due Process and Procedural Irregularities: Challenges" σε *Guide to Challenging and Enforcing arbitration Awards*, 2019 Law Business Research Ltd.,

Sherwin Peter, Vermal Ana, Figueira Elizabeth, *Perceived Advantages and Disadvantages of International Arbitration*, σε *International Litigation and Arbitration*, Proskauer Guide, 2007 Proskauer Rose LLP

Schlosser Peter, *Das Recht der Internationalen Privaten Schiedsgerichtsbarkeit*, Tuebingen, 1989.

Schramm Dorothee et al., *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards*, A Global Commentary on the New York Convention, Herbert Kronke et al. ed., 2010

Schwarz Eric, "A Comment on Chromalloy Hilmarton à l'américaine", 14 *J. Int'l Arb.* 125 (1997), XIX, *ICCA, Yearbook Commercial Arbitration*, 1994, σελ. 592.

Schütze Rolf, *Institutional Arbitration, A commentary*, C. H. Beck OhG, München, Hart, Oxford, NOMOS, Baden – Baden, 2013.

Senger-Weiss Elisabeth M., "Enforcing Foreign Arbitration Awards", 53-*WTR Disp . Resol. J.* (1998), σελ. 70.

Seraglini Christophe & Ortscheidt Jérôme, *Droit de l'arbitrage interne et international*, Montchrestien, 2013.

Sachs Klaus, "Insolvency Proceedings and International Arbitration", σε *COLLECTED COURSES OF THE INTERNATIONAL ACADEMY FOR ARBITRATION LAW, YEAR 2011, Volume 1*, at 1 (2013), σελ. 28-29.

Σκόντζος Αθανάσιος, «Η αρχή της εύνοιας υπέρ της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων», *Μελέτες Αστικού Δικαίου και Πολιτικής Δικονομίας*, Νομική Βιβλιοθήκη, τ.4 (2020).

Smit Hans, "Mitsubishi: It Is Not What It Seems To Be", 4 *J. Int'l Arb.* (1987), σελ. 7.

Steingruber Andrea M., *Consent in International Arbitration*, Oxford University Press, 2012

Σταματόπουλος Βασίλης, *Η αυτοτέλεια της συμφωνίας διαιτησίας. Σκέψεις περί τη νομική φύση της διαιτητικής ρήτηρας, ratio της αρχής της αυτοτέλειας, συναφής νομολογιακή υποστήριξη και η προβληματική της απόφασης – κρίσης του διαιτητικού και*

του τακτικού δικαστηρίου επί της δικαιοδοσίας τους (Συμβολή στην ερμηνεία των άρθρων 867 επ. ΚΠολΔ και του Ν. 2735/1999), Δ 2008, σελ. 1196 επ.

Σταυρόπουλος Σ, *ΕρμΚΠολΔ 906 § 2 α.*, 1979.

Straus Donald B., "Arbitration of Disputes between Multinational Corporations", *Arbitration Journal*, τ.24, 1969, σελ. 228 επ.

Strong S.I, *What constitutes an "Agreement in Writing", in International Commercial Arbitration?, Conflicts between the New York Convention and the Federal Arbitration Act*, Stan. J. Int'l L. 2012, σελ. 76

Sturges Wesley, Ives Stephen, "Some Confusing Matters Relating to Arbitration in Pennsylvania", *University of Pennsylvania Law Review*, vol.99, 1951, σελ. 727 επ.

Sussman Edna, Wilkinson John, "Benefits of Arbitration for Commercial Disputes", American Bar Association Publications, 2012, διαθέσιμο σε ιστότοπο American Bar Association:

http://www.americanbar.org/content/dam/aba/publications/dispute_resolution_magazine/March_2012_Sussman_Wilkinson_March_5.authcheckdam.pdf

Susler Özlem, *Jurisdiction of Arbitration Tribunals in France*, Researchgate, https://www.researchgate.net/publication/289519188_'Jurisdiction_of_Arbitration_Tribunals_in_France'

I

Thomson Claude R. & Finn Annie M.K., "Managing an International Arbitration", 60-*Jul. Disp. Resol. J.*, (2005), σελ. 74.

Τσικρικάς Δημήτρης, *Η δημόσια τάξη ως μέτρο ελέγχου αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων*, Εκδ. Σάκκουλα, 1992.

U

Uluc Inan, *Corruption in International Arbitration*, Penn State Law E-Library Dissertations, 2016, <http://elibrary.law.psu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=sid>

Utterback Meg, Ronghui Li, "Enforcing Foreign Arbitral Awards in China, A Review of the past twenty years", 2015, διαθέσιμο σε ιστότοπο: <http://www.kwm.com/en/uk/knowledge/insights/enforcing-foreign-arbitral-awards-in-china-20160915>

V

Van der Berg, Albert Jan, *The New York Arbitration Convention of 1958*, Kluwer Law and Taxation Publishers, 1981 T.M.C. Asses Institute, The Hague.

Van de Berg, A. G., *International Commercial Arbitration, Important Questions*, KluwerLaw International, The Hague, 2003.

Van den Berg Alan Jan, *50 years of New York Convention*, International Council for Commercial Arbitration, 2008, σελ. 322.

Van den Berg Albert Jan, "New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond", *ICCA Congress Series* 12, 2005, σελ. 310

Velkar Aashish, *Markets and Measurements in 19th Century Britain*, Cambridge University Press, 2012.

Von Mehren Robert, "Enforcement of Foreign Arbitral Awards in the United States", 771 *PLI/COMM*147, (1998), σελ. 156-57.

Voser Nathalie, *Commentary on 5A_68/2013 of Federal Supreme Court of Switzerland*, σε <http://uk.practicallaw.com/3-543-0908>

Voser Nathalie, "Interim Relief in International Arbitration", *Disp. Resol. Int'l* (2007) , σελ. 171.

W

Webster Thomas H., Buhler Michael, *Handbook of ICC Commercial Arbitration, Commentary, Precedents, Materials*, Sweet & Maxwell, London, 3rd ed. , 2008

Weigand Frank – Bernd, *Practitioner's Handbook on International Commercial Arbitration*, Oxford Publ. 2nd Ed., 2009

Wiggers W.I.H, *International Commercial Law Source Materials*, Kluwer Law International, Bruylant 2004

Wilson David V. II, "Limits on Discovery to Arbitrators and Dispute Resolution Providers", <http://documents.idsupra.com/7e89cd7e-cf19-46a3-86d5-ab7cf96abc36.pdf>

Whittaker J., *Rules of Natural Justice do not necessarily encompass the requirement of probative evidence for the arbitrator's factual findings*, Corrs, Chambers, Westgarth Publ., 2014, (δημοσίευση σε ιστότοπο: <http://www.corrs.com.au/publications/corrs-in-brief/rules-of-natural-justice-does-not-necessarily-encompass-the-requirement-of-probative-evidence-for-the-arbitrators-factual-findings/>)

Wolff Reinmar, "Public Policy, Article V(2)(b)" in R. Wolff (ed.), *New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, A Commentary*, R. Wolff Ed., 2012.

Wyss Lukas, "Vorsorgliche Massnahmen und Beweisaufnahme – die Rolle des Staatlichen Richters bei Internationalen Schiedsverfahren aus Schweizer Sicht", *SchiedsVZ*, 2011, σελ. 196.

X

Xia, Xiaohong. "Implementation of the New York Convention in China", *International Commercial Arbitration Brief* 1, no. 1 (2011), σελ. 20.

Xiaoli Gao, *Report of People's Republic of China on Public Policy as a Ground for Refusal of Enforcement of Arbitral Awards Under the New York Convention*, The IBA Sub-committee on Recognition and Enforcement of Awards, 2015

Y

Yang F., *Foreign Related Arbitration in China, Commentary and Cases*, Cambridge University Press, 2015

Yu Guanghua, *The Development of the Chinese Legal System*, Routledge, 2011, London – New York

Ζ

Zheng Sophia Tang, *Jurisdiction and Arbitration Agreements in International Commercial Law*, Routledge, Taylor and Francis Group, London-New York, 2014.

Zekos Georgios, “Antitrust/Competition Arbitration in EU versus US Law”, *Journal of International Arbitration* 2008, 25(1), σελ. 1-29.

Zhang Bingnan, *Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards in China and Grounds for Refusal in the context of the New York Convention*, LLM Paper, Universiteit Gent, 2015

Zhong Jianhua, Yu Guanghua, “Establishing the Truth from Facts: Has the Chinese Civil Process Achieved This Goal?”, 13 *J. Transnational Law and Policy* (2004), σελ. 393 επ.

Zuberbühler Tobias, Müller Christophe, Habbeger Philippe, *Swiss Rules of International Arbitration*, Juris Publ. Inc., 2nd ed., 2013

ΕΤΗΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

American Arbitration Association 2015 Annual Report

ICC Dispute Resolution Bulletins

International Handbook on Commercial Arbitration, National Reports and Basic Legal Texts, Kluwer Law International

ΟΔΗΓΟΙ

Οδηγός του ICCA για την ερμηνεία της Σύμβασης Νέας Υόρκης του 1958
http://www.arbitrationicca.org/media/2/13940331949970/nyc_judges_guide_greek_final-withcover.pdf

AAA Handbook on International Arbitration Practice, American Arbitration Association Publ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παρακάτω παρατίθεται μια σειρά με τα μεγαλύτερα και πιο σημαντικά κέντρα διαιτησίας και εναλλακτικής επίλυσης διαφορών σε ολόκληρο τον κόσμο, ενώπιον των οποίων φέρονται ετησίως δεκάδες υποθέσεων, τόσο εγχώριες όσο και διεθνείς.

Αφρική:

Arbitration Foundation of Southern Africa⁵⁹¹

Αίγυπτος: Cairo Regional Centre for International Commercial Arbitration⁵⁹²

Dr. A Kheir Law and Arbitration Center (AKLAC)⁵⁹³

⁵⁹¹ www.arbitration.co.za/

⁵⁹² www.crcica.org.eg

⁵⁹³ www.kheirlaw.com.eg/docs/aklac/aklac.htm

Μαυρίκιος: Permanent Court of Arbitration at the Mauritius Chamber of Commerce and Industry⁵⁹⁴

Λιγηρία: Lagos Regional Centre for International Commercial Arbitration⁵⁹⁵

Νότιος Αφρική: Association of Arbitrators⁵⁹⁶

Commission for Conciliation, Mediation and Arbitration (South Africa)⁵⁹⁷

Τυνησία: Center for Conciliation and Arbitration of Tunis⁵⁹⁸

Ασία-Ωκεανία

Αυστραλία: Institute of Arbitrators and Mediators⁵⁹⁹

Australian Centre for International Commercial Arbitration⁶⁰⁰

Australian Commercial Disputes Centre⁶⁰¹

Βιετνάμ: Vietnam International Arbitration Centre⁶⁰²

Ινδία: Council for National and International Commercial Arbitration⁶⁰³

International Centre for Alternative Dispute Resolution⁶⁰⁴

International Chamber of Commerce⁶⁰⁵

Indian Council of Arbitration⁶⁰⁶

Ιαπωνία: Japan Commercial Arbitration Association⁶⁰⁷

Construction Work Disputes Committee⁶⁰⁸

Japan Intellectual Property Arbitration Center⁶⁰⁹

Tokyo Maritime Arbitration Commission of the Japan Shipping Exchange, Inc.⁶¹⁰

Κίνα: Arbitration Association of the Republic of China⁶¹¹

Beijing Arbitration Commission⁶¹²

Beijing-Hamburg Conciliation Centre⁶¹³

Beijing Conciliation Centre⁶¹⁴

---

⁵⁹⁴ www.mcci.org

⁵⁹⁵ www.rcicalagos.org

⁵⁹⁶ www.icon.co.za/~arbitrators/

⁵⁹⁷ www.ccma.org.za

⁵⁹⁸ www.ccat.org.tn/?lang=en

⁵⁹⁹ www.iama.org.au

⁶⁰⁰ www.acica.org.au

⁶⁰¹ www.acdcltd.com.au

⁶⁰² www.viac.org.vn/en-US/Home/default.aspx

⁶⁰³ www.cnica.org

⁶⁰⁴ www.icadr.org

⁶⁰⁵ www.iccindiaonline.org

⁶⁰⁶ www.icaindia.co.in/

⁶⁰⁷ www.jcaa.or.jp/e/index-e.html

⁶⁰⁸ www.mlit.go.jp/sogoseisaku/1_6_hf_000125.html

⁶⁰⁹ www.ip-adr.gr.jp/eng/

⁶¹⁰ www.jseinc.org/en/tomac/index.html

⁶¹¹ www.arbitration.org.tw/english/index.html

⁶¹² www.bjac.org.cn/en/index.asp

⁶¹³ www.hk24.de/share/hkourt24/beijing.htm

⁶¹⁴ www.china-arbitration.com/

China International Economic and Trade Arbitration Commission⁶¹⁵

China Maritime Arbitration Commission⁶¹⁶

Shanghai Arbitration Commission⁶¹⁷

Hong Kong International Arbitration Centre⁶¹⁸

Κορέα: Korean Commercial Arbitration Board⁶¹⁹

Regional Centre for Arbitration, Kuala Lumpur⁶²⁰

Mongolian National Chamber of Commerce and Industry⁶²¹

Σιγκαπούρη: Singapore International Arbitration Centre⁶²²

Ταϊλάνδη: Thailand Arbitration Institute, International Chamber of Commerce⁶²³

ΕΥΡΩΠΗ

European Court of Arbitration⁶²⁴

Αυστρία: International Arbitration Centre of the Austrian Federal Economic Chamber⁶²⁵

Βέλγιο: Belgian Center for Arbitration and Mediation (CEPANI)⁶²⁶

Βουλγαρία: Arbitration Court at the Bulgarian Chamber of Commerce and Industry⁶²⁷

Κροατία: Permanent Arbitration Court and Conciliation Center at the Croatian Chamber of Economy⁶²⁸

Δανία: Danish Arbitration⁶²⁹

Εσθονία: Estonian Chamber of Commerce – Arbitration Court⁶³⁰

Γαλλία: Arbitration Chamber of Paris⁶³¹

Arbitration Institutions (site available in French only)⁶³²

Center of Mediation and Arbitration of Paris⁶³³

Court of Arbitration and Mediation of the Chamber of Commerce and Industry of Lille (CAREN)⁶³⁴

---

⁶¹⁵ www.cietac.org/index.cms

⁶¹⁶ www.cmac-sh.org/en/home.asp

⁶¹⁷ www.accsh.com.cn

⁶¹⁸ www.hkiac.org/content.php

⁶¹⁹ www.kcab.or.kr/servlet/kcab_admin/memberauth/5000

⁶²⁰ www.rcakl.org.my/

⁶²¹ www.mongolchamber.mn/

⁶²² www.siac.org.sg

⁶²³ www.iccthailand.or.th/

⁶²⁴ www.cour-europe-arbitrage.org/

⁶²⁵ portal.wko.at/wk/startseite_dst.wk?angid=1&dstid=8459

⁶²⁶ www.cepani.be/EN/

⁶²⁷ www.bcci.bg/arbitration/index.html

⁶²⁸ www2.hgk.hr/en/about_cce.asp?izbor=pac

⁶²⁹ www.voldgiftsinstitutet.dk/dk/Service/English

⁶³⁰ www.koda.ee/?id=1364

⁶³¹ www.arbitrage.org/us/index_us.htm

⁶³² www.juripole.fr/index.php

⁶³³ www.mediationetarbitrage.com

⁶³⁴ www.caren-adr.org/en/

Γερμανία: Beijing-Hamburg Conciliation Centre⁶³⁵
Hamburg Chamber of Commerce⁶³⁶
German Institution of Arbitration (DIS)⁶³⁷
German Maritime Arbitration Association⁶³⁸
Ελβετία: Swiss Arbitration Association⁶³⁹
Swiss Chambers' Arbitration⁶⁴⁰
Ηνωμένο Βασίλειο: London Maritime Arbitrators Association⁶⁴¹
Centre for Effective Dispute Resolution⁶⁴²
Chartered Institute of Arbitrators, London⁶⁴³
London Court of International Arbitration⁶⁴⁴
Ισλανδία: Iceland Chamber of Commerce⁶⁴⁵
Ιρλανδία: Dublin International Arbitration Centre⁶⁴⁶
The Law Society of Ireland Arbitration Committee⁶⁴⁷
Ιταλία: ADR Center - Rome and Catania Branch⁶⁴⁸
Chamber of Arbitration of Milan⁶⁴⁹
Chamber of Arbitration of Venice⁶⁵⁰
Λεττονία: Latvian Chamber of Commerce and Industry⁶⁵¹
Λουξεμβούργο: Luxembourg Chamber of Commerce⁶⁵²
Μάλτα: Malta Arbitration Center⁶⁵³
Ολλανδία: Netherlands Arbitration Institute⁶⁵⁴
Ουγγαρία: Court of Arbitration at the Hungarian Chamber of Commerce and Industry⁶⁵⁵

---

⁶³⁵ www.hk24.de/share/hkourt24/beijing.htm

⁶³⁶ www.hk24.de/en/startseite/index.jsp

⁶³⁷ www.dis-arb.de/

⁶³⁸ www.gmaa.de/en

⁶³⁹ www.arbitration-ch.org/

⁶⁴⁰ www.swissarbitration.ch/

⁶⁴¹ www.lmaa.org.uk/

⁶⁴² www.cedr.co.uk

⁶⁴³ www.ciarb.org/

⁶⁴⁴ www.lcia-arbitration.com

⁶⁴⁵ www.vi.is/english/frontpage/

⁶⁴⁶ www.dublinarbitration.ie/

⁶⁴⁷ www.lawsociety.ie/

⁶⁴⁸ www.adrcenter.it

⁶⁴⁹ www.camera-arbitrale.it/index.php?lng_id=14

⁶⁵⁰ www.arbitration-chamber-venice.com/index.php?language=en

⁶⁵¹ www.chamber.lv/en

⁶⁵² www.cc.lu/index.php?page=54

⁶⁵³ www.mac.com.mt

⁶⁵⁴ www.nai-nl.org/en/

⁶⁵⁵ www.mkik.hu/index.php (διαθέσιμο μόνο στα ουγγρικά)

Νορβηγία: Arbitration and Dispute Resolution Institute of the Oslo Chamber of Commerce⁶⁵⁶

Πολωνία: Court of Arbitration at the Polish Chamber of Commerce⁶⁵⁷

Πορτογαλία: Lisbon Trade Association – Arbitration and Mediation (Portuguese Chamber of Commerce and Industry)⁶⁵⁸

Ρουμανία: Court of International Commercial Arbitration at the Chamber of Commerce and Industry of Romania and Bucharest⁶⁵⁹

Ρωσία: Russian International Commercial Arbitration Court Under the Russian Federation Chamber of Commerce⁶⁶⁰

St. Petersburg Chamber of Commerce and Industry⁶⁶¹

St. Petersburg International Commercial Arbitration Court⁶⁶²

Σκωτία: Chartered Institute of Arbitrators - Scottish Branch⁶⁶³

Scottish Council for International Arbitration⁶⁶⁴

Σλοβενία: Chamber of Commerce and Industry of Slovenia⁶⁶⁵

Σουηδία: Stockholm Chamber of Commerce – Arbitration Institute⁶⁶⁶

Ουκρανία: Ukrainian Chamber of Commerce and Industry International Commercial Arbitration Court and Maritime Arbitration Commission⁶⁶⁷

Τσεχία: Arbitration Court at the Economic Chamber of the Czech Republic⁶⁶⁸

Φινλανδία: Board of Arbitration at the Central Chamber of Commerce⁶⁶⁹

Μέση Ανατολή

Αίγυπτος: Cairo Regional Centre for International Commercial Arbitration⁶⁷⁰

Dr. A Kheir Law and Arbitration Center (AKLAC)⁶⁷¹

Lebanon: Lebanese Arbitration Center⁶⁷²

HAE: Abu Dhabi Commercial Conciliation and Arbitration Centre⁶⁷³

---

⁶⁵⁶ www.chamber.no/en/services/arbitration+_dispute_resolution/

⁶⁵⁷ www.sakig.pl/en_index.php

⁶⁵⁸ en.acl.org.pt/CmsPage.aspx?PageIndex=92

⁶⁵⁹ arbitration.ccir.ro/

⁶⁶⁰ www.tpprf-mkac.ru/

⁶⁶¹ www.spbcc.ru/english

⁶⁶² www.pravocom.spb.ru/English/index.html

⁶⁶³ www.scottish-arbitrators.org

⁶⁶⁴ www.scia.co.uk/

⁶⁶⁵ www.randburg.com/si/gzs.html

⁶⁶⁶ www.sccinstitute.com/uk/Home/

⁶⁶⁷ www.ucci.org.ua/arb/

⁶⁶⁸ www.arbcourt.cz/en_index.php

⁶⁶⁹ www.arbitration.fi/en/indexen.html

⁶⁷⁰ www.crcica.org.eg/

⁶⁷¹ www.kheirlaw.com.eg/docs/aklac/aklac.htm

⁶⁷² www.ccib.org.lb/Arbitration/Services.aspx

⁶⁷³ www.adcci-uae.com/English/AboutUs/Sectors/Pages/CommercialConciliation_andArbitrationCentre.aspx

Κύπρος: Arbitration of the Cyprus Chamber of Commerce and Industry⁶⁷⁴

Μπαχρέιν: Bahrain Chamber of Commerce and Industry⁶⁷⁵

Ντουμπάι: International Arbitration Center⁶⁷⁶

Βόρεια και Νότια Αμερική

Commercial Arbitration and Mediation Center for the Americas (CAMCA⁶⁷⁷)

Αργεντινή: Arbitration Chamber of the Cereals Exchange ⁶⁷⁸

Arbitration Tribunal of the City of Buenos Aires' Bar Association (site available in Spanish only)⁶⁷⁹

Argentine Chamber of Commerce (site available in Spanish only)⁶⁸⁰

General Arbitration Tribunal of the Buenos Aires Stock Exchange⁶⁸¹

Βενεζουέλα: Centro de Arbitraje, Caracas⁶⁸²

ΗΠΑ: American Arbitration Association⁶⁸³

Chicago International Dispute Resolution Association⁶⁸⁴

United States Council for International Business, Dispute Resolution⁶⁸⁵

Institute for Transnational Arbitration⁶⁸⁶

National Arbitration Forum⁶⁸⁷

Society of Maritime Arbitrators⁶⁸⁸

Καναδάς: Arbitration and Mediation Institute of Manitoba, Inc.⁶⁸⁹

ADR Atlantic Institute⁶⁹⁰

ADR Institute of Canada, Inc.⁶⁹¹

ADR Institute of Ontario, Inc.⁶⁹²

ADR Institute of Saskatchewan, Inc.⁶⁹³

---

⁶⁷⁴ www.ccci.org.cy/

⁶⁷⁵ www.bahrainchamber.org.bh/en/Default.aspx

⁶⁷⁶ www.diac.ae/idias/

⁶⁷⁷ www.adr.org/sp.asp?id=22092

⁶⁷⁸ www.cabcbue.com.ar/ (διαθέσιμο μόνο στα ισπανικά)

⁶⁷⁹ www.cpacf.org.ar/

⁶⁸⁰ www.cac.com.ar

⁶⁸¹ www.bcba.sba.com.ar

⁶⁸² www.arbitrajeccc.org/ (διαθέσιμο μόνο στα ισπανικά)

⁶⁸³ www.adr.org

⁶⁸⁴ www.cidra.org/

⁶⁸⁵ www.uscib.org/index.asp?documentID=835

⁶⁸⁶ www.cailaw.org/ita/

⁶⁸⁷ www.arbitration-forum.com

⁶⁸⁸ www.smany.org/

⁶⁸⁹ www.amim.mb.ca/

⁶⁹⁰ www.adratlantic.ca

⁶⁹¹ www.adrcanada.ca

⁶⁹² www.adrontario.ca

⁶⁹³ www.adrsaskatchewan.ca

Alberta Arbitration and Mediation Society⁶⁹⁴
British Columbia International Commercial Arbitration Centre⁶⁹⁵
Quebec Institute of Mediation and Arbitration (site available in French only)⁶⁹⁶
Canadian Commercial Arbitration Centre⁶⁹⁷
Μεξικό: Arbitration Center of Mexico⁶⁹⁸
Mediation and Arbitration Center of the Mexico City National Chamber of Commerce (CANACO)⁶⁹⁹
Mexico National Office of the International Chamber of Commerce (site available in Spanish only)⁷⁰⁰
Ουρουγουάη: National Chamber of Commerce and Services⁷⁰¹
Παραγουάη: Centro de Arbitraje y Mediacion Paraguay⁷⁰²
Περου: Arbitration Center of the American Chamber of Commerce⁷⁰³
Center of Arbitration of the Chamber of Commerce of Lima
200.37.9.27/ccl/ccl_arbitraje/en/ccl_arbitraje.aspx
Τρινιδαδ&Τομπάγκο: Trinidad and Tobago Chamber of Industry and Commerce
chamber.org.tt/
Χιλή: Santiago Arbitration and Mediation Center⁷⁰⁴
Center of Arbitration and Conciliation of the Bogota Chamber of Commerce⁷⁰⁵

---

⁶⁹⁴ www.aams.ab.ca

⁶⁹⁵ www.bcicac.com

⁶⁹⁶ www.imaq.org

⁶⁹⁷ www.cacniq.org/en/

⁶⁹⁸ www.camex.com.mx/english

⁶⁹⁹ www.arbitrajecanaco.com.mx/splash.htm

⁷⁰⁰ www.iccmex.org.mx

⁷⁰¹ www.cnecs.com.uy/?setlang=en

⁷⁰² www.camparaguay.com

⁷⁰³ www.amcham.org.pe/arbitraje/eng/default.htm

⁷⁰⁴ www.camsantiago.com/en/index.htm

⁷⁰⁵ www.cacccb.org.co/ingles/portal/default.aspx